Altre belle e dotte
* annotazioni del Mureto
alla poesia d'Orazio tro-
vansi nella di lui Lezioni
** varie. Parigi, 1586. in-8°

A. T.

* a quelle contenute
in questo volume dopo la
Poetica, che finisce a pag. 271,
seguono al foglio segnato T4
i metri oraziani d'Aldo Ma-
nuzio, e al f.° V2 verso le
di lui annotazioni sopra
Orazio.

** Ved. Lib. I, cap. 4 e 5 e 10.
—— II. — 4-12 —
—— III. — 19 —
—— IV. — 9 e 15 e 20.
—— V. — 17 —
—— VI. — 13 —
—— VIII. — 1 —
—— IX. — 2, 4, 7, 16, 17.
—— X. — 3, 19 —
—— XI. — 20 —
—— XIII. — 5, 6 —

M. A. Mureti Variarum Lectionum Libri XV.
Parisiis, apud Thomam Brumennium, 1586.
in-8°.

HORATIVS.

M. ANTONII MVRETI IN EVNDEM ANNOTATIONES.

ALDI MANVTII DE METRIS HORATIANIS.

Eiusdem Annotationes in Horatium.

IN VIRTVTE ET FORTVNA.

LVGDVGNI,
Apud Hæredes
GVILLIELMI ROVILLE,
SVB SCVTO VENETO.
M. DCX.

M. ANTONIVS MVRETVS IOANNI AVANSONIO REGII AVGVSTIORIS

Consilij Præsidi, inuictissimi Galliarum regis Henrici ad summum Pontificem Legato, viro clarissimo,

S. P. D.

INGRATI animi vitio, Ioannes Auansoni, Vir clarissime, nullum equidem vnquam vitium terrius, aut naturæ hominis alienius duxi. Ingratos autem semper existimaui non eos modò, qui, prouocati beneficiis, gratiam referre studerent nullam, quod mihi ferarum superare immanitatem videtur; sed omnes omnino, qui, quibus in viris aliquam virtutis exuperantiam animaduertissent, non eos omni obseruantia colere, omnibus modis ornare, omni denique genere prædicationis celeberrimos efficere contenderent. Diuinum enim bonum, vt à Platone, eiúsque discipulo Aristotele accepimus, honor est: Deóque iccirco primũ eum tribuere oportet ipsi, tum iis, in quibus aliqua diuinæ naturæ expressa elucet similitudo. Neque verò dubitandum est, quin Deus grauiter, vt ita dixerim, ferat, cùm aut sui dissimiles honore affici, aut similibus honorem

meritum non deferri videt: qua in re par culpa est adulatorum, & eorum, qui cognitam alienæ virtutis præstantiam silentio tegunt. Cum autem omnis virtus laudabiles, amabilésque facit eos, in quibus est: tum ea præcipuè, quæ foras patet, proiectáque est, totámque se ad alienas vtilitates porrigit: quo in genere iustitiam imprimis, liberalitatémque, ac beneficentiam ponimus. Quibus tu cùm semper ita floruerìs, vt omnem gratiam atque auctoritatem tuam nunquam non libentissimè contuleris, ad iuuandos eos quibus in ipsis causa esset aliqua, cur iuuari deberent: mirum non est, si ita te literarum studiis exculti homines certatim ornant, vt in te laudando propriam sibi quandam ipsi gloriam quærere videantur. Equidem, de me vt dicam, cùm in Gallia essem, cognoscerémque multorum & litteris, & sermonibus, vnum esse te in aula principis, qui præter cæteros ingeniosissimorum, mihíque coniunctissimorum hominum causam susciperes, qui eos omni studio complecterere, qui eis ad Regis ipsius notitiam tua cõmendatione iter aperires, amabam te iam tum incredibiliter: quíque nullum à te vnquam beneficium accepissem, eorum tamen quos amabam, & virtutis tuæ causa, vel plurimum tibi debere me arbitrabar. Itaque cùm Romam iens, in illam nobilissimam legationem, qua nunc fungeris: per hanc vrbem iter fecisses: vbi primùm te hîc esse audiui, nihil antiquius habui, quàm vt te viderem, manúmque illam deoscularer, quàm in adiuuandis eruditis hominibus semper

per occupatam, nunquam defatigatam fuisse intelligebam. Ibi quàm tu me humaniter exceperis, quàm comiter allocutus fueris, quàm prolixè detuleris, quicquid à te mea causa fieri posset, & memini, AVANSONI, decus & præsidium litterarum, & eò magis memini, quòd recordatio siue rusticitatis, siue superbiæ quam in aliis quibusdam expertus fueram, humanitatis illius tuæ memoriam mihi iucundiorem facit. Est verò ad conciliandos hominum animos potentissima res, comitas, affabilitásque sermonis. Nunquam, mihi crede, postea desij cogitare, quæ mihi potissimum esset ineunda ratio testificandi aliqua in parte scriptorum meorum, quàm magnificè sentirem de maximis tuis, præclarissimísque virtutibus: etsi satis exploratum habebam, minimè omnium te aut meo, aut cuiusquam testimonio indigere. Nam quæ, per Deum immortalem, pars ætatis tuæ non ea fuit claritate ac splendore, vt illustrare potius illa alios, quàm aliena luce illustrari debere videatur? Qui primum natus es ea ex gente, qua nulla inter Allobrogas, ne quid amplius dicam, vel antiquior, vel omni genere ornamentorum cumulatior reperiri potest. Quis enim nescit è Sã-marcellorum familia, tanquàm è fertilissimo quodam præstantium hominum seminario, innumerabiles viros belli pacísque artibus clarissimos extitisse? Testis Rauenna, quæ memorabili illo prælio duos è tuis fortissimè pro patria dimicantes mirata, prius tandem vltimum edentes spiritum vidit, quàm vllam dantes fracti, aut defatigati pe-

riculis animi notam. Patre verò tuo quem vnquam Allobrogum Senatus habuit, aut iustitia & æquitate, aut consilio & prudentia, aut diuinarum humanarúmque legum cognitione & scientia superiorem? Cuius tu per vestigia ingressus, in itinere, quod ad veram gloriam ducit, ea celeritate properasti, vt altero & vicesimo ætatis tuæ anno, Senis, qua tum in ciuitate iuris ciuilis studia præcipue vigebant, à Philippo Decio longe clarissimo per id tempus legum Antistite, dignus iudicatus fueris, cui vtriusque iuris publicè interpretandi facultas amplissima tribueretur, Cuius rei fama cùm ad Francisci regis optimi maximi aures peruenisset: nullam ille moram interponendam putauit, quin eos honores in te transferret, quibus antea pater tuus, vir clarissimus, summa erat omnium approbatione perfunctus. At HENRICVS, ne, qui omni genere laudis omnes superaturus erat omnium ætatum principes, liberalitate superari à patre videretur, collatos in te ab eo honores noua ipse dignitate cumulauit: libellorúmque te supplicum in aula Magistrum esse voluit sibi. Ex quo autem patris morte ad regium culmen euectus est, quem tandem ille finem fecit ornandi tui, aut quam rem maioris momenti, seu bello, seu pace gessit, in qua te non in partem suorum consiliorum perpetuò admiserit? Qui quanti te faciat, vel ex eo intelligi potest, quòd sanctioris consilij sui Præsidem imprimis esse te iussit: deinde ad summum Pontificem misit, qui suam in vrbe totius orbis terrarum nobilissimam personam sustineres.

Hæc

Hæc ego, AVANSONI, pauca de multis laudis tuæ argumenta perstrinxi: de quibus, aliisque innumerabilibus si vberiùs ac copiosiùs commemorare instituerem, librum, non epistolam, scribere necesse haberem. Ac erit aliquod fortasse tempus, cum mihi plus ocij sumere licebit ad res tuas maiore, vt ait Horatius, plectro concinendas. Nunc autem eum ipsum, quem modò nominaui, Horatium ad te mitto, diligenter à me emendatum, auctúmque (non enim audeo dicere, illustratum) annotationibus quibusdam meis. Quæ si tibi tantopere placebunt, quanto te opere ipsius Horatij scriptis delectari scio, præclarè mihi collocasse operam videbor: sin, quod metuo, nihil admodum in eis inerit dignum, quod ad te mitteretur: peto tamen à te, vt hoc exiguum obseruantiæ in te meæ pignus tantisper æquo animo accipias, dum ea perpolio diligentiùs, quæ præsenti tibi promissa, breui me in tuo nomine editurum esse confido. Vale. Venetiis, Cal. Octob.

M. D. LV.

***

Idem Studiosis.

BERNARDINVS *Lauredanus, adolescens clarissimus, nullum neque finem, neque modum facit de vobis omnibus bene merendi. Is cùm accepisset, Horatium mihi esse in manibus, non tantùm librum suum veterem mihi perbenignè vtendum dedit: verumetiam hanc poëtæ ipsius vitam, nunquam antea impressam obtulit, missam ad se, vt aiebat è Flandria vsque, ab Antonio Morillono, antiquorum monumentorum homine studiosissimo, qui eam descripserat ex antiquissimo volumine, quod Gandaui asseruatur. Eam ego lectam, dignam iudicaui, quæ ederetur, etsi Petro Crinito probatam non fuisse intelligebam. Sed de Crinito ipso alius erit dicendi locus: fuit enim antiquarum rerum neque tam acer æstimator, neque tam diligens indagator, quàm à nonnullis creditur. Vos interim accipite Horatij vitam, eúmque, cuius eam munere habetis, vt par est, amate.*

Q. HORATII FLACCI
VITA, E VETVSTISSIMO
CODICE DESCRIPTA.

HORATIVS *Flaccus Venuſinus, patre, vt ipſe tradit, libertino, & exactionum coactore: vt verò creditum eſt, ſalſamentario, cùm illi quidam in altercatione exprobraſſet, Quotiens ego vidi patrem tuum brachio ſe emungentem? Bello Philippenſi excitus à M. Bruto imperatore tribunus militum meruit, victiſque partibus venia impetrata, ſcriptum quæſtorium comparauit, ac primò Mœcenati, mox Auguſto inſinuatus, non mediocrem in amborũ amicitia locum tenuit. Mœcenas quantopere eum dilexerit, ſatis monſtratur illo epigrammate:*

> Ni te viſceribus meis Horati
> Plus iam diligo, tu tuum ſodalem
> Nimio videas ſtrigoſiorem.

ſed multo magis extremis, tali ad Auguſtum elogio,
Horati Flacci, vt mei eſto memor. *Auguſtus epiſtolarum quoque ei officium obtulit. hoc ad Mœcenatem ſcripto ſignificat: Ante ipſe ſufficiebã ſcribendis epiſtolis amicorum: nunc occupatiſsimus & infirmus, Horatiũ noſtrum te cupio adducere. veniet igitur ab iſta paraſitica menſa ad hanc regiam, & nos* „

,, *in epistolis scribendis adiuuabit. Ac ne recusanti quidem, aut succensuit quidquam, aut amicitiam suam ingerere desiit. Extant epistolæ, è quibus argu-*
,, *menti gratia pauca subieci: Sume tibi aliquid iuris*
,, *apud me, tanquàm si cõuictor mihi fueris. rectè enim,*
,, *& non temerè feceris: quoniam id vsus mihi tecum*
,, *esse volui, si per valetudinem tuam fieri possit. Et*
,, *rursus: Tui qualem habeam memoriam, poteris ex*
,, *Septimio quoque nostro audire. nam incidit, vt illo*
,, *coram fieret à me tui mentio. neque enim, si tu superbus amicitiam nostram spreuisti, ideo nos quoque* αὐθο πιρφρονοῦμεν. *Præterea sæpe eum, inter alios iocos, purissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellat, vnáque & altera liberalitate locupletauit: scripta quidem eius vsque adeo probauit, mansuráque perpetuo credidit, vt non modò seculare carmen componendum iniunxerit, sed & Vindelicam victoriam Tiberij Drusiq; priuignorum suorum, eúmque coëgerit propter hoc tribus carminum libris ex longo interuallo quartum addere. Post sermones vero lectos, nullam sui mentionem habitam ita sit questus:*
,, *Irasci me tibi scito, quòd non in plerisque eiusmodi*
,, *scriptis mecum potissimum loquaris. an vereris, ne*
,, *apud posteros infame tibi sit, quòd videaris fami-*
,, *liaris nobis esse? Expressitque Eglogam, cuius ini-*
,, *tium est,*

Cum tot sustineas, & tanta pericula solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes: in publica cõmoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.

Habitus corporis breuis fuit, atq; obesus, qualis & à semetipso in Satyris describitur, & ab Augusto hac epi-

stola

*stola: Pertulit ad me Dionisius libellum tuum: quem ,,
ego vt accusantē, quantulúsque est bonis consulo. ve- ,,
reri autem mihi videris, ne maiores libelli tui sint, ,,
quàm ipse es: sed si tibi statura deest, corpusculum non ,,
deest. itaque licebit in sextariolo scribas, cùm circui- ,,
tus voluminis tui sit * οἰκολήςατος, sicut est ventriculi ,,
tui. Ad res Venereas intemperantior traditur. nam,
speculato cubiculo, scorta dicitur habuisse disposita,
vt quocunque respexisset, ibi ei imago coitus refer-
retur. Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini,
aut Tiburtini, domúsq; eius ostenditur circa Tibur-
ni luculum. Venerunt in manus meas & elegi sub
eius titulo, & epistola presa oratione, quasi com-
mendantis se Mœcenati: sed vtraque falsa puto.
Nam elegi vulgares: epistola etiam obscura, quo
vitio minimè tenebatur. Natus est VI. id. Decem.
L. Cotta & L. Torquato consulibus. decessit, V.
Kal. Decemb. C. Mario Censorino, & C. Asinio
Gallo Consulibus, post nonum & quinquagesimum
annum, hærede Augusto palàm nuncupato, cùm,
vrgente vi valetudinis, non sufficeret ad obsignan-
das testamenti tabulas. Humatus & conditus est ex-
tremis Esquiliis, iuxta Mœcenatis tumulum.*

LECTORI.

Notas illas, quibus ſyllabarum modus, verſuúmque ratio indicatur, ad ſingulas Odas apponere neceſſe non fuit: quòd eo toto de genere, in extremo libro, ab Aldo Manutio ſubtiliter admodum atque eruditè explicatum eſt.

Q. HORATII FLACCI
CARMINVM LIB. I.

AD MOECENATEM.

Ode I.

Alios aliis rebus duci, se lyricorum versuum studio teneri.

Moecenas atauis edite regibus,
O & præsidium, & dulce decus meum,
Sunt quos curriculo puluerem Olympicum
Collegisse iuuat: metaq; feruidis
Euitata rotis, palmaq; nobilis
Terrarum dominos euehit ad deos.
Hunc si nobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, si proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoueas: vt trabe Cypria
Myrtoum pauidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, ocium, & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rateis
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Masſici,
Nec partem solido demere de die
Spernit: nunc viridi membra sub arbuto

Stratus

Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.
Multos castra iuuant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, bellàque matribus
Detestata. manet sub Ioue frigido
Venator, teneræ coniugis immemor:
Seu visa est catulis cerua fidelibus:
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
Me doctarum ederæ præmia frontium
Dis miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharúmque leues cum Satyris chori
Secernunt populo: si neque, tibias
Euterpe cohibet: nec Polyhymnia
Lesbonum refugit tendere barbiton.
Quod si me lyricis vatibus inseris:
Sublimi feriam sidera vertice.

AD AVGVSTVM CAESAREM.
Ode 2.

Deos omnes iratos esse Romanis, ob Cæsaris cædem: vnam imperij spem in Augusto constituram.

IAm satis terris niuis, atque diræ
Grandinis misit pater: & rubente
Dextera sacras iaculatus arceis,
Terruit vrbem:
Terruit genteis: graue ne rediret
Seculum Pyrrhæ noua monstra questæ:
Omne cùm Proteus pecus egit altos
Visere monteis:
Piscium & summa genus hæsit vlmo:
Nota quæ sedes fuerat columbis:
Et superiecto pauidæ natarunt
Aequore damæ.

Vidimus

Vidimus flauum Tiberim, retortis
Littore Etrusco violenter vndis,
Ire deiectum monimenta regis,
Templáque Vestæ:
Iliæ dum se nimium querenti
Iactat vltorem: vagus & sinistra
Labitur ripa, Ioue non probante
Vxorius amnis.
Audiet ciues acuisse ferrum,
Quo graues Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara iuuentus.
Quem vocet diuum populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?
Cui dabit parteis scelus expiandi
Iuppiter? tandem venias precamur
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo.
Siue tu mauis Erycina ridens,
Quam Iocus circum volat, & cupido,
Siue neglectum genus, & nepotes
Respicis auctor.
Heu nimis longo satiate ludo:
Quem iuuat clamor, galeæq; leues,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.
Siue mutata iuuenem figura,
Ales in terris imitaris, alma
Filius Maiæ, patiens vocari

Cæsaris

Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.
Multos castra iuuant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, belláque matribus
Detestata. manet sub Ioue frigido
Venator, teneræ coniugis immemor:
Seu visa est catulis cerua fidelibus:
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
Me doctarum ederæ præmia frontium
Dis miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharúmque leues cum Satyris chori
Secernunt populo: si neque, tibias
Euterpe cohibet: nec Polyhymnia
Lesbonum refugit tendere barbiton.
Quod si me lyricis vatibus inseris;
Sublimi feriam sidera vertice.

AD AVGVSTVM CAESAREM.

Ode 2.

Deos omnes iratos esse Romanis, ob Cæsaris cædem: vnam imperij spem in Augusto constituram.

IAm satis terris niuis, atque diræ
Grandinis misit pater: & rubente
Dextera sacras iaculatus arceis,
Terruit vrbem;
Terruit genteis: graue ne rediret
Seculum Pyrrhæ noua monstra questæ:
Omne cùm Proteus pecus egit altos
Visere monteis:
Piscium & summa genus hæsit vlmo;
Nota quæ sedes fuerat columbis:
Et superiecto pauidæ natarunt
Aequore damæ.

Vidimus flauum Tiberim, retortis
Littore Etrusco violenter vndis,
Ire deiectum monimenta regis,
Templáque Vestæ:
Ilia dum se nimium querenti
Iactat vltorem: vagus & sinistra
Labitur ripa, Ioue non probante
Vxorius amnis.
Audiet ciues acuisse ferrum,
Quo graues Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara iuuentus.
Quem vocet diuum populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?
Cui dabit parteis scelus expiandi
Iuppiter? tandem venias precamur
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo.
Siue tu mauis Erycina ridens,
Quam Iocus circum volat, & cupido,
Siue neglectum genus, & nepotes
Respicis auctor.
Heu nimis longo satiate ludo:
Quem iuuat clamor, galeæq́; leues,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.
Siue mutata iuuenem figura,
Ales in terris imitaris, alma
Filius Maiæ, patiens vocari

Cæsaris

Cæsaris vltor:
Serus in cœlum redeas : diúq;
Lætus intersis populo Quirini:
Néue te nostris vitiis iniquum
Ocyor aura
Tollat. hîc magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater, atque princeps:
Neu sinas Medos equitare inultos
Te duce Cæsar.

IN VIRGILIVM ATHENAS PROFICISCENTEM.

Ode 3.

Precatur faustum iter : deinde occasione sumpta hominum audaciam detestatur.

SIc te diua potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida sidera,
Ventorúmque regat pater,
Obstructis aliis, præter Iapyga:
Nauis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium : finibus Atticis
Reddas incolumem precor:
[illegible] serues animæ dimidium meæ.
Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec tristeis Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non arbiter Adriæ
Maior : tollere seu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum?

Qui

Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui vidit mare turgidum, &
Infameis scopulos Acroceraunia?
Nequicquam Deus abscidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras: si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt vada.
Audax omnia perpeti,
Gens humana ruit per vetitum nefas.
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Post ignem ætheria domo
Subductum, macies, & noua febrium
Terris incubuit cohors:
Semotíque prius tarda necessitas
Leti corripuit gradum.
Expertus vacuum Dædalus aëra
Pennis non homini datis.
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum est.
Cœlum ipsum petimus stultitia: neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Iouem ponere fulmina.

AD P. SEXTIVM.

Ode 4.

Aduentu veris, & communi moriendi conditione proposita, hortatur ad voluptates.

SOluitur acris hiems grata vice veris, & Fauoni:
Trahúntque siccas machinæ carinas:
Ac neque iam stabulis gaudet pecus, aut arator igni:
Nec prata canis albicant pruinis.
Iam Cytherea choros ducit Venus imminente Luna:

Iunctæq; Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede: dum graueis Cyclopũ
Vulcanus ardens vrit officinas.
Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.
Nunc & in vmbrosis Fauno decet immolare lucis,
Seu poscat agna, siue malit hœdo.
Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,
Regúmque turreis, ô beate Sexti,
Vitæ summa breuis spem nos vetat incboare longam.
Iam te premet nox, fabulæq; Manes,
Et domus exilis Plutonia quo simul meâris:
Nec regna vini sortiere talis:
Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet iuuentus
Nunc omnis: & mox virgines tepebunt.

AD PYRRHAM.

Ode 5.

Miseros esse, qui illius amore teneantur. se ex eo, tanquam è naufragio, enatasse.

QVis multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis vrget odoribus
Grato Pyrrha sub antro?
Cui flauam religas comam
Simplex munditiis? heu quoties fidem,
Mutatósque deos flebit: & aspera
Nigris æquora ventis
Emirabitur insolens,
Qui nunc te fruitur credulus aurea:
Qui semper vacuam, semper amabilem
Sperat, nescius auræ
Fallacis! miseri quibus
Intentata nites. me tabula sacer

Voti

Votiua paries indicat vuida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris deo.

AD AGRIPPAM.

Ode 6.

Bella ab eo gesta, à Vario cantatum iri: se conuiuiis tamen, & amoribus describendis aptum esse.

SCribêris Vario fortis, & hostium
Victor, Meonij carminis aliti,
Quam rem cunque ferox nauibus, aut equis
Miles te duce gesserit.
Nos Agrippa neque hæc dicere, nec graue
Peleidæ stomachum cedere nescij,
Nec cursus duplicis per mare Vlyssei,
Nec sæuam Pelopis domum
Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbecillisque lyræ Musa potens vetat
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpa deterere ingeni.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Dignè scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionem? aut ope Palladis
Tydiden superis parem?
Nos conuiuia, nos prælia virginum
Sectis in iuuenes vnguibus acrium
Cantamus vacui, siue quid vrimur,
Non præter solitum leues.

AD MVNATIVM PLANCVM.

Ode 7.

Alias aliis, sibi Tiburtinam regionem placere. Cohortatio ad voluptates.

LAudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen,

Cæſaris vltor:
Serus in cœlum redeas: diuq́;
Lætus interſis populo Quirini:
Néue te noſtris vitiis iniquum
Ocyor aura
Tollat. hîc magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater, atque princeps:
Neu ſinas Medos equitare inultos
Te duce Cæſar.

IN VIRGILIVM ATHENAS PROFICISCENTEM.

Ode 3.

Precatur fauſtum iter: deinde occaſione ſumpta hominum audaciam deteſtatur.

SIc te diua potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida ſidera,
Ventorúmque regat pater,
Obſtructis aliis, præter Iapyga:
Nauis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium: finibus Atticis
Reddas incolumen precor:
[illegible] ſerues animæ dimidium meæ.
Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commiſit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec triſteis Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non arbiter Adriæ
Maior: tollere ſeu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum?

Qui

Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui vidit mare turgidum, &
Infameis scopulos Acroceraunia?
Nequicquam Deus abscidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras: si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt vada.
Audax omnia perpeti,
Gens humana ruit per vetitum nefas.
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Post ignem ætheria domo
Subductum, macies, & noua febrium
Terris incubuit cohors:
Semotíque prius tarda necessitas
Leti corripuit gradum.
Expertus vacuum Dædalus aëra
Pennis non homini datis.
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum est.
Cœlum ipsum petimus stultitia: neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Iouem ponere fulmina.

AD P. SEXTIVM.

Ode 4.

Aduentu veris, & communi moriendi conditione proposita, hortatur ad voluptates.

SOluitur acris hiems grata vice veris, & Fauoni:
Trahúntque siccas machinæ carinas:
Ac neque iam stabulis gaudet pecus, aut arator igni:
Nec prata canis albicant pruinis.
Iam Cytherea choros ducit Venus imminente Luna:

Iunctæq; Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede: dum graueis Cyclopũ
Vulcanus ardens vrit officinas.
Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.
Nunc & in vmbrosis Fauno decet immolare lucis,
Seu poscat agna, siue malit hœdo.
Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,
Regúmque turreis, ô beate Sexti,
Vitæ summa breuis spem nos vetat incboare longam.
Iam te premet nox, fabulæq; Manes,
Et domus exilis Plutonia quo simul meâris:
Nec regna vini sortiere talis:
Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet iuuentus
Nunc omnis: & mox virgines tepebunt.

AD PYRRHAM.

Ode 5.

Miseros esse, qui illius amore teneantur. se ex eo, tanquam è naufragio, enatasse.

QVis multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis vrget odoribus
Grato Pyrrha sub antro?
Cui flauam religas comam
Simplex munditiis? heu quoties fidem,
Mutatósque deos flebit: & aspera
Nigris æquora ventis
Emirabitur insolens,
Qui nunc te fruitur credulus aurea:
Qui semper vacuam, semper amabilem
Sperat, nescius auræ
Fallacis! miseri quibus
Intentata nites. me tabula sacer

Voti

Votiua paries indicat vuida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris deo.

AD AGRIPPAM.

Ode 6.

Bella ab eo gesta, à Vario cantatum iri: se conuiuiis tamen, & amoribus describendis aptum esse.

SCribêris Vario fortis, & hostium
Victor, Meonij carminis aliti,
Quam rem cunque ferox nauibus, aut equis
Miles te duce gesserit.
Nos Agrippa neque hæc dicere, nec graue
Peleidæ stomachum cedere nescij,
Nec cursus duplicis per mare Vlyssei,
Nec sæuam Pelopis domum
Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbecillisque lyræ Musa potens vetat
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpa deterere ingeni.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Dignè scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionem? aut ope Palladis
Tydiden superis parem?
Nos conuiuia, nos prælia virginum
Sectis in iuuenes vnguibus acrium
Cantamus vacui, siue quid vrimur,
Non præter solitum leues.

AD MVNATIVM PLANCVM.

Ode 7.

Alias aliis, sibi Tiburtinam regionem placere. Cohortatio ad voluptates.

LAudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen,

Aut Ephesum, bimarisve Corinthi
Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Insigneis, aut Thessala Tempe.
Sunt quibus unum opus est intacta Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare: &
Vndique decerptam fronti præponere oliuam.
Plurimus in Iunonis honorem
Aptum dicet equis Argos, ditésque Mycenas:
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,
Quàm domus Albuneæ resonantis,
Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
Mobilibus pomaria riuis.
Albus ut obscuro deterget nubila cælo
Sæpe Notus; neque parturit imbreis
Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
Tristitiam, vitæq; labores
Molli Plance mero: seu te fulgentia signis
Castra tenent: seu densa tenebit
Tiburis umbra tui Teucer Salamina, patrémque
Cùm fugeret: tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur vinxisse corona,
Sic tristeis affatus amicos.
Quò nos cunque feret melior fortuna parente
Ibimus, ô socij, comitésque.
Nil desperandum Teucro duce, & auspice Teucro.
Certus enim promisit Apollo,
Ambiguam tellure noua Salamina futuram.
O fortes, peioráque passi
Mecum sæpe viri, nunc vino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

AD

AD LYDIAM.

Ode 8.

Obliquè iuuenem quendam, quem Sybarin vocat, vt mollem, & voluptatibus colliquefactum, notat.

LYdia dic, per omneis
Te deos oro: Sybarin cur properes amando
Perdere: cur apricum
Oderit campum patiens pulueris, atque Solis.
Cur neque militaris
Inter æqualeis equitet, Gallica nec lupatis
Temperet ora frænis.
Cur timet flauum Tiberim tangere: cur oliuum
Sanguine viperino
Cautius vitat: neque iam liuida gestat armis
Brachia: sæpe disco,
Sæpe trans finem iaculo nobilis expedito.
Quid latet, vt marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lachrymosa Troiæ
Funera: nec virilis
Cultus in cædem, & Lycias proriperet cateruas?

AD THALIARCHVM.

Ode 9.

Hyeme indulgendum voluptati.

VIdes, vt alta stet niue candidum
Soracte: nec iam sustineant onus
Syluæ laborantes: geluque
Flumina constiterint acuto?
Dissolue frigus, ligna super foco
Largè reponens: atque benignius
Deprome quadrimum Sabina
O Thaliarche merum diota.
Permitte diuis cætera: qui simul
Strauere ventos æquore feruido
Deprælantes: nec cupressi,

Nec veteres agitantur orni.
Quid sit futurum cras, fuge quærere: &
Quem sors dierum cunque dabit, lucro
Appone: nec dulceis amores
Sperne puer: neque tu choreas:
Donec virenti canities abest
Morosa: nunc & campus, & areæ,
Lenésque sub noctem susurri,
Composita repetantur hora.
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ risus ab angulo:
Pignúsque direptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

IN MERCVRIVM.

Ode 10.

MErcuri facunde, nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus, & decoræ
More palæstræ.
Te canam magni Iouis, & deorum
Nuncium, curuæq; lyræ parentem:
Callidum, quidquid placuit iocoso
Condere furto.
Te, boueis olim nisi reddidisses
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret: viduus pharetra,
Risit Apollo.
Quin & Atreidas duce te superbos
Ilio diues Priamus relicto,
Thessalósque igneis, & iniqua Troiæ
Castra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis

Sedi

Sedibus: virgáque leuem coerces
Aurea turbam, superis deorum
Gratus, & imis.

AD LVCONOEN.
Ode 11.

Indulgendum voluptati, omissa futurorum cura.

TVne quæsieris scire, (nefas) quem mihi, quem tibi
Finem Dî dederint Leuconoe: nec Babylonios
Tentaris numeros, vt melius quidquid erit pati:
Seu plures hiemes, seu tribuit Iupiter vltimam:
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum, sapias: vina liques: & spatio breui
Spem longam reseces dum loquimur, fugerit inuida
Aetas. carpe diem, quàm minimum credula postero.

AD AVGVSTVM.
Ode 12.

Diis, heroibus, virísque aliquot illustribus laudatis, postremò commendat Augustum.

QVem virum, aut heroa, lyra, vel acri
Tibia sumis celebrare Clio?
Quem deum? cuius recinet iocosa
Nomen imago,
Aut in vmbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelidóue in Hæmo?
Vnde vocalem temerè insecutæ
Orphea siluæ,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus, celerésque ventos,
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam solitis parentum
Laudibus? qui res hominum, ac deorum,
Qui mare, & terras, variisque mundum
Temperat horis?

Vnde nil maius generatur ipso:
Nec viget quidquam simile, aut secundum:
Proximos illi tamen occupauit
Pallas honores.
Prœliis audax neque te silebo
Liber: & sæuis inimica virgo
Belluis: nec te metuende certa
Phœbe sagitta.
Dicam & Alciden, puerósque Ledæ,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem: quorum simul alba nautis
Stella refulsit.
Defluit saxis agitatus humor:
Concidunt venti: fugiúntque nubes:
Et minax (sic Dî voluêre) ponto
Vnda recumbit.
Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasceis, dubito, an Catonis
Nobile letum.
Regulum, & Scauros, animæq; magnæ
Prodigum Paullum superante Pœno,
Gratus insigni referam Camœna,
Fabriciúmque.
Hunc, & incomptis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum
Sæua paupertas, & auitus apto
Cum lare fundus.
Crescit occulto velut arbor æuo
Fama Marcelli: micat inter omneis
Iulum sidus, velut inter igneis
Luna minores.

Genti

Gentis humanæ pater, atq; custos
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris fatis data: tu secundo
Cæsare regnes.
Ille seu Parthos Latio imminenteis
Egerit iusto domitós triumpho:
Siue subiectos Orienteis oris
Seras, & Indos:
Te minor latum reget æquus orbem:
Tu graui curru quaties olympum:
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

AD LYDIAM.
Ode 13.
Dolet sibi Telephum anteponi.

CVm tu Lydia Telephi,
Ceruicem roseam, cerea Telephi
Laudas brachia, væ, meum
Feruens difficili bile tumet iecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa sede manet: humor & in genas
Furtim labitur, arguens,
Quàm lentis penitus macerer ignibus.
Vror, seu tibi candidos
Turparunt humeros immodicæ mero
Rixæ: siue puer furens
Impressit memorem dente labris notam.
Non, si me satis audias,
Sperés perpetuum, dulcia barbarè
Lædentem oscula, quæ Venus
Quinta parte sui nectaris imbuit.
Felices ter & amplius,
Quos irrupta tenet copula: nec malis

Diuulsus querimoniis,
Suprema citius soluet amor die.

IN BRVTVM, BELLVM ciuile reparantem.
Ode 14.

O Nauis referent in mare te noui
Fluctus. ô quid agis? fortiter occupa
Portum. nonne vides, vt
Nudum remigio latus,
Et malus celeri saucius Africo,
Antennæq; gemant? ac sine funibus
Vix durare carinæ
Possint imperiosius
Aequor? non tibi sunt integra lintea:
Non Di: quos iterum pressa voces malo,
Quamuis pontica pinus,
Silua filia nobilis,
Iactes & genus, & nomen inutile.
Nil pictis timidus nauita pupibus
Fidit. tu nisi ventis
Debes ludibrium, caue.
Nuper sollicitum, quæ mihi tædium,
Nunc desiderium, curaq; non leuis
Interfusa nitenteis
Vites æquora Cycladas.

NEREI VATICINIVM DE ruina Troiæ.
Ode 15.

PAstor cùm traheret per freta nauibus
Idæis Helenen perfidus hospitam:
Ingrato celeres obruit ocio
Ventos: vt caneret fera
Nereus fata. Mala ducis aui domum,

Qu

Quam multo repetet Gracia milite,
Coniurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami vetus.
Eheu quantus equis, quantus adest viris
Sudor: quanta mouet funera Dardana
Genti. iam galeam Pallas, & Aegida,
Currúsque, & rabiem parat.
Nequidquam Veneris præsidio ferox,
Pectes cæsariem: grataq́; fœminis
Imbelli cithara carmina diuides:
Nequidquam thalamo graueis
Hastas, & calami spicula Gnosii
Vitabis, strepitumq́;, & celerem sequi
Aiacem. tamen heu serus adulteros
Crineis puluere collines.
Non Laertiadem exitium tuæ
Gentis. non Pylium Nestora respicis,
Vrgent impauidi te Salaminius
Teucerq;, & Sthenelus sciens
Pugnæ, siue opus est imperitare equis,
Non auriga piger. Merionem quoq;
Nosces. ecce furit te reperire atrox
Tydides melior patre:
Quem tu, ceruus vti vallis in altera
Visum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferes Ilio,
Matronisq; Phrygum classis Achillei.
Post certas hyemes vret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

PALINODIA.

Ode 16.

Veniam petit à puella, quam versibus læserat.

O Matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminosis cunq; voles modum
Pones iambis: siue flamma,
Siue mari libet Adriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius,
Non Liber æquè, non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Tristes vt iræ: quas neque Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum,
Nec sæuus ignis, nec tremendo
Iuppiter ipse ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam vndiq;
Desectam: & insani leonis
Vim stomacho apposuisse nostro.
Iræ Thyestem exitio graui
Strauêre: & altis vrbibus vltimæ
Stetere causæ, cur perirent
Funditus: imprimeretq; muris
Hostile aratrum exercitus insolens.
Compesce mentem: me quoq; pectoris
Tentauit in dulci iuuenta
Feruor: & in celeres iambos
Misit furentem. nunc ego mitibus
Mutare quæro tristia: dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobriis: animúmque reddas.

AD TYNDARIDEM.

Ode 17.

Inuitat eam in Lucretilem.

VElox amœnum sæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus: & igneam
Defendit æstatem capellis
Vsq; meis, pluuiosq; ventos.
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latenteis, & thyma deuiæ
Olentis vxores mariti:
Nec virideis metuunt colubros,
Nec Martialeis hœdiliæ lupos:
Vtcunq; dulci Tyndari fistula
Valles, & Vsticæ cubantis
Leuia personuêre saxa.
Dî me tuentur: Dîs pietas mea,
Et musa cordi est. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu,
Hîc in reducta valle, caniculæ
Vitabis æstus: & fide Teia
Dices laboranteis in vno
Penelopen, vitreamq; Circen.
Hîc innocentis pocula Lesbij
Duces sub vmbra: nec Semeleius
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia: nec metues proteruum
Suspecta Cyrum: ne malè dispari
Incontinentes iniiciat manus:
Et scindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamq; vestem.

AD VARVM.

Ode 18.

Vino moderatè sumpto hilarari animum: immodico rixas excitari.

NVllam, Vare, sacra vite prius seueris arborem
Circa mite solum Tyburis, & mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Quis post vina grauē militiā, aut pauperiē crepat?
Quis non te potius Bacche pater, teque decēs Venus?
At ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata: monet Sithoniis non leuis Euius:
Cùm fas, atque nefas exiguo fine libidinum
Discernunt auidi. non ego te candide Bassaren
Inuitum quatiam, nec variis obsita frondibus
Sub diuum rapiam sæua. tene cum Berecynthio
Cornu tympana: quæ subsequitur cæcus amor sui,
Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Arcaniq; fides prodiga, perlucidior vitro.

DE GLYCERA.

Ode 19.

Se illius amore vri.

MAter sæua cupidinum,
Thebanaq; iubet me Semeles puer,
Et lasciua licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Vrit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore purius:
Vrit grata proteruitas,
Et vultus nimium lubricus aspici.
In me tota ruens Venus,
Cyprum deseruit. nec patitur Scythas,
Et versis animosum equis

Par

Parthum dicere: nec quæ nil attinent.
Hic viuum mihi cespitem, hic
Verbenas pueri ponite, thuráque
Bini cum patera meri
Mactata veniet lenior hostia.

AD MOECENATEM.
Ode 20.
Inuitat eum ad tenue conuiuium.

VIle potabis modicis Sabinum
Cantharis: Græca quod ego ipse testa
Conditum leui: datus in thaetro
Cùm tibi plausus,
Care Mæcenas, eques: vt paterni
Fluminis ripa, simul & iocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Cæcubum, & prælo domitam Calæno
Tu bibes vuam. mea nec Falerna
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

IN DIANAM ET APOLLINEM.
Ode 21.
Sæculare Carmen.

DIanam teneræ dicite Virgines:
Intonsum pueri dicite Cynthium,
Latonamq́; supremo
Dilectam penitus Ioui.
Vos lætam fluuiis, & nemorum coma,
Quæcunque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erimanthi
Siluis, aut viridis Cragi:
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalémque mares Delon Apollinis,
Insignémque pharetra,

Fraternaq; humerum lyra.
Hîc bellum lachrymosum. hic miseram famem,
Pestemq; à populo, & principe Cæsare in
Persas, atq; Britannos,
Vestra motus aget prece.

AD ARISTIVM.

Ode 22.

Innocentiam vbique tutam.

INteger vitæ, sceleriśq; purus
Non eget Mauris iaculis, neq; arcu,
Nec venenatis grauida sagittis
Fusce pharetra:
Siue per Syrteis iter æstuosas,
Siue facturus per inhospitalem
Caucasum, vel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.
Namq; me silua lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen: & vltra
Terminum curis vagor expeditus,
Fugit inermem,
Quale portentum neq; militaris
Daunia in latis alit æsculetis:
Nec Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me pigris vbi nulla campis
Arbor æstiua recreatur aura:
Quod latus mundi nebulæ: malusq;
Iuppiter vrget:
Pone sub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata:
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

AD

AD CHLOEN.

Ode 23.

Non esse, cur viriles complexus, iam viro matura, refugiat.

VItas hinnuleo me similis Cloe,
Quaerenti pauidam montibus auiis
Matrem, non sine vano
Aurarum, & siluae metu.
Nam seu mobilibus veris inhorruit
Aduentus foliis: seu virides rubum
Dimouere lacertae:
Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te tigris vt aspera,
Getulúsve leo frangere persequor.
Tandem desine matrem
Tempestiua sequi viro.

AD VIRGILIVM.

Ode 24.

Deflet Quinctilij mortem.

QVis desiderio sit pudor, aut modus
Tam cari capitis? praecipe lugubres
Cantus Melpomene: cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quinctilium perpetuus sopor
Vrget? cui pudor, & iustitiae soror
Incorrupta fides, nudáque veritas,
Quando vllum inuenient parem?
Multis ille quidem flebilis occidit:
Nulli flebilior, quàm tibi Virgili.
Tu frustra pius, heu non ita creditum,
Poscis Quinctilium deos.
Quòd si Threicio blandius Orpheo,
Auditam moderere arboribus fidem:
Non vana redeat sanguis imagini,
Quam virga semel horrida

Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum, sed leuius fit patientia,
Quicquid corrigere est nefas.

AD LYDIAM.
Ode 25.

Insultat ei, quòd iam vetula, vicissim à iuuenibus contemnatur.

PArcius iunctas quatiunt fenestras
Ictibus crebris iuuenes proterui:
Ne tibi somnos adimunt: amátque
Ianua limen:
Quæ prius multum facileis mouebat
Cardine, audis minùs, & minus iam,
Me tuo longas pereunte nocteis
Lydia dormis.
Inuicem mœchos anus arroganteis
Flebis, in solo leuis angiportu,
Thracio bacchante magis sub inter-
lunia vento:
Cùm tibi flagrans amor, & libido,
Quæ solet matres furiare equorum,
Sæuiet circa iecur vlcerosum,
Non sine questu.
Læta quòd pubes edera virenti
Gaudeat pulla magis atque myrto:
Aridas frondeis hiemis sodali
Dedicet Hebro.

DE AELIO LAMIA.
Ode 26.

Se, soluto animo, velle Lamiam laudare.

MVsis amicus, tristitiam, & metus
Tradam proteruis in mare Creticum
Portare ventis, quis sub arcto

Rex

Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Tiridatem terreat, vnicè
Securus, ô quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores:
Necte meo Lamiæ coronam
Pimplea dulcis. nil sine te mei
Possunt honores. hunc fidibus nouis,
Hunc Lesbio sacrare plectro,
Téque, tuásque decet sorores.

Ode 27.

Sodales simul epulantes, à iurgio ad sermonum hilaritatem reuocat.

NAtis in vsum lætitiæ scyphis
Pugnare, Thracum est. tollite barbarum
Morem: verecundúmque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino, & lucernis Medus Acinaces
Immane quantum discrepat. impium
Lenite clamorem sodales:
Et cubito remanete presso.
Vultis seueri me quoque sumere
Partem falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.
Cessat voluntas? non alia bibam
Mercede. quæ te cunque domat Venus,
Non erubescendis adurit
Ignibus: ingenuóque semper
Amore peccas. quidquid habes, age
Depone tutis auribus. ah miser
Quanta laboras in Charybdi,
Digne puer meliore flamma.
Quæ saga, quis te soluere Thessalis

Magus venenis, quis poterit deus?
Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet Chimæra.

Ode 28.

In mortem Architæ Tarentini.

TE maris & terræ, numeróque carentis arenæ
Mensorem cohibent Archita,
Pulueris exigui prope littus parua Martinum
Munera: nec quidquam tibi prodest
Aërias tentasse domos, animóque rotundum
Percurrisse polum morituro.
Occidit & Pelopis genitor conuiua deorum:
Tithonúsque remotus in auras.
Et Iouis arcanis Minos admissus: habéntque
Tartara Panthoidem iterum Orco
Demissum: quamuis clypeo Troiana refixo
Tempora testatus, nihil vltra
Neruos, atque cutem morti concesserat atræ,
Iudice te, non sordidus auctor
Naturæ veri: Sed omneis vna manet nox:
Et calcanda semel via leti.
Dant alios Furiæ toruo spectacula Marti.
Exitio est auidis mare nautis.
Mista senum, ac iuuenum densantur funera, nullum
Sæua caput Proserpina fugit.
Me quoque deuexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit vndis.
At tu nauta vagæ ne parce malignus arenæ
Ossibus & capiti inhumato
Particulam dare. sic quodcunque minabitur Eurus,
Fluctibus Hesperiis: Venusinæ
Plectantur siluæ, te sospite: multáque merces

Vnde

Vnde potest, tibi defluat aequo
Ab Ioue, Neptunóque sacri custode Tarenti.
Negligis, immeritis nocituram
Postmodo te natis fraudem committere? fors &
Debita iura, vicésque superba
Te maneant ipsum. precibus non linquar inultis:
Téque piacula nulla resoluent.
Quanquam festinans: non est mora longa: licebit
Iniecto ter puluere curras.

AD ICCIVM.

Ode 29.

Miratur, eum à philosophiæ studio ad militiam transiisse.

ICci beatis nunc Arabum inuides
Gazis: & acrem militiam paras
Non antè deuictis Sabeæ
Regibus, horribilíq; Medo
Nectis catenas; quæ tibi virginum
Sponso necato barbara seruiet?
Puer qui ex aula capillis
Ad cyathum statuetur vnctis,
Doctus sagittas tendere Sericas
Arcu paterno? qui neget arduis
Pronos relabi posse riuos
Montibus, & Tiberim reuerti:
Cùm tu coëmptos vndique nobiles
Libros Panæti, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM.

Ode 30.

Vt in ædem Glyceræ veniat.

O Venus regina Gnidi, Paphiq;,
Sperne dilectam Cypron: & vocantis

Thure te multo Glycera decoram
Transfer in ædem.
Feruidus tecum puer,& solutis
Gratiæ zonis, properéntque Nymphæ,
Et parum comis sine te Iuuentus,
Mercuriúsque.

Ode 31.

Se non diuitias, sed tranquillam hilarémque vitam ab Apolline poscere.

QVid dedicatum poscit Apollinem
Vates? quid orat, de patera nouum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ segetes feracis:
Non æstuosæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum:
Non rura, quæ Lyris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.
Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna, vitem: diues & aureis
Mercator exsiccet culullis
Vina Syra reparata merce.
Dîs carus ipsis: quippe ter, & quater
Anno reuisens æquor Atlanticum
Impunè. me pascunt oliuæ:
Me cichorea, leuésque maluæ.
Frui paratis,& valido mihi
Latoë dones, & precor integra
Cum mente,nec turpem senectam
Degere,cec cithara carentem.

Ode 32.

Barbiton, siue testudinem suam commendat.

POscimus si quid vacui sub vmbra
Lusimus tecum: quod & hunc in annum

Viuat

Viuat, & plureis, age dic Latinum
Barbite carmen.
Lesbio primùm modulate ciui:
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Siue iactatam religarat vdo
Littore nauim:
Liberum & Musas, Veneremque, & illi
Semper hærentem puerum canebat:
Et Lycum nigris oculis, nigróque
Crine decorum.
O decus Phœbi, dapibus supremi
Grata testudo Iouis, ô laborum
Dulce lenimen, mihi cunque salue
Rite vocanti.

AD ALBIVM TIBVLLVM.

Ode 33.

Ne doleat sibi riualem adolescentiorem, à Glycera anteponi.

ALbi ne doleas plus nimio memor
Immitis Glyceræ: neu miserabileis
Decantes elegos: cur tibi iunior
Læsa præniteat fide.
Insignem tenui fronte Lycorida,
Cyri torret amor: Cyrus in asperam
Declinat Pholoen. sed prius Appulis
Iungentur capræ lupis:
Quàm turpi Pholoe peccet adultero.
Sic visum Veneri: cui placet impares
Formas, atque animos, sub iuga ahenea
Sæuo mittere cum ioco.
Ipsum me melior cùm peteret Venus:
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adria
Curuantis Calabros sinus.

Ode 34.

Pœnitere se, quòd Epicureus fuerit.

PArcus Deorum cultor, & infrequens,
Insanientis dum sapientiæ
Consultus erro: nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus
Cogor relictos. namque Diespiter
Igni corusco nubila diuidens,
Plerunque per purum tonantes
Egit equos, volucrémque currum:
Quo bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & inuisi horrida Tænari
Sedes, Atlantéúsque finis
Concutitur. valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat deus,
Obscura promens. hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit: hic posuisse gaudet.

AD FORTVNAM Ode 35.

Vt seruet Cæsarem in Britannos ire meditantem.

O Diua gratum quæ regis Antium:
Præsens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit sollicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
Quicunque Bithyna lacessit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
Vrbésque, gentésque, & Latium ferox,
Regúmque matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni:
Iniurioso ne pede proruas,

Stan

Stantem columnam neu populus frequens
Ad arma cessantes, ad arma
Concitet: imperiumq́; frangat.
Te semper anteit sæua necessitas,
Clauos trabaleis, & cuneos manu
Gestans ahena: nec seuerus
Vncus abest, liquidúmque plumbum.
Te spes, & albo rara fides colit
Velata panno: nec comitem abnegat:
Vtcunque mutata potenteis
Veste domos inimica linquis.
At vulgus infidum, & meretrix retro
Periura cedit: diffugiunt cadis
Cum fece siccatis amici,
Ferre iugum pariter dolosi.
Serues iturum Cæsarem in vltimos
Orbis Britannos, & iuuenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanóque rubro.
Eheu, cicatricum, & sceleris pudet
Fratrumq́;. quid nos dura refugimus
Aetas? quid intactum nefasti
Liquimus? vnde manus iuuentus
Metu deorum continuit? quibus
Pepercit aris? ô vtinam noua
Incude diffingas retusum in
Massagetas, Arabásque ferrum.

Odi 37.

Ob Numidæ reditum gaudio exultat.

ET thure, & fidibus iuuat
Placare & vituli sanguine debito
Custodes Numidæ deos:
Qui nunc Hesperia sospes ab vltima

Caris multa sodalibus,
Nulli plura tamen diuidit oscula,
Quam dulci Lamiæ, memor
Arctæ non alio rege pueritiæ,
Mutatæq; simul toga.
Cressa ne careat pulchra dies nota:
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in Saliûm sit requies pedum,
Neu multi Damalis meri
Bassum Threicia vincat Amystide:
Neu desint epulis rosæ:
Neu viuax apium, neu breue lilium.
Omnes in Damalim putres
Deponent oculos: nec Damalis nouo
Diuelletur adultero,
Lasciuis ederis ambitiosior.

Ode 37.

Ob victoriam Actiacam, genio indulgendum esse.

NVnc est bibendum: nunc pede libero
Pulsanda tellus. nunc Saliaribus
Ornare puluinar deorum
Tempus erat dapibus sodales.
Antehac nefas depromere cæcubum
Cellis auitis: dum Capitolio
Regina dementeis ruinas,
Funus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum: quidlibet impotens
Sperare fortunáque dulci
Ebria. sed minuit furorem
Vix vna sospes nauis ab ignibus:
Mentémque lymphatam Mareotico
Redegit in veros timores

Cæsar, ab Italia volantem
Remis adurgens: accipiter velut
Molleis columbas, aut leporem citus
Venator in campis niualis
Aemoniæ: daret vt catenis
Fatale monstrum. quæ generosius
Perire quærens, nec muliebriter
Expauit ensem: nec latenteis
Classe cita reparauit oras.
Ausa & iacentem visere regiam
Vultu serena fortis, & asperas
Tractare serpenteis: vt atrum
Corpore combiberet venenum,
Deliberata morte ferocior:
Sæuis Liburnis scilicet inuidens
Priuata deducei superbo
Non humilis mulier triumpho.

AD PVERVM.

Ode 38.

Se tenui apparatu gaudere.

PErsicos odi puer apparatus:
Displicent nexæ philyra coronæ:
Mitte sectari, rosa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo: neque te ministrum
Dedecet myrtus, neque me sub arcta
Vite bibentem.

Si lucro aduersam, potuisse nasci
Matre pudenda.
Brachia, & vultum, teretésque suras
Integer laudo fuge suspicari,
Cuius octauum trepidauit ætas
Claudere lustrum.

Ode 5.

Reuocandam esse mentem à desiderio virginis immaturæ.

NOndum subacta ferre iugum valet
Ceruice: nondum munia comparis
Aequare: nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.
Circa virenteis est animus tuæ
Campos iuuencæ, nunc fluuiis grauem
Solantis æstum, nunc in vdo
Ludere cum vitulis salicto
Prægestientis. tolle cupidinem
Immitis vuæ: iam tibi liuidos
Distinguet autumnus racemos
Purpureo varius colore.
Iam te sequetur, currit enim ferox
Aetas: & illi, quos tibi dempserit,
Apponet annos iam proterua
Fronte petet Lalage maritum,
Dilecta, quantum non Pholoe fugax,
Non Chloris, albo sic humero nitens,
Vt pura nocturno renidet
Luna mari, Gnidiúsve Gyges.
Quem si puellarum insereres choro:
Mirè sagaceis falleret hospites,
Discrimen obscurum solutis
Crinibus, ambiguóque vultu.

AD

AD SEPTIMIVM.

Ode 6.

Tiburtinæ & Tarentinæ regionis amœnitatem commendat.

SEptimi Gadeis aditure mecum, &
Cantabrum indoctum iuga ferre nostra, &
Barbaras Syrteis, vbi Maura semper
Aestuat vnda:
Tibur Argeo positum colono
Sit mea sedes vtinam senectæ:
Sit modus lasso maris, & viarum,
Militiæq;.
Vnde si Parcæ prohibent iniquæ:
Dulce pellitis ouibus Galesi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omneis
Angulus ridet: vbi non Hymetto
Mella decedunt, viridíque certat
Bacca Venafro:
Ver vbi longum, tepidásque præbet
Iuppiter brumas: & amicus Aulon,
Fertili Baccho minimum Falernis
Inuidet vuis.
Ille te mecum locus, & beatæ
Postulant arces: ibi tu calentem
Debita sparges lacryma fauillam
Vatis amici.

AD POMPEIVM VARVM.

Ode 7.

Ei reduci gratulatur.

O Sæpe mecum tempus in vltimum
Deducte Bruto militiæ duce,
Quis te redonauit Quiritem
Dijs patriis, Italóq; cœlo,

Pompei meorum prime sodalium?
Cum quo morantem sæpe diem mero
Fregi coronatus niteneis
Malobathro Syrio capillos,
Tecum Philippos, & celerem fugam
Sensi relicta non bene parmula,
Cum fracta virtus: & minaces
Turpe solum tetigere mento.
Sed me per hosteis Mercurius celer
Denso pauentem sustulit aëre:
Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit æstuosis.
Ergo obligatam redde Ioui dapem:
Longaque fessum militia latus
Depone sub lauru mea: nec
Parce cadis tibi destinatis.
Obliuioso leuia Massico
Ciboria exple: funde capacibus
Vnguenta de conchis. quis vdo
Deproperare apio coronas,
Curatue myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? non ego sanius
Bacchabor Edonis. recepto
Dulce mihi furere est amico.

IN BARINEN.
Ode 8.

Non esse, cur ei iuranti credatur: formosarum enim periuria à diis negligi.

VLla si iuris tibi peierati
Pœna Barine nocuisset vnquam:
Dente si nigro fieres, vel vno
Turpior vngui:
Crederem. sed tu, simul obligasti

G Persi

Perfidum votis caput: enitescis
Pulchrior multò: iuuenúmque prodis
Publica cura.
Expedit matris cineres opertos
Fallere: & toto taciturna noctis
Signa cum cœlo, gelidáque diuos
Morte carenteis.
Ridet, hoc, inquam, Venus ipsa: rident
Simplices nymphæ, ferus & Cupido,
Semper ardentes acuens sagittas
Cote cruenta.
Adde, quòd pubes tibi crescit omnis:
Seruitus crescit: noua nec priores
Impia tectum dominæ relinquunt,
Sæpe minati.
Te suis matres metuunt iuuencis:
Te senes parci, miseræq; nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIVM.

Ode 9.

Vt mortuum puerum aliquando flere desinat.

NOn semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros: aut mare Caspium
Vexant inæquales procellæ
Vsque: nec Armeniis in oris,
Amice Valgi, stat glacies iners
Menseis per omneis: aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et foliis viduantur orni.
Tu semper vrges flebilibus modis
Mysten ademptum: nec tibi vespero
Surgente, decedunt amores,

Nec rapidum fugiente Solem.
At non ter æuo functus amabilem
Plorauit omneis Antilochum senex
Annos; nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiæ sorores
Fleuêre semper, desine mollium
Tandem querelarum: & potius noua
Cantemus Augusti trophæa
Cæsaris, & rigidum Niphaten:
Medúmque flumen gentibus additum
Victis, minores voluere vertices,
Intráque præscriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIVM.
Ode 10.

Retinendam esse mediocritatem, & animi in vtraque fortuna moderationem.

REctius viues, Licini, neque altum
Semper vrgendo: neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Littus iniquum.
Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti: caret inuidenda
Sobrius aula.
Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus: & celsæ grauiore casu
Decidunt turres: feriúntque summos
Fulmina montes.
Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene præparatum
Pectus. informeis hiemes reducit
Iuppiter: idem

Sum

Summouet, non, si malè nunc: & olim
Sic erit. quondam cithara tacentem
Suscitat Musam, neque semper arcum
Tendit Apollo.
Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare: sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

AD Q. HIRPINVM.

Ode II.

Omissis curis, hilariter viuendum esse.

QVid bellicosus Cantaber, & Scythes,
Hirpine Quinti, cogitet, Adria
Diuisus obiecto, remittas
Quærere: nec trepides in vsum
Poscentis æui pauca. fugit retro
Leuis iuuentas, & decor, arida
Pellente lasciuos amores
Canitie, facilémque somnum.
Non semper idem floribus est honos
Vernis: neque vno Luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Consiliis animum fatigas?
Cur non sub alta vel platano, vel hac
Pinu iacentes sic temère, & rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assiriáque nardo,
Potamus vncti? dissipat Euhyus
Curas edaceis. quis puer ocyus
Restinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
Quis deuium scortum eliciet domo
Lyden: eburna, dic age, cum lyra

Maturet, incomptum Lacænæ
More comam religata nodum.

AD MOECENATEM.

Ode 12.

Rex graues & atroces lyricis versibus non conuenire: soluta autem oratione, res gestas Augusti, Mœcenatem ipsum perscripturum: se nihil posse, præter Liciniæ formam, canere.

NOlis longa feræ bella Numantiæ,
Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare
Pœno purpureum sanguine, mollibus
Aptari citharæ modis:
Nec sæuos Lapithas, & nimium mero
Hylæum, domitósque Herculea manu
Telluris iuuenes, vnde periculum
Fulgens contremuit domus
Saturni veteris: túque pedestribus,
Dices historiis prælia Cæsaris
Mœcenas melius, ductáque per vias
Regum colla minantium.
Me dulcis dominæ Musa Liciniæ
Cantus, me voluit dicere lucidum
Fulgenteis oculos, & bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
Quam nec ferre pedem dedecuit choris:
Nec certare ioco: nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, sacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit diues Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
Permutare velis crine Liciniæ?
Plenas aut Arabum domos?
Dum flagrantia detorquet ad oscula

Ceruí

Ceruicem: aut facili sæuitia negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi:
Interdum rapere occupet.

IN ARBOREM CVIVS CASV IN agro Sabino penè oppressus est.

Ode 13.

Nunquam homini satis exploratum esse, quid vitare debeat. Sapphus, & Alcæi laudes.

ILle & nefasto te posuit die,
Quicunque primùm: & sacrilega manu
Produxit arbos in nepotum
Perniciem, opprobriúmque pagi.
Illum & parentis crediderim sui
Fregisse ceruicem: & penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis: ille venena Colchica,
Et quidquid vsquam concipitur nefas
Tractauit: agro qui statuit meo
Te triste lignum, te caducum
In domini caput immerentis.
Quid quisque vitet, nunquam homini satis
Cautum est in horas. nauita Bosphorum
Pœnus perhorrescit: neque vltra
Cæca timet aliunde fata.
Miles sagittas, & celerem fugam
Parthi: catenas Parthus, & Italum
Robur. sed improuisa leti
Vis rapuit, rapiétque genteis.
Quàm penè furuæ regna Proserpinæ,
Et iudicantem vidimus Aeacum,
Sedeisq; discretas piorum, &
Aeoliis fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus,

Et te sonantem plenius aureo
Alcae plectro dura nauis,
Dura fugae mala, dura belli.
Vtrunque sacro digna silentio
Mirantur vmbrae dicere: sed magis
Pugnas, & exactos tyrannos
Densum humeris bibit aure vulgus.
Quid mirum? vbi illis carminibus stupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures: & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues.
Quin & Prometheus, & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur sono:
Nec curat Orion leones,
Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTVMVM.
Ode 14.
Mortem ineuitabilem esse.

EHeu fugaces Postume, Postume
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, & instantis senectae
Afferet, indomitaeq; morti.
Non si tricenis, quotquot eunt dies,
Amice places illacrymabilem
Plutona tauris: qui ter amplum
Geryonem, Tityonque tristi
Compescit vnda, scilicet omnibus,
Quicunque terrae munere vescimur,
Enauiganda, siue reges,
Siue inopes erimus coloni.
Frustra cruento Marte carebimus,
Fractisque rauci fluctibus Adriae
Frustra per autumnos nocentem

Corpo

Corporibus metuemus austrum.
Visendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatúsque longi
Sisyphus Aeolides laboris,
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neque harum, quas colis arborum
Te præter inuisas cupressos
Vlla breuem dominum sequetur.
Absumet hæres Cæcuba dignior
Seruata centum clauibus, & mero
Tinget pauimentum superbum
Pontificum potiore cœnis.

IN SVI SAECVLI LVXVRIAM. Ode 15.

IAm pauca aratro iugera regiæ
Moles relinquent, vndique latius
Extenta visentur Lucrino
Stagna lacu: platanúsque cœlebs
Euincet vlmos. tum violaria, &
Myrtus, & omnis copia narium
Spargent oliuetis odorem
Fertilibus domino priori,
Tum spissa ramis laurea feruidos
Excludet ictus non ita Romuli
Præscriptum, & intonsi Catonis
Auspiciis, veterúmque norma.
Priuatus illis census erat breuis:
Commune magnum: nulla decem pedis
Metata priuatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton:
Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, oppida publico

Et te sonantem plenius aureo
Alcaee plectro dura nauis,
Dura fuga mala, dura belli.
Vtrunque sacro digna silentio
Mirantur vmbræ dicere: sed magis
Pugnas, & exactos tyrannos
Densum humeris bibit aure vulgus.
Quid mirum? vbi illis carminibus stupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures: & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues.
Quin & Prometheus, & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur sono:
Nec curat Orion leones,
Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTVMVM.

Ode 14.

Mortem ineuitabilem esse.

EHeu fugaces Postume, Postume
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, & instantis senectæ
Afferet, indomitæq; morti.
Non si tricenis, quotquot eunt dies,
Amice places illacrymabilem
Plutona tauris: qui ter amplum
Geryonem, Tityónque tristi
Compescit vnda, scilicet omnibus,
Quicunque terræ munere vescimur,
Enauiganda, siue reges,
Siue inopes erimus coloni.
Frustra cruento Marte carebimus,
Fractísque rauci fluctibus Adriæ
Frustra per autumnos nocentem

Corpo

Corporibus metuemus austrum.
Visendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatúsque longi
Sisyphus Aeolides laboris,
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neque harum, quas colis arborum
Te præter inuisas cupressos
Vlla breuem dominum sequetur.
Absumet hæres Cæcuba dignior
Seruata centum clauibus, & mero
Tinget pauimentum superbum
Pontificum potiore cœnis.

IN SVI SAECVLI LVXVRIAM. Ode 15.

IAm pauca aratro iugera regia
Moles relinquent, vndique latius
Extenta visentur Lucrino
Stagna lacu: platanúsque cœlebs
Euincet vlmos, tum violaria, &
Myrtus, & omnis copia narium
Spargent oliuetis odorem
Fertilibus domino priori,
Tum spissa ramis laurea feruidos
Excludet ictus non ita Romuli
Præscriptum, & intonsi Catonis
Auspiciis, veterúmque norma.
Priuatus illis census erat breuis:.
Commune magnum: nulla decem pedis
Metata priuatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton:
Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, oppida publico

Sumptu iubentes, & deorum
Templa nouo decorare saxo.

AD GROSPHVM,

Ode 16.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus: eam verò non congerendis opibus honoribúsve, sed coërcendis cupiditatibus comparari.

O Cium diuos rogat in patenti
Prensus Aegeo: simul atra nubes
Condidit Lunam: neque certa fulgent
Sidera nautis.
Ocium bello furiosa Thrace,
Ocium Medi pharetra decori,
Grosphe non gemmis, neque purpura ve-
Nale nec auro.
Non enim gaza, neque consularis
Summouet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Tecta volanteis.
Viuitur paruo bene: cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum:
Nec leueis somnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.
Quid breui fortes iaculamur aeuo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patria quis exul.
Se quoque fugit?
Scandit aeratas vitiosa naueis
Cura: nec turmas equitum relinquit,
Ocyor ceruis, & agente nimbos
Ocyor Euro.
Laetus in praesens animus quod vltra est,
Oderit curare: & amara lento

Tem

Temperet risu. nihil est ab omni
Parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget hora.
Te greges centum, Siculaeq́ circum
Mugiunt vaccae: tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tinctae
Vestiunt lanae. mihi parua rura, &
Spiritum Graiae tenuem camoenae,
Parca non mendax dedit: & malignum
Spernere vulgus.

AD MOECENATEM AEGROTVM.

Ode 17.

Negat se ei superstitem esse posse.

CVr me querelis exanimas tuis,
Nec Dîs amicum est, nec mihi, te prius
Obire Maecenas, mearum
Grande decus, columénque rerum.
Ah te meae si partem animae rapit
Maturior vis: quid moror altera?
Nec carus aequè, nec superstes
Integer? ille dies vtranque
Ducet ruinam: non ego perfidum
Dixi sacramentum: ibimus, ibimus;
Vtcunque praecedes, supremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimaerae spiritus igneae,
Nec si resurgat centimanus Gyges,
Diuellet vnquam. sic potenti
Iustitiae, placitúmque Parcis:

Seu

Seu Libra, seu me Scorpius aspicit
Formidolosus, pars violentior
Natalis horæ, seu tyrannus
Hesperiæ Capricornus vndæ:
Vtrumque nostrum incredibili modo
Consentit astrum. te Iouis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit: volucrisque fati
Tardauit alas: cum populus frequens
Latum theatris ter crepuit sonum.
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat: nisi Faunus ictum
Dextra leuasset, Mercurialium
Custos virorum. reddere victimas,
Aedémque votiuam memento.
Nos humilem feriemus agnam.

Ode 18.

Se in re tenui, sua tamen sorte contentum viuere: at alios, nullum ædificandi, nullum quærendi, nullum rapiendi modum facere, quasi nihil de morte cogitantes.

NOn ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar,
Non trabes Hymettiæ
Premunt columnas vltima recisas
Africa: neque Attali
Ignotus hæres regiam occupaui.
Nec Laconicas mihi
Trahunt honestæ purpuras clientæ.
At fides, & ingeni
Benigna vena est: pauperémque diues
Me petit. nihil supra
Deos lacesso: nec potentem amicum

Largio

Largiora flagito,
Satis beatus vnicis Sabinis.
Truditur dies die:
Nouaq́ pergunt interire Lunæ.
Tu secanda marmora
Locas sub ipsum funus: & sepulcri
Immemor, struis domos:
Marísque Baiis obstrepentis vrges
Summouere littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid, quòd vsque proximos
Reuellis agri terminos? & vltra
Limites clientium
Salis auarus? pellitur paternos
In sinu ferens deos
Et vxor, & vir, sordidósque natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci fine destinata
Aula diuitem manet
Herum. quid vltra tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regúmque pueris: nec satelles Orci
Callidum Promethea
Reuexit auro captus. hic superbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coërcet. hic leuare functum
Pauperem laboribus
Vocatus, atque non vocatus audit.

IN BACCHVM. Ode 19.

B*Acchum in remotis carmina rupibus*
Vidi docentem: credite posteri:
Nymphásque discenteis, & aureis

Capri

Capripedum Satyrorum acutas.
Euæ recenti mens trepidat metu:
Plenóque Bacchi pectore turbidum
Lætatur. euœ, parce Liber,
Parce graui metuende thyrso.
Fas peruicaceis est mihi. Thyiadas,
Uinique fontem, lactis & uberes
Cantare riuos: atque truncis
Lapsa cauis iterare mella.
Fas & beatæ coniugis additum
Stellis honorem, tectáque Penthei
Disiecta non leui ruina,
Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amneis, tu mare barbarum:
Tu separatis uuidus in iugis
Nodo coërces viperino
Bistonidum sine fraude crines.
Tu cùm parentis regna per arduum
Cohors gigantum scanderet impia,
Rhetum retorsisti leonis
Unguibus horribiliq; mala:
Quanquam choreis aptior, & iocis,
Ludoq; dictus, non sat idoneus
Pugnæ ferebaris: sed idem
Pacis eras mediúsque belli.
Te vidit insons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitq; crura.

IN BACCHVM AD MÆCENATEM.
Ode 20.
Famam suam æternam fore.

NOn vsitata, nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthera

Vates

Vates: neque in terris morabor
Longius: inuidiáque maior
Vrbeis relinquam, non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego, quem vocas,
Dilecte Mœcenas obibo:
Nec Stygia cohibebor vnda.
Iamiam residunt cruribus asperæ
Pelles: & album mutor in alitem
Supernè: nascuntúrque leues
Per digitos, humerósque plumæ,
Iam Dædaleo ocyor Icaro,
Visam gementis littora Bosphori,
Syrteisq; Getulas canorus
Ales, Hyperboreósque campos.
Me Colchus, & qui dissimulat metum
Marsæ cohortis Dacus & vltimi
Noscent Geloni. me peritus
Discet Iber, Rhodanique potor.
Absint inani funere næniæ,
Luctúsque turpes, & querimoniæ.
Compesce clamorem, ac sepulcri
Mitte superuacuos honores.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER III.

Ode I.

Non opibus, aut honoribus, sed quiete animi,
Vitam beatam effici.

ODi profanum vulgus, & arceo,
Fauete linguis: carmina non prius

Audita

Audita, Musarum sacerdos,
Virginibus, puerisque canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari giganteo triumpho,
Cuncta supercilio mouentis.
Est, vt viro vir latius ordinet
Arbusta sulcis: hic generosior
Descendat in campum petitor:
Moribus hic, meliórque fama
Contendat: illi turba clientium
Sit maior. aqua lege necessitas
Sortitur insigneis, & imos:
Omne capax mouet urna nomen,
Districtus ensis cui super impia
Ceruice pendet, non Siculae dapes
Dulcem elaborarunt saporem,
Non auium, citharaq́, cantus
Somnum reducent. somnus agrestium
Lenis virorum, non humileis domos
Fastidit, vmbrosámque ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.
Desiderantem quod satis est, neque
Tumultuosum sollicitat mare,
Nec saeuus Arcturi cadentis
Impetus: aut orientis haedi:
Non verberata grandine vineae,
Fundúsque mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.
Contracta pisces aequora sentiunt,
Iactis in altum molibus. huc frequens

Cam-

Cæmenta demittit redemptor
Cum famulis, dominúsque terræ
Fastidiosus. sed timor, & minæ
Scandunt eòdem, quò dominus: neque
Decedit ærata triremi: &
Post equitem sedet atra cura.
Quòd si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum sidere clarior
Delenit vsus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniúmque Costum:
Cur inuidendis postibus, & nouo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur valle permutem Sabina
Diuitias operosiores?

Pueros à teneris vnguiculis ad fortitudinem, & tolerantiam assuefieri oportere.

Ode 2.

ANgustam, amici, pauperiem pati
Robustus acri militia puer
Condiscat: & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus hasta:
Vitámque sub dio, & trepidis agat
In rebus illum ex mœnibus hosticis
Matrona bellantis tyranni
Prospiciens, & adulta virgo
Suspiret: Eheu ne rudis agminum
Sponsus lacessat regius asperum
Tactu leonem, quem cruenta
Per medias rapit ira cædeis.
Dulce, & decorum est pro patria mori.
Mors & fugacem persequitur virum:
Nec parcit imbellis iuuentæ
Poplitibus, timidóque tergo.

Audita, Musarum sacerdos,
Virginibus, puerísque canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari giganteo triumpho,
Cuncta supercilio mouentis.
Est, vt viro vir latius ordinet
Arbusta sulcis: hic generosior
Descendat in campum petitor:
Moribus hic, meliórque fama
Contendat: illi turba clientium
Sit maior. aqua lege necessitas
Sortitur insigneis, & imos:
Omne capax mouet vrna nomen.
Districtus ensis cui super impia
Ceruice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborarunt saporem,
Non auium, citharæq́ cantus
Somnum reducent. somnus agrestium
Lenis virorum, non humileis domos
Fastidit, vmbrosámque ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.
Desiderantem quod satis est, neque
Tumultuosum sollicitat mare,
Nec sæuus Arcturi cadentis
Impetus: aut orientis hœdi:
Non verberata grandine vineæ,
Fundúsque mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.
Contracta pisces æquora sentiunt,
Iactis in altum molibus. huc frequens

Cæmen

Cæmenta demittit redemptor
Cum famulis, dominúsque terræ
Fastidiosus. sed timor, & minæ
Scandunt eôdem, quò dominus: neque
Decedit ærata triremi: &
Post equitem sedet atra cura.
Quòd si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum sidere clarior
Delenit vsus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniúmque Costum:
Cur inuidendis postibus, & nouo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur valle permutem Sabina
Diuitias operosiores?

Pueros à teneris vnguiculis ad fortitudinem, & tolerantiam assuefieri oportere.

Ode 2.

ANgustam, amici, pauperiem pati
Robustus acri militia puer
Condiscat: & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus hasta:
Vitámque sub dio, & trepidis agat
In rebus illum ex mœnibus hosticis
Matrona bellantis tyranni
Prospiciens, & adulta virgo
Suspiret: Eheu ne rudis agminum
Sponsus lacessat regius asperum
Tactu leonem, quem cruenta
Per medias rapit ira cædeis.
Dulce, & decorum est pro patria mori.
Mors & fugacem persequitur virum:
Nec parcit imbellis iuuentæ
Poplitibus, timidóque tergo.

Virtus repulsæ nescia sordidæ
Intaminatis fulget honoribus:
Nec sumit, aut ponit secures
Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Cælum, negata tentat iter via:
Cætúsque vulgareis, & vdam
Spernit humum fugiente penna.
Est & fideli tuta silentio
Merces. vetabo, qui Cereris sacrum
Vulgarit arcanæ: sub iisdem
Sit trabibus: fragilémque mecum
Soluat phaselum. sæpe Diespiter
Neglectus, incesto addidit integrum,
Rarò antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.

Virtute præditum virum nihil extimescere. Iunonis oraculum de imperio Romano.

Ode 3.

IVstum, & tenacem propositi virum,
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non vultus instantis tyranni
Mente quatit solida: neque Auster
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus,
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.
Hac arte Pollux & vagus Hercules
Innixus, arces attigit igneas.
Quos inter Augustus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.

Hac

Hac te merentem Bacche pater tuæ
Vexere tigres, indocili iugum
Collo trahentes. hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,
Gratum elocuta consiliantibus
Iunone diuis. Ilion, Ilion
Fatalis, incestúsque iudex,
Et mulier peregrina vertit
In puluerem, ex quo destituit deos
Mercede pacta Laomedon: mihi,
Castæq; damnatum Mineruæ
Cum populo, & duce fraudulento.
Iam nec Lacænæ splendet adulteræ
Famosus hospes: nec Priami domus
Periura pugnaces Achiuos
Hectoreis opibus refringit:
Nostrísque ductum seditionibus
Bellum resedit protinus & graueis
Iras, & inuisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,
Marti redonabo illum ego lucidas
Inire sedeis, ducere nectaris
Succos, & adscribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
Dum longus inter sæuiat Ilion,
Romamque pontus: qualibet exules
In parte regnanto beati.
Dum Priami, Paridísque busto
Insultet armentum: & catulos feræ
Colent inultæ: stet Capitolium
Fulgens: triumphatísque possit
Roma ferox dare iura Medis.

Horrenda latè nomen in vltimas
Extendat oras, quà medius liquor
Secernit Europen ab Afro:
Quà tumidus rigat arua Nilus:
Aurum irrepertum & sic melius situm,
Cùm terra celat, spernere fortior,
Quàm cogere humanos in vsus,
Omne sacrum rapiente dextra.
Quicunque mundo terminus obstitit,
Hunc tangat armis, visere gestiens,
Qua parte debacchentur ignes,
Qua nebulæ, pluuiique rores.
Sed bellicosis fata Quiritibus
Hac lege dico; ne nimium pij,
Rebúsque fidentes, auitæ
Tecta velint reparare Troiæ.
Troiæ renascens alite lugubri
Fortuna tristi clade iterabitur,
Ducente victriceis cateruas
Coniuge me Iouis, & sorore.
Ter si resurgat murus aheneus
Auctore Phœbo: ter pereat meis
Excisus Argiuis; ter vxor
Capta virum, puerósque ploret.
Non hæc iocosæ conuenient lyræ.
Quò Musa tendis? desine peruicax
Referre sermones deorum; &
Magna modis tenuare paruis.

Se à multis periculis, Musarum ope ereptum fuisse. Malè cessisse omnibus, qui aduersum deos aliquid moliri voluerint.

Ode 4.

DEscende cœlo, & dic age tibia
Regina longum Calliope melos,

Seu

Seu voce nunc mauis acuta,
Seu fidibus, citharáue Phœbi.
Auditis? an me ludit amabilis
Insania? audire, & videor pios
Errare per lucos: amœnæ
Quos & aquæ subeunt, & auræ.
Me fabulosæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo, fatigatúmque somno,
Fronde noua puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus:
Quicunque celsæ nidum Acherontiæ,
Saltúsque Bantinos, & aruum
Pingue tenent humilis Ferenti,
Vt tuto ab atris corpore viperis
Dormirem, & vrsis: vt premerer sacra,
Lauróque collatáque myrto,
Non sine Dîs animosus infans.
Vester Camœnæ, vester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Præneste, seu Tibur supinum,
Seu liquidæ placuere Baiæ.
Vestris amicum fontibus, & choris,
Non me Philippis versa acies retro,
Deuota non extinxit arbos,
Nec Sicula Palinurus, vnda.
Vtcunque mecum vos eritis: libens
Insanientem nauita Bosphorum
Temtabo, & arenteis arenas
Littoris Assyrij viator.
Visam Britannos hospitibus feros,
Et lætum equino sanguine Concanum.

Visam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inuiolatus amnem.
Vos Cæsarem altum, militia simul
Fessas coborteis abdidit oppidis:
Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.
Vos lene consilium & datis: & dato
Gaudetis almæ. scimus vt impios
Titanas, immanémque turmam
Fulmine sustulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & vrbeis, regnáque tristia:
Diuósque, mortaleisq; turmas
Imperio regit vnus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Ioui
Fidens, iuuentus horrida brachiis,
Fratrésque tendentes opaco
Pelion imposuisse Olympo.
Sed quid Typhoeus, & validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion statu,
Quid Rhœtus, euulsisq; truncis
Enceladus iaculator audax,
Contra sonantem Palladis Ægida
Possent ruentes? hinc auidus stetit
Vulcanus, hinc matrona Iuno, &
Nunquam humeris positurus arcum,
Qui rore puro Castaliæ lauit
Crineis solutos, qui Lyciæ tenet
Dumeta, natalémque siluam,
Delius, & Patareus Apollo.
Vis consilî expers mole ruit sua:
Vim temperatam Dî quoque prouehunt

In

In maius: idem odere vires
Omne nefas animo mouentes.
Testis mearum centimanus gigas
Sententiarum notus, & integra
Tentator Orion Diana
Virginea domitus sagitta.
Iniecta monstris terra dolet suis:
Mœrétque partus fulmine luridum
Missos ad orcum: nec peredit
Impositam celer ignis Aetnam:
Incontinentis nec Tityi iecur
Relinquit ales, nequitia additus
Custos: amatorem trecenta
Pirithoum cohibent catenæ.

AVGVSTI LAVDES.
Ode 5.
Reguli constantia, & ad Pœnos reditus.

Cælo tonantem credidimus Iouem
Regnare: præsens diuus habebitur
Augustus, adiectis Britannis
Imperio, grauibúsque Persis.
Milésne Crassi coniuge barbara
Turpis maritus vixit? & hostium
(Prò curia, inuersiq; mores)
Consenuit socerorum in armis,
Sub rege Medo, Marsus, & Appulus
Anciliorum, & nominis, & togæ
Oblitus, æternæq; Vestæ,
Incolumi Ioue, & vrbe Roma?
Hoc cauerat mens prouida Reguli
Dissentientis conditionibus
Fœdis, & exemplo trahenti
Perniciem veniens in æuum

Si non periret immiserabilis
Captiua pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus sine cæde, dixit,
Direpta vidi. vidi ego ciuium
Retorta tergo brachia libero,
Portásque non clausas, & arua
Marte coli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
Damnum neque amissos colores
Lana refert medicata fuco:
Nec vera virtus, cùm semel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata densis
Cerua plagis: erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus:
Et Marte Pœnos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners: timuítque mortem.
Hic vnde vitam sumeret inscius
Pacem duello miscuit. O pudor!
O Magna Carthago probrosis
Altior Italiæ ruinis.
Fertur pudicæ coniugis osculum,
Paruósque natos, vt capitis minor,
A se remouisse, & virilem
Toruus humi posuisse vultum.
Donec labanteis consilio patres
Firmaret auctor nunquam aliàs dato,
Intérque mœrenteis amicos
Egregius properaret exul.

Atqui

Atqui sciebat, quæ sibi barbarus
Tortor pararet: nòn aliter tamen
Dimouit obstanteis propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quàm si clientum longa negotia
Diiudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

Corruptos sui temporis mores insectatur. Ode 6.

DElicta maiorum immeritus lues
Romane, donec templa refeceris.
Aedeisq; labenteis deorum, &
Fœda nigro simulacra fumo.
Dîs, te minorem quòd geris: imperas.
Hinc omne principium: huc refer exitum.
Dî multa neglecti dederunt
Hesperiæ mala luctuosa.
Iam bis Monæses & Pacori manus
Non auspicatos contudit impetus
Nostros: & adiecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.
Penè occupatam seditionibus
Deleuit vrbem Dacus, & Aethiops,
Hic classe formidatus, ille
Missilibus melior sagittis.
Fœcunda, culpæ sæcula, nuptias
Primùm inquinauêre & genus, & domos.
Hoc fonte deriuata clades,
In patriam, populumq; fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo: & fingitur artubus
Iam nunc: & incestos amores

De tenero meditatur vngui.
Mox iuniores quærit adulteros
Inter mariti vina: neque eligit,
Cui donet impermissa raptim
Gaudia luminibus remotis:
Sed iussa coràm non sine conscio
Surgit marito: seu vocat institor:
Seu nauis Hispanæ magister,
Dedecorum preciosus emptor.
Non his iuuentus orta parentibus
Infecit æquor sanguine Punico:
Pyrrhúmque, & ingentem cecidit
Antiochum, Annibalémque dirum:
Sed rusticorum mascula militum
Proles Sabellis docta ligonibus
Versare glebas: & seuera
Matris ad arbitrium recisos
Portare fusteis: Sol vbi montium
Mutaret vmbras: & iuga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnosa quid non imminuit dies?
Aetas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

AD ASTERIEN.

Ode 7.

Consolatur eam de mariti absentia dolentem.

QVid fles, Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Fauonij,
Thyna merce beatum
Constantis iuuenem fide
Gygen? ille Notis actus ad Oricum

Post

Post insana Capræ sidera, frigidas
Nocteis, non sine multis
Insomnis lachrymis agit.
Atqui sollicita nuncius hospitæ
Suspirare Chloen, & miseram tuis
Dicens ignibus vri,
Tentat mille vafer modis.
Vt Prœtum mulier perfida credulum
Falsis impulerit criminibus, nimis
Casto Bellerophonti
Maturare necem refert.
Narrat penè datum Pelea Tartaro:
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens:
Et peccare docenteis
Fallax historias monet,
Frustra. nam scopulis surdior Icari
Voces audit adhuc integer. at tibi,
Nec vicinus Enipeus
Plus iusto placeat, caue.
Quamuis non alius flectere equum sciens
Aequè conspicitur gramine Martio:
Nec quisquam citius equè
Tusco denatat alueo.
Prima nocte domum claude: neque in vias
Sub cantu querulæ despice tibiæ:
Et te sæpe vocanti
Duram, difficilis mane.

AD MOECENATEM.
Ode 8.

Cur Cal. Martiis, cùm sine vxore sit, nihilominus tamen epuletur, & sacrificet.

M*Artiis cœlebs quid agam Calendis:*
Quid velint flores, & acerra turis

Plena

Plena, miraris, positúsque carbo in
Cespite viuo,
Docte sermonis vtriusque linguæ
Vouerám dulceis epulas, & album
Libero caprum prope funeratus
Arboris ictu.
Hic dies, anno redeunte festus
Corticem astrictum pice dimouebit
Amphoræ fumum bibere institutæ
Consule Tullo.
Sume Mœcenas cyathos amici
Sospitis centum, & vigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis esto
Clamor, & ira:
Mitte ciuileis super vrbe curas:
Occidit Daci Cotisonis agmen:
Medus infestus sibi luctuosis
Dissidet armis.
Seruit Hispanæ vetus hostis oræ
Cantaber sera domitus catena:
Iam Scytæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens ne qua populis laboret,
Parce priuatus nimiumcauere: &
Dona præsentis cape lætus horæ: ac
Linque seuera.

Ode 9. Dialogus Horatij & Lydæ.

HO. D*Onec gratus eram tibi:*
Nec quisquam potior brachia candida
Ceruicis iuuenis dabat:
Persarum vigui rege beatior.
LY. Donec non alia magis

Arsisti: neque erat Lydia post Chloen:
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.
HO. Me nunc Thressa Chloe regit
Dulceis docta modos, & citharæ sciens:
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata superstiti.
LY. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori:
Si parcent puero fata superstiti.
HO. Quid? si prisca redit Venus?
Diductósque iugo cogit aheneo?
Si flaua excutitur Chloe?
Reiectaq́; patet ianua Lydiæ?
LO. Quanquam sidere pulchrior
Ille est: tu leuior cortice, & improbo
Iracundior Adria:
Tecum viuere amem: tecum obeam libens.

AD LYCEN.

Vt, posita duritie, aliqua ipsius miseratione capiatur.

Ode 10.

EXtremum Tanain si biberes Lyce,
Sæuo nupta viro: me tamen asperas
Porrectum ante fores obiicere incolis
Plorares Aquilonibus.
Audis quo strepitu ianua, quo nemus
Inter pulchra situm tecta remugiat
Ventis? & positas vt glaciet niueis
Puro numine Iuppiter?
Ingratam Veneri pone superbiam:
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis

Tyrrhenus genuit parens.
O, quamuis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus viola pallor amantium,
Nec vir Pieria pellice saucius
Curuat: supplicibus tuis
Parcas, nec rigida mollior æsculo,
Nec Mauris animum mitior anguibus.
Non hoc semper erit liminis, aut aquæ
Cælestis patiens latus.

AD MERCVRIVM.
Ode II.
Vt modos sibi dictet, quibus Lyde flecti possit. Dan[illegible]dum fabula.

MErcuri, nam te docilis magistro
Mouit Amphion lapides canendo:
Túque testudo resonare septem
Callida neruis,
Nec loquax olim, neque grata, nunc &
Diuitum mensis, & amica templis,
Dic modos, Lyde, quibus obstinatas
Applicet aureis.
Quæ velut latis equa trima campis,
Ludit exultim: metuítque tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc proteruo
Cruda marito.
Tu potes tigreis comitésque siluas
Ducere, & riuos celereis morari.
Cessit immanis tibi blandienti
Ianitor aulæ
Cerberus: quamuis furiale centum
Mu[illegible]nt angues caput eius, atque
Spiritus teter saniésque manet
Ore trilingui.

Quin

Quin & Ixion, Tityósque vultu
Risit inuito. stetit vrna paulùm
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde scelus, atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seráque fata.
Quæ manent culpas etiam sub orco
Impiæ: nam quid potuere maius?
Impiæ sponsos potuere duro
Perdere ferro.
Vna de multis face nuptiali
Digna, periurum fuit in parentem
Splendidè mendax: in omne virgo
Nobilis æuum.
Surge, quæ dixit iuueni marito:
Surge: ne longus tibi somnus, vnde
Non times, detur: socerum, & scelestas
Falle sorores.
Quæ, velut nactæ vitulos leænæ
Singulos eheu lacerant. ego illis
Mollior, nec te feriam: nec te intra
Claustra tenebo.
Me pater sæuis oneret catenis:
Quòd viro clemens misero peperci:
Me vel extremos Numidarum in agros
Classe releget.
I, pedes quò te rapiunt, & auræ:
Dum fauet nox, & Venus: i secundo
Omine: & nostri memorem sepulcro
Scalpe querelam.

AD

AD NEOBVLEN. Ode 12.

Eam Hebri adoleſcentis amore correptam, ocio ſe iam tradere.

MIſerarum eſt neque amori dare ludum,
Neque duci mala vino lauere, aut ex-
Animari metuenteis patrua verbera linguæ.
Tibi qualem Citherea puer ales,
Tibi telas, operoſaq; Mineruæ
Studium, aufert Neobule Liparæi nitor Hebri,
Eques ipſo melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque ſegni pede victus,
Simul vnctos Tiberinis humeros lauit in vndis:
Cautus idem per apertum fugienteis
Agitato grege ceruos iaculari: &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDVSIAM.

Ode 13.

Commendat eius amœnitatem.

O Fons Blanduſiæ ſplendidior vitro,
Dulci digne mero, non ſine floribus,
Cras donaberis hædo:
Cui frons turgida cornibus
Primis, & Venerem, & prælia deſtinat
Fruſtra: nam gelidos inficiet tibi
Rubro ſanguine riuos,
Laſciui ſoboles gregis.
Te flagrantis atrox hora caniculæ
Neſcit tangere: tu frigus amabile
Feſſis vomere tauris
Præbes, & pecori vago.
Fies nobilium tu quoque fontium:
Me dicente cauis impoſitam ilicem
Saxis: vnde loquaces
Lymphæ deſiliunt tuæ.

AVGVSTI LAVDES.

Ode 14.

HErculis ritu modo dictus, ô plebs,
Morte venalem petiisse laurum,
Cæsar, Hispana repetit penateis
Victor ab ora.
Vnico gaudens mulier marito
Prodeat iustis operata diuis:
Et soror clari dulcis, & decora
Supplice vitta,
Virginum matres, iuuenúmque nuper
Sospitum. vos ô pueri, & puellæ
Iam virum expertæ, male ominatis
Parcite verbis.
Hic dies verè mihi festus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæsare terras.
I, pete vnguentum puer, & coronas,
Et cadum Marsi memorem duelli:
Spartacum si qua potuit vagantem
Fallere testa.
Dic & argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem:
Si per inuisum mora ianitorem
Fiet abito.
Lenit albescens animos capillus
Litium, & rixæ cupidos proteruæ.
Non ego hoc ferrem calidus iuuenta
Consule Planco.

IN CHLORIM.

Ode 15.

Vt saltem vetula nequitias facere desinat.

VXor pauperis Ibici,
Tandem nequitiæ pone modum tuæ,
Famosisq́ laboribus.
Maturo propior desine funeri
Interludere virgines:
Et stellis nebulam spargere candidis.
Non, si quid Pholoen satis,
Et te Chlori decet. filia rectius
Expugnat iuuenum domos:
Pulso Thyas vti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Lasciuæ similem ludere capreæ.
Te lanæ prope nobilem
Tonsæ Luceriam, non citharæ decent,
Nec flos purpureus rosæ,
Nec poti vetulam fæce tenus cadi.

AD MOECENATEM.

Ode 16.

Se contentum esse sua sorte, hac autem affectione animi vitam beatam constare.

INclusam Danaën turris ahenea,
Robustæq́ fores, & vigilum canum
Tristes excubiæ, munierant satis
Nocturnis ab adulteris;
Si non Acrisium, virginis abditæ
Custodem pauidum, Iupiter, & Venus
Risissent: fore enim tutum iter, & patens
Conuerso in pretium deo.
Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo concidit auguris
Argiui domus, ob lucrum

Demer

Demersa excidio. diffidit urbium
Portas vir Macedo: & subruit æmulos
Reges muneribus. munera nauium
Sæuos illaqueant duces.
Crescentem sequitur cura pecuniam,
Maiorúmque fames. iure perhorrui
Late conspicuum tollere verticem
Mœcenas equitum decus.
Quanto quisque sibi plura negauerit,
A Dîs plura feret. nil cupientium
Nudus castra peto: & transfuga, diuitum
Parteis linquere gestio,
Contempta dominus splendidior rei,
Quàm, si quidquid arat non piger Appulus,
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.
Puræ riuus aquæ, syluáque iugerum
Paucorum, & segetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit sorte beatior.
Quanquam nec Calabræ mella ferunt apes,
Nec Læstrigonia Bacchus in amphora
Languescit mihi: nec pinguia Gallicis
Crescunt vellera pascuis:
Importuna tamen pauperies abest:
Nec, si plura velim, tu dare deneges.
Contracto melius parua cupidine
Vectigalia porrigam:
Quam si Mygdoniis regnum Alyattici
Campis continuem. multa petentibus,
Desunt multa. bene est, cui deus obtulit
Parca, quod satis est, manu.

AD AELIVM LAMIAM.

Ode 17.

Nobilitatem ipsius commendat: deinde admonet, vt se præparet ad diem crastinum, qui pluuiosus fore videbatur, hilariter exigendum.

AEli vetusto nobilis ab Lamo,
Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne fastos:
Auctore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps, & innantem Marica
Littoribus tenuisse Lyrim,
Late tyrannus. cras foliis nemus
Multis, & alga littus inutili
Demissa tempestas ab Euro
Sternet: aqua nisi fallit augur
Annosa cornix: dum potes, aridum,
Compone lignum; cras genium mero
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis operum solutis.

AD FAVNVM.

Ode 18.

Vt sibi propitius sit.

FAune, Nympharum fugientum amator,
Per meos fineis, & aprica rura
Lenis incedas? abeásque paruis
Aequus alumnis:
Si tener pleno cadit hœdus anno:
Larga nec desunt Veneris sodali
Vina crateri, vetus ara multo
Fumat odore:
Ludit herboso pecus omne campo:
Cùm tibi nonæ redeunt Decembres:

Festus

Festus in pratis vacat ocioso
Cum boue pagus:
Inter audaceis lupus errat agnos:
Spargit agresteis tibi silua frondeis:
Gaudet inuisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

AD TELEPHVM.

Ode 19.

Non ita curandas esse veteres historias, vt ea, quæ ad vitam exhilarandam pertinent.

QVantum distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus Aeaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio.
Quo Chium pretio cadum
Mercemur: quis aquam temperet ignibus:
Quo præbente domum, & quota
Pelignis caream frigoribus: taces.
Da Lunæ propere nouæ,
Da noctis mediæ, da puer auguris
Murenæ. tribus, aut nouem
Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui musas amat impareis,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. treis prohibet supra
Rixarum metuens, tangere Gratia
Nudis iuncta sororibus.
Insanire iuuat. Cur Berecynthiæ
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?
Parcenteis ego dexteras
Odi: sparge rosas. audiat inuidus
Dementem strepitum Lycus:

Et vicina seni non habilis Lyco.
Spissa te nitidum coma,
Puro te similem Telephe vespero,
Tempestiua petit Chloe:
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHVM.

Ode 20.

Ne formosum puerum à puella abstrahere moliatur.

N*On vides, quanto moueas periclo*
Pyrrhe Getulæ catulos leænæ?
Dura post paulò fugies inaudax
Prælia raptor:
Cùm per obstanteis iuuenum cateruas
Ibit, insignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Maior, an illi.
Interim dum tu celereis sagittas
Promis, hæc denteis acuit timendos:
Arbiter pugnæ posuisse nudo
Sub pede palmam
Fertur: & leni recreare vento
Sparsum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM.

Ode 21.

Vt in Coruini gratiam vina vetusta promat.

O *Nata mecum consule Manlio,*
Seu tu querelas, siue geris iocos,
Seu rixam, & insanos amores,
Seu facilem pia Testa somnum:
Quocunque lectum nomine Massicum
Seruas, moueri digna bono die:
Descende, Coruino iubente,

Promere languidiora vina.
Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus : te negliget horridus
Narratur & prisci Catonis
Sape mero caluisse virtus.
Tu lene tormentum ingenio admoues
Plerunque duro : tu sapientium
Curas, & arcanum iocoso
Consilium retegis Lyaeo:
Tu spem reducis mentibus anxiis,
Vireisq́;, & addis cornua pauperi.
Post te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te Liber, & si laeta aderit Venus,
Segnésque nodum soluere Gratiae,
Viuaq́; producent lucernae:
Dum rediens fuget astra Phoebus.

IN DIANAM.

Ode 22.

MOntium custos, nemorumq́; virgo,
Quae laboranteis vtero puellas
Ter vocata audis : adimísque leto
Diua triformis:
Imminens villae tua pinus esto,
Quam per exactos ego laetus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDILEN.

Ode 23.

Suadens deos puris manibus, & bona conscientia colendos esse.

COelo supinas si tuleris manus
Nascente luna rustica Phidile:
Si ture placaris, & horna

Fruge lareis, auidáque porca:
Nec pestilentem sentiet Africum
Fœcunda vitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero graue tempus anno.
Nam quæ niuali pascitur Algido
Deuota, quercus inter, & ilices:
Aut crescit Albanis in herbis
Victima, pontificum secureis
Ceruice tinget. te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium
Paruos coronantem marino
Rore deos, fragilique myrto.
Immunes aram si tetigit manus:
Non sumptuosa blandior hostia,
Mollibit auersos penateis
Farre pio, & saliente mica.

IN AVAROS. *Ode 24.*

INtactis opulentior
Thesauris Arabum, & diuitis India,
Cæmentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis, & mare Ponticum:
Si figit adamantinos
Summis verticibus dira necessitas
Clauos: non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput,
Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra vagas rite trahunt domos,
Viuunt, & rigidi Getæ:
Immetata quibus iugera liberas
Fruges, & Cererem ferunt:
Nec cultura placet longior annua:

Desun

Defunctúmque laboribus
Aequali recreat sorte vicarius
Illic matre carentibus
Priuignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit virum
Coniunx: nec nitido fidit adultero.
Dos est magna: parentum
Virtus, & metuens alterius viri
Certo fœdere castitas.
Et peccare nefas, aut pretium est mori.
O quisquis volet impias
Cadeis, aut rabiem tollere ciuicam:
Si quæret, pater vrbium,
Subscribi statuis: indomitam audeat
Refrenare licentiam,
Clarus post genitis. quatenus: heu nefas,
Virtutem incolumem odimus:
Sublatam ex oculis quærimus inuidi.
Quid tristes querimoniæ,
Si non supplicio culpa reciditur?
Quid leges sine moribus
Vanæ proficiunt? si neque feruidis
Pars inclusa caloribus
Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Durataq; solo niues
Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt æquora nauitæ
Magnum pauperies opprobrium, iubet
Quiduis & facere, & pati:
Virtutisque viam deserit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
Quò clamor vocat, & turba fauentium

F 5

Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
Mittamus: scelerum si bene pœnitet:
Eradenda Cupidinis
Praui sunt elementa: & tenera nimis
Mentes asperioribus
Formanda studiis. nescit equo rudis
Hærere ingenuus puer:
Venaríque timet, ludere doctior,
Seu Græco iubeas trocho:
Seu malis, vetita legibus alea.
Cum periura patris fides
Consortem socium fallat, & hospitem,
Indignóque pecuniam
Hæredi properet. scilicet improbæ
Crescunt diuitiæ, tamen
Curtæ nescio quid semper abest rei.

AD BACCHVM. *Ode* 25.

Q*Vo me Bacche rapis tui*
Plenum? quæ in nemora, & quos agor in spe
Velox mente noua? quibus
Antris egregij Cæsaris audiar
Aeternum meditans decus
Stellis inserere, & concilio Iouis?
Dicam insigne recens, adhuc
Indictum ore alio. non secus in iugis
Ex somnis stupet Euhyas,
Hebrum prospiciens, & niue candidam
Thracen, ac pede barbaro
Lustratam Rhodopen vt mihi deuio
Rupes, & vacuum nemus

Mir

Mirari libet. ô Naiadum potens
Baccharúmque, valentium
Proceras manibus vertere fraxinos,
Nil paruum, aut humili modo,
Nil mortale loquar. dulce periculum est
O Lenaee sequi deum
Cingentem viridi tempora pampino.

Se iam senem amoribus amplius aptum non esse.
Ode 26.

VIxi puellis nuper idoneus,
Et militaui non sine gloria:
Nunc arma, defunctúmque bello
Barbiton hic paries habebit:
Leuum marina qui Veneris latus
Custodit, hîc hîc ponite lucida
Funalia, & vecteis, & arcus
Oppositis foribus minaceis.
O, quae beatam diua tenes Cyprum, &
Memphim carentem Sythonia niue
Regina, sublimi flagello
Tange Chloen semel, arrogantem.

AD GALATHEAM NAVIGATVRAM.
Deterret eam praecipuè exemplo Europae. *Ode 27.*

IMpios parra recinentis omen
Ducat, & pragnans canis, aut ab agro
Raua decurrens lupa Lanuuino,
Fœtáque vulpes:
Rumpat & serpens iter institutum:
Si per obliquum similis sagitta
Terruit Mannos. ego cui timebo,
Prouidus auspex?
Ante quàm stanteis repetat paludeis
Imbrium diuina auis imminentum:

Oscinem

Oscinem coruum prece suscitabo
Solis ab ortu.
Sis licet felix vbicunque mauis:
Et memor nostri Galathea viuas:
Téque nec læuus vetet ire picus,
Nec vaga cornix.
Sed vides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion? ego, quid sit ater
Adriæ, noui, sinus: & quid albus
Peccet Iapyx.
Hostium vxores, puerique cæcos
Sentiant motus orientis Hœdi, &
Aequoris nigri fremitum, & trementeis
Verbere ripas.
Sic & Europe niueum doloso
Credidit tauro latus: & scatentem
Belluis pontum, mediásque fraudes
Palluit audax.
Nuper in pratis studiosa florum, &
Debitæ nymphis opifex coronæ,
Nocte sublustri, nihil, astra præter,
Vidit & vndas.
Quæ simul centum tetigit potentem
Oppidis Creten: Pater ô relictum
Filiæ nomen, pietásque, dixit,
Victa furore.
Vnde, quò veni? leuis vna mors est
Virginum culpæ. vigilánsne ploro
Turpe commissum? an vitiis carentem
Ludit imago
Vana? quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? meliúsne fluctus

Ire per longos fuit? an recenteis
Carpere flores?
Si quis infamem mihi nunc iuuencum
Dedat irata: lacerare ferro, &
Frangere enitar modò multum amati
Cornua tauri.
Impudens liqui patrios penateis,
Impudens Orcum moror. O deorum
Si quis hæc audis, vtinam inter errem
Nuda leones.
Ante, quàm turpis macies decenteis
Occupet malas; teneræq; succus
Defluat prædæ: speciosa quæro
Pascere tygreis.
Vilis Europe, pater vrget absens:
Quid mori cessas? potes hàc ab orno
Pendulum Zona bene te secuta, e-
lidere collum.
Siue te rupes, & acuta leto
Saxa delectant: age, te procellæ
Crede veloci: nisi herile mauis
Carpere pensum.
Regius sanguis dominæq; tradi
Barbaræ pellex. aderat querenti
Perfidum ridens Venus, & remisso
Filius arcu.
Mox vbi luxit satis, Abstineto,
Dixit, irarum, calidæq; rixæ:
Cùm tibi inuisus laceranda reddet
Cornua taurus.
Vxor inuicti Iouis esse nescis?
Mitte singultus bene ferre magnam

Disce

Disce fortunam: tua sectus orbis
Nomina ducet.

AD LYDEN.
Ode 28.
Diem Neptuno sacrum hilariter exigendum esse.

FEsto quid potius die
Neptuni faciam? prome reconditum
Lyde strenua Caecubum:
Munitaq; adhibe vim sapientiae.
Inclinare meridiem
Sentis: ac, veluti stet volucris dies,
Parcis diripere horreo
Cessantem Bibuli consulis amphoram.
Nos cantabimus inuicem
Neptunum, & virideis Nereidum comas.
Tu curua recines lyra
Latonam, & celeris spicula Cynthiae:
Summo carmine, quae Gnidon
Fulgenteisq; tenet Cycladas: & Paphon
Iunctis visit oloribus.
Dicetur merita Nox quoque naenia.

AD MOECENATEM.
Ode 29.
Inuitat eum ad coenam.

TYrrhena regum progenies, tibi
Non ante verso lene merum cado
Cum flore Moecenas rosarum, &
Pressa tuis balanus capillis
Iamdudum apud me est. eripe te morae:
Ne semper vdum Tibur, & Esulae
Decliue contempleris aruum, &
Telegoni iugo parricidae
Fastidiosam desere copiam,
Molem propinquam nubibus arduis:

Omitte mirari beatæ
Fumum, & opes, strepitúmque Romæ.
Plerunque gratæ diuitibus vices,
Mundæq; paruo sub lare pauperum
Cœnæ, sine auleis, & ostro
Solicitam explicuere frontem.
Iam clarus occultum Andromedes pater
Ostendit ignem. iam Procyon furit,
Et stella vesani leonis
Sole dies referente siccos.
Iam pastor vmbras cum grege languido,
Riuumq; fessus quærit, & horridi
Dumeta Siluani: caretque
Ripa vagis taciturna ventis.
Tu ciuitatem quis deceat status,
Curas: & vrbi solicitus times,
Quid Seres, & regnata Cyro,
Bactra parent, Tanaisq; discors.
Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit deus:
Ridetque, si mortalis vltra
Fas trepidat. quod adest, memento
Componere æquus cætera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alueo
Cum pace dilabentis Etruscum
In mare, nunc lapides adesos,
Stirpeisq; raptas: & pecus, & domos
Voluentis vnà, non sine montium
Clamore, vicinæq; syluæ:
Cum fera diluuies quietos
Irritat amneis. ille potens sui,
Lætusq; deget: cui licet in diem

Dixisse

Dixisse, Vixi: cras vel atra
Nube polum pater occupato,
Vel Sole puro: non tamen irritum
Quodcunque retrò est, efficiet: neque
Diffinget, infectúmque reddet,
Quod fugiens semel hora vexit.
Fortuna sæuo læta negocio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alij benigna.
Laudo manentem. si celereis quatit
Pennas: resigno quæ dedit: & mea
Virtute me inuoluo: probámque
Pauperiem sine dote quæro.
Non est meum, si mugiat Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere, & votis pacisci,
Ne Cypriæ, Tyriæq; merces
Addant auaro diuitias mari.
Tunc me biremis præsidio scaphæ,
Tutum per Aegeos tumultus
Aura feret, geminúsque Pollux.

Carminum suorum gloriam æternam fore.
Ode 30.

E*Xegi monimentum ære perennius,*
Regalíque situ Pyramidum altius:
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum,
Non omnis moriar: multáque pars mei
Vitabit Libitinam. vsque ego postera
Crescam laude recens: dum Capitolium

Scandet

Scandet cum tacita virgine Pontifex.
Dicar, quà violens obstrepit Aufidus:
Et quà pauper aquæ Daunus agrestium
Regnator populorum: ex humili potens
Princeps Aeolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. sume superbiam
Quæsitam meritis: & mihi Delphica
Lauro cinge volens Melpomene comam.

Q. HORATII FLACCI
CARMINVM LIBER IIII.

Ode I.

Se iam ea ætate esse, vt à rebus Venereis alieno esse animo debeat: & tamen Ligurini væsano amore torreri.

INtermissa Venus diu
Rursus bella moues? parce, precor, precor.
Non sum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ: desine dulcium
Mater sæua Cupidinum
Circa lustra decem flectere mollibus
Iam durum imperiis. abi
Quò blandæ iuuenum te reuocant preces.
Tempestiuius in domo
Paulli, purpureis ales oloribus,
Comessabere Maximi:
Si torrere iecur quæris idoneum.
Namque & nobilis, & decens,
Et pro sollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,

Latè signa feret militiæ tuæ.
Et quandoque potentior
Largis muneribus riserit æmuli:
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream sub trabe Cypria.
Illic plurima naribus
Duces thura: lyræq; & Berecinthiæ
Delectabere tibiæ
Mistis carminibus non sine fistula.
Illic bis pueri die
Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido
In morem Salium, ter quatient humum.
Me nec fœmina, nec puer,
Iam nec spes animi credula mutui,
Nec certare iuuat mero:
Nec vincire nouis tempora floribus.
Sed cur, heu Ligurine, cur
Manat rara meas lacryma per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter verba cadit lingua silentio?
Nocturnis te ego somniis
Iam captum teneo: iam volucrem sequor
Te per gramina Martij
Campi, te per aquas dure volubileis.

AD ANTONIVM IVLVM.

Ode 2.

Pindarum inimitabilem esse.

PIndarum quisquis studet æmulari,
Iule: ceratis ope Dædalea
Nititur pennis, vitreo daturus
Nomina ponto.
Monte decurrens velut amnis, imbres

Quem

Quem super notas aluere ripas:
Feruet, immensúsque ruit profundo
Pindarus ore,
Laurea donandus Apollinari:
Seu per audaceis noua dithyrambos
Verba deuoluit: numerísque fertur
Lege solutis:
Seu deos, regésque canit, deorum
Sanguinem: per quos cecidere iusta
Morte centauri: cecidit tremenda
Flamma Chimæræ:
Siue, quos Elea domum reducit
Palma cœlesteis: pugilémve, equúmve
Dicit: & centum potiore signis
Munere donat:
Flebili sponsæ iuuenémve raptum
Plorat: & vireis animúmque, morésque,
Aureos deducit in astra: nigróque
Inuidet orco.
Multa Dircæum leuat aura cycnum:
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus. ego apis Matinæ
More, modóque
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, vuidíque
Tiburis ripas, operosa paruus
Carmina fingo.
Concines maiore poëta plectro
Cæsarem: quandóque trahet feroceis
Per sacrum cliuum, merita decorus
Fronde, Sicambros:
Quo nihil maius, meliúsve terris

Fata donauere, boníque diui:
Nec dabunt: quamuis redeant in aurum
Tempora priscum.
Concines lætósque dies, & vrbis
Publicum ludum, super impetrato
Fortis Augusti reditu, forúmque
Litibus orbum.
Tum mea, si quid loquar audiendum,
Vocis accedet bona pars: & ô Sol
Pulcher, ô laudande, canam, recepto
Cæsare felix.
Túque dum procedis: Io triumphe,
Non semel dicemus, Io triumphe,
Ciuitas omnis: dabimúsque diuis
Thura benignis.
Te decem tauri, totidémque vaccæ,
Me tener soluet vitulus relicta
Matre, qui largis iuuenescit herbis
In mea vota,
Fronte curuatos imitatus igneis
Tertium Lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit, niueus videri,
Cætera fuluus.

AD MELPOMENEM.

Ode 3.

Se vitam, famámque ei debere.

QVem tu Melpomene semel
Nascentem placido lumine videris,
Illum non labor Isthmius
Clarabit pugilem: non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem: neque res bellica Deliis
Ornatum foliis ducem,

Quòd

Quòd regum tumidas contuderit minas:
Ostendet Capitolio.
Sed quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
Et spissæ nemorum comæ,
Fingent Aeolio carmine nobilem.
Romæ principis vrbium
Dignatur soboles inter amabileis
Vatum ponere me choros:
Et iam dente minus mordeor inuido.
O testudinis aureæ
Dulcem quæ strepitum Pieri temperas:
O mutis quoque piscibus
Donatura cycni, si libeat, sonum.
Totum muneris hoc tui est,
Quod monstror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
Quod spiro, & placeo: si placeo tuum est.

DRVSI LAVDES. Ode 4.

QValem ministrum fulminis alitem,
Cui rex deorum regnū in aueis vagas
Permisit, expertus fidelem
Iuppiter in Ganymede flauo:
Olim iuuentas, & patrius vigor
Nido laborum propulit inscium:
Vernique, iam nimbis remotis
Insolitos docuere nisus
Venti pauentem: mox in ouilia
Demisit hostem viuidus impetus:
Nunc in reluctanteis dracones
Egit amor dapis, atque pugnæ
Qualémve lætis caprea pascuis
Intenta, fuluæ matris ab vbere

Iam lacte depulsum leonem,
Dente nouo peritura vidit:
Videre Rhæti bella sub Alpibus
Drusum gerentem & Vindelici: quibus
Mos vnde deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli:
Nec scire fas est omnia: sed diu,
Latéque victrices cateruæ
Consiliis iuuenis reuictæ
Sensere, quid mens ritè, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
Posset, quid Augusti paternus
In puero animus Nerones.
Fortes creantur fortibus: & bonis
Est in iuuencis, est in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina sed vim promouet insitam:
Rectique cultus pectora roborant:
Vtcunque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas, ô Roma, Neronibus
Testis Metaurum flumen, & Asdrubal
Deuictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris
Qui primus alma risit adorea:
Dirus per vrbeis Afer it Italas,
Ceu flamma per tedas, vel Eurus
Per Siculas equitauit vndas.
Post hoc secundis vsque laboribus
Romana pube creuit: & impio

Vasta

Vastata Pœnorum tumultu
Fana deos habuere rectos:
Dixítque tandem perfidus Annibal,
Cerui luporum præda rapacium
Sectamur vltrò, quos opimus
Fallere, & effugere est triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuscis æquoribus sacra,
Natósque, maturósque patres
Pertulit Ausonias ad vrbeis:
Duris vt ilex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido
Per damna, per cædeis: ab ipso
Ducit opes, animúmque ferro.
Non Hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem:
Monstrúmve summisere Colchi
Maius, Echioniæue Thebæ.
Merses profundo: pulchrior euenit,
Luctere: multa proruet integrum
Cum laude victorem: gerétque
Prælia coniugibus loquenda.
Carthagini iam non ego nuncios
Mittam superbos: occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna nostri
Nominis, Asdrubale interempto.
Nil Claudiæ non efficient manus:
Quas & benigno numine Iuppiter
Defendit: & curæ sagaces
Expediunt per acuta bella.

AD AVGVSTVM.

Ode 5.

Vt tandem in vrbem redeat.

DIuis orte bonis, optime Romulæ
Custos gentis, abes iam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ dux bone patriæ.
Instar veris enim vultus vbi tuus
Affulsit populo, gratior it dies:
Et Soles melius nitent.
Vt mater iuuenem, quem Notus inuido
Flatu Carpathij trans maris æquora
Cunctantem spacio longius annuo
Dulci detinet à domo:
Votis omnibúsque, & precibus vocat:
Curuo nec faciem littore dimouet:
Sic desideriis icta fidelibus
Quærit patria Cæsarem.
Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almáque Faustitas:
Pacatum volitant per mare nauitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur casta domus stupris:
Mos, & lex maculosum edomuit nefas:
Laudantur simili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paueat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit,
Fœtus incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quisque diem collibus in suis:
Et vitem viduas ducit ad arbores,

Hinc

Hinc ad vina redit: lætus & alteris
Te mensis adhibet Deum.
Te multa prece, te prosequitur mero
Diffuso pateris: & laribus tuum
Miscet numen, vti Græcia Castoris,
Et magni memor Herculis.
Longas ô vtinam dux bone ferias
Præstes Hesperiæ, dicimus integro
Sicci mane die: dicimus vuidi,
Cùm Sol Oceano subest.

IN APOLLINEM, ET DIANAM.
Ode 6.
Carmen sæculare.

DIue, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ Tityósque raptor
Sensit, & Troiæ propè victor altæ
Phthius Achilles,
Cæteris maior, tibi miles impar:
Filius quamuis Thetidos marinæ
Dardanas turreis quateret tremenda
Cuspide pugnax.
Ille mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus Euro,
Procidit latè: posuítque collum
Puluere Teucro.
Ille non inclusus equo Mineruæ
Sacra mentito, malè feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam:
Sed palàm captis grauis, heu nefas, heu,
Nescio fari pueros Achiuis
Vreret flammis, etiam latenteis
Matris in aluo:

Ni tuis victus, Venerisque grata
Vocibus, diuum pater annuisset
Rebus Aenea potiore ductos
Alite muros.
Doctor argutæ fidicen Thaliæ
Phœbe, qui Xantho lauis amne crineis
Dauniæ defende decus Camœnæ
Leuis Agyieu.
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, noménque dedit poëtæ.
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti,
Deliæ tutela deæ, fugaceis
Lyncas, & ceruos cohibentis arcu,
Lesbium seruate pedem, meíque
Pollicis ictum,
Rite Latonæ puerum canentes,
Rite crescentem face noctilucam,
Prosperam frugum, celerémque pronos
Voluere menseis.
Nupta iam dices, Ego Dîs amicum,
Sæculo festas referente luces,
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQVATVM.
Ode 7.

Veris aduentu, & æqua moriendi conditione proposita, inuitat ad hilaritatem.

DIffugere niues, redeunt iam gramina campis,
Arboribúsque comæ.
Mutat terra vices: & decrescentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis, geminisq́ue sororibus audet

Ducere

Ducere nuda choros.
Immortalia ne speres, monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora mitescunt zephyris: ver proterit æstas,
Interitura: simul
Pomifer Autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant cœlestia Lunæ:
Nos vbi decidimus,
Quo pius Aeneas, quo Tullus diues, & Ancus.
Puluis, & vmbra sumus.
Quis scit an adiiciant hodiernæ crastina summæ
Tempora Dî superi?
Cuncta manus auidas fugient hæredis, amico
Quæ dederis animo,
Cùm semel cecideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria:
Non Torquate genus, non te facundia, non te
Restituet pietas,
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolitum:
Nec Lethæa valet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

AD MARCIVM CENSORINVM.
Ode 8.

Nihil est potentius carminibus ad perpetuandam famam.

DOnarem pateras, grataq́; commodus,
Censorine, meis æra sodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neque tu pessima munerum
Ferres: diuite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas
Hic saxo, liquidis ille coloribus,

Solers

Solers nunc hominem ponere, nunc Deum:
Sed non hæc mihi vis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare: & pretium dicere muneri.
Non incisa notis marmora publicis,
Per quæ spiritus, & vita redit bonis
Post mortem ducibus: non celeres fugæ,
Reiectæq; retrorsum Annibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ,
Eius, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quàm Calabræ Pierides: neque,
Si cartæ sileant, quod benefeceris,
Mercedem tuleris. Quid foret Iliæ
Mauortisque puer? si taciturnitas
Obstaret meritis inuida Romuli?
Ereptum Stygiis fluctibus Aeacum
Virtus, & fauor, & lingua potentium
Vatum diuitibus consecrat insulis.
Dignum laude virum Musa vetat mori:
Cœlo Musa beat. sic Iouis interest
Optatis epulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis
Quassas eripiunt æquoribus rates.
Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

AD LOLLIVM.

Ode 9.

Scripta sua numquam interitura. sine poëtarum ope, virtutem, obliuione obrui. se Lollij laudes posteris proditurum.

NE forte credas interitura, quæ
Longè sonantem natus ad Aufidum,

Non

Non ante vulgatas per arteis
Verba loquor, socianda chordis.
Non, si priores Mæonius tenet
Sedeis Homerus: Pindaricæ latent,
Caæq́; & Alcæi minaces,
Stesichoriq́; graues Camænæ.
Nec, si quid olim lusit Anacreon,
Deleuit ætas. spirat adhuc amor:
Viuuntq́; commissi calores
Aeoliæ fidibus puellæ.
Non sola comptos arsit adulteri
Crineis, & aurum vestibus illitum
Mirata; regaleisq́; cultus,
Et comites, Helene Lacæna:
Primúsve Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non semel Ilio
Vexata, non pugnauit ingens
Idomeneus, Sthenelúsve solus
Dicenda Musis prælia: non ferox
Hector, vel acer Deiphobus graueis
Excepit ictus, pro pudicis
Coniugibus puerísque primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi. sed omnes illachrymabiles
Vrgentur, ignotiq́; longa
Nocte: carent quia vate sacro.
Paulùm sepultæ distat inertiæ
Celata virtus. non ego te meis
Chartis inornatum sileris,
Totve tuos patiar labores
Impune, Lolli, carpere liuidas
Obliuiones. est animus tibi,

Rerumq́;

Rerumq; prudens, & secundis
Temporibus, dubiisque rectus,
Vindex auaræ fraudis, & abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniæ,
Consulq; non vnius anni;
Sed quoties bonus, atque fidus
Iudex honestum prætulit vtili: &
Reiecit alto dona nocentium
Vultu: & per obstanteis cateruas
Explicuit sua victor arma.
Non possidentem multa, vocaueris
Rectè beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus sapienter vti,
Duramq; callet pauperiem pati:
Peiusq; letho flagitium timet:
Non ille pro caris amicis,
Aut patria timidus perire.

AD LIGVRINVM.
Ode 10.

Vt, dum per ætatem licet, fruatur formæ suæ bono: fore enim alioqui, vt ipsum pœniteat, cùm florem illum ætatis amiserit.

O Crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens,
Insperata tuæ cùm veniet pluma superbiæ:
Et quæ nunc humeris inuolitant, deciderint comæ:
Nunc & qui color est Puniceæ flore prior rosæ:
Mutatus, Ligurinum in faciem verterit hispidam:
Dices, Heu (quoties te speculo videris alterum)
Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD PHYLIDEM. *Ode* 11.
Inuitat eam ad epulas.

EST mihi nouum superantis annum
Plenus Albani cadus: est in horto

Phylli

Phylli nectendis apium coronis
Est edera vis
Multa: qua crineis religata fulges;
Ridet argento domus: ara, castis
Vincta verbenis, auet immolato
Spargier agno:
Cuncta festinat manus, huc, & illuc
Cursitant mista pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
Vt tamen noris, quibus aduoceris
Gaudiis: Idus tibi sunt agendæ,
Qui dies mensem Veneris marinæ
Findit Aprilem,
Iure solemnis mihi; sanctiórque
Penè natali proprio: quòd ex hac
Luce Mœcenas meus affluenteis
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupauit
Non tuæ sortis iuuenem, puella
Diues, & lasciua, tenétque grata
Compede vinctum.
Terret ambustus Phaëton auaras
Spes: & exemplum graue præbet ales
Pegasus, terrenum equitem grauatus
Bellerophontem,
Semper vt te digna sequare: & vltra
Quàm licet, sperare, nefas putando,
Disparem vites. age iam meorum
Finis amorum.
(Non enim posthac alia calebo
Fœmina) condisce modos, amanda

Voce

Voce quos reddas, minuentur atra
Carmine cura.

AD VIRGILIVM.

Ode 12.

Describit veris aduentum: tum ipsum inuitat ad epulas, ea conditione, vt secum pro symbolo nardi onychem afferat.

IAm veris comites, quæ mare temperant:
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Iam nec prata rigent, nec fluuij strepunt
Hyberna niue turgidi.
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens
Infelix auis, & Cecropiæ domus
Aeternum opprobriũ, quòd malè barbaras
Regum est vlta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ouium carmina fistula:
Delectantq; Deum, cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxêre sitim tempora Virgili,
Sed pressum Calibus ducere Liberum
Si gestis, iuuenum nobilum cliens:
Nardo vina merebere.
Nardi paruus onyx eliciet cadum:
Qui nunc Sulpiciis accubat horreis,
Spes donare nouas largus, amaráque
Curarum eluere efficax.
Ad quæ si properas gaudia, cum tua
Velox merce veni. non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis.
Plena diues, vt in domo.
Verùm pone moras; & studium lucri:
Nigrorúmque memor, dum licet, ignium

Misce

Misce stultitiam consiliis breuem.
Dulce est desipere in loco.

IN LYCEN.
Ode 13.

Insultat ei, quòd iam anus fiat, & libidine flagrans, contemnatur à iuuenibus.

AVdiuere Lyce Dî mea vota: Dî
Audiuere Lyce: fis anus: & tamen
Vis formosa videri:
Ludísque: & bibis impudens:
Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum sollicitas. ille virentis, &
Docta psallere Chia,
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim transuolat aridas
Quercus: & refugit te, quia luridi
Dentes, te quia ruga
Turpant, & capitis niues.
Nec Coa referunt iam tibi purpura,
Nec clari lapides tempora: quæ semel
Notis condita fastis,
Inclusit volucris dies,
Quò fugit Venus heu? quóue color decens?
Quo motus? quid habes illius? illius
Quæ spirabat amores:
Quæ me surpuerat mihi,
Felix post Cynaram, notáque, & artium
Gratarum facies: sed Cynaræ breueis
Annos fata dederunt:
Seruatura diu parem
Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Possent vt iuuenes visere feruidi
Multo non sine risu,

Dilapsam in cineres facem.

AD AVGVSTVM.

Ode 14.

A Senatu populóque Ro. dignos ipsi honores reddi non posse.

QVa cura patrum, quave Quiritium
Plenis honorum muneribus, tuas
Auguste virtutes in æuum
Per titulos, memoréſque faſtos
Aeternet? ô qua Sol habitabileis
Illuſtrat oras, maxime principum,
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper,
Quid Marte poſſes. milite nam tuo
Druſus Genaunos, implacidum genus,
Brennóſque veloceis, & arceis
Alpibus impoſitas tremendis,
Deiecit acer, plus vice ſimplici.
Maior Neronum: mox graue prælium
Commiſit, immaneiſq; Rhætos
Auſpiciis pepulit ſecundis.
Spectantibus in certamine Martio,
Deuota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas propè qualis vndas
Exercet Auſter Pleiadum choro
Scindente nubeis: impiger hoſtium
Vexare turmas: & frementem
Mittere equum medios per igneis.
Sic tauriformis voluitur Aufidus:
Qui regna Dauni præfluit Appuli:
Cum ſæuit: horrendámque cultis
Diluuiem minitatur agris:

Vt Barbarorum Claudius agmina
Ferrata vasto diruit impetu:
Primósque, & extremos metendo
Strauit humi sine clade victor:
Te copias, te consilium, & tuos
Prabente diuos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea supplex,
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus:
Laudémque, & optatum peractis
Imperiis decus arrogauit.
Te Cantaber non antè domabilis,
Medúsque, & Indus, te profugus Scythes,
Miratur, ô tutela prasens
Italia, dominaq́; Roma:
Te fontium qui celat origines
Nilúsque, & Ister, te rapidus Tigris,
Te belluosus qui remotis
Obstrepit Oceanus Britannis,
Te non pauentis funera Gallia,
Duraq́; tellus audit Iberia,
Te cade gaudentes Sicambri,
Compositis venerantur armis.

AVGVSTI LAVDES. Ode 15.

PHœbus volentem pralia me loqui,
Victas & vrbeis, increpuit lyra:
Ne parua Tyrrhenum per aquor
Vela darem tua Casar atas
Fruges & agris retulit vberes:
Et signa nostro restituit Ioui,
Direpta Parthorum superbis

Postibus: & vacuum duellis
Ianum Quirini clausit: & ordinem
Rectum, & vaganti fræna licentia
Iniecit: amouitque culpas:
Et veteres reuocauit artes:
Per quas Latinum nomen: & Italæ
Creuere vires, famáque & imperi
Porrecta maiestas ad ortum
Solis, ab Hesperio cubili.
Custode rerum Cæsare non furor
Ciuilis, aut vis eximet ocium:
Non ira, quæ procudit enseis:
Et miseras inimicat vrbes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Iulia: non Getæ,
Non Seres, infidiue Persæ,
Non Tanain prope flumen orti.
Nósque & profestis lucibus, & sacris
Inter iocosi munera Liberi.
Cum prole, matronísque nostris,
Rite deos prius apprecati,
Virtute functos more patrum duces,
Lydis remisto carmine tibiis,
Troiámque, & Anchisen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI EPODON LIBER.

AD MOECENATEM.

Ode 1.

Ait se cum eo ad bellum Actiacum proficiscentem ire velle.

IBis Liburnis inter alta nauium
Amice propugnacula,
Paratus omne Caesaris periculum
Subire Mœcenas tuo.
Quid nos? quibus te vita sit superstite
Iucunda: si contrà, grauis?
Vtrúmne iussi persequemur otium
Non dulce, ni tecum simul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molleis viros,
Feremus? & te vel per Alpium iuga,
Inhòspitalem & Caucasum,
Vel Occidentis vsque ad vltimum sinum,
Forti sequemur pectore?
Roges, tuum labore quid iuuem meo,
Imbellis, ac firmus parum:
Comes minore sum futurus in metu:
Qui maior absenteis habet.
Vt assidens implumibus pullis auis
Serpentium allapsus timet
Magis relictis: non, vt adsit, auxili
Latura plus praesentibus.
Libenter hoc, & omne militabitur
Bellum in tua spem gratia:

Non vt iuuencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis:
Pecúsue Calabris ante sidus feruidum
Lucana mutet pascua:
Nec vt superni villa candens Tusculi
Circaa tangat mœnia.
Satis supérque me benignitas tua
Ditauit. haud parauero,
Quod, aut auarus, vt Chremes, terra premam:
Discinctus aut perdam vt nepos.

VITAE RVSTICAE LAVDES.

Ode 2.

BEatus ille, qui procul negotiis,
Vt prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fœnore:
Nec excitatur classico miles truci:
Nec horret iratum mare:
Forúmque vitat, & superbia ciuium
Potentiorum limina.
Ergo aut adulta vitium propagine
Vltas maritat populos:
Aut in reducta valle mugientium
Prospectat erranteis greges:
Inutileisq́; falce ramos amputans,
Feliciores inserit:
Aut pressa puris mella condit amphoris:
Aut tondet infirmas oueis:
Vel cùm decorum mitibus pomis caput
Autumnus aruis extulit:
Vt gaudet, insitiua decerpens pyra:
Certantem & vuam purpura:

Qua

Qua muneretur te Priape, & te pater
Siluane tutor finium.
Libet iacere modò sub antiqua ilice:
Modò in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ:
Queruntur in siluis aues:
Fontésque lymphis obstrepunt manantibus:
Somnos quod inuitet leueis.
At cum tonantis annus hibernus Iouis
Imbreis, niueisq; comparat:
Aut trudit acreis hinc & hinc multa cane
Apros in obstanteis plagas:
Aut amite leui rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos:
Pauidúmque leporem, & aduenam laqueo grauem
Iucunda captat præmia:
Quis non malorum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliuiscitur?
Quòd si pudica mulier in partem iuuet
Domum, atque dulceis liberos:
Sabina qualis, aut perusta solibus
Pernicis vxor Appuli:
Sacrum & vetustis extruat lignis focum
Lassi sub aduentum viri:
Claudénsque textis cratibus latum pecus,
Distenta siccet vbera:
Et horna dulci vina promens dolis,
Dapes inemptas apparet:
Non me Lucrina iuuerint conchylia,
Magísve rhombus, aut scari,
Si quos Eois intonata fluctibus
Hiems ad hoc vertat, mare:

Non Afra auis descendat in ventrem meum,
Non Attagen Ionicus
Iucundior, quàm lecta de pinguissimis
Oliua ramis arborum,
Aut herba lapathi prata amantis, & graui
Malua salubres corpori,
Vel agna festis cæsa Terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas, vt iuuat pastas oueis
Videre properanteis domum:
Videre fessos vomerem inuersum boues
Collo trahenteis languido:
Positósque vernas, ditis examen domus,
Circum renidenteis lareis.
Hæc vbi locutus fœnerator Alphius,
Iam iam futurus rusticus,
Omnem relegit Idibus pecuniam:
Quærit Calendis ponere.

AD MOECENATEM.
Ode 3.
Allium detestatur.

PArentis olim si quis impia manu
Senile guttur fregerit:
Edat cicutis allium nocentius.
O dura messorum ilia.
Quid hoc veneni sæuit in præcordiis?
Num viperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit? an malas
Canidia tractauit dapes?
Vt Argonautas præter omneis candidum
Medea mirata est ducem:
Ignota tauris illigaturum iuga,
Perunxit hoc Iasonem:

Hoc

Hoc delibutis vlta donis pellicem,
Serpente fugit alite.
Nec tantus vnquam siderum insedit vapor
Siticulosa Apulia:
Nec munus humeris efficacis Herculis
Inarsit æstuosius.
At si quid vnquam tale concupiueris,
Iocose Mœcenas: precor
Manum puella suauio opponat tuo:
Extrema & in sponda cubet.

IN MENAM, LIBERTVM
Pompeij magni.
Ode 4.

LVpis, & agnis quanta sortitò obtigit,
Tecum mihi discordia est,
Ibericis peruste funibus latus,
Et crura dura compede.
Licèt superbus ambules pecunià:
Fortuna non mutat genus.
Vidésne, sacram metiente te viam
Cum bis ter vlnarum toga,
Vt ora vertat huc, & huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumuiralibus
Præconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi iugera:
Et Appiam mannis terit,
Sedilibusq; magnus in primis eques
Othone contempto sedet.
Quid attinet tot ora nauium graui
Rostrata duci pondere
Contra latrones, atque seruilem manum,
Hoc hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM VENEFICAM. *Ode 5.*

AT ô deorum quiſquis in cœlo regis
Terras, & humanum genus:
Quid iſte fert tumultus? aut quid omnium
Vultus in vnum me truces?
Per liberos, te ſi vocata partubus
Lucina veris affuit:
Per hoc inane purpura decus precor,
Per improbaturum hæc Iouem,
Quid vt nouerca me intueris? aut vti
Petita fero bellua?
Vt hæc trementi queſtus ore, conſtitit
Inſignibus raptis puer,
Impube corpus quale poſſet impia
Mollire Thracum pectora:
Canidia breuibus implicata viperis
Crineis, & incomptum caput,
Iubet ſepulcris caprificos erutas,
Iubet cupreſſus funebreis,
Et vncta turpis oua ranæ ſanguine,
Plumámque nocturnæ ſtrygis,
Herbáſque, quas & Colchos, atque Iberia
Mittit venenorum ferax.
Et oſſa ab ore rapta ieiunæ canis,
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens Auernaleis aquas,
Horret capillis, vt marinus, aſperis
Echinus, aut currens aper.
Abacta nulla Veia conſcientia,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus

Qu

Quò posset infossus puer
Longo die bis, terve mutata dapis
Inemori spectaculo:
Cùm promineret, ore quantum extant aqua
Suspensa mento corpora:
Exerta uti medulla, & aridum iecur,
Amoris esset poculum:
Interminato cùm semel fixa cibo
Intabuissent pupulæ,
Non defuisse masculæ libidinis
Ariminensem Foliam,
Et iocosa credidit Neapolis,
Et omne vicinum oppidum:
Quæ sidera excantata voce Thessala,
Lunamq; cælo deripit.
Hîc irresectum sæua dente liuido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? ô rebus meis
Non infideles arbitræ
Nox, & Diana, quæ silentium regis:
Arcana cùm fiunt sacra:
Nunc, nunc adeste: nunc in hostileis domos
Iram atque numen vertite.
Formidolosis dùm latent siluis feræ
Dulci sopore languidæ
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent Suburanæ canes,
Nardo perunctum, quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ valent,
Quibus superba fugit ulta pellicem

Magni

IN CANIDIAM VENEFICAM. *Ode 5.*

AT ô deorum quisquis in cœlo regis
Terras, & humanum genus:
Quid iste fert tumultus? aut quid omnium
Vultus in vnum me truces?
Per liberos, te si vocata partubus
Lucina veris affuit:
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbaturum hæc Iouem,
Quid vt nouerca me intueris? aut vti
Petita fero bellua?
Vt hæc trementi questus ore, constitit
Insignibus raptis puer,
Impube corpus quale posset impia
Mollire Thracum pectora:
Canidia breuibus implicata viperis
Crineis, & incomptum caput,
Iubet sepulcris caprificos erutas,
Iubet cupressus funebreis,
Et vncta turpis oua ranæ sanguine,
Plumámque nocturnæ strygis,
Herbásque, quas & Colchos, atque Iberia
Mittit venenorum ferax.
Et ossa ab ore rapta ieiunæ canis,
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens Auernaleis aquas,
Horret capillis, vt marinus, asperis
Echinus, aut currens aper.
Abacta nulla Veia conscientia,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus

Quò

Quò posset infossus puer
Longo die bis, terve mutatæ dapis
Inemori spectaculo:
Cùm promineret, ore quantum extant aqua
Suspensa mento corpora:
Exerta vti medulla, & aridum iecur,
Amoris esset poculum:
Interminato cùm semel fixa cibo
Intabuissent pupulæ,
Non defuisse masculæ libidinis
Ariminensem Foliam,
Et iocosa credidit Neapolis,
Et omne vicinum oppidum:
Quæ sidera excantata voce Thessala,
Lunamq; cælo deripit.
Hîc irresectum sæua dente liuido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? ô rebus meis
Non infideles arbitræ
Nox, & Diana, quæ silentium regis:
Arcana cùm fiunt sacra:
Nunc, nunc adeste: nunc in hostileis domos
Iram atque numen vertite.
Formidolosis dum latent siluis feræ
Dulci sopore languidæ
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent Suburanæ canes,
Nardo perunctum, quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ valent,
Quibus superba fugit vlta pellicem

Magni

Magni Creontis filiam:
Cum palla, tabo munus imbutum, nouam
Incendio nuptam abstulit.
Atqui nec herba, nec latens in asperis
Radix fefellit me locis.
Indormit vnctis omnium cubilibus
Obliuione pellicum.
Ah, ah, solutus ambulat venefica
Scientioris carmine.
Non vsitatis Vare potionibus,
O multa fleturum caput:
Ad me recurres: nec vocata mens tua
Marsis redibit vocibus.
Maius parabo: maius infundam tibi
Fastidienti poculum:
Priusq; cælum sidet inferius mari
Tellure porrecta super:
Quàm non amore sic meo flagres, vti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, iam non vt antè, mollibus
Lenire verbis impias:
Sed dubius vnde rumperet silentium,
Misit Thyesteas preces.
Venena, magnum fas nefasq;, non valent
Conuertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira detestatio
Nulla expiatur victima.
Quin, vbi perire iussus expirauero:
Nocturnus occurram furor:
Petamq; vultus vmbra curuis vnguibus:
Quæ vis deorum est manium:
Et inquietis accidens præcordiis,

Pauore somnos auferam.
Vos turba vicatim hinc, & hinc saxis petens
Contundet obscœnas anus.
Pòst, insepulta membra different lupi,
Et Exquilinæ alites.
Neque hoc parentes, heu mihi superstites,
Effugerit spectaculum.

IN MALEDICVM.
Ode 6.

QVid immirenteis hospites vexas canis
Ignauus aduersum lupos?
Quin huc inaneis, si potes, vertis minas?
Et mè remorsurum petis?
Nam qualis aut Molossus, aut fuluus Lacon,
Amica vis pastoribus,
Agam per altas iure sublata niueis,
Quæcunque præcedat fera.
Tu cum timenda voce complesti nemus,
Proiectum odoraris cibum,
Caue, caue: namque in malos asperrimus
Parata tollo cornua,
Qualis Lymcabæ spretus infido gener,
Aut acer hostis Bupalo.
An si quis atro dente me petiuerit,
Inultus vt flebo puer?

IN BELLVM CIVILE GESTVM
contra Brutum, & Cassium. Ode 7.

QVò quò scelesti ruitis? aut cùr dexteris
Aptantur enses conditi?
Parumne campis, atque Neptuno super
Fusum est Latini sanguinis?
Non vt superbas inuidæ Carthaginis
Romanus arceis vreret:

Intactus

Intactus aut Britannus, vt descenderet
Sacra catenatus via:
Sed vt, secundum vota Parthorum, sua
Vrbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Vnquam, nisi in dispar, feris
Furórne cæcus, an rapit vis acrior?
An culpa? responsum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit:
Mentésque perculsæ stupent.
Sic est. acerba fata Romanos agunt,
Scelusq; fraternæ necis:
Vt immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

IN ANVM LIBIDINOSAM.

Ode 8.

ROgare longo putidam te sæculo,
Vireis quid eneruet meas?
Cùm sit tibi dens ater: & rugis vetus
Frontem senectus exaret:
Hiétque turpis inter aridas nateis
Podex, velut crudæ bouis.
Sed incitat me pectus, & mammæ putres,
Equina quales vbera,
Ventérque mollis, & femur tumentibus
Exile suris additum.
Esto beata: funus, atque imagines
Ducant triumphales tuum:
Nec sit marita, quæ rotundioribus
Onusta bacis ambulet.
Quid? quod libelli Stoici inter sericos
Iacere puluillos amant?

Illiterati num minus nerui rigent?
Minúsve languet fascinum?
Quod vt superbo prouoces ab inguine:
Ore allaborandum est tibi.

AD MOECENATEM.

Ode 9.

Præsentit alacritatem, quam percipiet, cùm Augustus de Antonio, & Cleopatra triumphum aget.

QVando repostum Cæcubum ad festas dapes,
Victore lætus Cæsare,
Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo
Beate Mœcenas bibam,
Sonante mistum tibiis carmen lyra,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Vt nuper, actus cùm freto Neptunius
Dux fugit vstis nauibus.
Minatus vrbi vincla, quæ detraxerat
Seruis amicus perfidis.
Romanus (eheu, posteri negabitis,)
Emancipatus fœmina,
Fert vallum, & arma miles: & spadonibus
Seruire rugosis potest:
Intérque signa turpe militaria
Sol aspicit conopeum.
Ad hunc frementeis verterunt bis mille equos
Galli canentes Cæsarem:
Hostiliúmque nauium in portu latent
Puppes sinistrorsum citæ.
Io triumphe, tu moraris aureos
Currus, & intactas boues.
Io triumphe, nec Iugurthino parem
Bello reportasti ducem,

Neque

Neque Africano: cui super Carthaginem
Virtus sepulchrum condidit.
Terra mariq; victus hostis, Punico
Lugubre mutauit sagum:
Aut ille centum nobilem Cretam vrbibus
Ventis iturus non suis,
Exercitatas aut petit Syrteis Noto:
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc, puer, scyphos,
Et Chia vina, aut Lesbia:
Vel quod fluentem nauseam coërceat,
Metire nobis Cacubum.
Curam, metúmque Cæsaris rerum, iuuat
Dulci Lyæo soluere.

IN MAEVIVM.
Ode 10.
Optat ei naufragium.

MAla soluta nauis exit alite,
Ferens olentem Mæuium.
Vt horridis vtrumque verberes latus,
Auster memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus inuerso mari,
Fractosq; remos differat,
Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementeis ilices.
Nec sidus atra nocte amicum appareat,
Qua tristis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore,
Quàm Graia victorum manus:
Cùm Pallas vsto vertit iram ab Ilio
In impiam Aiacis ratem.
O quantus instat nauitis sudor tuis,
Tibiq; pallor luteus,

Et illa

Et illa non virilis eiulatio,
Preces & auersum ad Iouem:
Ionius vdo cum remugiens sinus,
Noto carinam ruperit.
Opima quòd si præda curuo littore
Porrecta mergos iuuerit:
Libidinosus immolabitur caper,
Et agna tempestatibus.

AD PECTIVM.
Ode II.

Se amore Lycisci captum, non posse ad versus faciendos animum adiicere.

P*Ecti, nihil me, sicut antea, iuuat*
Scribere versiculos, amore perculsum graui:
Amore, qui me præter omneis, expetit
Mollibus in pueris, aut in puellis vrere.
Hic tertius December, ex quo destiti
Inachia furere, siluis honorem decutit.
Heu me per vrbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui? conuiuiorum & pœnitet:
In queis amantem & languor, & silentium
Arguit, & latere petitus imo spiritus.
Contráque lucrum nil valere candidum
Pauperis ingenium querebar applorans tibi:
Simul calentis inuerecundus deus
Feruidiore mero arcana promorat loco.
Quòd si meis inæstuat præcordiis
Libera bilis: vt hæc ingrata ventis diuidat
Fomenta, vulnus nil malum leuantia:
Desinet imparibus certare summotus pudor.
Vbi hæc seuerus te palam laudaueram:
Iussus abire domum, ferebar incerto pede
Ad non amicos heu mihi posteis, & heu

Limina dura, quibus lumbos, & infregi latus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia, amor Lycisci me tenet:
Vnde expedire non amicorum queant
Libera consilia: nec contumelia graues:
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri longam renodantis comam.

Ode 12.

In fœdam anum, quæ se ab eo subigi volebat.

QVid tibi vis mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi, quídve tabellas
Mittis, nec firmo iuueni, nec naris obesæ?
Namque sagacius vnus odoror:
Polypus, an grauis hirsutis cubet hircus in alis:
Quàm canis acer, vbi lateat sus.
Quis sudor vietis, & quàm malus vndique membris
Crescit odor: cùm pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare: nec illi
Iam manet humida creta, colórque,
Stercore fucatus Crocodili: iámque subando
Tenta cubilia, tectáque rumpit:
Vel mea cùm sæuis agitat fastidia verbis,
Inachia langues minus, ac me.
Inachiam ter nocte potes: mihi semper ad vnum
Mollis opus: pereat male, quæ te
Lesbia quærenti taurum monstrauit inertem:
Cùm mihi Cous adesset Amyntas:
Cuius in indomito constantior inguine neruus,
Quàm noua collibus arbor inhæret:
Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ
Cui properabantur? tibi nempe.
Ne foret æqualis inter conuiua, magis quem

Dilige

Diligeret mulier sua, quàm te.
O ego non felix, quam tu fugis, vt pauet acreis
Agna lupos, capreaq; leones.

AD AMICOS.

Ode 13.

Hiemem voluptatibus traducendam.

HOrrida tempestas cœlum contraxit & imbres,
Niuésque deducunt Ioue nunc mare, nunc silua
Threicio Aquilone sonant. rapiamus amici
Occasionem de die: dúmque virent genua,
Et decet, obducta soluatur fronte senectus.
Tu vina Torquato moue Consule pressa meo.
Catera mitte loqui. Deus hac fortasse benigna
Reducet in sedem vice. nunc & Achamania
Perfundi nardo iuuat: & fide Cyllenea
Leuare diris pectora sollicitudinibus:
Nobilis vt grandi cecinit Centaurus alumno,
Inuicte mortalis dea nate puer Thetide,
Te manet Assaraci tellus: quam frigida parui
Findunt Scamandri flumina lubricus & Simois.
Vnde tibi reditum certo sub tegmine Parca
Rupere: nec mater domum cœrula te reuehet.
Illic omne malum vino, cantúque leuato
Deformis ægrimoniæ, & dulcibus alloquiis.

AD MOECENATEM.

Ode 14.

Phrynes amorem in causa esse, ne promissos iambos absoluat.

MOllis inertia cur tantam diffuderit imis
Obliuionem sensibus,
Pocula Lethæos vt si ducentia somnos
Arente fauce traxerim:
Candide Mæcenas occidis sæpe rogando.
Deus Deus nam me vetat,
Inceptos olim, promissum carmen, iambos

Magni Creontis filiam:
Cum palla, tabo munus imbutum, nouum
Incendio nuptam abstulit.
Atqui nec herba, nec latens in asperis
Radix fefellit me locis.
Indormit vnctis omnium cubilibus
Obliuione pellicum.
Ah, ah, solutus ambulat venefica
Scientioris carmine.
Non vsitatis Vare potionibus,
O multa fleturum caput:
Ad me recurres: nec vocata mens tua
Marsis redibit vocibus.
Maius parabo: maius infundam tibi
Fastidienti poculum:
Priusq́ cælum sidet inferius mari
Tellure porrecta super;
Quàm non amore sic meo flagres, vti
Bitumen atris ignibus.
Sub hac puer, iam non vt antè, mollibus
Lenire verbis impias:
Sed dubius vnde rumperet silentium,
Misit Thyesteas preces.
Venena, magnum fas nefasq́, non valent
Conuertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira detestatio
Nulla expiatur victima.
Quin, vbi perire iussus expirauero:
Nocturnus occurram furor:
Petamq́ vultus vmbra curuis vnguibus:
Quæ vis deorum est manium:
Et inquietis accidens præcordiis,

Pauore

Pauore somnos auferam.
Vos turba vicatim hinc, & hinc saxis petens
Contundet obscœnas anus.
Pòst, insepulta membra different lupi,
Et Exquilinæ alites.
Neque hoc parentes, heu mihi superstites,
Effugerit spectaculum.

IN MALEDICVM.
Ode 6.

QVid immirenteis hospites vexas canis
Ignauus aduersum lupos?
Quin huc inaneis, si potes, vertis minas?
Et me remorsurum petis?
Nam qualis aut Mollossus, aut fuluus Lacon,
Amica vis pastoribus,
Agam per altas iure sublata niueis,
Quacunque præcedat fera.
Tu cum timenda voce complesti nemus,
Proiectum odoraris cibum,
Caue, caue: namque in malos asperrimus
Parata tollo cornua,
Qualis Lymcaba spretus infido gener,
Aut acer hostis Bupalo.
An si quis atro dente me petiuerit,
Inultus vt flebo puer?

IN BELLVM CIVILE GESTVM
contra Brutum, & Cassium. Ode 7.

QVò quò scelesti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enses conditi?
Parumne campis, atque Neptuno super
Fusum est Latini sanguinis?
Non vt superbas inuidæ Carthaginis
Romanus arceis vreret:

Intactus

Intactus aut Britannus, vt descenderet
Sacra catenatus via:
Sed vt, secundum vota Parthorum, sua
Vrbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Vnquam, nisi in dispar, feris
Furórne cæcus, an rapit vis acrior?
An culpa? responsum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit:
Mentésque perculsa stupent.
Sic est. acerba fata Romanos agunt,
Scelusq; fraternæ necis:
Vt immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

IN ANVM LIBIDINOSAM.
Ode 8.

R*Ogare longo putidam te sæculo,*
Vireis quid eneruet meas?
Cùm sit tibi dens ater: & rugis vetus
Frontem senectus exaret:
Hiétque turpis inter aridas nateis
Podex, velut crudæ bouis.
Sed incitat me pectus, & mammæ putres,
Equina quales vbera,
Ventérque mollis, & femur tumentibus
Exile suris additum.
Esto beata: funus, atque imagines
Ducant triumphales tuum:
Nec sit marita, quæ rotundioribus
Onusta bacis ambulet.
Quid? quod libelli Stoici inter sericos
Iacere puluillos amant?

Illiu

Illiterati num minus nerui rigent?
Minúsve languet fascinum?
Quod vt superbo prouoces ab inguine:
Ore allaborandum est tibi.

AD MOECENATEM.

Ode 9.

Præsentit alacritatem, quam percipiet, cùm Augustus de Antonio, & Cleopatra triumphum aget.

QVando repostum Cacubum ad festas dapes,
Victore lætus Cæsare,
Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo
Beate Mæcenas bibam,
Sonante mistum tibiis carmen lyra,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Vt nuper, actus cùm freto Neptunius
Dux fugit vstis nauibus.
Minatus vrbi vincla, quæ detraxerat
Seruis amicus perfidis.
Romanus (eheu, posteri negabitis,)
Emancipatus fœminæ,
Fert vallum, & arma miles: & spadonibus
Seruire rugosis potest:
Intérque signa turpe militaria
Sol aspicit conopeum.
Ad hunc frementeis verterunt bis mille equos
Galli canentes Cæsarem:
Hostiliumq́ nauium in portu latent
Puppes sinistrorsum citæ.
Io triumphe, tu moraris aureos
Currus, & intactas boues.
Io triumphe, nec Iugurthino parem
Bello reportasti ducem,

Neque

Neque Africano: cui super Carthaginem
Virtus sepulchrum condidit.
Terra mariq; victus hostis, Punico
Lugubre mutauit sagum:
Aut ille centum nobilem Cretam vrbibus
Ventis iturus non suis,
Exercitatas aut petit Syrteis Noto:
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc, puer, scyphos,
Et Chia vina, aut Lesbia:
Vel quod fluentem nauseam coërceat,
Metire nobis Cacubum.
Curam, metúmque Cæsaris rerum, iuuat
Dulci Lyæo soluere.

IN MAEVIVM.

Ode 10.

Optat ei naufragium.

M*Ala soluta nauis exit alite,*
Ferens olentem Mæuium.
Vt horridis vtrumque verberes latus,
Auster memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus inuerso mari,
Fractosq; remos differat,
Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementeis ilices.
Nec sidus atra nocte amicum appareat,
Qua tristis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore,
Quàm Graia victorum manus:
Cùm Pallas vsto vertit iram ab Ilio
In impiam Aiacis ratem.
O quantus instat nauitis sudor tuis,
Tibiq; pallor luteus,

Et

Et illa non virilis eiulatio,
Preces & auersum ad Iouem:
Ionius vdo cum remugiens sinus,
Noto carinam ruperit.
Opima quòd si præda curuo littore
Porrecta mergos iuuerit:
Libidinosus immolabitur caper,
Et agna tempestatibus.

AD PECTIVM.

Ode II.

Se amore Lycisci captum, non posse ad versus faciendos animum adiicere.

PEcti, nihil me, sicut antea, iuuat
Scribere versiculos, amore perculsum graui:
Amore, qui me præter omneis, expetit
Mollibus in pueris, aut in puellis vrere.
Hic tertius December, ex quo destiti
Inachia furere, siluis honorem decutit.
Heu me per vrbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui? conuiuiorum & pœnitet:
In queis amantem & languor, & silentium
Arguit, & latere petitus imo spiritus.
Contráque lucrum nil valere candidum
Pauperis ingenium querebar applorans tibi:
Simul calentis inuerecundus deus
Feruidiore mero arcana promorat loco.
Quòd si meis inæstuat præcordiis
Libera bilis: vt hæc ingrata ventis diuidat
Fomenta, vulnus nil malum leuantia:
Desinet imparibus certare summotus pudor.
Vbi hæc seuerus te palam laudaueram:
Iussus abire domum, ferebar incerto pede
Ad non amicos heu mihi posteis, & heu

Limina dura, quibus lumbos, & infregi latus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia, amor Lycisci me tenet:
Vnde expedire non amicorum queant
Libera consilia: nec contumeliæ graues:
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri longam renodantis comam.

Ode 12.

In fœdam anum, quæ se ab eo subigi volebat.

QVid tibi vis mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi, quídve tabellas
Mittis, nec firmo iuueni, nec naris obesæ?
Namque sagacius vnus odoror:
Polypus, an grauis hirsutis cubet hircus in alis:
Quàm canis acer, vbi lateat sus.
Quis sudor vietis, & quàm malus vndique membris
Crescit odor: cùm pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare: nec illi
Iam manet humida creta, colórque,
Stercore fucatus Crocodili: iámque subando
Tenta cubilia, tectáque rumpit:
Vel mea cùm sæuis agitat fastidia verbis,
Inachia langues minus, ac me.
Inachiam ter nocte potes: mihi semper ad vnum
Mollis opus: pereat male, quæ te
Lesbia quærenti taurum monstrauit inertem:
Cùm mihi Chous adesset Amyntas:
Cuius in indomito constantior inguine neruus,
Quàm noua collibus arbor inhæret:
Muricibus Tyriis iterata vellera lanæ,
Cui properabantur? tibi nempe.
Ne foret æquales inter conuiua, magis quem

Dilige

Diligeret mulier sua, quàm te.
O ego non felix, quam tu fugis, vt pauet acreis
Agna lupos, capreæq; leones.

AD AMICOS.

Ode 13.

Hiemem voluptatibus traducendam.

HOrrida tempestas cœlum contraxit & imbres,
Niuésque deducunt Iouẽ nunc mare, nunc silua
Threicio Aquilone sonant. rapiamus amici
Occasionem de die: dúmque virent genua,
Et decet, obducta soluatur fronte senectus.
Tu vina Torquato moue Consule pressa meo.
Cætera mitte loqui. Deus hæc fortasse benigna
Reducet in sedem vice. nunc & Achæmenia
Perfundi nardo iuuat: & fide Cyllenea
Leuare diris pectora sollicitudinibus:
Nobilis vt grandi cecinit Centaurus alumno,
Inuicte mortalis dea nate puer Thetide,
Te manet Assaraci tellus: quam frigida parui
Findunt Scamandri flumina lubricus & Simois.
Vnde tibi reditum certo sub tegmine Parcæ
Rupere: nec mater domum cœrula te reuehet.
Illic omne malum vino, cantúque leuato
Deformis ægrimoniæ, & dulcibus alloquiis.

AD MOECENATEM.

Ode 14.

Phrynes amorem in causa esse, ne promissos iambos absoluat.

MOllis inertia cur tantam diffuderit imis
Obliuionem sensibus,
Pocula Lethæos vt si ducentia somnos
Arente fauce traxerim:
Candide Mœcenas occidis sæpe rogando.
Deus Deus nam me vetat,
Inceptos olim, promissum carmen, iambos

Ad vmbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arsisse Bathillo
Anacreonta Teium:
Qui persæpe caua testudine fleuit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Vreris ipse miser. quod si non pulchrior ignis
Accendit obsessam Ilion,
Gaude sorte tua, me libertina, neque vno
Contenta Phryne macerat.

AD NEAERAM.
Ode 15.
Fractam ab ea fidem conqueritur.

NOx erat: & cælo fulgebat luna sereno
Inter minora sidera:
Cùm tu magnorum numen læsura deorum
In verba iurabas mea.
Arctius, atque hedera procera astringitur ilex
Lentis adhærens brachiis:
Dum pecori lupus, & nautis infestus Orion
Turbaret hibernum mare:
Intonsósque agitaret Apollinis aura capillos:
Fore hunc amorem mutuum.
O dolitura mea multum virtute Neæra,
Nam si quid in Flacco viri est:
Non feret assiduas potiori te dare nocteis
Et quæret iratus parem.
Nec semel offensæ cedet constantia formæ:
Si certus intrarit dolor.
At tu quicunque es felicior: atque meo nunc
Superbus incedis malo:
Sis pecore, & multa diues tellure licebit:
Tibíque Pactolus fluat:
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati:

Formá

Formáque vincas Nirea,
Eheu translatos aliò mœrebis amores:
Ast ego vicissim risero.

QVERITVR BELLIS CIVILIBVS nullum imponi finem.
Ode 16.

ALtera iam teritur bellis ciuilibus ætas:
Suis & ipsa Roma viribus ruit.
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi,
Minacis aut Etrusca Porsena manus,
Aemula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Nouisq; rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cœrulea domuit Germania pube,
Parentibúsque abominatus Annibal:
Impia perdemus deuoti sanguinis ætas:
Ferisq; rursus occupabitur solum.
Barbarus heu cineres insistet victor: & vrbem
Eques sonante verberabit vngula:
Quæq; carent ventis, & solibus, ossa Quirini,
Nefas videre, dissipabit insolens.
Fortè quid expediat, communiter, aut melior pars
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla sit hac potior sententia: Phocæorum
Velut profugit execrata ciuitas:
Agros, atque lareis proprios, habitandáque fana
Apris reliquit, & rapacibus lupis:
Ire, pedes quocunque ferunt: quocunque per vndas
Notus vocabit, aut proteruus Africus.
Si placet? an melius quis habet suadere? secunda
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed iuremus in hæc, simul imis saxa renarint
Vadis leuata: ne redire sit nefas:
Neu conuersa domum pigeat dare lintea: quando

Padus Matina lauerit cacumina:
In mare seu celsus procurrerit Apenninus:
Nouáque monstra iunxerit libidine
Mirus amor: iuuet vt tigreis subsidere ceruis:
Adulteretur & columba miluio:
Credula nec flauos timeant armenta leones:
Amétque salsa leuis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abscindere dulceis,
Eamus omnis execrata ciuitas,
Aut pars indocili melior grege mollis, & expes
Inominata perprimat cubilia.
Vos quibus est virtus, muliebrem tollite luctum:
Hetrusca præter & volate littora.
Nos manet Oceanus circumuagus: arua, beata
Petamus arua, diuites & insulas:
Reddit vbi Cererem tellus inarata quotannis:
Et imputata floret vsque vinea:
Germinat & nunquam fallentis termes oliuæ:
Suámque puella ficus ornat arborem:
Mella caua manant ex ilice: montibus altis
Leuis crepante lympha desilit pede.
Illic iniussæ veniunt ad mulctra capellæ:
Refértque tenta grex amicus vbera:
Nec vespertinus circum gemit vrsus ouile:
Nec intumescit alta viperis humus:
Pluráque felices mirabimur: vt neque largis
Aquosus Eurus arua radat imbribus:
Pinguia nec siccis vrantur semina glebis:
Vtrumque rege temperante cælitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus:
Neque impudica Colchis intulit pedem,
Non huc Sidonij torserunt cornua nautæ:

Laboriosa nec cohors Vlyssei.
Nulla nocent pecori contagia: nullius astri
Gregem æstuosa torret impotentia.
Iupiter illa piæ secreuit littora genti:
Vt inquinauit ære tempus aureum.
Aere, dehinc ferro durauit secula, quorum
Piis secunda vate me datur fuga.

AD CANIDIAM.

Ode 17.

Veniam petit.

IAm efficaci do manus scientiæ
Supplex: & oro regna per Proserpinæ,
Per & Dianæ non mouenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Refixa cœlo deuocare sidera,
Canidia, parce vocibus tandem sacris:
Citúmque retro solue, solue turbinem.
Mouit nepotem Telephus Nereium:
In quem superbus ordinarat agmina
Mysorum: & in quem tela acuta torserat.
Vnxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem:
Postquam relictis mœnibus rex procidit
Heu peruicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuere pellibus
Laboriosi remiges Vlyssei,
Volente Circe, membra: tunc mens, & sonus
Relapsus, atque notus in vultus honor.
Dedi satis, supérque pœnarum tibi
Amata nautis multum, & institoribus.
Fugit iuuentas, & verecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida:
Tuis capillus albus est odoribus:

Nullum à labore me reclinat ocium:
Vrget diem nox, & dies noctem: neque est
Leuare tanta spiritu præcordia.
Ergo negatum vincor, vt credam miser,
Sabella pectus increpare carmina:
Capútque Marsa dissilire nænia.
Quid amplius vis? ô mare, & terra, ardeo:
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore: nec Sicana feruida
Furens in Aëtna flamma. tu, donec cinis
Iniuriosis aridus ventis ferar:
Cales venenis officina Colchicis.
Quæ finis? aut quod me manet stipendium?
Effare: iussas cum fide pœnas luam:
Paratus expiare, seu poposceris
Centum iuuencos: siue mendaci lyra
Voles sonari: tu pudica, tu proba,
Perambulabis astra sidus aureum.
Infamis Helenæ Castor offensus vice,
Fratérque magni Castoris, victi prece
Adempta vati reddidere lumina.
Et tu (potes nam) solue me dementia,
O nec paternis obsoleta sordibus,
Nec in sepulcris pauperum prudens anus
Nouendialeis dissipare pulueres.
Tibi hospitale pectus, & pura manus:
Tuúsque venter partum eius: & tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lauit.
Vtcunque fortis exilis puerpera.

CANIDIA.

Quid obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora nauitis

Neptunus alto tundit hibernus salo.
Inultus vt tu riseris Cotytia
Vulgata sacrum liberi cupidinis?
Ex exquilini pontifex venefici,
Impune vt vrbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditasse Pelignas anus?
Velociúsve miscuisse toxicum,
Si tardiora fata te votis manent?
Ingrata misero vita ducenda est in hoc:
Nouis vt vsque suppetas doloribus:
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus semper dapis:
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat supremo collocare Sisyphus
In monte saxum: sed vetant leges Iouis.
Voles modò altis desilire turribus,
Modò ense pectus Norico recludere:
Frustraq; vincula gutturi innectes tuo,
Fastidiosa tristis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques:
Meæq; terra cedet insolentiæ.
An quæ mouere cereas imagines,
Vt ipse nosti curiosus, & polo
Deripere Lunam vocibus possum meis:
Possum crematos excitare mortuos.
Desiderique temperare poculum:
Plorem artis in te nil valentis exitum?

Q. HORATII FLACCI CARMEN SECVLARE.

PHæbe, ſiluarúmque potens Diana,
Lucidum cœli decus, ô colendi
Semper & culti, date quæ precamur
Tempore ſacro:
Quo Sibyllini monuere verſus,
Virgines lectas, puerósque caſtos
Diis, quibus ſeptem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis, & celas: aliúſque, & idem
Naſceris: poſsis nihil vrbe Roma
Viſere maius.
Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithia, tuere matres:
Siue tu Lucina probas vocari,
Seu genitalis.
Diua, producas ſobolem: patrúmque
Proſperes decreta ſuper iugandis
Fœminis, prolisq́ noua feraci
Lege marita:
Certus vt denas decies per annos
Orbis, & cantus, referátque ludos,
Ter die claro, totiéſque grata
Nocte frequenteis.
Vóſque veraces ceciniſſe Parcæ,

Quod

Quod ſemel dictum eſt, ſtabiliſque rerum
Terminus ſeruat, bona tam peractis
Iungite fata.
Fertilis frugum, pecoríſque tellus
Spinea donet Cererem corona:
Nutriant fœtus & aquæ ſalubres,
Et Iouis auræ.
Condito mitis, placidúſque telo
Supplices audi pueros Apollo:
Siderum regina bicornis audi
Luna puellas.
Roma ſi veſtrum eſt opus: Iliæq;
Littus Hetruſcum tenuere turmæ,
Iuſſa pars mutare lareis, & vrbem
Soſpite curſu:
Cui per ardentem ſine fraude Troiam
Caſtus Aeneas patriæ ſuperſtes
Liberum muniuit iter, daturus
Plura relictis:
Di probos mores docili iuuentæ,
Di ſenectuti placidæ quietem,
Romulæ geniti date, rémque, prolémque,
Et decus omne.
Quinque vos bobus veneratur albis
Clarus Anchiſæ, Veneríſque ſanguis:
Imperet bellante prior iacentem
Lenis in hoſtem.
Iam mari, terráque manus potenteis
Medus, Albanáſque timet ſecureis:
Iam Scythæ reſponſa petunt ſuperbi
Nuper, & Indi:

Iam

Iam fides, & pax, & honor, pudorq́ꝫ
Priſcus, & neglecta redire virtus
Audet: apparetq́ꝫ beata pleno
Copia cornu.
Augur & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptusq́ꝫ nouem Camœnis,
Qui ſalutari leuat arte feſſos
Corporis artus.
Si Palatinas videt æquus arceis,
Rémque Romanam, Latiúmque felix:
Alterum in luſtrum, meliusq́ꝫ ſemper
Proroget æuum.
Quæq́ꝫ Auentinum tenet Algidumq́ꝫ,
Quindecim Diana preces virorum
Curet: & votis puerorum amicas
Applicet aureis.
Hæc Iouem ſentire, deóſque cunctos,
Spem bonam, certamq́ꝫ domum reporto,
Doctus, & Phœbi chorus, & Dianæ
Dicere laudes.

FINIS.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER I.

AD MOECENATEM.

Epist. 1.

PRima dicte mihi, summa dicende Camœna,
Spectatũ satis, & donatum iam rude quæris,
Mœcenas, iterum antiquo me includere ludo:
Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro:
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est mihi, purgatam crebro qui personet aurem:
Solue senescentem maturè sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & versus, & cetera ludicra pono:
Quid verũ, atq; decens, curo, & rogo, & omnis in hóc sũ:
Condo, & compono, quæ mox depromere possim.
Ac ne fortè roges, quo me duce, quo lare tuter:
Nullius addictus iurare in verba magistri,
Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis fio, & versor ciuilibus vndis.
Virtutis veræ custos, rigidusq; satelles:
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus submittere conor.
Vt nox longa quibus mentitur, amica, diésque
Longa videtur opus debentibus, vt piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt ingratáque tempora, quæ spem,

Conci

Consiliumq́; morantur agendi gnauiter id, quod
Aequè pauperibus prodest, locupletibus æque:
Aequè neglectum pueris, senibúsque nocebit.
Restat, vt his ego me ipse regam, solérque elementis.
Non posis oculo quantum contendere Lynceus:
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec quia desperes inuicti membra Glyconis,
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est quodam prodire tenus, si non datur vltra.
Feruet auaritia, miseraque cupidine pectus?
Sunt verba, & voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quæ te
Ter purè lecto poterunt recreare libello.
Inuidus, iracundus, iners, vinosus, amator?
Nemo adeo ferus est, vt non mitescere posit,
Si modò culturæ patientem commodet aurem.
Virtus est, vitium fugere: & sapientia prima,
Stultitia caruisse. vides, quæ maxima credis
Esse mala, exiguum censum, turpémque repulsam,
Quanto diuites animi, capitísque labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per igneis.
Ne cures ea, quæ stultè miraris, & optas:
Discere, & audire, & meliori credere non vis,
Quis circum pagos & circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
Cui sit conditio dulcis sine puluere palmæ?
Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
O ciues, ciues, quærenda pecunia primùm est,
Virtus post nummos: hæc Ianus summus ab imo
Perdocet: hæc recinunt iuuenes dictata, senésque.

Læuo suspensi loculos, tabulámque lacerto.
Si quadringentis sex septem millia desunt,
Est animus tibi, sunt mores, & lingua, fidésque:
Plebs eris. At pueri ludentes, Rex eris, aiunt,
Si rectè facies. Hic murus aheneus esto;
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia, dic sodes, melior lex, an puerorum
Nænia? quæ regnum rectè facientibus offert,
Et maribus Curiis, & decantata Camillis?
Isne tibi melius suadet, qui vt rem facias, rem,
Si possis rectè: si non, quocunque modo rem:
Vt propius spectes lacrimosa poëmata Puppi:
An qui fortunæ te responsare superbæ
Liberum, & erectum præsens hortatur, & optat?
Quòd si me populus Romanus fortè roget, cur
Non vt porticibus, sic iudiciis fruar iisdem,
Nec sequar, aut fugiam, quæ diligit ipse, vel odit:
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Respondit referam: Quia me vestigia terrent
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.
Bellua multorũ es capitum. nam quid sequar? aut quẽ?
Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui
Frustis, & pomis viduas venentur auaras,
Excipiántque senes, quos in viuaria mittant.
Multis occulto crescit res fœnore. verùm
Esto aliis alios rebus, studiisq́; teneri:
Iidem eadem possúntne horam durare probantes?
Nullus in orbe sinus Baiis prælucet amœnis,
Si dixit diues: lacus & mare sentit amorem
Festinantis heri. cui si vitiosa libido
Fecerit auspicium, cras ferramenta Theanum
Tolletis fabri. Lectus genialis in aula est?

Nil

Nil ait esse prius, melius nil cælibe vita.
Si non est: iurat bene solis esse maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride. mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonsores: conducto nauigio æquè
Nauseat, ac locuples, quem ducit priua triremis.
Si curtatus inæquali tonsore capillos
Occurri: rides. si fortè subucula pexa
Trita subest tunicæ: vel si toga dissidet impar:
Rides. Quid, mea cùm pugnat sententia secum?
Quod petiit, spernit: repetit, quod nuper omisit
Aestuat, & vitæ disconuenit ordine toto:
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis?
Insanire putas solemnia me: neque rides:
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætori dati; rerum tutela mearum
Cùm sis, & prauè sectum stomacheris ob vnguem
De te pendentis, te respicientis amici:
Ad summam, sapiens vno minor est Ioue, diues,
Liber honoratus, pulcher, rex deniq; regum,
Præcipuè sanus, nisi cum pituita molesta est.

AD LOLLIVM. *Epist. 2.*

TRoiani belli scriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneste relegi:
Qui, quid sit pulchrum, quid turpe, quid vtile, quid nõ,
Plenius, ac melius Chrysippo, & Crantore dicit.
Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem,
Græcia barbariæ lento collisa duello:
Stultorum regum, & populorum continet æstus:
Antenor censet belli præcidere caussam.
Quid Paris? vt saluus regnet, viuátque beatus,

Cogi

Cogi posse negat. Nestor componere liteis
Inter Peliden festinat, & inter Atriden.
Hunc amor, ira quidem communiter vrit vtrumque.
Quidquid delirant Reges plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira,
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rursus quid virtus, & quid sapientia possit,
Vtile proposuit nobis exemplar Vlyssem:
Qui domitor Troiæ, multorum prouidus, vrbeis,
Et mores hominum inspexit: latúmque per æquor,
Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
Pertulit, aduersis rerum immersabilis vndis.
Sirenum voces, & Circes pocula nosti:
Quæ si cum sociis stultus, cupidúsque bibisset:
Sub domina meretrice fuisset turpis, & excors:
Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.
Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoíque
In cute curanda plus æquo operata iuuentus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Vt iugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Vt te ipsum serues, non expergisceris? atqui
Si nobis sanus, curres hydropicus. & ni
Posces ante diem librum cum lumine: si non
Intendes animum studiis, & rebus honestis:
Inuidia, vel amore vigil torquebere. nam cur
Quæ lædunt oculos, festinas demere: si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit habet. sapere aude:
Incipe qui rectè viuendi prorogat horam:
Rusticus, expectat dum defluat amnis: at ille

Labitur, & labetur in omne volubilis æuum.
Quæritur argentum, pueri'sque beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur vomere siluæ.
Quod satis est, cui contingit: nihil amplius optet:
Non domus, & fundus, non æris aceruus, & auri
Aegroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas, valeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat vti.
Qui cupit, aut metuit, iuuat illum sic domus, aut res,
Vt lippum picta tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas cithara collecta sorde dolentes.
Sincerum est nisi vas, quodcunque infundis, acescit.
Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.
Semper auarus eget: certum voto pete finem.
Inuidus alterius macrescit rebus opimis.
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum. qui non moderabitur iræ,
Infectum volet esse, dolor quod suaserit, & mens,
Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
Ira furor breuis est. animum rege: qui nisi paret,
Imperat: hunc frenis, hunc tu compesce catena.
Fingit equum tenera docilem ceruice magister
Ire viam, quam monstrat eques. venaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in siluis catulus. nunc adbibe puro
Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.
Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu: quod si cessas, aut strenuus anteis:
Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

AD IVLIVM FLORVM, *Epist. 3.*

IVli Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti priuignus, scire laboro.

Thraca

Thracáne vos, Hebrúsque niuali compede vinctus,
An freta vicinas inter currentia turreis,
An pingues Asiæ campi, colléśque morantur?
Quid studiosa cohors operum struit? Hac quoque curo.
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis, & paces longum diffundit in æuum?
Quid Titius, Romana breui venturus in ora:
Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
Fastidire lacus, & riuos ausus apertos,
Vt valet? vt meminit nostri? fidibúsne Latinis
Thebanos aptare modos studet auspice Musa?
An tragica desæuit, & ampullatur in arte?
Quid mihi Celsus agit monitus, multúmque monendus
Priuatas vt quærat opes, & tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit Apollo:
Ne si forte suas repetitum venerit olim
Grex auium plumas: moueat cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus, ipse quid audes?
Quæ circumuolitas agilis thyma? non tibi paruum
Ingenium est: non incultum, nec turpiter hirtum.
Seu linguam caussis acuis, seu ciuica iura
Respondere paras, seu condis amabile carmen:
Prima feres ederæ victricis præmia: quòd si
Frigida curarum fomenta relinquere posses:
Quò te cœlestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parui properemus, & ampli:
Si patriæ volumus, si nobis viuere chari.
Debes hoc etiam rescribere: si tibi curæ,
Quanta conueniat Numatius. an malè sarta
Gratia nequicquam coit? & rescinditur? at vos
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia vexat,
Indomita ceruice feros: vbicunque locorum

Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus:
Pascitur in vestrum reditum votiua iuuenca.

AD ALBIVM TIBVLLVM.
Epist. 4.

ALbi nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
An tacitum siluas inter reptare salubreis,
Curantem quidquid dignum sapiente, bonóque est?
Non tu corpus eras sine pectore. Dî tibi formam,
Dî tibi diuitias dederant, artémque fruendi.
Quid voueat dulci nutricula maius alumno,
Quàm sapere, & fari vt possit, quæ sentiat, & cui
Gratia, fama, valetudo contingat abundè,
Et mundus victus non deficiente crumena?
Inter spem, curámque timores inter, & iras
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superueniet, quæ non sperabitur, hora,
Me pinguem, & nitidum bene curata cute vises:
Cùm ridere voles Epicuri de grege porcum.

AD TORQVATVM. Epist. 5.

SI potes Archaicis conuiua recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olus omne patella;
Supremo te sole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffusa palustreis
Inter Minturnas, Sinuessanúmque Petrinum.
Sin melius quid habes, accerse, vel imperium fer.
Iamdudum splendet focus, & tibi munda supellex.
Mitte leueis spes, & certamina diuitiarum,
Et Moschi caussam. cras nato Cæsare festus
Dat veniam, somnúmque dies impunè licebit
Aestiuam sermone benigno tendere noctem.
Quò mihi fortuna, si non conceditur vti?

Parcus ob hæredis curam, nimiúmque seuerus,
Assidet insano, potare, & spargere flores,
Incipiam: patiárque, vel inconsultus haberi.
Quid non ebrietas designat? operta recludit:
Spes iubet esse ratas: in prælia trudit inermem.
Sollicitis animis onus eximit: addocet arteis.
Fœcundi calices quem non fecere disertum?
Contracta quem non in paupertate solutum?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
Inuitus: ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nareis: ne non & cantharus, & lanx
Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet, vt coëat par,
Iungatúrque pari: Brutum tibi, Septimiúmque.
Et nisi cœna prior potiórque puella Sabinum
Detinet, assumam. locus est & pluribus vmbris:
Sed nimis arcta premunt olida conuiuia capræ.
Tu quotus esse velis, rescribe: & rebus omissis,
Atria seruantem postico falle clientem.

AD NVMICIVM. *Epist. 6.*

NIl admirari, propè res est vna Numici,
Soláque, quæ possit facere, & seruare beatum.
Hunc solem, & stellas, & decedentia certis
Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent. quid censes munera terræ?
Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos?
Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?
Quo spectanda modo, quo sensu credis, & ore?
Quis timet, his aduersa, ferè miratur eodem,
Quo cupiens, pacto pauor est vtrique molestus,
Improuisa simul species exterret vtrumque.
Gaudeat, an doleat: cupiat, metuátve: quid ad rem?

Si, quicquid vidit melius, peiúsque sua spe,
Defixis oculis, animóque & corpore torpet.
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltra, quàm satis est, virtutem si petat ipsam.
I nunc, argentum, & marmor vetus æráque & arteis
Suspice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quòd spectant oculi te mille loquentem:
Gnauus mane forum, & vespertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutius, indignum quòd sit peioribus ortus,
Hic tibi sit potius, quàm tu mirabilis illi.
Quicquid sub terra est, in apricum proferet ætas:
Defodiet, condétque nitentia. cùm bene notum
Porticus Agrippæ, & via te conspexerit Appi.
Ire tamen restat, Numa quò deuenit, & Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto:
Quære fugam morbi. vis rectè viuere? quis non?
Si virtus hoc vna potest dare: fortis omissis
Hoc age deliciis. virtutem verba putas, vt
Lucum ligna. caue ne portus occupet alter:
Ne Cybiratica, ne Bythina negocia perdas.
Mille talenta rotundentur: totidem altera: porrò
Tertia succedant: & quæ pars quadret aceruum.
Scilicet vxorem cum dote, fidémque, & amicos,
Et genus, & formam regina pecunia donat,
Ac bene nummatum decorat Suadela, Venúsque
Mancipiis locuples, eget æris Cappado cum rex.
Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, vt aiunt,
Si posset centum scenæ præbere rogatus,
Qui possum tot? ait: tamen & quærant: & quod habebo
Mittam. pòst paulò scribit, sibi millia quinque
Esse domi chlamidum: partem, vel tolleret omneis.

Exilis

Exilis domus est: vbi non & multa supersunt:
Et dominum fallunt: & prosunt furibus. ergo
Si res sola potest facere, & seruare beatum:
Hoc primus repetas opus: hoc postremus omittas.
Si fortunatum species, & gratia praestat:
Mercemur seruum qui dictet nomina: saeuum
Qui fodiat latus: & cogat trans pondera dextram
Porrigere. hic multum in Fabia valet: ille Velina:
Cuilibet hic fasceis dabit: eripiétque curule
Cui volet importunus ebur. frater pater, adde:
Vt cuique est aetas, ita quemque facetus adopta.
Si bene qui coenat, bene viuit: lucet: eamus,
Quò ducit gula: piscemur: venemur: vt olim
Gargilius, qui manè plagas, venabula, seruos,
Differtum transire forum, populúmque iubebat:
Vnus vt è multis populo spectante referret
Emptum mulus aprum crudi, tumidíque lauemur,
Quid deceat, quid non obliti, Cerite cera
Digni, remigium vitiosum Ithacensis Vlyssei:
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si, Mimnermus vti censet, sine amore, iocísque
Nil est iucundum: viuas in amore, iocísque
Viue: vale. si quid nouisti rectius istis:
Candidus imperti: si non his vtere mecum.

AD MOECENATEM. *Epist. 7.*

QVinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax desideror. atqui
Si me viuere vis sanum, rectéque valentem:
Quam mihi das aegro, dabis aegrotare timenti
Moecenas veniam: dum ficus prima: calórque
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet:

Officiosáque sedulitas, & opella forensis
Adducit febreis:& testamenta resignat.
Quòd si bruma niueis Albanis illinet agris,
Ad mare descendet vates tuus:& sibi parcet:
Contractúsque leget:te dulcis amice reuiset
Cum Zephyris si concedes & hirundine prima;
Non quo more pyris vesci Calaber iubet hospes:
Tu me fecisti locupletem. Vescere sodes.
Iam satis est. At tu quantumuis tolle benignè
Non inuisa fere pueris munuscula paruis.
Tam teneor dono, quàm si dimittar onustus.
Vt libet : hæc porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus, & stultus donat, quæ spernit & odit.
Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis:
Vir bonus, & sapiens dignis ait esse paratum:
Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis.
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
Quod si me noles vsquam discedere:reddes
Fortè latus, nigros angusta fronte capillos:
Reddes dulce loqui:reddes ridere decorum, &
Inter vina fugam Cynaræ mœrere proteruæ:
Forte per angustam tenuis vulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti:pastáque rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustella procul, Si vis, ait, effugere istinc:
Macra cauum repetes arctum, quem macra subisti.
Hac ego si compellar imagine:cuncta resigno.
Nec somnum plebis laudo satur altilium:nec
Ocia diuitiis Arabum liberrima muto.
Sæpe verecundum laudasti, rexq́ patérque,
Audisti coràm: nec verbo parcius absens:
Inspice, si possum donata reponere lætus.

Haud

Haud male Thelemachus proles patientis Vlissei.
Non est aptus equis Ithaca locus: vt neque planis
Porrectus spatiis: nec multa prodigus herba,
Atride magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruum parua decent: mihi iam non regia Roma.
Sed vacuum Tybur placet, aut imbelle Tarentum,
Strenuus, & fortis, causisq́ Philippus agendis
Clarus, ab officiis octauam circiter horam
Dum redit, atque foro nimium distare Carinas.
Iam grandis natu queritur: conspexit, vt aiunt,
Adrasum quendam vacua tonsoris in vmbra,
Cultello proprios purgantem leniter vngueis.
Demetri (puer hic non laeuè iussa Philippi
Accipiebat) abi, quaere, & refer, vnde domo, quis,
Cuius fortuna, quo sit patre, quóue patrono.
It: redit: & narrat, Vulteium nomine Menam,
Praeconem, tenui censu, sine crimine notum,
Et properare loco, & cessare, & quaerere, & vti,
Gaudentem paruisq́ sodalibus, & lare certo,
Et ludis, & post decisa negocia campo
Scitari libet ex ipso, quodcunque refers, dic
Ad coenam veniat. non sanè credere Mena:
Mirari secum tacitus. quid multa? benigne
Respondet: negat ille mihi? negat improbus, & te
Negligit aut horret. Vulteium manè Philippus
Vilia vendentem tunicato scruta popello,
Occupat: & saluere iubet prior, ille Philippo
Excusare laborem, & mercenaria vincla,
Quòd non manè domum venisset: denique quòd non
Prouidisset eum sic ignouisse putato
Me tibi si coenas hodie mecum. Vt libet: ergo
Post nonam venies. nunc i: rem strenuus auge.

Tandem dormitum dimittitur, hic vbi sæpe
Occultum visus decurrere piscis: ad hamum,
Manè cliens etiam certus conuiua: iubetur
Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
Impositus mannis, aruum, cœlumq́; Sabinum
Non cessat laudare. videt, ridétque Philippus:
Et sibi dum requiem, dum risus vndique quærit,
Dum septem donat sestertia: mutua septem
Promittit: persuadet vti mercetur agellum.
Mercatur. ne te longis ambagibus vltra,
Quàm satis est, morer: ex nitido fit rusticus: atque
Sulcos, & vineta crepat mera: præparat vlmos:
Immoritur studiis: & amore senescit habendi.
Verùm vbi oues furto, morbo periere capellæ:
Spem mentita seges: bos est enectus arando;
Offensus damnis, media de nocte caballum
Arripit: iratusq́; Philippi tendit ad ædeis.
Quem simul aspexit scabrum, intonsumq́; Philippus,
Durus, ait, Vultei nimis, attentusq́; videris
Esse mihi. Pol me miserum patrone vocares,
Si velles, inquit, verum mihi dicere nomen,
Quod te per genium, dextramque, deósque penateis
Obsecro, & obtestor: vitæ me redde priori.
Qui simul aspexit, quantum dimissa petitis
Præstent, maturè redeat: repetatq́; relicta,
Metiri se quemque suo modulo, ac pede. verum est.

AD CELSVM ALBINOVANVM.

Epist. 8.

CElso gaudere, & bene rem gerere Albinouano
Musa rogata refer comiti, scribæq́; Neronis.
Si quæret, quid agam: dic multa, & pulchra minantem,
Viuere, nec rectè, nec suauiter: haud quia grando
Contuderit

Contuderit viteis: oleámque momorderit æstus:
Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis.
Sed quia mente minus validus: quam corpore toto,
Nil audire velim: nil discere quod leuet ægrum:
Fidis offendar medicis: irascar amicis:
Cur me funesto properent arcere veterno:
Quæ nocuere sequar: fugiam quæ profore credam:
Romæ Tibur amem ventosus: Tibure Romam,
Post hæc vt valeat: quo pacto rem gerat, & se:
Vt placeat iuueni percontare, atque cohorti.
Si dicet rectè: primum gaudere subinde
Præceptum auriculis hoc instillare memento:
Vt tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

AD CLAVDIVM NERONEM.
Epist. 9.

SEptimius Claudi nimirum intelligit vnus,
Quanti me facias, nam cur rogat, & prece cogit,
Scilicet vt tibi se laudare, & tradere coner,
Dignum mente, domóque legentis honesta Neronis:
Munere cum fungi propioris censet amici:
Quid possim videt: ac nouit me valdius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Dissimulator opis propriæ: mihi commodus vni.
Sic ego maioris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad vrbanæ descendi præmia. quod si
Depositum laudas ob amici iussa pudorem:
Scribe tui gregis hunc: & fortem crede, bonumq́;.

AD FVSCVM ARISTIVM. *Epist. 10.*

VRbis amatorem Fuscum saluere iubemus
Ruris amatores hac in re scilicet vna
Multùm dissimiles, ad cetera penè gemelli.
Fraternis animis quidquid negat alter, & alter:

Annui

Annuimus pariter vetuli, notiq; columbi.
Tu nidum seruas: ego laudo ruris amœni
Riuos, & musco circumlita saxa, nemusq;.
Quid quæris? viuo & regno, simul ista reliqui,
Quæ vos ad cœlum effertis rumore secundo:
Vtq; sacerdotis fugitiuus liba recuso:
Pane egeo, iam mellitis potiore placentis.
Viuere naturæ si conuenienter oportet:
Ponendæq; domo quærenda est area primùm:
Nouistine locum potiorem rure beato?
Est vbi plus tepeant hiemes? vbi gratior aura
Leniat & rabiem canis, & momenta leonis,
Cùm semel accepit solem furibundus acutum;
Est vbi diuellat somnos minus inuida cura?
Deterius Lybicis olet, aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quàm, quæ per pronũ trepidat cum murmure riuum
Nempe inter varias nutritur silua columnas:
Laudaturq; domus, longos quæ prospicit agros.
Naturam expellas furca: tamen vsque recurret:
Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.
Non qui Sidonio contendere callidus ostro
Nescit Aquinatem potentia vellera fucum
Certius accipiet damnum propiúsve medullis,
Quàm qui non poterit vero distinguere falsum.
Quem res plus nimio delectauere secundæ:
Mutatæ quatient. si quid mirabere, pones
Inuitus fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges, & regum vita præcurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis: frænumq; recepit,

Sed postquam victor violens discessit ab hoste:
Non equitem dorso, non frænum depulit ore.
Sic qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus: atque
Seruiet æternum: quia paruo nesciet vti.
Cui non conueniet sua res: vt calceus olim,
Si pede maior erit, subuertet, si minor, vret.
Lætus sorte tua viues sapienter Aristi.
Nec me dimittes incastigatum, vbi plura
Cogere, quàm satis est, ac non cessare videbor.
Imperat, aut seruit collecta pecunia cuique
Tortum digna sequi potius, quàm ducere funem.
Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
Excepto quod non simul esses, cetera lætus.

AD BVLLATIVM. *Epist. XI.*

QVid tibi visa Chios Bullati, notaq; Lesbos?
Quid concinna Samos? quid Crœsi regia Sardis?
Smyrna quid, & Colophon? maiora minorane fama?
Cunctane præ campo, & Tiberino flumine sordent?
An venit in votum Attalicis ex vrbibus vna?
An Lebedum laudas odio maris atque viarum?
Scis Lebedus quàm sit Gabiis desertior, atque
Fidenis vicus: tamen illic viuere vellem:
Oblitusq; meorum, obliuiscendus & illis,
Neptunum procul è terra spectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit, imbre, lutoq;
Aspersus, volet in caupona viuere: nec qui
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Vt fortunatam plenè præstantia vitam.
Nec si te validus iactauerit Auster in alto:
Iccirco nauem trans Aegeum mare vendas
Incolumi Rhodos, & Mitylene pulchra facit: quod,

Penula

Penula solstitio, campestre niualibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
Dum licet: & vultum seruat fortuna benignum:
Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens.
Tu quamcunque Deus tibi fortunauerit horam,
Grata sume manu: nec dulcia differ in annum:
Vt quocunque loco fueris, vixisse libenter
Te dicas. nam si ratio, & prudentia curas,
Non locus effusi latè maris arbiter aufert:
Cœlum non animum mutant qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia: nauibus, atque
Quadrigis petimus bene viuere. quod petis, hic est:
Est Vlubris: animus si te non deficit æquus.

AD ICCIVM. *Epist. 12.*

FRuctibus Agrippæ Siculis quos colligis, Icci,
Si rectè frueris: non est vt copia maior
Ab Ioue donari possit tibi, tolle querelas:
Pauper enim non est, cui rerum suppetit vsus.
Si ventri bene si lateri est, pedibusq́ tuis: nil
Diuitiæ poterunt regales addere maius.
Si fortè in medio positorum abstemius herbis
Viuis, & vrtica: sic viues, protinus vt te
Confestim liquidus fortunæ riuus inauret.
Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
Vel quia cuncta putas vna virtute minora.
Miramur si Democriti pecus edit agellos,
Cultaq́ dum peregrè est animus sine corpore velox:
Cùm tu inter scabiem tantam, & contagia lucri
Nil paruum sapias & adhuc sublimia cures.
Quæ mare compescant caussæ. quid temperet annum:
Stellæ sponte sua iussæ ne vagentur & errent:
Quid premat obscurum Lunæ, quid proferat orbem:

Quid

Quid velit, & possit rerum concordia discors?
Empedocles an Stertinij deliret acumen.
Verùm seu pisces, seu porrum, & cape trucidas:
Vtere Pompeio Grospho: & si quid petet, vltrò
Defer: nil Grosphus: nisi verum orabit, & aequum.
Vilis amicorum est annona bonis, vbi quid deest.
Ne tamen ignores quo sit Romana loco res:
Cantaber Agrippa, Claudi virtute Neronis
Armenius cecidit: ius, imperiúmque Phraates
Caesaris accepit genibus minor, aurea fruges
Italiae pleno diffudit copia cornu.

AD VINNIVM ASELLAM.

Epist. 13.

VT proficiscentem docui te saepe diúq;
Augusto reddes signata volumina Vinni:
Si validus, si laetus erit: si denique poscet:
Ne studio nostri pecces: odiúmq; libellis
Sedulus importes, opera vehemente minister.
Si te fortè meae grauis vret sarcina chartae:
Abiicito potius, quàm quo perferre iuberis
Clitellas ferus impingas: Asinaéq; paternum
Cognomen vertas in risum: & fabula fias
Viribus vteris per cliuos, flumina, lamas.
Victor propositi simulac perueneris illuc:
Sic positum seruabis onus: ne fortè sub ala
Fasciculum portes librorum: vt rusticus agnum:
Vt vinosa globos furtiuae Pyrrhia lanae:
Vt cum pileolo soleas conuiua tribulis.
Ne vulgò narres te sudauisse ferendo
Carmina: quae possunt oculos, aureisq; morari
Caesaris. oratus multa prece nitere porrò,
Vade, vale, caue ne titubes, mandatáq; frangas.

AD

AD VILLICVM SVVM.

Villice siluarum, & mihi me reddentis agelli,
Quem tu fastidis, habitatum quinque focis, &
Quinque bonos solitum Bariam dimittere patres
Certemus: spinas animóne ego fortius, an tu
Euellas agro: & melior sit Horatius, an res.
Me quamuis Lamiæ pietas, & cura moratur
Fratrem mœrentis, rapto de fratre dolentis
Insolabiliter: tamen istuc mens, animúsque
Fert: & amat spatiis obstantia rumpere claustra.
Rure ego viuentem, tu dicis in vrbe beatum.
Cui placet alterius sua nimirum est odio, sors.
Stultus vterque locum immeritum causatur iniquè,
In culpa est animus: qui se non effugit vnquam,
Tu mediastynus tacita prece rura petebas:
Nunc vrbem, & ludos, & balnea villicus optas.
Me constare mihi scis: & discedere tristem,
Quandocunque trahunt inuisa negocia Romam.
Non eadem miramur: eo disconuenit inter
Méque, & te: nam quæ deserta, & inhospita Tesqua
Credis, amœna vocat mecum qui sentit: & odit,
Quæ tu pulchra vocas: fornix tibi, & vncta popina
Incutiunt vrbis desiderium video: & quòd
Angulus iste feret piper, & tus ocyus vua
Nec vicina subest, vinum præbere taberna,
Quæ possit tibi: nec meretrix tibicina, cuius
Ad strepitum salias terræ grauis, & tamen vrges
Iampridem non tacta ligonibus arua: bouémque
Disiunctum curas & strictis frondibus exples.
Addit opus pigro riuus si decidit imber:
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc age qui nostrum concentum diuidat, audi,

Quem

Quem tenues decuere toga, nitidíque capilli:
Quem scis immunem Cynaræ placuisse rapaci:
Quem bibulum liquidi media de luce falerni:
Cœna breuis iuuat, & prope riuum somnus in herba,
Nec lusisse pudet: sed non incidere ludum.
Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
Limat: non odio obscuro, morsúq; venenat.
Rident vicini glebas, & saxa mouentem.
Cum seruis vrbana diaria rodere mauis.
Horum tu in numerum voto ruis. inuidet vsum
Lignorum, & pecoris tibi calo argutus, & horti:
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam scit vterque, libens censebo, exerceat artem.

AD VALLAM. *Epist. 15.*

QVæ sit hiems Veliæ, quod cælum Valla Salerni:
Quorũ hominũ regio, & qualis via: nã mihi Baias
Musa superuacuas Antonius, & tamen illis
Me facit inuisum: gelida cùm perluor vnda
Per medium frigus sanè myrteta relinqui,
Dictáque cessantem neruis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit, inuidus agris,
Qui caput, & stomachum supponere fontibus audent.
Clusinis: Gabiósque petunt, & frigida rura.
Mutandus locus est: & diuersoria nota.
Præteragendus equus. quo tendis? non mihi Cumas
Est iter, aut Baias. læua stomachosus habena
Dicet eques, sed equi frenato est auris in ore.
Maior vtrum populum frumenti copia pascat:
Collectósne bibant imbreis, puteósne perenneis
Iugis aquæ: nam vina nihil moror illius oræ.
Rure meo possum quiduis perferre, patíque.
Ad mare cùm veni, generosum, & lene requiro:

Quod curas abigat: quod cum spe diuite manet
In venas animúmque meum: quod verba ministret.
Quod me Lucanæ iuuenem commendet amicæ.
Tractus vter plureis lepores, vter educet apros.
Vtra magis pisces, & echinos æquora celent:
Pinguis vt inde domum possim, Phæáxque reuerti:
Scribere te nobis tibi nos accredere par est.
Menius, vt rebus maternis, atque paternis
Fortiter absumptis, vrbanus cœpit haberi
Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret:
Impransus non qui ciuem dignosceret hoste:
Quælibet in quemuis opprobria fingere sæuus,
Pernicies, & tempestas, barathrúmque macelli,
Quicquid quæsierat, ventri donabat auaro.
Hic vbi nequitiæ fautoribus, & timidis nil
Aut paulum abstulerat: patinas cœnabat omasi
Vilis & agnini tribus vrsis quod satis esset.
Scilicet vt ventres lamna candente nepotum
Diceret vrendos correctus. Menius idem
Quicquid erat nactus prædæ maioris, vbi omne
Verterat in fumum, & cinerem: non hercule miror,
Aiebat, si qui comedunt bene: cùm sit obeso
Nil melius turdo: nil vulua pulchrius ampla.
Nimirum hic ego sum: nam tuta, & paruula laudo,
Cùm res deficiunt: satis inter vilia fortis.
Verùm vbi quid melius contingit, & vnctius: idem
Vos sapere & solos aio bene viuere: quorum
Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QVINTIVM. *Epist. 16.*

NE perconteris, fundus meus optime Quinti,
Aruo pascat herum: an baccis opulentet oliuæ:
Pomísne, & pratis: an amicta vitibus vlmo:

Scri

Scribetur tibi forma loquaciter, & situs agri.
Continui montes, nisi dissocientur opaca
Valle: sed vt veniens dextrum latus aspiciat sol:
Læuum discedens curru fugiente vaporet.
Temperiem laudes. quid? si rubicunda benignè
Corna vepres, & pruna ferant? si quercus, & ilex,
Multa fruge pecus, multa dominum iuuet vmbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum?
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, vt nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus:
Infirmo capiti fluit vtilis, vtilis aluo:
Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ
Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
Tu rectè viuis, si curas esse, quod audis.
Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum:
Sed vereor ne cui de te plus, quàm tibi credas:
Néve putes alium sapiente, bonóque beatum:
Neu si te populus sanum, rectéque valentem
Dictitet: occultam febrem sub tempus edendi
Dissimules: donec manibus tremor incidat vnctis.
Stultorum incurata pudor malus vlcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata, maríque
Dicat: & his verbis vacuas permulceat aures:
Téne magis saluum populus velit, an populum tu:
Seruet in ambiguo, qui consulit, & tibi, & vrbi,
Iuppiter: Augusti laudes agnoscere possis?
Cùm pateris sapiens, emendatúsque vocari;
Respondésne tuo, dic sodes, nomine? nempe
Vir bonus, & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet: vt si
Detulerit fasceis indigno, detrahet idem.
Pone: meum est, inquit: pono, tristísque recedo.

Idem si clamet furem: neget esse pudicum:
Contendat laqueo collum pressisse paternum:
Mordear opprobriis falsis, mutémque colores?
Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret,
Quem, nisi mendosum, & mendacem? vir bonus est quis?
Qui consulta patrum, qui leges, iuráque seruat:
Quo multa, magnaq; secantur iudice lites:
Quo responsore, & quo causa teste tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
Seruus: habes pretium: loris non vreris, aio.
Non hominem occidi: non pasces in cruce coruos.
Sum bonus, & frugi. renuit, negat atque Sabellus.
Cautus enim metuit foueam lupus, accipitérque
Suspectos laqueos: & opertum miluius hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore.
Tu nihil admittes in te formidine pœnæ.
Sit spes fallendi: miscebis sacra profanis.
Nam de mille fabæ modiis, cùm surripis vnum,
Damnum est, non facinus mihi pacto lenius isto.
Vir bonus, omne forum quem spectat, & omne tribunal,
Quandocunque deos vel porco, vel boue placat:
Iane pater clarè, clarè cùm dixit Apollo:
Labra mouet metuens audiri: pulchra Lauerna
Da mihi fallere: da iustum, sanctúmque videri:
Noctem peccatis, & fraudibus obiice nubem.
Quo melior seruo, quo liberior sit auarus,
In triuiis fixum cùm se demittit ob assem:
Non video. nam qui cupiet, metuet quoque porrò:
Qui metuens viuit, liber mihi non erit vnquam.
Perdidit arma: locum virtutis deseruit: qui

Semper

Semper in augenda festinat, & obruitur re.
Vendere cùm posis captiuum, occidere noli.
Seruiet vtiliter. seu pascat durus: arétque:
Nauiget: ac mediis hyemet mercator in vndis:
Annona prosit: portet frumenta, penúsque.
Vir bonus, & sapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patíque
Indignum coges? Adimam bona. nempe pecus, rem,
Lectos, argentum. tollas licet. In manicis, &
Compedibus saeuo te sub custode tenebo.
Ipse Deus, simulatque volam me soluet, opinor.
Hoc sentit, moriar. mors vltima linea rerum est.

AD SCAEVAM. *Epist. 17.*

QVamuis Scaeua satis per te tibi consulis: & scis,
Quo tandem pacto deceat maioribus vti:
Disce docendus adhuc, quae censet amiculus: vt si
Caecus iter monstrare velit, tamen aspice, si quid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Si te grata quies, & primam somnus in horam
Delectat: si te puluis, strepitúsque rotarum,
Si laedit caupona: Ferentinum ire iubebo.
Nam neque diuitibus contingunt gaudia solis:
Nec vixit malè, qui natus, moriénsque fefellit.
Si prodesse tuis, paulóque benignius ipsum
Te tractare voles: accedes siccus ad vnctum.
Si pranderet olus patienter, regibus vti
Nollet Aristippus si sciret regibus vti:
Fastidiret olus, qui me notat. vtrius horum
Verba probes & facta, doce: vel iunior, audi,
Cur sit Aristippi potior sententia. namque
Mordacem Cynicum sic eludebat, (vt aiunt)
Scurror ego ipse mihi: populo tu. rectius hoc, &

Splendidius multo est, equus vt me portet: alat rex?
Officium facio. tu poscis vilia: verùm es
Dante minor: quamuis fers te nullius egentem.
Omnis Aristippum decuit color, & status, & res:
Tentantem maiora ferè præsentibus æquum.
Contrà, quem duplici panno patientia velat:
Mirabor, vitæ via si conuersa decebit.
Alter purpureum non expectabit amictum:
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet:
Personámque feret non inconcinnus vtramque.
Alter Mileti textam, cane peius & angue
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
Rettuleris pannum. refer: & sine viuat ineptus.
Res gerere, & captos ostendere ciuibus hostes:
Attingit solium Iouis: & cœlestia tentat.
Principibus placuisse viris, non vltima laus est.
Non cuiuis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit, nec non succederet: esto.
Quid? qui peruenit, fecítne viriliter? atqui
Hic est, aut nusquam, quod quærimus. hic onus horret,
Vt paruis animis, & paruo corpore maius:
Hic subit, & perfert. aut virtus nomen inane est:
Aut decus, & pretium rectè petit experiens vir.
Coram rege suo de paupertate tacentes,
Plus poscente ferent. distat, sumásne pudenter,
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, nec pascere firmus,
Qui dicit: clamat, victum date. succinit alter:
Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
Sed tacitus pasci si posset coruus: haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæque.

Brundusium comes, aut Surrentum ductus amœnum,
Qui queritur salebras, & acerbum frigus, & imbreis
Aut cistam effractam, & subducta viatica plorat:
Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,
Sæpe periscelidem raptam sibi flentis: uti mox
Nulla fides damnis, verisque doloribus adsit:
Nec semel irrisus triuiis attollere curat
Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lacryma: per sanctum iuratus dicat Osirim:
Credite: non ludo: crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum: vicinia rauca reclamat.

AD LOLLIVM. *Epist. 18.*

SI bene te noui, metues liberrime Lolli
Scurrantis speciem præbere, professus amicum.
Vt matrona meretrici dispar erit, atque
Discolor, infido scurræ distabit amicus.
Est huic diuersum vitio vitium propè maius,
Asperitas agrestis, & inconcinna, grauisque:
Quæ se commendat tonsa cute, dentibus atris:
Dum vult libertas mera dici, veráque virtus.
Virtus est medium vitiorum, & vtrinque reductum.
Alter in obsequium plus æquo pronus, & imi
Derisor lecti, sic nutum diuitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit:
Vt puerum sæuo credas dictata magistro
Reddere: vel parteis mimum tractare secundas.
Alter rixatur de lana sæpe caprina.
Propugnat, nugis armatus: scilicet, vt non
Sit mihi prima fides: & verè quod placet, vt non
Acriter elatrem, pretium ætas altera sordet.
Ambigitur quid enim? Castor sciat, an Docilis plus.
Brundusium Numici melius via ducat, an Appi.

Quem damnosa Venus, quem præceps alea nudat:
Gloria quem supra vireis, & vestit, & vngit:
Quem tenet argenti sitis importuna, famésque:
Quem paupertatis pudor, & fuga: diues amicus
Sæpe decem vitiis instructior, odit, & horret.
Aut si non odit, regit, ac veluti pia mater
Plus quàm se sapere, & virtutibus esse priorem
Vult: & ait propè vera, mihi contendere noli;
Stultitiam patiuntur opes, tibi paruula res est.
Arcta decet sanum comitem toga: desine mecum
Certare. Eutrapelus cuicunque nocere volebat,
Vestimenta dabat pretiosa. beatus enim iam
Cum pulchris tunicis sumet noua consilia, & spes:
Dormiet in lucem: scorto postponet honestum
Officium: nummos alienos pascet: ad imum
Thrax erit: aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam:
Commissumq; teges, & vino tortus, & ira.
Nec tua laudabis studia: aut aliena reprendes:
Nec cùm venari volet ille, poëmata panges.
Gratia sic fratrum geminorum Amphionis, atque
Zethi dissiluit: donec suspecta seuero
Conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
Moribus Amphion: tu cede potentis amici
Lenibus imperiis: quotiésque educet in agros
Aetolis onerata plagis iumenta, canésque,
Surge: & inhumanæ senium depone Camœnæ:
Cœnes vt pariter pulmenta laboribus empta,
Romanis solemne viris opus, vtile famæ,
Vitæq; & membris: præsertim cùm valeas, &
Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
Possis. Adde, virilia quod speciosius arma

Non

Non eſt qui tractet. ſcis quos clamore coronæ
Prælia ſuſtineas campeſtria. deniquè ſæuam
Militiam puer, & Cantabrica bella tuliſti
Sub duce qui templis Parthorum ſigna refixit:
Et nunc, ſi quid abeſt, Italis adiudicat armis.
Ac ne te retrahas, & inexcuſabilis abſis:
Quamuis nil extra numerum feciſſe, modumq́;
Curas: interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hoſtili more refertur.
Aduerſarius eſt frater, lacus, Adria: donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Conſentire ſuis ſtudiis qui crediderit te,
Fautor vtroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinus vt moneam, ſi quid monitoris eges tu:
Quid de quòque viro, & cui dicas, ſæpe videto,
Percontatorem fugito: nam garrulus idem eſt:
Nec retinent patulæ commiſſa fideliter aures.
Et ſemel emiſſum volat irreuocabile verbum.
Non ancilla tuum iecur vlceret vlla: puérve
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Nec dominus pueri pulchri, charæue puellæ
Munere te paruo beet: aut incommodus angat.
Qualem commendes, etiam atque etiam aſpice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur: & quondam non dignum tradimus: ergo
Quem ſua culpa premet, deceptus omitte tueri:
Vt penitus notum ſi tentent crimina, ſerues,
Tuteriſque tuo fidentem præſidio, qui
Dente Theonino cùm circumroditur, ecquid
Ad te pòſt paulò ventura pericula ſentis?
Nam tua res agitur, paries cùm proximus ardet:

Et neglecta solent incendia sumere vires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici.
Expertus metuit. tu dum tua nauis in alto est:
Hoc age: ne mutata, retrorsum te ferat aura.
Oderunt hilarem tristes, tristémque iocosi,
Sedatum celeres, agilem, gnauumq́; remissi:
Potores bibuli media de nocte falerni
Oderunt porrecta negantem pocula: quamuis
Nocturnos iures te formidare vapores.
Deme supercilio nubem, plerumque modestus
Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
Inter cuncta leges, & percunctabere doctos:
Qua ratione queas traducere leniter æuum:
Ne te semper inops agitet, vexétque cupido.
Ne pauor, & rerum mediocriter vtilium spes.
Virtutem doctrina paret: naturáne donet:
Quid minuat curas: quid te tibi reddat amicum:
Quid purè tranquillet: honos, an dulce lucellum,
An secretum iter, & fallentis semita vitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia riuus:
Quem Mandela bibit rugosus frigore pagus:
Quid sentire putas? quid credis amice precari?
Sit mihi, quod nunc est, etiam minus: vt mihi viuam
Quod superest æui: si quid superesse volunt di.
Sit bona librorum, & prouisæ frugis in annum
Copia: neu fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
Sed, satis est orare Iouem, qui donat, & aufert.
Det vitam: det opes: æquum mi animum ipse parabo.

AD MOECENATEM. *Epist. 19.*

PRisco si credis Mæcenas docte Cratino:
Nulla placere diu, nec viuere carmina possunt,
Quæ scribuntur aquæ potoribus: vt malè sanos

Adscri

Adſcribit Liber Satyris Fauniſque poëtas.
Vina ferè dulces oluerunt mane Camœnæ:
Laudibus arguitur vini vinoſus Homerus.
Ennius ipſe pater numquam niſi potus ad arma
Proſiluit dicenda: forum, putealq́; Libonis
Mandabo ſiccis: adimam cantare ſeueris:
Hoc ſimul edixit? non ceſſauere poëtæ
Nocturno certare mero: putere diurno.
Qui? ſi quis vultu toruo ferus, & pede nudo,
Exiguaq́; toga ſimulet textore Catonem:
Virtutémne repræſentet, moréſque Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua:
Dum ſtudet vrbanus, tenditq́; diſertus haberi.
Decipit exemplar vitiis imitabile: quod ſi
Pallerem caſu, biberent exangue cuminum.
O imitatores ſeruum pecus, vt mihi ſæpe
Bilem, ſæpe iocum veſtri mouere tumultus.
Libera per vacuum poſui veſtigia princeps
Non alieno meo preſſi pede, qui ſibi fidit
Dux, regit examen. Parios ego primus iambos
Oſtendit Latio, numeros animóſque ſecutus
Archilochi, non res, & agentia verba Lycambem.
At ne me foliis ideo breuioribus ornes:
Quod timui mutare modos, & carminis artem:
Temperat Archilochi muſam pede maſcula Sappho:
Temperat Alcæus: ſed rebus, & ordine diſpar.
Nec ſocerum quærit, quem verſibus oblinat atris:
Nec ſponſæ laqueum famoſo carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
Vulgaui fidicen. iuuat immemorata ferentem
Ingenuis oculiſq́; legi, manibuſq́; teneri.
Scire velis, mea cur ingratus opuſcula lector

Laudet

Laudet, ametq́ domi: premat extra limen iniquus.
Non ego ventosæ plebis suffragia venor
Impensis cœnarum, & tritæ munere vestis.
Non ego nobilium scriptorum auditor, & vltor,
Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illæ lachrymæ, spissis indignat theatris
Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus:
Si dixi: rides ait: & Iouis auribus ista
Seruas. fidis enim manare poëtica mella
Te solum, tibi pulcher. ad hæc ego naribus vti
Formido: & luctantis acuto ne secer vngui:
Displicet iste locus, clamo, & diludia posco,
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

AD LIBRVM SVVM. *Epist.* 20.

VErtumnum, Ianúmque liber spectare videris:
Scilicet vt prostes Sosiorum punice mundus:
Odisti claueis, & grata sigilla pudico:
Paucis ostendi gemis & communia laudas,
Non ita nutritus. fuge, quò discedere gestis:
Non erit emisso reditus tibi. quid miser egi?
Quid volui? dices: vbi quis te læserit. & scis
In breue te cogi: cùm plenus languet amator.
Quod si non odio peccantis desipit augur:
Charus eris Romæ: donec te deserat ætas.
Contrectatus vbi manibus sordescere vulgi
Cœperis: aut tineas pasces taciturnus inerteis:
Aut fugies Vticam: aut vinctus mitteris Ilerdam,
Ridebit monitor non exauditus: vt ille
Qui malè parentem in rupeis detrusit asellum
Iratus. quis enim inuitum seruare laboret?
Hoc quoque te manet, vt pueros elementa docentem

Occupet

Occupet extremis in vicis balba senectus.
Cùm tibi sol tepidus plures admouerit aures:
Me libertino natum patre, & in tenui re
Maiores pennas nido extendisse loqueris:
Vt quantum generi demas, virtutibus addas.
Me primis vrbis belli placuisse, domiq;,
Corporis exigui praecanum, solibus aptum,
Irasci celerem, tamen vt placabilis essem.
Fortè meum si quis te percontabitur aeuum:
Me quater vndenos sciat impleuisse Decembreis,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER II.

AD AVGVSTVM.

Epist. 1.

CVm tot sustineas, & tanta negocia solus:
Res Italas armis tuteris, moribus ornes:
Legibus emẽdes: in publica cõmoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Caesar.
Romulus & Liber pater, & cum Castore Pollux,
Post ingentia facta, deorum in templa recepti,
Dum terras, hominumq; colunt genus: aspera bella
Componunt: agros assignant: oppida condunt:
Plorauere suis non respondere fauorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram,
Notaq; fatali portenta labore subegit:
Comperit inuidiam supremo fine domari.
Vrit enim fulgore suo, qui praegrauat arteis

Infra

Infra se positas: extinctus amabitur idem.
Præsenti tibi maturos largimur honores:
Iurandasq́ tuum per nomen ponimus aras.
Nil oriturum aliàs, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus sapiens, & iustus in vno
Te nostris ducibus, te Graiis anteferendo,
Cetera nequaquam simili ratione modóque
Aestimat: & nisi quæ terris semota, suísque
Temporibus defuncta videt: fastidit, & odit.
Sic fautor veterum: vt tabulas peccare vetanteis,
Quas bis quinque viri sanxerunt, fœdera regum,
Vel Gabiis, vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annosa volumina vatum,
Dictitet Albano Musas in monte locutas.
Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque
Scripta, vel optima: Romani pensantur eadem
Scriptores trutina: non est quod multa loquamur.
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.
Venimus ad summum fortunæ: pingimus, atque
Psallimus, & luctamur Achiuis doctius vnctis.
Si meliora dies, vt vina, poëmata reddit,
Scire velim pretium chartis quotus arroget annus,
Scriptor ab hinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos veterésque referri debet? an inter
Viles, atque nouos? excludat iurgia finis.
Est vetus, atque probus, centum qui perficit annos.
Quid? qui deperiit minor vno mense, vel anno:
Inter quos referendus erit? veterésne poëtas?
An quos & præsens, & postera respuet ætas?
Iste quidem veteres inter ponetur honestè:
Qui vel mense breui, vel toto est iunior anno.
Vtor permisso, caudaq́ pilos, vt equinæ

Paula

Paulatim vello, & demo vnum, demo etiam vnum:
Dum cadat elusus ratione ruentis acerui,
Qui redit ad fastos, & virtutem æstimat annis:
Miratúrque nihil, nisi quod Libitina sacrauit.
Ennius & sapiens, & fortis, & alter Homerus,
Vt Critici dicunt, leuiter curare videtur,
Quò promissa cadant, & somnia Pythagorea.
Næuius in manibus non est: & mentibus hæret
Penè recens. adeò sanctum est vetus omne poëma:
Ambigitur quoties vter vtro, sit prior: aufert
Pacuuius docti famam senis. Accius alti
Dicitur Afrani toga conuenisse Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicarmi:
Vincere Cæcilius grauitate: Terentius arte.
Hos ediscit: & hos arcto stipata theatro
Spectat Roma potens, habet hos, numeratq; poëtas
Ad nostrum tempus Liui scriptoris ab æuo.
Interdum vulgus rectum videt: est vbi peccat.
Si veteres ita miratur, laudatq; poëtas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet: errat,
Si quædam nimis antiquè, si pleraque durè
Dicere credat eos ignauè multa fatetur:
Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.
Non equidem insector: delendaq; carmina Liui
Esse reor: memini quæ plagosum mihi paruo
Orbilium dictare, sed emendata videri,
Pulchraq;, & exactis minimum distantia, miror.
Inter quæ verbum emicuit si fortè, decorum, &
Si versus paulò concinnior vnus, & alter
Iniustè totum ducit, venditq; poëma.
Indignor quidquam reprehendi: non quia crassè
Compositum, illepidéve putetur: sed quia nuper,

Nec

Nec veniam antiquis, sed honorem, & præmia posci.
Rectè necne crocum floréſque perambulet Attæ
Fabula, si dubitem, clament periisse pudorem
Cuncti penè patres: ea cùm reprehendere coner,
Quæ grauis Aesopus, quæ doctus Roscius egit:
Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi ducunt:
Vel quia turpe putant parere minoribus: & quæ
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
Iam Saliare Numæ carmen, qui laudat, & illud,
Quod mecum ignorat, solus vult scire videri:
Ingeniis non ille fauet, plauditque sepultis:
Nostra sed impugnat: nos nostráq; liuidus odit.
Quòd si tam Græcis nouitas inuisa fuisset,
Quàm nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet
Quod legeret, tereréṫque viritim publicus vsus?
Vt primum positis nugari Græcia bellis
Cœpit. & iam vitium fortuna labier æqua:
Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit:
Suspendit picta vultum, mentémque tabella:
Nunc tibicinibus, nunc est gauisa tragœdis:
Sub nutrice: puella velut si luderet infans:
Quod cupidè petiit, maturè plena reliquit.
Quid placet, aut odio est, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, ventiq; secundi.
Romæ dulce diu fuit, & solemne reclusa
Manè domo vigilare, clienti promere iura,
Cautos nominibus certis expendere nummos,
Maiores audire, minori dicere, per quæ
Crescere res posset, minui damnosa libido.
Mutauit mentem populus leuis: & calet vno
Scribendi studio. pueri, patrésque seueri

Frondè

Fronde comas vincti cœnant, & carmina dictant.
Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus:
Inuenior Parthis mendacior, & prius orto
Sole, vigil calamum, & chartas, & scrinia posco.
Nauem agere ignarus nauis timet. abrotanum agro
Non audet, nisi qui didicit, dare. quod medicorum est,
Promittunt medici, tractant fabrilia fabri.
Scribimus indocti, doctíque poëmata passim.
Hic error tamen, & leuis hæc insania, quantas
Virtutes habeat, sic collige. vatis auarus
Non temerè est animus: versus amat: hoc studet vnũ:
Detrimenta, fugas seruorum, incendia ridet:
Non fraudem socio, puero non cogitat vllam
Pupillo: viuit siliquis, & pane secundo:
Militiæ quanquam piger, & malus, vtilis vrbi.
Si das hoc, paruis quoque rebus magna iuuari:
Os tenerum pueri, balbúmque poëta figurat:
Torquet ab obscœnis iam nunc sermonibus aurem:
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Asperitatis, & inuidiæ corrector, & iræ.
Rectè facta refert: orientia tempora notis
Instruit exemplis: inopem solatur, & ægrum.
Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret vnde preces, vatem ni musa dedisset?
Poscit opem chorus, & præsentia numina sentit,
Cœlestes implorat aquas docta prece blandus:
Auertit morbos: metuenda pericula pellit,
Impetrat & pacem, & locupletem frugibus annum.
Carmine Dî superi placantur, carmine Manes.
Agricolæ prisci, fortes, paruóque beati
Condita post frumenta, leuantes tempore festo,
Corpus, & ipsum animum spe finis dura ferentem.

Cum sociis operum, & pueris, & coniuge fida
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
Floribus & vino Genium memorem breuis æui.
Fescenina per hunc inuenta licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit,
Libertásque recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter: donec iam sæuus apertam
In rabiem verti cœpit iocus, & per honestas
Ire domos impune minax. doluere cruento
Dente lacessiti. fuit intactis quoque cura
Conditione super communi. quin etiam lex,
Pœnáque lata, malo quæ nollet carmine quenquam
Describi. vertere modum, formidine fustis
Ad bene dicendum, delectandúmque redacti.
Græcia capta, ferum victorem cœpit: & artes
Intulit agresti Latio. sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius: & graue virus
Munditiæ pepulêre. sed in longum tamen æuum
Manserunt, hodiéque manent vestigia ruris.
Serus enim Græcis admouit acumina chartis:
Et post Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles, & Thespis, & Aeschylus vtile ferrent:
Tentauit quoque rem si dignè vertere posset:
Et placuit sibi natura sublimis, & acer.
Nam spirat tragicum satis: & feliciter audet
Sed turpem putat in scriptis, metuítque lituram.
Creditur ex medio quia res accessit, habere
Sudoris minimum, sed habet comœdia tanto
Plus oneris, quanto veniæ minus. aspice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi:
Vt patris attenti, lenonis vt insidiosi:
Quantus sit Dorsonnus edacibus in parasitis:

Quàm

Quàm non adstricto percurrat pulpita socco.
Gestit enim nummum in loculos demittere, post hoc
Securus cadat, an recto stet fabula talo.
Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru,
Exanimat lentus spectator, sedulus inflat.
Sic leue, sic paruum est, animum quod laudis auarum
Subruit, aut reficit. valeat res ludicra: si me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc, terrétque poëtam,
Quod numero plures, virtute & honore minores,
Indocti, stolidique, & depugnare parati,
Si discordet eques: media inter carmina poscunt
Aut vrsum, aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
Verùm equitis quoque iam migrauit ab aure voluptas
Omnis, ad incertos oculos, & gaudia vana.
Quatuor aut plureis aulæa premuntur in horas:
Dum fugiunt equitum turmæ, peditúmque cateruæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Esseda festinant, pilenta, petorita, naues:
Captiuum portatur ebur, captiua Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus: seu
Diuersum confusa genus panthera camelo,
Siue elephas albus vulgi conuerteret ora;
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Vt sibi præbentem mimo spectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret asello
Fabellam surdo: nam quæ peruincere voces
Eualuere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum:
Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes,
Diuitiæq; peregrinæ: quibus oblitus actor
Cùm stetit in scena: concurrit dextera læuæ.

Dixit adhuc aliquid? nil sanè. quid placet ergo?
Lana Tarentino violas imitata veneno,
Ac ne forte putes me, quæ facere ipse recusem,
Cum rectè tractent alij, laudare malignè:
Ille per extentum funem mihi posse videtur
Ire poëta: meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
Vt magus: & modo me Thebis, modo ponit Athenis.
Verùm age, & his, qui se lectori credere malunt,
Quàm spectatoris fastidia ferre superbi:
Curam redde breuem: si munus Apolline dignum
Vis complere libris: & vatibus addere calcar,
Vt studio maiore petant Helicona virentem.
Multa quidem nobis facimus mala sæpe poëtæ:
Vt vineta egomet cædam mea: cum tibi librum
Sollicito damus, aut fesso: cum lædimur, vnum
Si quis amicorum est ausus reprendere versum:
Cum loca iam recitata reuoluimus irreuocati;
Cum lamentamur, non apparere labores
Nostros, & tenui deducta poëmata filo:
Cum speramus eò rem venturam, vt simulátque
Carmina resciêris nos fingere: commodus vltro
Accersas: & egere vetes: & scribere cogas.
Sed tamen est operæpretium cognoscere, quales
Aedituos habeat belli spectata, domíque
Virtus, indigno non committenda poëtæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Cherilus: incultis qui versibus, & malè natis
Rettulit acceptos, regale numisma, philippos.
Sed veluti tractata notam, labémque remittunt
Atramenta: fere scriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poëma

Qui

Qui tam ridiculum, tam carè prodigus emit.
Edicto vetuit, ne quis se, præter Apellem,
Pingeret: aut alius Lysippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum simulantia. quòd si
Iudicium subtile videndis artibus illud
Ad libros, & ad hæc Musarum dona vocares:
Bœotum in crasso iurares aëre natum.
At neque dedecorant tua de se iudicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt:
Dilecti tibi Virgilius, Variúsque poëtæ:
Nec magis expressi vultus per ahenea signa,
Quàm per vatis opus mores, animíque virorum
Clarorum, apparent. nec sermones ego mallem
Repentes per humum, quàm res componere gestas:
Terrarúmque situs, & flumina dicere, & arces
Montibus impositas, & barbara regna, tuísque
Auspiciis totum confecta duella per orbem,
Claustráque custodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si quantum cuperem, possem quoque: sed neque paruum
Carmen maiestas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quàm vires ferre recusent.
Sedulitas autem, stultè quem diligit, vrget:
Præcipue cùm se numeris commendat, & arte.
Discit enim citius, meminítque libentius illud,
Quod quis deridet, quàm quod probat, & veneratur.
Nil moror officium, quod me grauat: ac neque ficto
In peius vultu proponi cereus vsquam,
Nec prauè factis decorari versibus opto,
Ne rubeam pingui donatus munere: & vnà
Cum scriptore meo capsa porrectus aperta,
Deferar in vicum vendentem thus, & odores,

Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis.

AD IVLIVM FLORVM.

Epist. 2.

FLore, bono, claróque fidelis amice Neroni,
Si quis fortè velit puerum tibi vendere natum
Tibure, vel Gabiis: & tecum sic agat: hic &
Candidus, & talos à vertice pulcher ad imos
Fiet, erítque tuus, nummorum millibus octo,
Verna ministeriis ad nutus aptus heriles,
Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet: argilla quiduis imitabitur vda.
Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
Multa fidem promissa leuant: vbi plenius æquo
Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
Res vrget me nulla: meo sum pauper in ære.
Nemo hoc magnum faceret tibi non temere à me
Quiuis ferret idem: semel hic cessauit: &, vt fit,
In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos: excepta nihil te si fuga lædat.
Ille ferat pretium, pœnæ securus, opinor.
Prudens emisti vitiosum: dicta tibi est lex.
Insequeris tamen hunc: & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiscenti tibi: dixi
Talibus officiis propè mancum: ne mea sæuus
Iurgares ad te quòd epistolla nulla veniret.
Quid tum profeci? mecum facientia iura
Si tamen attentas? quereris super hoc etiam: quòd
Expectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta viatica multis
Aerumnis: lassus dum noctu stertit, ad assem
Perdiderat: post hoc vehemens lupus, & sibi, & hosti
Iratus pariter, ieiunis dentibus acer.

Præsi

Præsidium regale loco deiecit, vt aiunt,
Summè munito, & multarum diuite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis:
Accipit & bis dena super sestertia nummûm.
Fortè sub hoc tempus castellum euertere prætor
Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem:
I bone, quò virtus tua te vocat: ì pede fausto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid stas?
Post hæc ille catus, quantumuis rusticus, ibit,
Ibit eò, quò vis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit: atque doceri,
Iratus Graiis quantum nocuisset Achilles.
Adiecere bonæ paulò plus artis Athenæ:
Scilicet vt possem curuo dignoscere rectum:
Atque inter siluas Academi quærere verum.
Dura sed amouere loco me tempora grato:
Ciuilisque rudem belli tulit æstus in arma,
Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
Vnde simul primùm me dimisere Philippi,
Decisis humilem pennis, inopémque paterni
Et laris, & fundi: paupertas impulit audax,
Vt versus facerem. sed quod non desit, habentem,
Quæ poterunt vnquam satis expurgare cicutæ:
Ni melius dormire putem, quàm scribere versus?
Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere iocos, Venerem, conuiuia, ludum:
Tendunt extorquere poëmata. quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur, amántque:
Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis.
Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro.
Tres mihi conuiuæ propè dissentire videntur,

Poscentes vario multum diuersa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod iubet alter.
Quod petis id sanè est inuisum, acidúmque duobus.
Præter cætera, Romæ méne poëmata censes
Scribere posse, inter tot curas, tótque labores?
Hic sponsum vocat: hic auditum scripta, relictis
Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini:
Hic extremo in Auentino: visendus vterque.
Interualla vides humanè commoda. verùm
Puræ sunt plateæ: nihil vt meditantibus obstet.
Festinat calidus mulis, gerulísque redemptor.
Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum:
Tristia robustis luctantur funera plaustris:
Hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sus.
I nunc, & versus tecum meditàre canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus: & fugit vrbes
Rite cliens Bacchi somno gaudentis, & vmbra.
Tu me inter strepitus nocturnos, atque diurnos
Vis canere, & contracta sequi vestigia vatum?
Ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas:
Et studiis annos septem dedit, insenuitque
Libris, & curis: statua taciturnius exit
Plerumque, & risu populum quatit. hic ego rerum
Fluctibus in mediis, & tempestatibus vrbis
Verba liræ motura sonum connectere digner?
Frater erat Romæ consulti Rhetor: & alter
Alterius sermone meros audiret honores:
Gracchus vt hic illi foret, hic vt Mucius illi.
Qui minus argutos vexat furor iste poëtas?
Carmina compono, hic elegos, mirabile visu
Cælatúmque nouem Musis opus. aspice primùm,
Quanto cum fastu, quanto molimine circum

Specte

Spectemus vacuam Romanis vatibus ædem,
Mox etiam, si fortè vacat, sequere, & procul audi:
Quid ferat: & quare sibi nectat vterque coronam.
Cædimur: & totidem plagis consumimus hostem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis, nisi Callimachus? si plus adposcere visus,
Fit Mimnermus, & optiuo cognomine crescit.
Multa fero, vt placem genus irritabile vatum,
Cum scribo, & supplex populi suffragia capto.
Idem finitis studiis, & mente recepta,
Obturem patulas impunè legentibus aures.
Ridentur, mala qui componunt carmina: verùm
Gaudent scribentes, & se venerantur, & vltrò
Si taceas, laudant, quidquid scripsere, beati.
At qui legitimum cupiet fecisse poëma,
Cum tabulis animum censoris sumet honesti:
Audebit quæcunque parum splendoris habebunt,
Et sine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
Verba mouere loco, quamuis inuita recedant:
Et versentur adhuc intra penetralia Vestæ.
Obscurata diu populo, bonus eruet: atque
Proferet in lucem speciosa vocabula rerum:
Quæ priscis memorata Catonibus, atque Cethegis,
Nunc situs informis premit, & deserta vetustas.
Adsciscet noua, quæ genitor produxerit vsus:
Vehemens, & liquidus puróque simillimus amni:
Fundet opes, Latiúmque beabit diuite lingua.
Luxuriantia compescet: nimis aspera sano
Leuabit cultu: virtute carentia tollet:
Ludentis speciem dabit, & torquebitur: vt qui
Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa mouetur.

Prætulerim scriptor delirus, inersq; videri:
Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
Quàm sapere, & ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
Qui se credebat meros audire tragœdos,
In vacuo lætus sessor, plausórque theatro.
Cætera qui vitæ seruaret munia recto
More, bonus sanè vicinus, amabilis hospes,
Comis in uxorem, posset qui ignoscere seruis:
Et signo læso non insanire lagenæ:
Posset qui rupem, & puteum vitare patentem.
Hic vbi cognatorum opibus, curísque refectus
Expulit helleboro morbum, bilémque meraco
Et redit ad sese: pol me occidistis amici,
Non seruastis, ait: cui sic extorta voluptas:
Et demptus per vim mentis gratissimus error.
Nimirum sapere est: abiectis vtile nugis:
Et tempestiuum pueris concedere ludum:
Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis.
Sed veræ numerósque, modósque ediscere vitæ.
Quocirca mecum loquor hæc, tacitúsque recordor:
Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis: quod quanto plura parasti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes:
Si vulnus tibi, monstrata radice, vel herba
Non fieret leuius: fugeres radice, vel herba
Proficiente nihil curarier. audieras cui
Rem di donarent, illi decedere prauam
Stultitiam: & cùm sis nihilo sapientior, ex quo
Plenior es; tamen vteris monitoribus isdem?
At si diuitiæ prudentem reddere possent:
Si cupidum, timidúmque minus tè: nempe ruberes,
Viuere in terris te si quis auarior vno.

Si

Si proprium est, quod quis libra mercatur, & ære,
Quædam (si credis consultis) mancipat vsus:
Qui te pascit ager, tuus est & villicus Orbi,
Cùm segetes occat, tibi mox frumenta daturus,
Te dominum sentit. das nummos: accipis vuam,
Pullos, oua, cadum temeti: nempe modo isto
Paulatim mercaris agrum fortasse trecentis,
Aut etiam supra nummorum millibus emptum.
Quid refert, viuas numerato nuper, an olim?
Emptor Aricini quondam, Veientis & arui,
Emptum cœnat olus, quamuis aliter putat: emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed vocat vsque suum: qua populus adsita certis
Limitibus vicina refugit iurgia: tanquam
Sit proprium cuiquam puncto quod mobilis hora,
Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc sorte suprema,
Permutet dominos: & cedat in altera iura.
Sic quia perpetuus nulli datur vsus & hæres
Hæredem alterius, velut vnda superuenit vndam:
Quid vici prosunt? aut horrea? quidve Calabris
Saltibus adiecti Lucani? si metit Orcus
Grandia cum paruis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, vestes Getulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant, est qui non curat habere.
Cur alter fratrum cessare, ludere, & vngi
Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter
Diues, & importunus, ad vmbram lucis ab ortu,
Siluestrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit genius, natale comes qui temperat astrum:
Naturæ Deus humanæ, mortalis in vnum
Quodque caput, vultu mutabilis, albus, & ater.

Vtar

Vtar: & ex modico, quantum res poscet, aceruo
Tollam: nec metuam, quid de me iudicet hæres:
Quòd non plura datis inuenerit, & tamen idem
Scire volam, quantum simplex, hilarisq; nepoti
Discrepet: & quantum discordet parcus auaro:
Distat enim, spargas tua prodigus: an neque sumptum
Inuitus facias: neque plura parare labores.
Ac potius, puer vt festis Quinquatribus, olim
Exiguo, gratoq; fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul absit. ego vtrum
Naue ferar magna, an parua, ferar vnus, & idem.
Non agimur tumidis velis Aquilone secundo:
Non tamen aduersis ætatem ducimus Austris.
Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis vsque priores.
Non es auarus: abi. quid cætera? non simul isto
Cum vitio fugêre? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
Nocturnos lemures, portentaq; Thessala rides?
Natales gratè numeras? ignoscis amicis?
Lenior, & melior fis accedente senecta?
Quid te exempta iuuat spinis de pluribus vna?
Viuere si rectè nescis, decede peritis.
Lusisti satis: edisti satis, atque bibisti:
Tempus abire tibi est: ne potum largius æquo
Rideat, & pulset lasciua decentius ætas.

Q. HORA

Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA LIBER.

AD PISONES.

HVmano capiti ceruicem pictor equinam
Iungere si velit, & varias inducere plumas,
Vndiq; collatis membris: vt turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne:
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite, Pisones, isti tabulæ fore librum
Persimilem cuius, velut ægri somnia, vanæ
Fingentur species, vt nec pes, nec caput vni
Reddatur formæ. Pictoribus, atque poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus, & hanc veniam petimusq; damusq;, vicissim:
Sed non vt placidis coëant immitia: non vt
Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis grauibus plerumque, & magna professis
Purpureus, latè qui splendeat, vnus, & alter
Assuitur pannus: cum lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus, & fortasse cupressum
Scis simulare, quid hoc? si fractis enatat expes
Nauibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Institui: currente rota cur vrceus exit?
Denique sit quod vis simplex duntaxat & vnum.
Maxima pars vatum: pater, & iuuenes patre digni,

Decipi

Decipimur specie recti. breuis esse laboro,
Obscurus fio, sectantem lenia, nerui
Deficiunt animiq́; professus grandia, turget:
Serpit humi, tutus nimium, timidúsque procellæ.
Qui variare cupit rem prodigialiter vnam:
Delphinum siluis appingit, fluctibus aprum,
In vitium ducit culpæ fuga: si caret arte.
Aemilium circa ludum faber imus & vngueis
Exprimet: & molleis imitabitur ære capillos:
Infelix operis summa: quia ponere totum
Nesciet. hunc ego me, si quid componere curem,
Non magis esse velim, quàm prauo viuere naso,
Spectandum nigris oculis, nigróque capillo.
Sumite materiam vestris qui scribitis æquam
Viribus: & versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res?
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit & Venus: aut ego fallor:
Vt iam nunc dicat, iam nunc debentia dici,
Pleraque differat: & præsens in tempus omittat.
Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor.
In verbis etiam tenuis cautúsque serendis,
Dixeris egregiè notum si callida verbum
Reddiderit iunctura nouum. si fortè necesse est
Indiciis monstrare recentibus abdita rerum:
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget; dabitúrque licentia sumpta pudenter.
Et noua, fictáque nuper habebunt verba fidem: si
Græco fonte cadant, parcè detorta. quid autem
Cæcilio, Plautóque dabit Romanus, ademptum
Virgilio, Varióque? ego, cur acquirere pauca
Si possum, inuideor? cùm lingua Catonis, & Enni
Sermo

Sermonem patrium ditauerit: & noua rerum
Nomina protulerit? licuit, sempérque licebit,
Signatum præsente nota producere nomen.
Vt siluæ foliis pronos mutantur in annos:
Prima cadunt, ita verborum vetus interit ætas:
Et iuuenum ritu florent modò nata, vigentque.
Debemur morti nos, nostráque: siue receptus
Terra Neptunus, classeis Aquilonibus arcet,
Regis opus: sterilísve diu palus, aptaq; remis
Vicinas vrbeis alit: & graue sentit aratrum:
Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
Nedum sermonum stet honos, & gratia viuax.
Multa renascentur, quæ iam cecidere: cadéntque,
Quæ nunc sunt in honore vocabula: si volet vsus:
Quem penes arbitrium est, & ius, & norma loquendi.
Res gestæ regumq;, ducumq;, & tristia bella
Quo scribi possent numero, monstrauit Homerus.
Versibus impariter iunctis querimonia primum,
Pòst etiam inclusa est voti sententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiserit auctor,
Grammatici certant: & adhuc sub iudice lis est.
Archilocum proprio rabies armauit iambo.
Hunc socci cepere pedem, grandésque cothurni,
Alterius aptum sermonibus, & populareis
Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus diuos, puerosq; deorum,
Et pugilem victorem, equum certamine primum,
Et iuuenem curas, & libera vina referre.
Descriptas seruare vices, operumq; colores,
Cur ego, si nequeo, ignoróque, poeta salutor?
Cur nescire, pudens prauè, quàm discere malo?

Versi

Versibus exponi tragicis res comica non vult,
Indignatur item priuatis, ac propè socco
Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.
Singula quæque locum teneant sortita decenter.
Interdum tamen & vocem comœdia tollit:
Iratúsque Chremes tumido delitigat ore.
Et tragicus plerunque dolet sermone pedestri.
Telephus, & Peleus, cùm pauper, & exul vterque,
Proiicit ampullas, & sesquipedalia verba:
Si curat cor spectantis tetigisse querela.
Non satis est pulchra esse poëmata: dulcia sunto:
Et quocunque volent animum auditoris agunto,
Vt ridentibus arrident; ita flentibus adsunt
Humani vultus. si vis me flere, dolendum est
Primùm ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, vel Peleu, male si mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. tristia mœstum
Vultum verba decent: iratum, plena minarum,
Ludentem, lasciua: seuerum seria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuuat: aut impellit ad iram:
Aut ad humum mœrore graui deducit, & angit:
Post effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absona dicta:
Romani tollent equites peditésque cachinnum.
Intererit multum Dauus ne loquatur, an heros,
Maturúsne senex, an adhuc florente iuuenta
Feruidus, an matrona potens, an sedula nutrix,
Mercatórne vagus, cultórne virentis agelli,
Colchus, an Assyrius, Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam sequere: aut sibi conuenientia finge
Scriptor: honoratum si fortè reponis Achillem

Impiger

Impiger, iraeundus, inexorabilis, acer,
Iura neget sibi nata: nihil non arroget armis,
Sit Medea ferox, inuictáque: flebilis Ino:
Perfidus Ixion: Io vaga: tristis Orestes:
Si quid inexpertum scena committis, & audes
Personam formare nouam: seruetur ad imum,
Qualis ab incepto processerit: & sibi constet.
Difficile est propriè communia dicere: túque
Rectius Iliacum carmen deducis in actus:
Quàm si proferres ignota, indictáque primus.
Publica materies priuati iuris erit: si
Nec circa vilem, patulúmque moraberis orbem:
Nec verbum verbo curabis reddere, fidus
Interpres: nec desilies imitator in arctum,
Vnde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex.
Nec sic incipies, vt scriptor Cyclicus olim,
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturient montes: nascetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur ineptè?
Dic mihi musa virum, capta post tempora Troia,
Qui mores hominum multorum vidit, & vrbeis.
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat: vt speciosa dehinc miracula promat.
Antiphatem, Scyllámque, & cum Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.
Semper ad euentum festinat: & in medias res
Non secus, ac notas, auditorem rapit: & qua
Desperat tractata nitescere posse, relinquit.
Atque ita mentitur: sic veris falsa remiscet.
Primo ne medium, medio ne discrepet imum.

Tu quid ego, & populus mecum desideret, audi.
Si plausoris eges aulæa manentis, & vsque
Sessuri, donec cantor, vos plaudite, dicat:
Aetatis cuiusque notandi sunt tibi mores:
Mobilibúsque decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui voces iam scit puer: & pede certo
Signat humum: gestit paribus colludere: & iram
Colligit, ac ponit temerè: & mutatur in horas.
Imberbis iuuenis tandem custode remoto,
Gaudet equis, canibúsque, & aprici gramine campi,
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
Vtilium tardus prouisor, prodigus æris,
Sublimis, cupidúsque, & amata relinquere pernix.
Conuersis studijs, ætas, animúsque virilis
Quærit opes, & amicitias: inseruit honori:
Commisisse cauet, quod mox mutare laboret.
Multa senen circumueniunt incommoda: vel quòd
Quærit, & inuentis miser abstinet, ac timet vti:
Vel quòd res omneis timidè, gelidéque ministrat,
Dilator, spe longus, iners, auidúsque futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, censor castigatórque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda secum:
Multa recedentes adimunt, ne fortè seniles
Mandentur iuueni partes, pueróque viriles:
Semper in adiunctis, æuóque morabitur aptis.
Aut agitur res in scenis: aut acta refertur.
Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus: & quæ
Ipse sibi tradit spectator, non tamen intus
Digna geri promes in scenam: multáque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.

Nec

Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palàm coquat exta nefarius Atreus:
Aut in auem Progne vertatur: Cadmus in anguem.
Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
Néue minor quinto, neu sit productior actu
Fabula: quæ posci vult: & spectata reponi.
Nec deus intersit, nisi dignus vindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
Authoris partes chorus, officiúmque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat, & hæreat aptè.
Ille bonis faueátque, & concilietur amicis:
Et regat iratos: & amet peccare timenteis.
Ille dapes laudet mensæ breuis: ille salubrem
Iustitiam, legésque, & apertis otia portis.
Ille tegat commissa: deósque precetur, & oret,
Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.
Tibia non vt nunc orichalco vincta, tubæque
Aemula: sed tenuis simpléxque foramine pauco
Aspirare, & adesse choris erat vtilis, atque
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu.
Quo sanè populus numerabilis, vtpote paruus,
Et frugi, castúsque, verecundúsque coibat.
Postquam cœpit agros extendere victor: & vrbem
Latior amplecti murus, vinóque diurno
Placari Genius festis impunè diebus:
Accessit numerísque, modísque licentia maior.
Indoctus quid enim saperet, libérque laborum,
Rusticus, vrbano confusus, turpis honesto?
Sic priscæ motúmque, & luxuriam addidit arti
Tibicen: traxitque vagus per pulpita vestem.
Sic etiam fidibus voces creuere seueris:

Et tulit eloquium insolitum facundia praeceps:
Vtiliúmque sagax rerum, & diuina futuri,
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certauit ob hircum,
Mox etiam agresteis satyros nudauit: & asper
Incolumi grauitate iocum tentauit, eò quòd
Illecebris erat, & grata nouitate morandus
Spectator, functúsque sacris, & potus, & exlex.
Verùm ita risores, ita commendare dicaces
Conueniet satyros, ita vertere seria ludo:
Ne, quicunque deus, quicunque adhibebitur heros,
Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas:
Aut dum vitat humum, nubeis, & inania captet,
Effutire leueis indigna tragœdia versus:
Vt festis matrona moueri iussa diebus:
Intererit satyris paulum pudibunda proteruis.
Non ego inornata, & dominantia nomina solum,
Verbáque, Pisones, satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar tragico differre colori,
Vt nihil intersit Dauúsne loquatur, an audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum:
An custos, famulúsque dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar: vt sibi quiuis
Speret idem: sudet multum, frustráque laboret
Ausus idem: tantum series, iuncturáque pollet.
Tantum de medio sumptis accedit honoris.
Siluis deducti caueant me iudice Fauni,
Ne velut innati triuiis, ac penè forenses,
Aut nimium teneris iuuenentur versibus vnquam:
Aut immunda crepent, ignominiosáque dicta.
Offenduntur enim, quibus est equus, & pater, & res:

Nec

Nec si quid fricti ciceris probat, & nucis emptor,
Aequis accipiunt animis: donántve corona.
Syllaba longa breui subiecta vocatur Iambus,
Pes citus: vnde etiam trimetris accrescere iussit
Nomen iambeis: cum senos redderet ictus,
Primus ad extremum similis sibi. non ita pridem,
Tardior vt paulò, grauiórque veniret ad aureis:
Spondeos stabiles iura paterna recepit
Commodus, & patiens: non vt de sede secunda
Cederet, aut quarta socialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni
In scenam missos magno cum pondere versus,
Aut operæ celeris nimium, curáque carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis videt immodulata poëmata iudex:
Et data Romanis venia est indigna poëtis.
Iccircóne vager? scribámque licenter? an omneis
Visuros peccata putem mea? tutus, & intra
Spem veniæ cautus, vitaui denique culpam:
Non laudem merui. vos exemplaria Græca
Nocturna versate manu, versate diurna.
At nostri proaui Plautinos & numeros, &
Laudauere saleis, nimium patienter vtrunque
Ne dicam stultè, mirati: si modò ego, & vos
Scimus inurbanum lepido seponere dicto.
Legitimúmque sonum digitis callemus, & aure.
Ignotum tragicæ genus inuenisse Camœnæ
Dicitur, & plaustris vexisse poëmata Thespis:
Quæ canerent agerentque peruncti fæcibus ora.
Post hunc personæ, pallæq; repertor honestæ
Aeschylus & modicis instrauit pulpita tignis:
Et docuit, magnúmque loqui, nitiq; cothurno.

Succesſit vetus his comœdia non ſine multa
Laude : ſed in vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi. lex eſt accepta : chorúſque
Turpiter obticuit, ſublato iure nocendi,
Nil intentatum noſtri liquere poëtæ:
Nec minimum meruere decus, veſtigia Græca
Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta:
Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret, claríſve potentius armis,
Quàm lingua Latium : ſi non offenderet vnum.
Quemque poëtarum limæ labor, & mora. Vos ô
Pompilius ſanguis carmen reprehendite, quod non
Multa dies, & multa litura coërcuit : atque
Perfectum, decies non caſtigauit ad vnguem,
Ingenium miſera quia fortunacius arte
Credit : & excludit ſanos Helicone poëtas
Democritus : bona pars non vngueis ponere curat,
Non barbam : ſecreta petit loca : balnea vitat.
Nanciſcetur enim pretium, noménque poëtæ:
Si tribus Anticyris caput inſanabile nunquam
Tonſori Licino commiſerit. O ego læuus,
Qui purgo bilem ſub verni temporis horam.
Non alius faceret meliora poëmata: verùm
Nil tanti eſt. ergo fungar vice cotis : acutum
Reddere quæ ferrum valet, exors ipſa ſecandi.
Munus, & officium, nil ſcribens ipſe, docebo,
Vnde parentur opes : quid alat : formétque poëtam:
Quid deceat : quid non : quò virtus, quò ferat error.
Scribendi rectè, ſapere eſt & principium, & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt oſtendere chartæ,
Verbáque prouiſam rem non inuita ſequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis:

Quo

Quo sit amore parens, quo frater amandus, & hospes:
Quod sit conscripti, quod iudicis officium: quæ
Partes in bellum missi ducis; ille profectò
Reddere personæ scit conuenientia cuique.
Respicere exemplar vitæ, morúmque iubebo
Doctum imitatorem: & veras hinc ducere voces
Interdum speciosa iocis, moratáque rectè
Fabula, nullius veneris, sine pondere, & arte,
Valdius oblectat populum meliúsque moratur:
Quàm versus inopes rerum, nugæq; canoræ.
Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo
Musa loqui, præter laudem nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus assem
Discunt in parteis centum diducere, dicat
Filius Albini: si de quincunce remota est
Vncia: quid superat? poteras dixisse triens. heu
Rem poteris seruare tuam: reddit vnica: quid fit?
Semis. at hæc animos ærugo & cura peculi,
Cùm semel imbuerit, speramus carmina fingi
Posse linenda cedro, & leui seruanda cupresso?
Aut prodesse volunt, aut delectare poëtæ:
Aut simul & iucunda, & idonea dicere vitæ.
Quicquid præcipies, esto breuis: vt citò dicta
Percipiant animi dociles: teneántque fideles.
Omne superuacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis caussa, sint proxima veris.
Nec quodcunque volet, poscat sibi fabula credi:
Neu pransæ Lamiæ viuum puerum extrahat aluo:
Centuriæ seniorum agitant expertia frugis.
Celsi prætereunt austera poëmata Rhamnes.
Omne tulit punctum qui miscuit vtile dulci,
Lectorem delectando, paritérque monendo.

Hic meret æra liber Sosiis: bis & mare transit.
Et longum noto scriptori prorogat æuum.
Sunt delicta tamen: quibus ignouisse velimus.
Nã neque chorda sonũ redit, quẽ vult manus & mens
Poscentiq; grauem persæpe remittit acutum:
Nec semper feriet quodcunque minabitur arcus.
Verum vbi plura nitent in carmine: non ego paucis
Offendar maculis: quas aut incuria fudit:
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?
Vt scriptor si peccat idem librarius vsque,
Quamuis est monitus, venia caret: & citharœdus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.
Sic mihi qui multum cessat, fit Cherilus ille,
Quem bis, terque bonum, cum risu miror: & idem
Indignor: quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas est obrepere somnum.
Vt pictura, poësis erit: quæ, si propius stes,
Te capiet magis: & quædam, si longius abstes.
Hæc amat obscurum: volet hæc sub luce videri.
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit semel: hæc decies repetita placebit.
O maior iuuenum, quamuis & voce paterna
Fingeris ad rectum, & per te sapis: hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
Rectè concedi consultus iuris, & actor
Causarum mediocris, abest virtute diserti
Messala, nec scit quantum Casellius Aulus:
Sed tamen in pretio est mediocribus esse poëtis
Non homines, non di, non concessere columnæ:
Vt gratas inter mensas symphonia discors,
Et crassum vnguentum, & Sardo cum melle papauer,
Offendunt: poterat duci quia cœna sine istis.

Sic

Sic animis natum, inuentumq́ poëma iuuandis,
Si paulum à summo discessit: vergit ad imum.
Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:
Indoctusq́ pilæ, discive, trochive quiescit:
Ne spissæ risum tollant impunè coronæ:
Qui nescit, versus tamen audet fingere. quid ni?
Liber & ingenuus, præsertim census equestrem
Summam nummorum, vitioq́ remotus ab omni.
Tu nihil inuita dices, faciésque Minerua:
Id tibi iudicium est, ea mens: si quid tamen olim
Scripseris in Metij descendat iudicis aureis,
Et patris, & nostras: nonumq́ prematur in annum,
Membranis intus positis delere licebit,
Quod non edideris. nescit vox missa reuerti.
Siluestreis homines sacer interprésque deorum
Cædibus, & victu fœdo deterruit Orpheus.
Dictus ob hoc lenire tigreis, rapidósque leones,
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quò vellet. fuit hæc sapientia quondam:
Publica priuatis secernere, sacra profanis:
Concubitu prohibere vago: dare iura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis vatibus, atque
Carminibus venit. post hos insignis Homerus:
Tyrtæusq́ mares animos in Martia bella
Versibus exacuit. dicta par carmina sortes:
Et vitæ monstrata via est: & gratia regum
Pieriis tentata modis: ludusq́ repertus,
Et longorum operum finis: ne fortè pudori
Sit tibi Musa lyræ solers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,

Quæsitum est. ego nec studium sine diuite vena;
Nec rude quid prosit video ingenium: alterius sic
Altera poscit opem res: & coniurat amicè.
Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit, fecitq; puer, sudauit, & alsit:
Abstinuit Venere, & vino, qui Pythia cantat.
Tibicen, didicit prius, extimuitq; magistrum.
Nunc satis est dixisse, Ego mira poëmata pango.
Occupet extremum scabies, mihi turpe relinqui est:
Et quod non didici, sanè nescire fateri.
Vt præco ad merceis turbam qui cogit emendas:
Assentatores iubet ad lucrum ire poëta
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.
Si verò est, vnctum qui rectè ponere possit,
Et spondere leui pro paupere: & eripere atris
Litibus implicitum: mirabor, si sciet inter
Noscere mendacem, verúmque beatus amicum.
Tu seu donaris, seu quid donare voles cui:
Nolito aduersus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ. clamabit enim pulchrè bene, rectè:
Pallescet super his: etiam stillabit amicis
Ex oculis rorem: saliet, tundet pede terram.
Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt propè plura dolentibus ex animo. sic
Derisor verò plus laudatore mouetur.
Reges dicuntur multis vngere cululis,
Et torquere mero, quem perspexisse laborent:
An sit amicitia dignus, si carmina condes:
Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.
Quintilio si quid recitares, corrige sodes
Hoc, aiebat, & hoc melius te posse negares:
Bis, térque expertum frustra, delere iubebat:

Et

Et malè tornatos incudi reddere versus.
Si defendere delictum, quàm vertere malles:
Nullum vltra verbum, aut operam sumebat inanem:
Quin sine riuali téque & tua solus amares.
Vir bonus, & prudens versus reprehendet inerteis:
Culpabit duros: incomptis allinet atrum.
Transuerso calamo signum: ambitiosa recidet
Ornamenta parum claris lucem dare coget:
Arguet ambiguè dictum, mutanda notabit:
Fiet Aristarchus: nec dicet, Cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ seria ducent:
In mala derisum semel, exceptumq́ue sinistrè.
Vt mala quem scabies, aut morbus regius vrget,
Aut phanaticus error, & iracunda Diana:
Vesanum tetigisse timent, fugiuntq́ue poëtam,
Qui sapiunt: agitant pueri incautiq́ue sequuntur.
Hic, dum sublimeis versus ructatur, & errat:
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foueámve: licet, Succurrite, longum
Clamet, io ciues: non sit, qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre, & demittere funem:
Quî scis, an prudens huc se deiecerit, atque
Seruari nolit? dicam, Siculiq́ue poëtæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles: ardentem frigidus Aetnam
Insiluit. sit ius, liceatq́ue perire poëtis.
Inuitum qui seruat, idem facit occidenti
Nec semel hoc fecit: nec si retractus erit: iam
Fiet homo, & ponet famosæ mortis amorem.
Nec satis apparet, cur versus factitet: vtrum
Minxerit in patrios cineres: an triste bidental
Mouerit incestus. certè furit: ac velut vrsus

Obiectos caueæ valuit si frangere clathros:
Indoctum, doctúmque fugat recitator acerbus:
Quem verò arripuit, tenet, occiditq; legendo,
Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo.

Q. HORATII FLACCI

SERMONVM LIBER I.

SATYRA I.

QVi fit, Mæcenas, vt nemo, quam sibi sortem
Seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa
Contentus viuat? laudet diuersa sequentes?
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multò iam fractus membra labore.
Contrà mercator, nauim iactantibus Austris,
Militia est potior. quid enim? concurritur: hora
Momento cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat iuris, legumq; peritus,
Sub galli cantum, consultor vbi ostia pulsat.
Ille datis vadibus, qui rure extractus in vrbem est,
Solos felices viuentes clamat in vrbe.
Cætera de genere hoc (adeò sunt multa) loquacem
Delassare valent Fabium. ne te morer, audi,
Quo rem deducam. si quis Deus, en ego, dicat,
Iam faciam, quod vultis: eris tu. qui modò miles,
Mercator: tu consultus modò, rusticus. hinc vos,
Vos hinc mutatis discedite partibus. eia
Quid statis? nolunt. atqui licet esse beatis,

Quid

Quid caussæ est, meritò quin illis Iuppiter ambas
Iratus buccas inflet? neque se fore posthac
Tam facilem dicat, votis vt præbeat aurem?
Præterea, ne sic, vt qui iocularia, ridens
Percurram: quanquam ridentem dicere verum
Quid vetat? vt pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa velint vt discere prima.
Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
Ille, grauem duro terram qui vertit aratro:
Perfidus hic caupo, miles, nautaq́ʒ, per omne
Audaces mare qui currunt: hac mente laborem
Sese ferre, senes vt in ocia tuta recedant,
Aiunt: cùm sibi sint congesta cibaria: sicut
Paruula, nam exemplo est magni formica laboris,
Ore trahit quodcunque potest: atque addit aceruo,
Quem struit haud ignara ac non incauta futuri.
Quæ simul inuersum contristat Aquarius annum,
Non vsquam prorepit: & illis vtitur antè
Quæsitis patiens. cùm te neque feruidus æstus
Dimoueat lucro: neque hiems, ignis, mare, ferrum
Nil obstet tibi: dum ne sit te ditior alter.
Quid iuuat immensum te argenti pondus, & auri
Furtum defossa timidum deponere terra?
Quòd si comminuas, vilem redigatur ad assem.
At ni id fit, quid habet pulchri constructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum.
Non tuus hoc capiet venter plus, quàm meus: vt si
Reticulum panis venales inter onusto
Fortè vehas humero: nihilo plus accipias, quàm
Qui nil portarit. vel dic, quid referat intra
Naturæ fineis viuenti, iugera centum, an
Mille arent? at suaue est ex magno tollere aceruo.

Dum ex paruo nobis tantundem haurire relinquas:
Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
Vt, tibi si sit opus liquidi non amplius vrna,
Vel Cyatho: & dicas, magno de flumine mallem,
Quàm ex hoc fonticulo tantumdem sumere. eò fit,
Plenior vt si quos delectet copia iusto:
Cum ripa simul auulsos ferat Aufidus acer.
At qui tantulo eget, quanto est opus, is neque limo
Turbatam haurit aquã, neque vitam amittit in vndis.
At bona pars hominum decepta cupidine falsa,
Nil satis est, inquit: quia tanti, quantum habeas, sis.
Quid facias illi? iubeas miserum esse libenter:
Quatenus id facit. vt quidam memoratur Athenis
Sordidus, ac diues populi contemnere voces
Sic solitus: Populus me sibilat: at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur congestis vndique saccis
Indormis inhians: & tanquam parcere sacris
Cogeris: aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Nescis, quid valeat nummus: quem prębeat vsum,
Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,
Quis humana sibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctesq; diésque
Formidare malos fures, incendia, seruos,
Ne te compilent, fugientes: hoc iuuat? horum
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus:
Aut alius casus lecto te affixit: habes qui
Assideat, fomenta paret, medicum roget, vt te
Suscitet: ac reddat natis, charisq; propinquis.

Non vxor saluum te vult, non filius: omnes
Vicini oderunt: noti pueri, atque puellæ,
Miraris, cùm tu argento post omnia ponas:
Si nemo præstet, quem non merearis, amorem?
At si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, seruaréque amicos:
Infelix operam perdas: vt si quis asellum
In campum doceat parentum currere frænis.
Denique sit finis quærendi: cúmque habeas plus
Pauperiem metuas minus: & finire laborem
Incipias, parto quod auebas: nec facias, quod
Auidius quidam (non longa est fabula) diues
Vt metiretur nummos: ita sordidus, vt se
Non vnquam seruo melius vestiret: ad vsque
Supremum tempus ne se penuria victus
Opprimeret, metuebat: ad hunc liberta securi
Diuisit medium fortissima Tyndaridarum.
Quid mi igitur suades? vt viuam Mænius? aut sic,
Vt Nomentanus? pergis pugnantia secum
Frontibus aduersis componere. non ego auarum
Cùm veto te fieri: vappam iubeo, ac nebulonem.
Est inter Tanaim quiddam, socerúmque Viselli.
Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos vltra citráque nequit consistere rectum,
Illuc, vnde abijt, redeo: nemón' vt auarus
Se probet: ac potius laudet diuersa sequentes:
Quódque aliena capella gerat distentius vber,
Tabescat: neque se maiori pauperiorum
Turba comparet, hunc, atque hunc superare laboret?
Sic festinanti semper locupletior obstat:
Vt cùm carceribus missos rapit vngula currus:
Instat equis auriga, suos vincentibus, illum

Præte

Præteritum temnens extremos intereuntem.
Inde fit, vt rarò, qui se vixisse beatum
Dicat: & exacto contentus tempore, vita
Cedat, vti conuiua satur, reperire queamus.
Iam satis est: ne me Chrispini scrinia Lippi
Compilasse putes, verbum non amplius addam.

SATYRA II.

AMbubaiarum collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
Mœstum, ac sollicitum est cantoris morte Tigelli:
Quippe benignus erat. contrà, hic ne prodigus esse
Dicatur metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo duràmque famem depellere possit.
Hunc si perconteris, aui cur, atque parentis
Præclaram ingrata stringat malus ingluuie rem,
Omnia conductis coëmens obsonia nummis
Sordidus, atque animi quòd parui nolit haberi,
Respondet, laudatur ab his: culpatur ab illis.
Fusidius vappæ famam timet, ac nebulonis,
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exigit: atque
Quanto perditor quisque est, tanto acrius vrget.
Nomina sectatur modò sumpta veste virili
Sub patribus duris tyronum. maximè, quis non,
Iuppiter, exclamat, simulatque audiuit? at ipse
Pro quæstu sumptum facit, hic, vix credere possis,
Quàm sibi, non sit amicus: ita vt pater ille, Terenti
Fabula quem miserum nato vixisse fugato
Inducit, non se peius cruciauerit atque hic.
Si quis nunc quærat, quò res hæc pertinet: illuc.
Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis demissis ambulat: est qui

Inguen

Inguen ad obscœnum subductis vsque facetus.
Pastillos Rufillus olet: Gorgonius hircum.
Nil medium est. sunt qui nolint tetigisse, nisi illas,
Quarum subsuta talos tegat instita veste.
Contrà, alius nullam, nisi olenti in fornice stantem.
Quidam notus homo, cùm exiret fornice: macte
Virtute esto, inquit sententia dia Catonis,
Nam simulac venas inflauit tetra libido:
Huc iuuenes æquum est descendere: non alienas
Permolere vxores. nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
Audire est operæ pretium, procedere rectè
Qui mœchis non vultis: vt omni parte laborent:
Vtq; illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter sæpè pericla.
Hic se præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turbam: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones. quin etiam illud
Accidit: vt quidam testeis, caudámque salacem
Demeteret ferro. iure omnes: Galba negabat.
Tutior at quanto merx est in classe secunda?
Libertinarum dico: Sallustius in quas
Non minus insanit: quàm qui mœchatur. at hic si,
Quà res, quà ratio suaderet quáque modestè
Munificum esse licet, vellet bonus, atque benignus
Esse: daret quantum satis esset: nec sibi damno,
Dedecorique foret: verùm hoc se amplectitur vno,
Hoc amat, & laudat, matronam nullam ego tango.
Vt quondam Marsæus amator Originis, ille
Qui patrium mimæ donat: fundúmque, larémque:
Nil fuerit mi, inquit, cum vxoribus vnquam alienis.

Verum est cum mimis: est cum meretricibus, vnde
Fama malum grauius, quàm res, trahit. an tibi abũde
Personam satis est, non illud, quicquid vbique
Officit, euitare? bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum est vbicunque. quid inter-
Est in matrona, ancilla, peccésve togata?
Villius in Fausta Syllæ gener, hoc miser vno
Nomine deceptus, pœnas dedit vsque, supérque,
Quàm satis est, pugnis cæsus, ferróque petitus,
Exclusus fore, cùm Longarenus foret intus.
Huic si mutonis verbis mala tanta videntis
Diceret hæc animus: Quid vis tibi? nunquid ego à te
Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatúmque stola, mea cùm conferbuit ira?
Quid responderet? magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiáque istis
Diues opis natura suæ? tu si modò rectè
Dispensare velis, ac non fugienda petendis
Immiscere: tuo vitio, rerúmne labores,
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Desine matronas sectarier: vnde laboris
Plus haurire mali est: quàm ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niueos, viridésque lapillos,
Sit licet hoc Cherinte tuum, tenerũ est femur: aut crus
Rectius: atque etiam melius persæpe togatæ.
Adde huc, quòd mercem sine fucis gestat: apertè
Quod venale habet, ostendit: nec si quid honesti est,
Iactat, habétque palàm, quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos est, vbi equos mercantur: opertos
Inspiciunt: ne si facies (vt sæpe) decora
Molli fulta pede est, emptorem inducat hiantem,

Quòd

Quòd pulchra clunes, breue quòd caput, ardua ceruix.
Hoc illi rectè; ne corporis optima Lynceis
Contemplere oculis: Hypsea cæcior illa,
Quæ mala sunt, spectes. ô crus, ô brachia: verùm
Depygis, nasuta, breui latere, ac pede longo est.
Matronæ, præter faciem, nil cernere possis,
Cætera, ni Catia est, demissa veste tegentis.
Si interdicta petes vallo circundata, (nam te
Hoc facit insanum) multa tibi tum officient res:
Custodes, lectica, ciniflones, parasitæ,
Ad talos stola demissa, & circundata palla
Plurima: quæ inuideant purè apparere tibi rem.
Altera nil obstat: Cois tibi, penè videre est,
Vt nudam: ne crure malo, ne sit pede turpi:
Metiri possis oculo latus: an tibi mauis
Insidias fieri, pretiúmque auellier antè,
Quàm mercem ostendi? leporem venator, vt alta
In niue sectatur: positum sic tangere nolit:
Captat, & apponit: meus est amor huic similis: nam
Transuolat in medio posita: & fugientia captat.
Hiscéne versiculis speras tibi posse dolores,
Atque æstus, curásque graues è pectore pelli?
Nonne cupidinibus statuet natura modum quem?
Quid latura, sibi quid sit dolitura negatum,
Quærere plus prodest, & inane abscindere soldo?
Num, tibi cùm fauces vrit sitis: aurea quæris
Pocula? num esuriens fastidis omnia præter
Pauonem, rhombúmque? tumet tibi cùm inguina: num, si
Ancilla, aut verna est præsto puer, impetus in quem
Continuò fiat, malis tentigine rumpi?
Nō ego namque parabilem amo Venerem, facilémque.

Illam pòst paulò, sed pluris, si exierit vir.
Gallis hanc Philodemus ait: sibi, quæ neque magno
Stet pretio, neque cunctetur, cum est iussa, venire.
Candida: rectáque sit: munda hactenus, vt neque lõga,
Nec magis alba velit, quàm det natura, videri.
Hæc vbi supposuit dextro corpus mihi læuum:
Ilia, & Aegeria est: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor ne, dum futuo, vir rure recurrat:
Ianua frangatur: latret canis: vndíque magno
Pulsa domus strepitu resonet, vel pallida lecto
Desiliat mulier: miseram se conscia clamet:
Cruribus hæc metuat: doti deprensa, egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo:
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miserum est: Fabio vel iudice vincam.

SATYRA III.

OMnibus hoc vitium est cantoribus, inter amicos
Vt nunquam inducant animum cantare, rogati:
Iniussi nunquam desistant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris, atque suam, non
Quicquam proficeret. si collibuisset, ab ouo
Vsque ad mala citaret, Io Bacche, modò summa
Voce, modò hac, resonat chordis quæ quatuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: sæpe velut qui
Currebat fugiens hostem persæpe, velut qui
Iunonis sacra ferret. habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem seruos. modò reges, atque tetrarchas,
Omnia magna loquens. modò, sit mihi mensa tripes, &
Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamuis crassa queat. decies centena dedisses
Huic parco paucis contento: quinque diebus

Nil

Nil erat in loculis, noctes vigilabat ad ipsum
Mane: diem totum stertebat. nil fuit vnquam
Sic impar sibi. nunc aliquis dicat mihi: quid tu?
Nullane habes vitia? immo alia, haud fortasse minora.
Menius absentem Neuium cum carperet: heus tu
Quidam ait, ignoras te? an vt ignotum dare nobis
Verba putas? egomet mi ignosco, Menius inquit.
Stultus, & improbus hic amor est, dignúsque notari.
Cùm tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quàm aut aquila, aut serpẽs Epidaurius? at tibi cõtra
Euenit: inquirant vitia vt tua rursus & illi.
Iracundior est paulo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri possit, eo quòd
Rusticius tonsa toga defluit, & malè laxus
In pede calceus haeret. at est bonus: vt melior vir
Non alius quisquam: at tibi amicus: at ingeniũ ingens
Inculto latet hoc sub corpore. denique te ipsum
Concute: nunquam tibi vitiorum inseuerit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala. namque
Neglectis vrenda filix innascitur agris.
Illuc praeuertamur, amatorem quod amicae
Turpia decipiunt caecum vitia: aut etiam ipsa haec
Delectant veluti Balbinum polypus Agnae.
Vellem in amicitia sic erraremus: & isti
Errori nomen virtus posuisset honestum.
At pater vt gnati, sic nos debemus amici,
Si quòd sit vitium, non fastidire. strabonem
Appellat petum pater: & pullum, malè paruus
Si cui filius est: vt abortiuus fuit olim,
Sisyphus, hunc varum, distortis cruribus, illum
Balbutit scaurum, prauis fultum malè talis.

Parcius hic viuit: frugi dicatur ineptus
Et iactantior hic paulò est: concinnus amic
Postulat, vt videatur. at est truculentior, atq.
Plus æquo liber: simplex, fortísque habeatur.
Caldior est? acres inter numeretur opinor:
Hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.
At nos virtutes ipsas inuertimus: atque
Sincerum cupimus vas incrustare. probus quis
Nobiscum viuit, multum demissus homo: illi
Tardo cognomen pingui damus, hic fugit omneis
Insidias, nullíque malo latus obdit apertum:
Cùm genus hoc inter vitæ versetur: vbi acris
Inuidia, atque vigent vbi crimina. pro bene sano,
Ac non incauto, fictum, astutúmque vocamus.
Simplicior si quis: qualem me sæpe libenter
Obtulerim tibi Mæcenas: vt fortè legentem,
Aut tacitum impellam, quouis sermone molestus:
Communi sensu planè caret, inquimus. eheu
Quàm temerè in nosmet legem sancimus iniquam.
Nam vitiis nemo sine nascitur. optimus ille est,
Qui minimis vrgetur. amicus dulcis, vt æquum est,
Cùm mea compenset vitiis bona: pluribus hisce,
(Si modò plura mihi bona sunt) inclinet: amari
Si volet. hac lege in trutina ponetur eadem.
Qui ne tuberibus propriis offendat amicum,
Postulat: ignoscat verrucis illius. æquum est
Peccatis veniam poscentem, reddere rursus.
Denique, quatinus excidit penitus vitium iræ,
Cetera item nequeunt stultis hærentia: cur non
Ponderibus, modulísque suis ratio vtitur? ac res
Vt quæque est, ita suppliciis delicta coërcet?
Si quis eum seruum, patinam qui tollere iussus,

Seme

Semesos pisces, tepidúmque liguerierit ius,
In cruce suffigat: Labeone insanior: inter
Sanos dicatur. quanto hoc furiosius, atque
Maius peccatum est? paulum deliquit amicus:
Quod nisi concedas, habeare insuauis, acerbus.
Odisti, & fugis, vt Drusonem debitor æris:
Qui nisi cum tristes misero venêre Calendæ,
Mercedem, aut nummos vnde extricat, amaras
Porrecto iugulo, historias, captiuum vt, audit.
Comminxit lectum potus: mensáve catillum
Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem
Aut positum ante mea, quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens: minus hoc iucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit? aut si
Prodiderit commissa fide? sponsúmve negarit?
Quis paria esse ferè placuit peccata, laborant,
Cum ventum ad verum est: sensus, moré sque repugnat,
Atque ipsa vtilitas iusti propè mater, & æqui:
Cùm prorepserunt primis animalia terris,
Mutum, & turpe pecus, glandē, atque cubilia propter,
Vnguibus, & pugnis, dein fustibus, atque ita porrò
Pugnabant armis, quæ post fabricauerat vsus.
Donec verba, quibus voces, sensúsque notarent,
Nomináque inuenere: dehinc absistere bello,
Oppida cœperunt munire, & ponere leges,
Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus deterrima belli
Caussa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior cedebat: vt in grege taurus.
Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est:
Tempora si, fastósque velis euoluere mundi.

Parcius hic viuit: frugi dicatur ineptus
Et iactantior hic paulò est: concinnus amicis
Postulat, vt videatur. at est truculentior, atque
Plus æquo liber: simplex, fortísque habeatur.
Caldior est? acres inter numeretur opinor:
Hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.
At nos virtutes ipsas inuertimus: atque
Sincerum cupimus vas incrustare. probus quis
Nobiscum viuit, multum demissus homo: illi
Tardo cognomen pingui damus, hic fugit omneis
Insidias, nullíque malo latus obdit apertum:
Cùm genus hoc inter vita versetur: vbi acris
Inuidia, atque vigent vbi crimina. pro bene sano,
Ac non incanto, fictum, astutúmque vocamus.
Simplicior si quis: qualem me sæpe libenter
Obtulerim tibi Mœcenas: vt fortè legentem,
Aut tacitum impellam, quouis sermone molestus:
Communi sensu planè caret, inquimus. eheu
Quàm temerè in nosmet legem sancimus iniquam.
Nam vitiis nemo sine nascitur. optimus ille est,
Qui minimis vrgetur. amicus dulcis, vt æquum est,
Cùm mea compenset vitiis bona: pluribus hisce,
(Si modò plura mihi bona sunt) inclinet: amari
Si volet. hac lege in trutina ponetur eadem.
Qui ne tuberibus propriis offendat amicum,
Postulat: ignoscat verrucis illius. æquum est
Peccatis veniam poscentem, reddere rursus.
Denique, quatinus excidit penitus vitium iræ,
Cetera item nequeunt stultis hærentia: cur non
Ponderibus, modulísque suis ratio vtitur? ac res
Vt quæque est, ita suppliciis delicta coërcet?
Si quis eum seruum, patinam qui tollere iussus,
Seme

Semesos pisces, tepidúmque liguerierit ius,
In cruce suffigat: Labeone insanior: inter
Sanos dicatur. quanto hoc furiosius, atque
Maius peccatum est? paulum deliquit amicus:
Quod nisi concedas, habeare insuauis, acerbus.
Odisti, & fugis, vt Drusonem debitor aris:
Qui nisi cum tristes misero venêre Calendæ,
Mercedem, aut nummos vnde extricat, amaras
Porrecto iugulo, historias, captiuum vt, audit.
Comminxit lectum potus: mensáve catillum
Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem:
Aut positum ante mea, quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens: minus hoc iucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit? aut si
Prodiderit commissa fide? sponsúmve negarit?
Quis paria esse ferè placuit peccata, laborant,
Cum ventum ad verum est: sensus, moresque repugnat,
Atque ipsa vtilitas iusti propè mater, & æqui:
Cùm prorepserunt primis animalia terris,
Mutum, & turpe pecus, glandẽ, atque cubilia propter,
Vnguibus, & pugnis, dein fustibus, atque ita porrò
Pugnabant armis, quæ post fabricauerat vsus.
Donec verba, quibus voces, sensúsque notarent,
Nomináque inuenere: dehinc absistere bello,
Oppida cœperunt munire, & ponere leges,
Nequis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus deterrima belli
Caussa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior cedebat: vt in grege taurus.
Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est:
Tempora si, fastósque velis euoluere mundi.

Nec natura potest iusto secernere iniquum:
Diuidit vt bona diuersis, fugienda petendis:
Nec vincet ratio hoc, tantundem vt peccet, idémque,
Qui teneros caules alieni fregerit horti:
Et qui nocturnus diuum sacra legerit, adsit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Nec scutica dignum, horribili sectere flagello.
Nam vt ferula cædas meritum maiora subire
Verbera, non vereor: cùm dicas esse pareis res
Furta latrociniis: & magnis parua, mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
Permittant homines. si diues, qui sapiens est,
Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex:
Cur optas, quod habes? non nosti quid pater, inquit,
Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi nunquam,
Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens. quo?
Vt quamuis tacet Hermogenes: cantor tamen, atque
Optimus est modulator: vt Alfenus vafer omni
Abiecto instrumento artis, clausáque taberna,
Sutor erat, sapiens operis sic optimus omnis
Est opifex: sic rex solus. vellunt tibi barbam
Lasciui pueri: quos tu nisi fuste coërces,
Vrgeris turba circum te stante: misérque
Rumperis: & latras magnorum maxime regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lauatum
Rex ibis: neque te quisquam stipator, ineptum
Præter Crispinum, sectabitur: & mihi dulces
Ignoscent, si quid peccauero stultus, amici;
Inq; vicem illorum patiar delicta libenter:
Priuatúsque magis viuam te rege beatus.

SATYRA IIII.

EVpolis, atque Cratinus, Aristophanésque poëta,
Atq; alij, quorũ comedia prisca virorum est: Si

Si quis erat dignus describi, quod malus, aut fur,
Quòd mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus: multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus,
Mutatis tantum pedibus, numerisq; facetus,
Emunctæ naris, durus componere versus.
Nam fuit hoc vitiosus: in hora sæpe ducentos,
Vt magnum, versus dictabat stans pede in vno,
Cùm flueret lutulentus erat. quod tollere velles
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem:
Scribendi rectè: nam vt multum, nil moror. ecce
Crispinus minimo me prouocat: accipe si vis,
Accipe iam tabulas, detur nobis locus, hora,
Custodes: videamus vter plus scribere possit.
Di bene fecerunt: inopis me quódque pusilli
Finxerunt animi, raro, & perpauca loquentis.
At tu conclusas hircinis follibus auras
Vsque laborantes, dum ferrum molliat ignis.
Vt mauis, imitare beatus Fannius, vltrò
Delatis capsis & imagine: cum mea nemo
Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rem,
Quòd sũt, quos genus hoc minimè iuuat: vtpote plureis
Culpari dignos. quem vis media erue turba:
Aut ob auaritiam, aut misera ambitione laborat.
Hic nuptarum insanit amoribus: hic puerorum:
Hunc capit argenti splendor. stupet Albius ære:
Hic mutat merces surgente à sole ad eum, quo
Vespertina tepet regio? quin per mala præceps
Fertur. vti puluis collectus turbine: ne quid
Summa deperdat metuens, aut ampliet vt rem.
Omnes hi metuunt versus: odêre poëtas.
Fœnum habet in cornu, longè fuge, dummodò risum

Excutiat sibi: non hic cuiquam parcet amico.
Et quodcunque semel chartis illeuerit, omneis
Gestiet à furno redeunteis scire, lacuq;
Et pueros, & anus. agedum pauca accipe contrà.
Primum ego me illorum, dederim quibus esse poëtas,
Excerpam numero: neque enim concludere versum
Dixeris esse satis: neque si quis scribat, vti nos,
Sermoni propiora, putes hunc esse poëtam.
Ingenium cui sit, mens diuinior, atque os
Magna sonaturum: des nominis huius honorem.
Idcirco quidam comœdia necne poëma
Esset, quæsiuere: quod acer spiritus, ac vis,
Nec verbis, nec rebus inest: nisi quòd pede certo
Differt sermoni, sermo merus. at pater ardens
Sæuit, quod meretrice nepos insanit amica
Filius: vxorem grandi cum dote recuset:
Ebrius, & magnum quod dedecus, ambulet ante
Noctem cum facibus. nunquid Pomponius istis
Audiret leuiora, pater si viueret? ergo
Non satis est puris versum perscribere verbis:
Quem si dissoluas, quiuis stomachetur eodem
Quo personatus, pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
Tēpora certa, modosq; & quod prius ordine verbū est,
Posterius facias præponens vltima primis:
Non, vt si soluas, postquam discordia tetra
Belli ferratos postes portásque refregit:
Inuenias etiam disiecti membra poëtæ.
Hactenus hæc: aliàs iustum sit nécne, poëma.
Nunc illuc tantum quæram meritóne tibi sit
Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci malè, cumque libellis,

Magnus

Magnus vterque timor latronibus: at bene si quis,
Et viuat puris manibus contemnat vtrumque
Vt sis tum similis Celi, Byrrique, latronum:
Non ego sim Capri neque Sulci: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos:
Quis manus insudet vulgi, Hermogenisque Tigelli.
Non recito cuiquam, nisi amicis, idq; coactus.
Non vbi vis, corámve quibus libet. in medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi. quique lauantes:
Suaue locus voci resonat conclusus. inanes
Hoc iuuat, haud illud quærentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno. lædere gaudes
Inquis: & hoc studio prauus facis. vnde petitum
Hoc in me iacis? est auctor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum:
Qui non defendit alio culpante: solutos
Qui captat risus hominum, famámque dicacis:
Fingere qui non visa potest: commissa tacere
Qui nequit: hic niger est, hunc tu Romane caueto.
Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos:
E quibus vnus auet, qua vis aspergere cunctos
Præter eum, qui præbet aquam: post, hunc quoque potus
Condita cùm verax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & vrbanus, libérque videtur
Infestos nigris, ego si risi, quod ineptus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum:
Liuidus, & mordax videor tibi? mentio si qua
De Capitolini furtis iniecta Petilli
Te coram fuerit, defendas, vt tuus est mos.
Me Capitolinus conuictore vsus, amic que
A puero est: caussáque mea permulta rogatus
Fecit: & incolumis lætor quòd viuit in vrbe:

Sed

Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
Fugerit. hic nigræ succus lolliginis, hæc est
Erugo mera: quod vitium procul absore chartis,
Atque animo prius, vt si quid promittere de me
Possum aliud: verè promitto, liberius si
Dixero quid, si fortè iocosius: hoc mihi iuris
Cum venia dabis: insevit pater optimus hoc me,
Vt fugerem, exemplis vitiorum quæque notando.
Cum me hortaretur parcè, frugaliter, atque
Viuerem vti contentus eo, quod mî ipse parasset:
Nónne vides, Albi vt male viuat filius? vtq;
Barus inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis velit, à turpi meretricis amore
Cum deterreret: Sectani dissimilis sis:
Ne sequerer mœchas concessa cum Venere vti
Possem, deprehensi non bella est fama Treboni,
Aiebat. sapiens vitatu, quidq; petitu
Sit melius, caussas reddet tibi: mi satis est: si
Traditum ab antiquis morem seruare, tuamq;,
Dum custodis eges, vitam, famámq; tueri
Incolumem possim. simulac durauerit ætas
Membra, animumq; tuum: nabis sine cortice. sic me
Formabat puerum dictis: & siue iubebat
Vt facerem quid: habes auctorem, quo facias hoc:
Vnum ex iudicibus selectis obiiciebat.
Siue vetabat: an hoc inhonestum, & inutile factum
Nécne sit, addubites? flagret rumore malo cùm
Hic, atque ille. auidos vicinum funus vt ægros
Exanimat: mortisq; metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent vitiis. ex hoc ego sanus ab illis,
Perniciem quæcunque ferunt, mediocribus, & queis

Ignoscas

Ignoscas, vitiis teneor, fortaſsis & iſtinc
Largiter abſtulerit longa ætas, liber amicus,
Conſilium proprium. neque enim cum lectulus, aut me
Porticus excepit: deſum mihi. rectius hoc eſt:
Hoc faciens, viuam melius: ſic dulcis amicis
Occurrant, hoc quidam non belle. nunquid ego illi
Imprudens olim faciam ſimile? hæc ego mecum
Compreſsis agito labris, vbi quid datur oci
Illudo chartis. hoc eſt mediocribus illis
Ex vitiis vnum: cui ſi concedere nolis,
Multa poëtarum veniat manus, auxilio quæ
Sit mihi: nam multo plures ſumus ac veluti te
Iudæi cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

E*Greſſum magna, me excepit Aritia, Roma*
Hoſpitio modico: rhetor comes Heliodorus
Græcorum longe doctiſsimus: inde Forum Appi
Differtum nautis cauponibus atque malignis,
Hoc iter ignaui diuiſimus, altius ac nos
Præcinctis vnum minus eſt grauis Appia tardis.
Hîc ego, propter aquam, quod erat deterrima, ventri
Indico bellum, cœnanteis haud animo æquo
Expectans comites. iam nox inducere terris
Vmbras, & cœlo diffundere ſigna parabat.
Tum pueri nautis, pueris conuicia nautæ
Ingerere. huc appelle, trecentos inſeris: ohe
Iam ſatis eſt, dum æs exigitur, dum mula ligatur:
Tota abit hora mali culices ranæq; paluſtres
Auertunt ſomnos: abſentem cantat amicam
Multa prolutus vappa nauta, atque viator
Certatim: tandem feſſus dormire viator

Incipit

Incipit: ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat: stertitq; supinus.
Iamq; dies aderat: cùm nil procedere lyntrem
Sentimus: donec cerebrosus prosilit vnus
Ac mulæ, nautæq; caput, lumbósq; saligno
Füste dolat, quarta vix demum exponitur hora:
Ora manusq; tua lauimus Feronia lympha.
Milia tum pransi tria repsimus: atque subimus
Impositum saxis latè candentibus Anxur.
Huc venturus erat Mæcenas optimus, atque
Cocceius, missi magnis rebus vterque
Legati, auersos soliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. interea Mæcenas aduenit, atque
Cocceius, Capitoq; simul Fonteius, ad vnguem
Factus homo, Antoni, non vt magis alter amicus.
Fundos Aufidio Lusco pretore libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
Prætextam, & latum clauum, prunæq; catillum.
In Mamurrarum lassi deinde vrbe manemus,
Murena præbente domum, Capitone culinam.
Postera lux oritur multo gratissima: namque
Plotius, & Varius Sinuessæ, Virgiliusq;
Occurrunt: animæ, quales neque candidiores
Terra tulit: neque quis me sit deuinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt!
Nil ego contulerim iucundo sanus amico.
Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
Præbuit: & parochi quæ debent, ligna, saelmque.
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Lusum it Mæcenas: dormitum ego, Virgiliusque:
Namque pila lippis inimicum, & ludere crudis

Hinc nos Coccei recipit plenissima villa:
Quæ superest Caudi cauponas. Nunc mihi paucis
Sarmenti scurræ pugnam, Messiq; Cicerri
Musa velim memores: & quo patre natus vterque
Contulerit lites. Messiclarum genus Osci:
Sarmenti domina extat, ab his maioribus orti
Ad pugnam venere. prior Sarmentus, equi te
Esse feri similem dico. ridemus, & ipse
Messius, accipio: caput & mouet. ô tua cornu
Ni foret exsecto frons, inquit: quid faceres? cùm
Sic mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setosam leui frontem turpauerat oris,
Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus
Pastorem saltaret vti Cyclopa rogabat:
Nil illi larua, aut tragicis opus esse cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc: donasset: iámve catenam
Ex voto Laribus, quærebat. scriba quod esset:
Deterius nihilo dominæ ius esse. rogabat
Denique, cur nunquam fugisset. cui satis vna
Farris libra foret. gracili sic, támque pusillo.
Prorsus iucundè cœnam produximus illam
Tendimus hinc rectà Beneuentum, vbi sedulus hospes
Pene arsit, macros dum turdos versat in igne:
Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
Vulcano, summum properabat lambere tectum.
Conuiuas auidos cœnam, seruosq; timenteis
Tum rapere, atque omneis restinguere velle videres.
Incipit ex illo montes Appulia notos
Ostentare mihi: quos torret Atabulus: & quos
Nunquam erepsemus: nisi nos vicina Triuici
Villa recepisset lachrymoso non sine fumo,
Vdos cum foliis ramos vrente camino.

Hic

Hîc ego mendacem stultissimus vsque puellam
Ad mediam noctem expecto, somnus tamen auffert
Intentum Veneri. tum immundo somnia visu
Nocturnam vestem maculant, ventrémque supinum:
Quatuor hinc rapimur, viginti & millia rhedis,
Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est:
Signis perfacile est. venit vilissima rerum
Hîc aqua: sed panis longe pulcherrimus vltro
Callidus vt soleat humeris portare viator:
Nam Canusi lapidosus, aqua non ditior vrna,
Qui locus à forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hinc Varius discedit mœstus amicis.
Inde Rubos fessi peruenimus: vtpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Postea tempestas melior: via peior, adusque
Bari mœnia piscosi. dehinc Gnatia lymphis
Iratis extructa dedit risusq́, iocosq́:
Dum flamma sine, tura liquescere limine sacro
Persuadere cupit. credat Iudæus Apella
Non ego. namque deos didici securum agere æuum:
Nec si quid miri faciat natura: deos id
Tristeis ex alto cœli demittere tecto.
Brundusium longæ finis chartæq́, viæq́.

SATYRA VI.

NOn, quia Mœcenas Lydorum quidquid Etruscos
Incoluit fineis, nemo generosior est te:
Nec, quòd auus tibi maternus fuit, atque paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarint:
Vt plerique solent, naso suspendis adunco
Ignotos, vt me libertino patre natum.
Cùm referre negas, quali sit quisque parente
Natus, dum ingenuus: persuades hoc tibi verè

Ante

Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos sæpe viros nullis maioribus ortos,
Et vixisse probos, amplis, & honoribus auctos.
Contrà Leuinum Valeri genus, unde superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, vnius assis
Non vnquam pretio pluris licuisse, notante
Iudice, quem nosti, populo: qui stultus honores
Sæpe dat indignis: & famæ seruit ineptus:
Qui stupet in titulis, & imaginibus. quid oportet
Nos facere à vulgo longè, latéque remotos?
Namque esto, populus Leuino mallet honorem,
Quàm Decio mandare nouo: censórque moueret
Appius, ingenuo si non essem patre natus.
Vel meritò, quoniam in propria non pelle quiessem.
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis, quo tibi Tulli
Sumere depositum clauum? fieríque tribunum?
Inuidia accreuit: priuato quæ minor esset.
Nam vt quisque insanus nigris medium impediit crus
Pellibus, & latum demisit pectore clauum:
Audit continuò, quis homo hic? aut quo patre natus?
Vt si qui ægrotet, quo morbo Barrus: haberi
Et cupiat formosus: eat quacunque: puellis
Iniiciat curam quærendi singula: quali
Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, ciueis, vrbem sibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum:
Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
Omneis mortaleis curare, & quærere cogit.
Túne Syri Damæ, aut Dionysi filius, audes
Deiicere è saxo ciueis? aut tradere Cadmo?
At Nouius collega gradu post me sedet vno.

Namque est ille, pater quod erat meus, hoc tibi Paulus
Et Messala videris. at hic si plostra ducenta,
Concurrántque foro tria funera: magna sonabit
Cornua quod, vincátque tubas, saltem tenet hoc nos,
Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum,
Nunc, quia Mæcenas tibi sum conuictor: at olim
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est: quia non vt forsan honorem
Iure mihi inuideat quiuis: ita te quoque amicum:
Præsertim cautum dignos assumere, praua
Ambitione procul, felicem dicere non hoc
Me possum casu: quòd te sortitus amicum.
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius, post hunc Varius dixere, quid essem.
Vt veni coram, singultim pauca locutus,
Infans namque pudor prohibebat plura profari:
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano vectari rura caballo:
Sed, quod eram, narro respondes (vt tuus est mos)
Pauca. abeo, & reuocas nono post mense: iubésque
Esse in amicorum numero magnum hoc ego duco:
Quòd placui tibi, qui turpi secernis honestum:
Non patre præclaro, sed vita, & pectore puro,
Atqui si vitiis mediocribus, ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta: velut si
Egregio inspersos reprendas corpore næuos:
Si neque auaritiam, neque sordeis, ac mala lustra
Obiiciet verè quisquam mihi: purus, & insons)
(Vt me collaudem) si & viuo charus amicis:
Caussa fuit pater his: qui macro pauper agello
Noluit in Flaui ludum me mittere magni:

Quò

Quò pueri magnis è centurionibus orti,
Læuo suspensi loculos, tabulámque lacerto,
Ibant octonis referentes Idibus æra.
Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
Artes, quas doceat quiuis eques, atque senator
Semet prognatos. vestem, seruósque sequenteis
In magno vt populo si quis vidisset: auita
Ex re, præberi sumptus mihi crederet illos,
Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum,
Qui primus virtutis honos. seruabit ab omni
Non solùm facto, verùm opprobrio quoque turpi,
Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, olim
Si præco paruas, aut, vt fuit ipse. coactor
Mercedes sequerer: neque ego essem questus. ob hoc, nũc
Laus illi debetur, & à me gratia maior.
Nil me pœniteat sanum patris huius: eóque
Non, vt magna dolo factum negat esse suo pars,
Quòd non ingenuos habeat, claróśque parentes:
Sic me defendam. longè mea discrepat istis
Et vox, & ratio. nam si natura iuberet
A certis annis æuum remeare peractum:
Atque alios legere ad fastum, quoscunque parenteis
Optaret sibi quisque: meis contentus honestos
Fascibus, & sellis, nolim mihi sumere demens
Iudicio vulgi: sanus fortasse tuo: quòd
Nollem onus haud vnquam solitus portare molestum.
Nam mihi continuò maior quærenda foret res:
Atque salutandi plures: ducendus, & vnus,
Et comes alter: vti ne solus rúsve peregréve,
Exirem: plures calones, atque caballi
Pascendi ducenda petorita, nunc mihi curto

Ire licet mulo, vel si libet, vsque Tarentum:
Mantica cui lumbos onere vlceret, atque eques armos.
Obiiciet nemo sordeis mihi, quas tibi Tulli:
Cum Tiburte via prætorem quinque sequuntur
Te pueri lasanum portantes, œnophorúmque.
Hoc ego commodius, quam tu præclare senator,
Milibus atque aliis viuo. quacunque libido est,
Incedo solus; percontor quanti olus, ac far.
Fallacem circum, vespertinúmque pererro
Sæpe forum; assisto diuinis: inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, laganique catinum.
Cœna ministratur pueris tribus: & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: astat echinus
Vilis: cum patera guttus, Campana supellex.
Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quòd cras
Surgendum sit manè: obeundus Marsia: qui se
Vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.
Ad quartam iaceo: post hanc vagor: aut ego lecto,
Aut scripto, quod me tacitum iuuet, vngor oliuo:
Non quo fraudatis immundus Nacca lucernis.
Ast vbi me fessum sol acrior ire lauatum
Admonuit: fugio rabiosi tempora signi.
Pransus non auidè quantum interpellet inani
Ventrem diem durare, domesticus otior. hæc est
Vita solutorum misera ambitione, grauique:
His me consolor, victurum suauius, ac si
Quæstor auus, pater atque meus, patruúsque fuissent.

SATYRA VII.

PRoscripti Regis Rupili pus, atque venenum
Hybrida quo pacto sit Persius vltus opinor
Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse.
Persius hic permagna negocia diues habebat

Clazo

Clazomenis: etiam lites cum Rege molestas
Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem:
Confidens, tumidúsque, adeo sermonis amari,
Sisennas, Barros, vt equis præcurreret albis.
Ad Regem redeo. postquam nihil inter vtrunque
Conuenit. hoc etenim sunt omnes iure molesti,
Quo fortes, quibus aduersum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillem
Ira fuit capitalis: vt vltima diuideret mors:
Non aliam ob caussam, nisi quòd virtus in vtroque
Summa fuit. duo si discordia vexat inerteis:
Aut si disparibus bellum incidat, vt Diomedi
Cum Lycio Glauco: discedat pigrior, vltrò
Muneribus missis Bruto prætore tenente
Ditem Asiam Rupili, & Persi par pugnat: vti non
Compositus melius cum Bito Bacchius. in ius
Acres procurrunt, magnum spectaculum vterque.
Persius exponit caussam: ridetur ab omni
Conuentu: laudat Brutum: laudátque cohortem.
Solem Asiæ Brutum appellat: stellásque salubreis
Appellat comites: excepto Rege: canem illum,
Inuisum agricolis sidus, venisse: ruebat
Flumen vt hibernum, fertur quò rara securis.
Tum Prænestinus salso, multúmque fluenti
Expressa arbusto regerit conuitia, durus
Vindemiator, & inuictus, cui sæpe viator
Cessisset, magna compellans voce cucullum.
At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius, exclamat: per magnos Brute deos te
Oro: qui reges consueris tollere. cur non
Hunc Regem iugulas? operum hoc (mihi crede) tuorum est.

SATYRA VIII.

OLim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cum faber incertus scamnum, faceretne Priapũ:
Maluit esse deum: deus inde ego furum, auiúmque
Maxima formido: nam fures dextra coërcet,
Obscœnúmque ruber porrectus ab inguine palus:
Ast importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa: vetátque nouis considere in hortis.
Huc prius angustis eiecta cadauera cellis
Conseruus vili portanda locabat in arca.
Hoc miseræ plebis stabat commune sepulchrum,
Pantolabo scurræ, Nomentanóque nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat: hæredes monimentum ne sequerentur.
Nunc licet Aesquiliis habitare salubribus: atque
Aggere in aprico spatiari: quo modo tristes
Albis informem spectabant ossibus agrum.
Cùm mihi non tantùm furésque, feræq; suetæ
Hunc vexare locum, curæ sunt, atque labori:
Quantum, carminibus quæ versant, atque venenis
Humanos animos: has nullo perdere possum,
Nec prohibere modo, simul ac vaga Luna decorum
Protulit os: quin ossa legant, herbásque nocenteis.
Vidi egomet nigra succinctam vadere palla
Canidiam pedibus nudis: passóque capillo,
Cum Sagana maiore vlulantem (pallor vtrasque
Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnum
Cœperunt. cruor in fossam confusus: vt inde
Maneis elicerent animas responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: maior
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat, seruilibus vtq;

Iam

Iam peritura, modis. Hecaten vocat altera, sæuam
Altera Tisiphonem. serpentes, atque videres
Infernas errare canes: Lunámque rubentem,
Ne foret his testis, post magna latêre sepulcra.
Mentior at si quid: merdis caput inquiner albis
Coruorum: atque in me veniat mictum, atque cacatum
Iulius, & fragilis Pedatia, furq; Voranus.
Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
Vmbræ cùm Sagana resonarent triste, & acutum?
Vtq; lupi barbam variæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris? & imagine cerea
Largior arserit ignis? & vt non testis inultus
Horruerim voces Furiarum, & facta duarum?
Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi
Diffisa nate ficus: at illæ currere in vrbem.
Canidiæ denteis, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno risúque, iocóque videres.

SATYRA IX.

IBam forte via Sacra (sicut meus est mos)
Nescio quid meditans nugarum, totus in illis,
Occurrit quidam notus mihi nomine tantùm,
Arreptáque manu, Quid agis dulcissime rerum?
Suauiter, vt nunc est, inquam: & cupio omnia, quæ vis.
Cùm assectaretur: nunquid vis? occupo: at ille,
Noris nos? inquit, docti sumus. hîc ego, pluris
Hoc inquam, mihi eris, miserè discedere quærens.
Ire modò ocyus: interdum consistere: in aurem
Dicere nescio quid puero: cùm sudor ad imos
Manaret talos, ô te Bollane, cerebri
Felicem, aiebam tacitus. cum quidlibet ille
Garriret: vicos, vrbem laudaret vt illi

Nil respondebam: miserè cupis, inquit, abire,
Iamdudum video: sed nil agis: vsque tenebo,
Persequar. hinc quò nunc iter est tibi? nil opus est te
Circumagi quemdam volo visere, non tibi notum:
Trans Tiberim longè cubat is prope Cæsaris hortos.
Nil habeo, quod agã & non sum piger. vsque sequar te.
Demitto auriculas: vt iniqua mentis asellus,
Cùm grauius dorso subiit onus, incipit ille.
Si bene me noui: non Viscum pluris amicum,
Non Varium facies. nam quis me scribere plureis,
Aut citius possit versus? quis membra mouere
Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hîc erat. est tibi mater?
Cognati? quis te saluo est opus? haud mihi quisquam.
Omnes composui. felices. nunc ego resto,
Confice. namque instat fatum mihi triste: Sabella
Quod puero cecinit, diuina mota anus vrna.
Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis,
Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra.
Garrulus hunc quando consumet cumque: loquacis,
Si sapiat, vitet: simulac adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Vestæ, quarta iam parte diei
Præterita; & casu tunc respondere vadato
Debebat: quod ni fecisset: perdere litem.
Si me amas, inquit, paulum hîc ades. intercam, si
Aut valeo stare: aut noui ciuilia iura:
Et propero, quò scis. Dubius sum, quid faciam, inquit:
Té ne relinquam an rem. Me sodes. Non faciam, ille.
Et præcedere cœpit. ego, vt contendere durum est,
Cum victore sequor. Mæcenas quo modo tecum?
Hinc repetit, paucorum hominum, & mentis bene sanæ?
Nemo dexterius fortuna est vsus. Haberes

Magnum adiutorem: posset qui ferre secundas:
Hunc hominem si velles tradere. dispeream, ni
Summosses omneis. non isto viuimus illic,
Quo tu rere, modo. domus hac nec purior vlla est:
Nec magis his aliena malis. nil mi officit vnquam:
Ditior hic. aut est quia doctior. est locus vni-
Cuique suus. magnum narras, vix credibile. atqui
Sic habet. accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse: velis tantummodo: qua tua virtus
Expugnabis, & est qui vinci possit: eóque
Difficileis aditus primos habet. haud mihi deero:
Muneribus seruos corrumpam, non hodie si
Exclusus fuero, desistam: tempora quaram:
Occurram in triuiis, deducam. Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. hac dum agit: ecce
Fuscus Aristius occurrit mihi carus: & illum
Qui pulchrè nosset consistimus: vnde venis? &
Quò tendis? rogat: & respondet. vellere cœpi:
Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
Distorquens oculos: vt me eriperet. malè salsus
Ridens dissimulare meum iecur vrere bilis.
Certè nescio quid secreto velle loqui te
Aiebas mecum. memini bene: sed meliori
Tempore dicam: hodie tricesima sabbata. vin' tu
Curtis Iudæis oppedere? Nulla mihi inquam
Relligio est. At mi: sum paulo infirmior, vnus
Multorum, ignosces: alias loquar. hunccine solem
Tam nigrum surrexe mihi? fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit, casu venit obuius illi
Aduersarius: & quò tu turpissime, magna
Exclamat voce: & licet antestari? ego verò
Oppono auriculam. rapit in ius clamor vtrinque:

Vndique concursus: sic me seruauit Apollo:

SATYRA X.

NEmpe incomposito dixi pede currere versus
Lucilli. quis tam Lucilli fautor ineptè, est,
Vt non hoc fateatur? at idem, quod sale multò
Vrbem defricuit: chara laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cætera. nā sic
Et Laberi mimos, vt pulchra poëmata, mirer.
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris: & est quædam tamen hîc quoque virtus.
Est breuitate opus: vt currat sententia: neu se
Impediat verbis lassa onerantibus aures.
Et sermone opus est modò tristi, sæpe iocoso,
Defendêre vicem modò rhetoris, atque poëtæ:
Interdum vrbani, parcentis viribus, atque
Extenuantis eas consultò. ridiculum acri
Fortius, & melius magnas plerunque secat res
Illi scripta quibus comœdia prisca viris est,
Hoc stabant: hoc sunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes vnquam legit, neque simius iste
Nil præter Caluum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit: quod verbis Græca Latinis
Miscuit. ô seri studiorum, quid ne putatis
Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? at sermo lingua concinnus vtraque
Suauior: vt Chio nota si commista Falerni est.
Cùm versus facias, teipsum percontor: an & cùm
Dura tibi peragenda rei sit caussa Petilli?
Scilicet oblitus patriæque, patrisque Latini:
Cùm Pedius caussas exudet Publicola, atque
Coruinus: patriis intermiscere petita
Verba foris malis: Canusini more bilinguis.

Atque

Atque ego cùm Græcos facerem, natus mare citra,
Versiculos, vetuit me tali voce Quirinus
Post mediam noctem visus, cùm somnia vera:
In siluam non ligna feras insanius: ac si
Magnus Græcorum malis implere cateruas.
Turgidus Alpinus, iugulat dum Memnona, dumque
Defingit Rheni luteum caput, hæc ego ludo:
Quæ nec in æde sonent certantia iudice Tarpa:
Nec redeant iterum atque iterum spectanda theatris,
Arguta meretrice potes, Dauoq́ Chremeta
Eludente senem, comis garrire libellos
Vnus virorum Fundani. Pollio regum
Facta canit pede ter percusso forte epos acer,
Vt nemo, Varius ducit, molle atque facetum
Virgilio annuerant gaudentes rure Camœnæ.
Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
Atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem,
Inuentore minor: neque ego illi detrahere ausim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum sæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age quæso,
Tu nihil in magno doctus reprehendis Homero?
Nil comis Tragici mutat Lucillius Acci?
Non ridet versus Enni grauitate minores,
Cùm de se loquitur, non vt maiore reprensis?
Quid vetat, & nosmet Lucilli scripta legenteis
Quærere, num illius, num rerum dura negarit
Versiculos natura magis factos, & eunteis
Mollius? at si quis pedibus quid claudere senis
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus, totidem cœnatus Etrusci
Quale fuit Cassi rapido feruentius amni

Inge

Ingenium: capsis quem fama est esse, librisq́;
Ambustum propriis. fuerit Lucillius inquam
Comis & vrbanus: fuerit limatior idem,
Quàm rudis, & Græcis intacti carminis auctor:
Quamq́; poëtarum seniorum turba: sed ille,
Si foret hoc nostrum fato dilatus in æuum,
Detereret sibi multa: recideret omne, quod vltra
Perfectum traheretur: & in versu faciendo
Sæpe caput scaberet, viuos & roderet vngueis.
Sæpe stylum vertas, iterum, quæ digna legi sunt,
Scripturus: neque te vt miretur turba labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Non ego, nam satis est equitē mihi plaudere: vt audax
Contemptis aliis explosa Arbuscula dixit,
Mén' moueat cimex Pantilius? aut crucier, quòd
Vellicet absentem Demetrius? aut quòd ineptus
Fannius Hermogenis lædat conuiua Tigelli?
Plotius, & varius Mæcenas, Virgiliúsque,
Valgius, & probet hæc Octauius, optimus atque
Fuscus: & hæc vtinam Viscorum laudet vterque
Ambitione relegata te dicere possum
Pollio, te Messala tuo cum fratre, simulq́;
Vos Bibuli, & Serui, simul his te candide Furni:
Complureis alios, doctos ego quos, & amicos
Prudens prætereo? quibus hæc, sint qualiacunque,
Arridere velim, doliturus, si placeant spe
Deterius nostra Demetri, teque Tigelli,
Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

Q. HO

Q. HORATII FLACCI
SERMONVM LIBER II.
SATYRA I.

SVnt, quibus in Satyra videar nimis acer: & vltra
Legem tendere opus. sine neruis altera, quicquid
Composui, pars esse putat: similesq́; meorum
Mille die versus deduci posse. Trebati,
Quid faciam, præscribe. quiescas: ne faciam, inquis,
Omnino versus? Aio peream malè, si non
Optimum erat: verùm nequeo dormire ter vncti
Transnato Tiberim, somno quibus est opus alto:
Irriguumq́; mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit: aude
Cæsaris inuicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. cupidum pater optime vires
Deficiunt: neque enim quiuis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereunteis cuspide Gallos.
Aut labentis equo describat vulnera Parthi.
Attamen & iustum poteras, & scribere fortem
Scipiadam vt sapiens Lucillius. haud mihi deero
Cùm res ipsa feret, nisi dextro tempore Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem.
Cui malè si palpere, recalcitrat vndiq; tutus.
Quanto rectius hoc, quà tristi lædere versu
Pantolabum scurram, Nomentanumq́; nepotem,
Cùm sibi quisq; timet, quanquam est intactus: & odit,

Quid

Quid faciam? saltat Milonius: vt semel icto
Accessit feruor capiti, numerúsque lucernis.
Castor gaudet equis: ouo prognatus eodem,
Pugnis. quod capitum viuunt, totidem studiorum
Millia. me pedibus delectat claudere verba
Lucilli ritu, nostrum melioris vtroque.
Ille velut fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris: neque se malè gesserat vnquam,
Decurrens aliò, neque si bene. quò fit: vt omnis
Votiua pateat, veluti descripta tabella,
Vita senis. sequor hunc Lucanus, an Appulus anceps?
Nam Venusinus arat finem sub vtrumque colonus,
Missus ad hoc, pulsis (vetus est vt fama) Sabellis.
Quò ne per vacuum Romano incurreret hostis;
Siue quod Appula gens, seu quod Lucania bellum
Incuteret violenta. sed hic stylus haud petet vltro
Quenquam animantem: & me veluti custodiet ensis
Vagina tectus, quem cur distringere coner
Tutus ab infestis latronibus? ô pater, & rex
Iuppiter vt pereat positum rubigine telum,
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis. at ille,
Qui me commôrit (melius non tangere clamo)
Flebit: & insignis tota cantabitur vrbe.
Ceruius iratus leges minitatur, & vrnam:
Canidia Albuti, quibus est inimica, venenum:
Grande malum Turius, si quis se iudice certet.
Vt quo quisque valet suspectos terreat, vtque
Imperet hoc natura potens sic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. vnde, nisi intus
Monstratum? Scaeua viuacem crede nepoti
Matrem: nil faciet sceleris pia dextera, mirum
Vt neque calce lupus quenquam, neque dente petit bos.

Sed

Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam, seu me tranquilla senectus
Expectat: seu mors atris circumuolat alis,
Diues, inops, Romæ, seu fors ita iusserit, exul,
Quisquis erit vitæ scribam color. ô puer, vt sis
Vitalis metuo, & maiorum ne quis amicus
Frigore te feriat. Quid cùm est Lucillius ausus
Primus in hunc operis componere carmina morem?
Detrahere & pellem nitidus qua quisque per ora
Cederet, introrsum turpis? num Lælius, aut qui
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen
Ingenio offensi? aut læso doluêre Metello?
Famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
Primores populi arripuit populumque tributim,
Scilicet vni æquus virtuti, atque eius amicis.
Quin, vbi se à vulgo, & scena, in secreta remorant
Virtus Scipiadæ, & mitis sapientia Læli:
Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti: quidquam sum ego, quamuis
Infra Lucilli censum ingeniumque, tamen me
Cum magnis vixisse inuita fatebitur vsque
Inuidia; & fragili quærens illidere dentem,
Offendet solido: nisi quid tu docte Trebati
Dissentis. equidem nihil hinc diffingere possum.
Sed tamen vt monitus caueas, ne fortè negoci
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est,
Iudiciumque. Esto, si quis mala: sed bona si quis
Iudice condiderit laudatur Cæsare. si quis
Opprobriis dignum latrauerit, integer ipse:
Soluentur risu tabulæ: tu missus abibis.

SATYRA II.

QVæ virtus,& quanta,boni,sit viuere paruo:
Nec meus hic sermo est:sed quæ præcepit Ofellus
Rusticus, anormis,sapiens,crassáque Minerua:
Discite non inter lances,mensásque nitenteis:
Cum stupet insanis acies fulgoribus:& cum
Acliuis falsis animus,meliora recusat:
Verùm hîc impransi mecum disquirite. cur hoc?
Dicam si potero. malè verum examinat omnis
Corruptus iudex.leporem sectatus equóve
Lassus ab indomito, vel si Romana fatigat
Militia assuetum græcari,seu pila velox,
Molliter austerum studio fallente laborem,
Seu te discus agit:pete cedentem aëra disco.
Cum labor extuderit fastidia : siccus,manis
Sperne cibum vilem : nisi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta foris est promus.& atrum
Defendens pisces hiemat mare. tum sale panis
Latrantem stomachum bene leniet. vnde putas?aut
Qui partum? non in caro nidore voluptas
Summa,sed in te ipso est.tu pulmentaria quære
Sudando:pinguem vitiis, albúmque, nec ostrea,
Nec scarus aut poterit peregrina iuuare lagois.
Vix tamen eripiam,posito pauone,velis quin
Hoc potius, quàm gallina tergere palatum
Corruptus vanis rerum : quia veneat auro
Rara auis:& picta pandat spectacula cauda:
Tamquam ad rem attineat quicquã. num vesceris ista
Quam laudas pluma?coctóve num adest honor idem?
Carne tamen quamuis distat nihil hac magis illa:
Imparibus formis deceptum te patet. esto,
Vnde datum sentis, lupus hic Tiberinus,an alto

Captus

Captus hiet, pontésne inter iactatus, an amnis
Ostia sub Tusci? laudas insane trilibrem
Mullum: in singula quem minuas pulmenta necesse est.
Ducit te species video. quò pertinet ergo
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Maiorem natura modum dedit: his breue pondus.
Ieiunus stomachus rarò vulgaria temnit.
Porrectum magno magnum spectare catino
Vellem. ait Harpyis gula digna rapacibus. at vos
Præsentes Austri coquite horum obsonia: quamuis
Putet aper rhombúsque recens: mala copia quando
Aegrum sollicitat stomachum: cùm crapula plenus,
Atque acidas mauult inulas. Nec dum omnis abacta
Pauperies epulis regum, nam vilibus ouis,
Nigrísque est oleis hodie locus. haud ita pridem
Galloni præconis erat accipensere mensa
Infamis quid? tum rhombos minus æquora alebant?
Tutus erat rhombus, tutóque ciconia nido:
Donec vos auctor docuit prætorius. ergo
Siquis nunc mergos suaueis edixerit assos:
Parebit praui docilis Romana iuuentus.
Sordidus à tenui victu distabit, Ofello
Iudice. nam frustra vitium vitaueris illud,
Si te alio prauum detorseris. Auidienus,
Cui Canis ex vero dictum cognomen adhæret:
Quinquenneis oleas est, & siluestria corna:
Ac, nisi mutatum, parcit diffundere vinum: &
Cuius odorem olei nequeas perferre. licebit
Ille repotia, nataleis, aliósue dierum
Festos albatus celebret: cornu ipse bilibri
Caulibus instillat veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu sapiens vtetur? & horum

Vtrum imitabitur?ac vrget lu[illegible]:hac canis angit:
Mundus erit,qui non offendat ſordidus:atque
In neutram partem cultus miſer.hic neque ſeruis
Albuti ſenis exemplo,dum munia didit,
Sæuus erit:nec ſic vt ſimplex Næuius, vnctam
Cõuiuis præbebit aquam:vitium hoc quoque magnum.
Accipe nunc,victus tenuis quæ quantáque ſecum
Afferat:in primis valeas bene: nam variæ res
Vt noceant homini,credas,memor illius eſcæ,
Quæ ſimplex olim tibi ſederit. at ſimul aſsis
Miſcueris elixa:ſimul conchylia turdis:
Dulcia ſe in bilem vertent:ſtomachóque tumultum
Lenta feret pituita.vides, vt pallidus omnis
Cœna deſurgat dubia?quin corpus onuſtum
Heſternis vitiis animum quoque prægrauat vnà:
Atque affigit humo diuinæ particulam auræ:
Alter, vbi dicto citius,curata ſopori
Membra dedit:vegetus præſcripta ad munia ſurgit.
Hic tamen ad melius poterit tranſcurrere quondam:
Siue diem feſtum rediens adduxerit annus:
Seu recreare volet tenuatum corpus:vbique
Accedent anni:& tractari mollius ætas
Imbecilla volet.tibi quidnam accedet ad iſtam,
Quam puer & validus præſumis, mollitiem?ſeu
Dura valetudo inciderit,ſeu tarda ſenectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant:non quia naſus
Illis nullus erat:ſed credo hac mente, quòd hoſpes
Tardius adueniens,vitiatum commodius,quam
Integrum edax dominus conſumeret, hos vtinam inter
Heroas natum tellus me prima tuliſſet.
Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam?grandes rhombi,patinæq;

Grande

Grande ferunt vnà cum damno dedecus, adde
Iratum patrum, vicinos, te tibi iniquum,
Et frustra mortis cupidum, cùm deerit egenti
Aes, laquei pretium. iure, inquit, Trasius istis
Iurgatur verbis. ego vectigalia magna,
Diuitiásque habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod superat, non est melius quo insumere possis?
Cur eget indignus quisquam te diuite? quare
Templa ruunt antiqua Deûm? cur improbe charæ
Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?
Vni nimirum tibi rectè semper erunt res?
O magnus posthac inimicis risus. vter nam
Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
Pluribus assuerit mentem, corpúsque superbum,
An, qui contentus paruo, metuénsque futuri,
In pace, vt sapiens, aptarit idonea bello?
Quò magis his credas: puer hunc ego paruus Ofellum
Integris opibus noui, non latius vsum,
Quàm nunc accisis. videas metato in agello
Cum pecore, & gnatis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temerè edi in luce profesta
Quidquam præter olus fumosæ cum pede pernæ.
At mihi cùm longum post tempus venerat hospes:
Siue operum vacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus: bene erat, non piscibus vrbe petitis,
Sed pullo, atque hœdo: tum pensilis vua secundas,
Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
Post hoc ludus erat culpa potare magistra:
Ac venerata Ceres, vt culmo surgeret alto,
Explicuit vino contractæ seria frontis.
Sæuiat, atque nouos moueat fortuna tumultus:
Quãtũ hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut vos

O pueri nituistis? vt huc nouus incola venit?
Nam propria telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit. nos expulit ille,
Illum aut nequities, aut vafri inscitia iuris,
Postremò expellet certè viuacior hæres.
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli proprius; sed cedet in vsum
Nunc mihi, nunc alij. quocirca viuite fortes:
Fortiáque aduersis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

SIc raró scribis, vt toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quæque retexens
Iratus tibi, quòd vini, somníque benignus
Nil dignum sermone canas. quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti, sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe: nil est:
Culpantur frustra calami; immeritúsque laborat
Iratis natus paries diis, atque poëtis.
Atqui vultus erat multa, & præclara minantis,
Si vacuum tepido cepisset villula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Inuidiam placare paras virtute relicta?
Contemnêre miser, vitanda est improba Siren
Desidia: aut quicquid vita meliore parasti,
Ponendum æquo animo. Dî te Damasippe, deæq;
Verum ob consilium donent tonsore. sed vnde
Tam bene me nosti? postquam omnis res mea Ianum
Ad medium fracta est: aliena negocia curo,
Excussus propriis. olim nam quærere amabam,
Quo vafer ille pedes lauisset Sisyphus ære:
Quid scalptum infabrè, quid fusum durius esset.

Calli

Callidius huic signo ponebam millia centum:
Hortos, egregiásque domos, mercarier vnus
Cum lucro noram. vnde frequentia Mercuriale
Imposuêre mihi cognomen compita: noui,
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emouit veterem mirè nouus: vt solet, in cor
Traiecto lateris miseri, capitísque dolore:
Vt lethargicus hic cum fit pugil, & medicum vrget.
Dum nequid simile huic, esto vt libet ô bene ne te
Frustrere: insanis & tu: stultíque propè omnes:
Si quid Stertinius veri crepat: vnde ego mira
Descripsi docilis præcepta hæc, tempore, quo me
Solatus iussit sapientem pascere barbam:
Atque à Fabricio non tristem ponte reuerti.
Nam malè re gesta cùm vellem mittere operto
Me capite in flumen: dexter stetit: & caue faxis
Te quicquam indignum. pudor, inquit, te malus vrget:
Insanos qui inter vereare insanus haberi.
Primum nam inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te
Solo: nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala stultitia, & quæcunque inscitia veri
Cæcum agit: insanum Chrysippi porticus, & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto sapiente, tenet. nunc accipe quare
Desipiant omnes, æquè ac tu: qui tibi nomen
Insano posuere. velut siluis vbi passim
Palanteis error certo de tramite pellit:
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit: vnus vtríque
Error: sed variis illudit partibus. hoc te
Crede modò insanum: nihilo vt sapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. est genus vnum
Stultitiæ, nihilum metuenda timentis, in agris,

Vt rupeis, fluuiósque in campo obstare queratur.
Alterum & huic varium, & nihilo sapientius, igneis,
Per medios fluuiósque ruentis. clamet amica,
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, vxor,
Hic fossa est ingens: hîc rupes maxima: serua:
Non magis audierit: quàm Fustus ebrius olim
Cum Ilionam edormit: Catienis mille ducentis
Mater, te appello, clamantibus. huic ego vulgum
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit veteres statuas Damasippus emendo.
Integer est mentis Damasippi creditor? esto:
Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam:
Túne insanus eris, si acceperis? en magis excors
Reiecta præda, quàm præsens Mercurius fert?
Scribe decem Nerio: non est satis: adde Cicutæ
Nodosi tabulas: centum, mille adde catenas:
Effugiet tamen hac sceleratus vincula Proteus.
Cum rapies in iura, malis ridentem alienis:
Fiet aper: modò auis: modò saxum: & cum volet, arbor.
Si male rem gerere insani est: contra, bene sani:
Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli
Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.
Audire, atque togam iubeo componere, quisquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore:
Quisquis luxuria, tristiue superstitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
Dum doceo insanire omneis vos ordine audite.
Danda est hellebori multo pars maxima auaris:
Nescio an Anticyram ratio illis desinet omnem.
Hæredes Staberi summam incidêre sepulcro.
Ni sic fecissent: gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arri,

Frumen

Frumenti quantum metit Africa. siue ego praue,
Seu recte, hoc volui: ne sis patruus mihi. credo
Hoc Staberi prudentem animum vidisse. quid ergo
Sensit cum summam patrimoni insculpere saxo
Hæredes voluit? quoad vixit, credidit ingens
Pauperiem vitium: & cauit nihil acrius: vt si
Forte minus locuples vno quadrante periret,
Ipse videretur sibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina, humanaque pulchris
Diuitiis parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, iustus, sapiens etiam, & rex,
Et quicquid volet. hoc veluti virtute paratum,
Sperauit magnæ laudi fore. quid simile isti
Græcus Aristippus? qui seruos proiicere aurum
In media iussit Lybia: quia tardius irent
Propter onus segnes. vter est insanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite resoluit.
Si quis emat citharas, emptas comportet in vnum.
Nec studio citharæ, nec Musæ deditus vlli:
Si scalpra, & formas non sutor: nautica vela
Auersus mercaturis: delirus, & amens
Vndique dicatur merito. quid discrepat istis,
Qui nummos, aurumque recondit, nescius vti
Compositis, metuensque velut contingere sacrum?
Si quis ad ingentem frumenti semper aceruum
Porrectus vigilet cum longo fuste: neque illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum:
Ac potius foliis parcus vescatur amaris:
Si positis intus Chij veterisque Falerni
Mille cadis, nihil est tercentum millibus, acre
Potet acetum: age. si & stramentis incubet, vnde
Octoginta annos natus, cui stragula vestis,

Blattarum, ac tinearum epula, putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis videatur, eò quòd
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
Filius, aut etiam libertus vt ebibat hæres:
Dis inimice senex custodis, ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum?
Vngere si cauleis oleo meliore, capútque
Cœperis impexa, fœdum porrigine? quare,
Siquid vis, satis est: periuras, surripis, aufers
Vndique? tun' sanus? populum si cædere saxis
Incipias, seruósve tuos, quos ære pararis:
Insanum te omnes pueri, claméntque puellæ.
Cùm laqueo vxorem interimis, matrémque veneno:
Incolumi capite es? quid enim? neque tu hoc facis Argis
Nec ferro: vt demens genitricem occidit Orestes.
An tu reris eum occisa insanisse parente?
Ac non antè malis dementem actum Furiis, quàm
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin ex quo est habitus malè tutæ mentis Orestes:
Nil sanè fecit, quod tu reprehendere possis:
Non Pyladen ferro violare, ausúsve sororem
Electram: tantum male dicit vtrique, vocando
Hanc Furiam, hunc aliud, iussit quod splendida bilis.
Pauper Opimius argenti positi intus, & auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappámque profestis,
Quondam lethargo grandi est oppressus: vt hæres
Iam circum loculos, & claueis lætus, ouánsque
Curreret, hunc medicus multum celer, atque fidelis
Excitat hoc pacto: mensam poni iubet: atque
Effundi saccos nummorum, accedere plureis
Ad numerandum, hominem sic erigit, addit, & illud,

Ni

Ni tua custodis: auidus iam hoc auferet hæres
Men' viuo? Vt viuas igitur, vigila. hoc age. quid vis?
Deficient inopem venæ te: ni cibus, atque
Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
Tu cessas, agedum sume hoc Ptisanarium orizæ
Quanti empta, paruo. quanti ergo, octusfibus. eheu
Quid refert morbo, an furtis, pereámne rapinis,
Quisnam igitur sanus, qui non stultus. quid auarus?
Stultus & insanus. quid si quis non sit auarus,
Continuo sanus minimè. cur Stoice, dicam.
Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
Hic æger, rectè est igitur, surgétque, negabit:
Quòd latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non est periurus, neque sordidus. immolet æquis
Hic porcum Laribus. verum ambitiosus & audax.
Nauiget Anticyram. quid enim differt, barathróne
Dones quidquid habes an numquam vtare paratis,
Seruies Oppidius Canusi duo prædia diues
Antiquo censu, natis diuisse duobus
Fertur, & hoc moriens pueri dixisse vocatis
Ad lectum: Postquam te talos, Aule, nucésque
Ferre sinu laxo, donare, & ludere vidi:
Te Tiberi numerare? cauis abscondere tristem,
Extimui, ne vos ageret vesania discors.
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
Quare per diuos oratis vterque penateis,
Tu caue ne minuas, tu ne maius facias id,
Quod satis esse putat pater: & natura coërcet.
Præterea ne vos titillet gloria, iure-
Iurando obstringam ambos, vter ædilis fuerit, vel
Vestrum prætor: is intestabilis, & sacer esto.
In cicere, atque faba, bona tu perdásque lupinis,

Latus vt in circo spaciere, aut æneus vt stes,
Nudus agris, nudus nummis insane paternis?
Scilicet vt plausus, quos fert Agrippa, feras tu
Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
Ne quis humasse velit Aiacem Atrida vetas cur?
Rex sum. nil vltra quæro plebeius: & æquam
Rem imperito: ac si cui videor non iustus, inulto
Dicere, quæ sentit, permitto. maxime regum
Di tibi dent capta classem deducere Troia:
Ergo consulere, & mox respondere licebit?
Consule. cur Aiax heros ab Achille secundus
Putrescit, toties seruatis clarus Achiuis?
Gaudeat vt populus Priami, Priamusq; inhumato:
Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulchro?
Mille ouium insanus morti dedit, inclytum Vlyssem
Et Menelaum vna mecum se occidere clamans.
Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide natam
Ante aras, spargisq; mola caput improbe salsa:
Rectũ animi seruas? quorsum? insanus quid enim Aiax
Fecit, cum strauit ferro pecus? abstinuit vim
Vxore, & gnato, mala multa precatus Atridis,
Non ille aut Teucrum, aut ipsum violauit Vlyssem.
Verum ego, vt hærenteis aduerso littore naueis
Eriperem: prudens placaui sanguine diuos
Nempe tuo furiose? meo, sed non furiosus.
Qui species alias veri, scelerisq; tumultu
Permistas capiet, commotus habebitur: atque,
Stultitiáne erret, nihilum distabit, an ira
Aiax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
Cum prudens scelus ob titulos admittis inaneis:
Stas animo? & purum est vitio tibi cum tumidũ est cor?
Si quis lectica nitidum gestare amet agnam:

Huic

Huic vestem vt gnatæ, paret ancillas: paret aurum
Rufam, aut Pusillam appellet: fortiq; marito
Destinet vxorem: interdicto huic omne adimat ius
Prætor: & ad sanos abeat tutela propinquos.
Quid si quis gnatam pro muta deuouet agna.
Integer est animi? ne dixeris. ergo vbi prauas
Stultitia, hîc est summa insania. qui sceleratus,
Et furiosus erit, quem cœpit vitrea fama,
Hunc circum tonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriam, & Nomentanum arripe mecum.
Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimoni mille talenta:
Edicit, piscator vti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac Tusci turba impia vici,
Cum scurris fartor, cum velabro omne macellum,
Mane domum veniant, quid tum? venêre frequentes.
Verba facit leno, quicquid mihi, quicquid & horum
Cuique domi est, id crede tuum, vel nunc pete, vel cras,
Accipe, quid contrà iuuenis responderit æquus.
In niue Lucana dormis ocreatus: vt aprum
Cœnem ego: tu pisceis hyberno ex æquore vellis
Segnis ego, indignus qui tantum possideam, aufer
Sume tibi decies: tibi tantundem: tibi triplex,
Vnde vxor media currat de nocte vocata.
Filius Aesopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet vt decies solidum exorberet: aceto
Diluit insignem baccam: qui sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen, iaceretve cloacam
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellum,
Luscinias soliti impenso prandere coëmptas.
Quorsum abeant sani? creta an carbone notandi?

Aedifi

Aedificare casas, plostello adiungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectet barbatum: amentia verset:
Sic puerilius his ratio esse euincet amare,
Nec quicquam differre: vtrúmne in puluere trimus
Quale prius ludas opus: an meretricis amore
Sollicitus plores. quæro faciásne, quod olim
Mutatus Polemon. ponas insignia morbi,
Fasciolas, cubital, focalia: potus vt ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas:
Postquam est impransi correptus voce magistri.
Porrigis irato puero cum poma: recusat.
Sume Catelle: negat. si non des optat. amator
Exclusus quid distat, ait vbi secum, eat, an non,
Quo rediturus erat non arcessitus: & hæret
Inuisis foribus. nec nunc cum me vocet vltro
Accedam? an potius mediter finire dolores,
Exclusit: reuocat: redeam? non si obsecret. ecce
Seruus non paulò sapientior, ô here, quæ res
Nec modum habet, neque consilium, ratione modoq;
Tractari non vult. in amore hæc sunt mala, bellum,
Pax rursum. hæc si quis tempestatis propè ritu
Mobilia, & cæca fluitantia sorte, laboret
Reddere certa: sibi nihilo plus explicet: ac si
Insanire paret certa ratione, modoq;.
Quid? cum Picenis excerpens semina pomis
Gaudes: si cameram percusti forte: penes te es?
Quid cum balba feras annoso verba palato,
Aedificante casas qui sanior? adde cruorem
Stultitiæ: atque ignem gladio scrutare: modo inquam
Hellade percussa Marius cum præcipitat se,
Cerritus fuit? an commotæ crimine mentis

Absol

Absolues hominem, & sceleris damnabis eundem.
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat. & vnum,
Quoddam magnum addens, vnum me surpite morti:
Dis etenim facile est, orabat: sanus vtrisque
Auribus, atque oculis mentem, nisi litigiosus
Exciperet dominus, cùm venderet. hoc quoque vulgus
Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Iupiter ingenteis qui das, adimisq́ue dolores:
Mater ait pueri menseis, iam quinque cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit: illo
Mane die, quo tu, indicis ieiunia, nudus
In Tyberi stabit. casus medicúsve leuarit
Aegrum, ex præcipiti: mater delira necabit
In gelida fixum ripa. febrimq́ue reducet,
Quóne malo mentem concussa? timore deorum.
Hæc mihi Stertinius sapientum octauus, amico
Arma dedit: posthac ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atque
Respicere ignoto dicet pendentia tergo.
Stoice. post damnum sic vendas omnia pluris:
Qua me stultitia (quoniam non est genus vnum)
Insanire putas? ego nam videor mihi sanus:
Quid? caput abscissum demens cùm portat Agaue
Gnati infelicis: sibi tum furiosa videtur,
Stultum me fateor (liceat concedere veris)
Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
Aegrotare putes animi vitio accipe: primùm
Aedificas: hoc est longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore maiorem rides, Turbonis in armis

Spiri

Spiritum, & incessum: qui ridiculus minus illo?
An quodcunque facit Mœcenas: te quoque verum est,
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
Absentis ranæ pullis vituli pede pressis,
Vnus vbi effugit: matri denarrat, vt ingens
Bellua cognatos eliserit? illa rogare,
Quantane? num tandem, se inflans, sic magna fuisset.
Maior dimidio? num tanto? cùm magis, atque
Se magis inflaret: non, si te ruperis, inquit,
Par eris: hæc à te non multum abludit imago.
Adde poëmata nunc: hoc est oleum adde camino
Quæ si quis sanus fecit: sanus facis & tu?
Non dico horrendam rabiem, iam desine cultum
Maiorem censu. teneas Damasippe tuis te:
Mille puellarum, puerum mille furores.
O maior, tandem parcas insane minori.

SATYRA IIII.

VNde, & quò Catius? non est mihi tempus auenti
Ponere signa nouis præceptis: qualia vincunt
Pythagoram, Anytiq; reum, doctúmque Platona.
Peccatum fateor: cum te sic tempore læuo
Interpellarim: sed des veniam bonus oro.
Quòd si intercidit tibi nunc aliquid: repetes mox:
Siue est naturæ hoc, siue artis, mirus vtroque.
Quin id erat curæ: quo pacto cuncta tenerem,
Vt pote res tenui sermone peractas.
Aede hominis nomen: simul an Romanus, an hospes.
Ipsa memor præcepta canam: celabitur auctor.
Longa quibus facies ouis erit, illa memento,
Vt succi melioris, & vt magis alba rotundis
Ponere: namque marem cohibent callosa vitellum.
Caule suburbano, qui siccis creuit in agris

Dulcior

Dulcior irriguo nihil est elutius horto.
Si vespertinus subitò te oppresserit hospes,
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris viuam misto mersare falerno.
Hoc teneram faciet. Pratensibus optima fungis
Natura est: aliis male creditur. ille salubreis
Aestates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet ante grauem quæ legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella Falerno,
Mendosè: quoniam vacuis comittere venis
Nil nisi lene decet. leni præcordia mulsò
Prolueris melius. si dura morabitur aluus:
Mugilus, & viles pellent obstantia conchæ,
Et lapathi breuis herba, sed albo non sine Coo.
Lubrica nascentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.
Murice Baiano melior Lucrina Peloris:
Ostrea Circæis, Miseno oriuntur Echini.
Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
Nec sibi cœnarum quiuis temerè arroget artem:
Ni prius exacta tenui ratione saporum.
Nec satis est chara pisceis auertere mensa,
Ignarum quibus est ius aptius: & quibus assis
Languidus in cubitum iam se conuiua reponet.
Vmber, & iligna nutritus glande, rotundas
Curuet aper lanceis carnem vitantis inertem.
Nam Laurens malus est, vluis, & arundine pinguis.
Vinea summittit capreas non semper eduleis
Fœcundi leporis sapiens sectabitur armos.
Piscibus, atque auibus, quæ natura, & foret ætas,
Ante meum nulli patuit quæsita palatum.
Sunt quorũ ingenium noua tantum crustula promit,

Nequaquam ſatis in re vna conſumere curant.
Vt ſi quis ſolum hoc, mala ne ſint vina, laboret,
Quali perfundat piſceis, ſecurus oliuo,
Maſsica ſi cœlo ſupponas vina ſereno:
Nocturna, ſi quid craſsi eſt, tenuabitur aura:
Et decedet odor neruis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino vitiata ſaporem.
Surrentina vafer, qui miſcet face Falerna
Vina: columbino limum bene colligit ouo:
Quatenus ima petit voluens aliena vitellus.
Toſtis marcentem ſquilis recreabis. & Afra
Potorem coclea. nam lactuca innatat acri
Poſt vinum ſtomacho: perna magis ac magis hillis,
Flagitat in morſus refici: quin omnia malit,
Quæcunque immundis feruent allata popinis.
Eſt operæpretium duplicis pernoſcere iuris
Naturam. ſimplex è dulci conſtat oliuo:
Quod pingui miſcere mero, muriáque decebit:
Non alia, quàm qua Byzantia putruit orca.
Hoc vbi confuſum ſectis inferbuit herbis:
Corycióque croco ſparſum ſtetit: inſuper addes
Preſſa Venafranæ, quod bacca remiſit oliua.
Picenis cedunt pomis Tiburtia ſucco:
Nam facie præſtant. Venucula conuenit ollis.
Rectius Albanam fumo durauerìs vuam.
Hanc ego cum malis, ego fæcem primus, & alec,
Primus & inueni piper album, cum ſale nigro
Incretum, puris circumpoſuiſſe catillis.
Immane eſt vitium dare millia terna macello:
Anguſtoq́ue vagos piſces vrgere catino.
Magna mouent ſtomacho faſtidia ſeu puer vnctis
Tractauit calicem manibus: dum furta ligurit:

Sine

Siue grauis veteri cratera limus adhæsit.
Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
Consistit sumptus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma:
Et Tyrias dare circum illota toralia vesteis:
Oblitum, quanto curam, sumptúmque minorem,
Hæc habeant: tanto reprendi iustius illis:
Quæ, nisi diuitibus nequeunt contingere mensis?
Docte Cati per amicitiam, diuósque rogatus
Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quamuis referas memori mihi pectore cuncta:
Non tamen interpres tantundem iuueris. adde
Vultum, habitúmque hominis; quem tu vidisse beatus
Non magnipendis: quia contigit: at mihi cura
Non mediocris inest, fonteis vt adire remotos,
Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

HOc quoque Tiresia, præter narrata, petenti
Responde: quibus amissas reparare queam res
Artibus, atque modis. quid rides? iámne doloso
Non satis est Ithacam reuehi: patriósque penates
Aspicere? ô nulli quicquam mentite, vides vt
Nudus, inópsque domum redeam te vate, neque illic,
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus: atqui
Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior alga est.
Quando pauperiem missis ambagibus horres:
Accipe, qua ratione queas ditescere. turdus,
Siue aliud priuum dabitur tibi: deuolet illuc:
Res vbi magna nitet domino sene: dulcia poma,
Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante larem gustet venerabilior lare diues.
Qui quamuis periurus erit, sine gente, cruentus

Sanguine fraterno, fugitiuus: ne tamen illi
Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
Visne tegam spurco Damæ latus? haud ita Troiæ
Me gessi certans semper melioribus. ergo
Pauper eris. fortem hoc animum tolerare iubebo.
Et quondam maiora tuli. tu protinus, unde
Diuitias, ærísque ruam, dic augur, aceruos.
Dixi equidem: & dico: captes astutus vbique
Testamenta senum: neu si vafer vnus & alter
Insidiatorem præroso fugerit hamo:
Aut spem deponas: aut artem illusus omittas.
Magna minórve foro si res certabitur olim:
Viuet vter locuples sine gnatis, improbus vltro
Qui meliorem audax vocet in ius: illius esto
Defensor. fama ciuem, caussáque priorem
Sperne: domi si gnatus erit, fœcundáve coniux,
Quinte puta, aut Publi (gaudent prænomine molles
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.
Ius anceps noui: caussas defendere possum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi: quàm te
Contemptum cassa nuce pauperet. hæc mea cura est:
Ne quid tu perdas: neu sis iocus. ire domum, atque
Pelliculam curare iube. sis cognitor ipse.
Persta, atque obdura: seu rubra canicula findet,
Infanteis statuas, seu pingui tentus omaso
Furius hibernas cana niue conspuet Alpeis.
Nónne vides, aliquis cubito stantem propè tangens
Inquiet: vt patiens, vt amicis aptus, vt acer.
Plures amabunt thunni: & cetaria crescent.
Si cui præterea validus malè filius in re
Præclara sublatus aletur: ne manifestum
Cœlibis obsequium nudet te: leniter in spem

Arripe

Arripere officiosus: & vt scribare secundus
Hæres: &, si quis casus puerum egerit orco:
In vacuum venias. perrarò hæc alea fallit.
Qui testamentum tradet tibi cunque legendum:
Abnuere, & tabulas a te remouere memento:
Sic tamen, vt limis rapias, quod prima secundo
Cera velit versu solus, multísne cohæres,
Veloci percurre oculo: plerunque recoctus
Scriba ex quinqueuiro coruum deludet hiantem:
Captatórque dabit risus Nasica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
O Laërtiade quicquid dicam, aut erit, aut non.
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista velit sibi fabula. si licet, ede.
Tempore quo iuuenis Parthiis horrendus ab alto
Demissum genus Aenea, tellure, marique
Magnus erit: forti nubet procera Corano
Filia Nasicæ metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit: atque
Vt legat, orabit. multum Nasica negatas
Accipiet tandem: & tacitus leget, inueniétque
Nil sibi legatum præter plorare, suísque.
Illud ad hæc iubeo: mulier si fortè dolosa,
Libertúsve senem delirum temperet: illis
Accedis socius: laudes: lauderis vt absens.
Adiuuat hoc quoque: sed vincit longè prius ipsum
Expugnare caput. scribet mala carmina vecors:
Laudato: scortator erit: caue te roget: vltro
Penelopen facilis potiori trade. putásne:
Perduci poterit, tam frugi, támque pudica?
Quam nequiere proci recto depellere cursu.
Venit enim magnum donandi parca iuuentus:

Nec tantum Veneris quantum studiosa culinæ.
Sic tibi Penelope frugi est. quæ si semel vno
De sene gustarit, tecum partita lucellum:
Vt canis, à corio nunquam absterrebitur vncto.
Me sene quod dicam, factũ est. anus improba Thebis
Ex testamento sic est elata: cadauer
Vnctum oleo largo nudis humeris tulit hæres:
Scilicet elabi si posset mortua: credo,
Quod nimium institerat viuenti. cautus adito:
Ne desis opera: néve immoderatus abundes.
Difficilem, & morosum offendet garrulus. vltro
Non etiam sileas. Dauus sis comicus: atque
Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
Obsequio grassare: mone, si increbuit aura,
Cautus vti velet charum caput: extrahe turba
Oppositis humeris. aurem substringe loquaci.
Importunus amat laudari, donec ohe iam
Ad cœlum manibus sublatis dixerit. vrge: &
Crescentem tumidis infla sermonibus vtrem.
Cùm te seruitio longo, curáque leuarit:
Et certum vigilans, quarta sit partis Vlysses
Audieris hæres. ergo nunc Dama sodalis
Nusquam est? vnde mihi tam fortem, támque fidelem?
Sparge subinde: & si paulum potes, illacrymare est
Gaudia prodentem vultum celare, sepulchrum
Commissum arbitrio sine sordibus extrue. funus
Egregiè factum laudet vicinia. si quis
Fortè cohæredum senior malè tussiet: huic tu
Dic, ex parte tua seu fundi, siue domus sit
Emptor gaudentem nummo te addicere. sed me
Imperiosa trahit Proserpina: viue, valéque.

SATYRA

SATYRA VI.

HOc erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus vbi, & tecto vicinus iugis aqua fons,
Et paulum silua super his foret. auctius, atque
Dî melius fecêre. bene est. nihil amplius oro
Maia nate: nisi vt propria hæc mihi munera faxis:
Si neque maiorem feci ratione mala rem:
Nec sum facturus vitio, culpáue minorem.
Si veneror stultùs nihil horum. O si angulus ille
Proximus accedat: qui nunc deformat agellum:
O si vrnam argenti fors quà mihi monstret: vt illi
Thesauro inuento, qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus arauit diues amico
Hercule: si quod adest, gratum iuuat: hac prece te oro
Pingue pecus domino facias, & cætera præter
Ingenium. vtq; soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo vbi me in monteis, & in arcem ex vrbe remoui:
Quid prius illustrem Satyris, Musâque pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auster,
Autumnúsque grauis, Libitinæ questus acerbæ.
Matutine pater, seu Iane libentius audis,
Vnde homines operum primos, vitæq; labores
Instituunt (sic dis placitum) tu carminis esto
Principium Romæ sponsorem me rapis: eia
Ne prior officio quisquam respondeat: vrge.
Siue Aquilo radit terras: seu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit: ire necesse est:
Post modo, quod mî obsit clarè, certúmque locuto.
Luctandum in turba: facienda iniuria tardis.
Quid vis insane, & quas res agis? improbus vrget
Iratis precibus. tu pulses omne, quod obstat,
Ad Mæcenatem memori si mente recurras.

Hoc iuuat: & melli est: non mentiar. at simul atras
Ventum est Aesquilias: aliena negocia centum
Per caput, & circa saliunt latus. ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad puteal cras.
De re communi scribæ magna, atque noua te
Orabant hodie meminisses Quinte reuerti.
Imprimat his cura Mœcenas signa tabellis.
Dixeris experiar: si vis, potes, addit: & instat.
Septimus octauo propior iam suggerit annus:
Ex quo Mœcenas me cœpit habere suorum
In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet iter faciens: & cui concredere nugas,
Hoc gen⁹ hora quota est? Thrax est Gallina Syro par?
Matutina parum cautos iam frigora mordent.
Et quærimosa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus subiectior in diem, & horam
Inuidiæ: noster ludos spectauerat, vnà:
Luserat in campo, Fortunæ filius omnes.
Frigidus à rostris manat per compita rumor.
Quicunque obuius est me consulit: ô bone (nam te
Scire, deos quoniam propius contingis, oportet)
Nunquid de Dacis audisti? nil equidem. vt tu
Semper eris derisor ad omneis. di exagitent me
Si quicquam quid? militibus promissa, triquetra
Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Iurantem me scire nihil, mirantur, vt vnum
Scilicet egregij mortalem, altiq; silenti.
Perditur hæc inter misero lux non sine votis.
O rus, quando ego te aspiciam? quandoq; licebit,
Nunc veterum libris, nunc somno, & inertibus horis
Ducere sollicitæ iucunda obliuia vitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata simulq;

Vncta

Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
O noctes, cœnæq; deum: quibus ipse, meíque
Ante larem proprium vescor, vernásq; te procaces
Pasco libatis dapibus, prout cuique libido est:
Siccat inæqualeis calices conuiua, solutus
Legibus insanis: seu quis capit acria fortis
Pocula: seu modicis humescit latius. ergo
Sermo oritur, non de villis, domibúsve alienis:
Nec malè, nécne Lepos saltet: sed quòd magis ad nos
Pertinet: & nescire malum est, agitamus: vtrúmne
Diuitiis homines, an sint virtute beati:
Quídve ad amicitias, vsus, rectúmne trahat nos:
Et quæ sit natura boni: summúmque quid eius.
Ceruius hæc inter vicinus garrit anileis
Ex re fabellas, nam si quis laudat Arelli
Sollicitas ignarus opes: sic incipit: Olim
Rusticus vrbanum murem mus paupere fertur
Accepisse cauo, veterem vetus hospes amicum,
Asper, & attentus quæsitis. vt tamen arctum
Solueret hospitiis animum: quid multa? neque ille
Sepositi ciceris, nec longæ inuidit auenæ:
Aridum & ore ferens acinum, semesaq; lardi
Frusta dédit, cupiens varia fastidia cœna
Vincere, tangentis malè singula dente superbo:
Cùm pater ipse domus palea porrectus in horna
Esset ador, loliúmque, dapis meliora relinquens.
Tandẽ vrbanus ad hunc: Quid te iuuat, inquit, amice
Prærupti nemoris patientem viuere dorso?
Vis tu homines, vrbémque feris præponere siluis?
Carpe viam (mihi crede comes: terrestria quando
Mortaleis animas viuunt sortita: neque vlla est,
Aut magno, aut paruo leti fuga quo bone circa

Dum licet, in rebus iocundis viue beatus:
Viue memor, quàm sis aui breuis. hæc vbi dicta
Agrestem pepulere: domo leuis exilit. inde
Ambo propositum peragunt iter, vrbis auentes
Mœnia nocturni subrepere. iamq́ tenebat
Nox medium cœli spatium: cùm ponit vterque
In locuplete domo vestigia: rubro vbi cocco
Tincta super lectos canderet vestis eburnos:
Multáque de magna superessent fercula cœna:
Quæ procul extructis inerant hesterna canistris.
Ergo vbi purpurea porrectum in veste locauit
Agrestem, veluti succinctus cursitat hospes:
Continuatq́ dapes: nec non vernaliter ipsis
Fungitur officiis, prælambens omne, quod affert.
Ille cubans gaudet mutata sorte: bonísque
Rebus agit lætum conuiuam: cùm subitò ingens
Valuarum strepitus lectis excussit vtrunque.
Currere per totum pauidi conclaue: magísque
Exanimes trepidare: simul domus alta Molossis
Personuit canibus. tum rusticus, haud mihi vita
Est opus hac, ait: & valeas. me silua, cauúsque
Tutus ab insidiis tenui solabitur eruo.

SATYRA VII.

IAndudum ausculto: & cupiens tibi dicere seruus
Pauca, reformido. Dauúsne? ita Dauus, amicum
Mancipium domino, & fugi, quod sit satis: hoc est,
Vt vitale putes. age, libertate Decembri,
(Quando ita maiores voluerunt) vtere: narra.
Pars hominum vitiis gaudet constanter: & vrget
Propositum: pars multa natat, modò recta capessens,
Interdum prauis obnoxia. sæpe notatus
Cum tribus annellis, modò læua Priscus inani

Vixit

Vixit inæqualis: clauum vt mutaret in horas:
Aedibus ex magnis subitò se conderet, vnde
Mundior exiret vis libertinus honestè.
Iam mœchus Romæ, iam mallet doctus Athenis
Viuere, Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
Contudit articulos: qui pro se tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pauit: quanto constantior idem
In vitiis: tanto leuius miser, ac prior ille:
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorsum hæc tam putida tendant
Furcifer? ad te inquam quo pacto pessime? laudas
Fortunam, & mores antiquæ plebis: & idem
Si quis ad illa deus subitò te agat: vsque recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse:
Aut quia non firmus rectum defendis: & hæres,
Nequicquam cœna cupiens euellere plantam.
Romæ rus optas, absentem rusticus vrbem
Tollis ad astra leuis: sin vsquam es fortè vocatus
Ad cœnam laudas securum olus: ac velut vsquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amasq́;:
Quod nusquam tibi sit potandum. iusserit ad se
Mœcenas serum sub lumina prima venire
Conuiuam: nemon' oleum feret ocyus? hæc quis
Audit? cùm magno blateras clamore: fugisq́;.
Miluius: & scurræ tibi non referenda precati
Discedunt. etenim fateor, me dixerit ille
Duci ventre leuem, nasum nidore supino
Imbecillus, iners, sim quid, adde popino.
Tu cùm sis, quod ego, & fortassis nequior: vltrò
Insectere velut melior? verbisq́; decoris

Obuoluas? vitium: quid si me stultior ipso
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere: manum, stomachumq; teneto:
Dum, quæ Chrispini docuit me ianitor, edo.
Te coniux aliena capit: meretricula Dauum.
Peccat vter nostrum cruce dignus? acris vbi me
Natura incendit: sub clara nuda lucerna
Quæcunque excepit turgentis verbera caudæ:
Clunibus aut agitauit equum lasciua supinum,
Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne
Ditior, aut forma melioris meiat eodem.
Tu cum proiectis insignibus, annulo equestri,
Romanóque habitu, prodis ex iudice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna:
Non es quod simulas: metuens induceris: atque
Altercante libidinibus tremis ossa pauore.
Quid refert vri virgis? ferróque necari?
Auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
Quò te demisit peccati conscia herilis
Contractum: genibus tangas caput? éstne marito
Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
In corruptorem vel iustior? illa tamen se
Non habitu, mutátve loco: peccátve supernè,
Cùm te formidet mulier: neque credat amanti.
Ibis sub furcam prudens, dominoq; furenti,
Cōmittes rem omnem, & vitam, & cum corpore famā.
Euasti? credo metues: doctusq; cauebis.
Quæres, quando iterum paueas: iterúmque perire
Possis, ô toties seruus. quæ bellua ruptis,
Cùm semel effugit, reddit se praua catenis?
Non sum mœchus, ais, neque ego hercule fur: vbi vasa
Prætereo sapiens argentea. tolle periclum,

Iam

Iam vaga prosiliet frænis natura remotis.
Túne mihi dominus rerum imperiis hominumq́;
Tot, tantisq́; minor, quem ter vindicta, quatérque
Imposita haud vnquam misera formidine priuet?
Adde supradictis: quod non leuius valeat. nam
Siue vicarius est, qui seruo paret: vti mos
Vester ait seu conseruus: tibi quid sum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, aliis seruis miser: atque
Duceris, vt neruis alienis mobile lignum.
Quis nam igitur liber? sapiens. sibi qui imperiosus:
Quem neque pauperies, neq; mors, neq; vincula terrēt.
Responsare cupidinibus, contemnere honores,
Fortis, & in seipso totus teres, atque rotundus:
Externi ne quid valeat per læue morari.
In quem manca ruit semper fortuna: potésne
Ex his, vt proprium quid noscere? quinque talenta
Poscit te mulier: vexat, foribusq́; repulsum
Perfundit gelida. rursus vocat: eripe turpi
Colla iugo, liber. liber sum, dic age, non quis.
Vrget enim dominus mentem non lenis: & acreis
Subiectat lasso stimulos: versatq́; negantem.
Vel cum Pausiaca torpes insane tabella:
Qui peccas minus, atque ego? cùm Fului, Rutubaq́;
Aut Placidiani contento poplite miror
Prælia, rubrica picta, aut carbone: velut si
Re vera pugnent: feriant: viténtque mouentes
Arma viri. nequam: & cessator Dauus: at ipse
Subtilis veterum iudex, & callidus audis.
Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus atque animus cœnis responsat opimis.
Obsequium ventris mihi perniciosius est cur?
Tergo plector enim. qui tu impunitior? illa,

Quæ paruo sumi nequeunt cùm obsonia captas.
Nempe inamarescunt epulæ sine fine petitæ:
Illusiq; pedes vitiosum ferre recusant
Corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer vuam,
Furtiua mutat strigili? qui prædia vendit:
Nil seruile gulæ parens habet? adde, quòd idem
Non horam tecum esse potes: non ocia rectè
Ponere: téque ipsum vitas fugitiuus, vt erro,
Iam vino quærens, iam somno fallere curam,
Frustra: nam comes atra premit, sequitúrque fugacem
Vnde mihi lapidem? quorsum est opus? vnde sagittas?
Aut insanit homo: aut versus facit. ocyus hinc te
Ni rapis: accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

VT Nasidieni iuuit te cœna beati?
Nam mihi quærenti conuiuam, dictus here illic
De medio potare die. Sic, vt mihi nunquam
In vita fuerit melius. Da, si graue non est:
Quæ prima iratum ventrem placauerit esca.
In primis Lucanus aper, leni fuit Austro
Captus, vt aiebat cœnæ pater. acria circum
Rapula, lactucæ, radices, qualia lassum
Peruellunt stomachum, siser, alec, fæcula Coa,
His vbi sublatis, puer altè cinctus, acernam
Gausape purpureo mensam pertersit: & alter
Sublegit quodcunque iaceret inutile: quódque
Posset cœnanteis offendere: vt Attica virgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes
Cecuba vina ferens, Alcon Chium maris expers.
Hic herus, Albanum Mæcenas, siue Falernum
Te magis appositis delectat: habemus vtrunque,
Diuitias miseras, Si quis cœnantibus vnà

Fundani pulchrè fuerit tibi, nosse laboro.
Summus ego, & prope me Viscus Turinus, & infrà,
Si memini, & Varius. cum Seruilio Balatrone
Vibidius: quos Mœcenas adduxerat vmbras.
Nomentanus erat super ipsum, Portius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui si quid fortè lateret,
Indice monstraret digito. nam cætera turba,
Nos inquam, cœnamus aueis, conchylia, pisceis
Longè dissimilem noto celantia succum,
Vt vel continuò patuit: cùm passeris, atque
Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi.
Post hoc me docuit Melimella rubere minorem
Ad lunam delecta. quid hoc intersit: ab ipso
Audieris melius tum Vibidius Balatroni.
Nos nisi damnosè bibimus: moriemur inulti.
Et calices poscunt maiores. vertere pallor
Tum Parochi faciem nil sic metuentis, vt acreis
Potores: vel quòd maledicunt liberius, vel
Feruida quòd subtile exurdant vina palatum.
Inuertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius, Balatróque, secutis omnibus imis.
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur squillas inter Murena natanteis
In patina porrecta. sub hoc herus, hæc grauida, inquit,
Capta est, deterior post partum carne futura.
His mistum ius est oleo, quod prima Venafri
Pressit cella: garo de succis piscis Iberi,
Vino quinquenni, verùm citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium sic conuenit, vt non
Hoc magis vllum aliud: pipere albo, non sine aceto,
Quod Methymneam vitio mutauerat vuam.

Erucas

Erucas virideis, inulas ego primus amaras
Monstraui incoquere, illutos Cortillus echinos,
Vt melius muria quàm testa marina remittat.
Interea suspensa graueis aulæa ruinas
In patinam fecêre trahentia pulueris atri,
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Non maius veriti, postquam nihil esse pericli
Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, vt si
Filius immaturus obisset: flere. quis esset
Finis? ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolleret. heu fortuna, quis est crudelior in nos
Te Deus? vt semper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
Hæc est conditio viuendi aiebat: eóque
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Tene, vt ego accipiar lautè, torquerier omni
Sollicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne malè conditum ius apponatur? vt omnes
Præcincti rectè pueri, comptiq; ministrent?
Adde hos præterea casus: aulæa ruent, si
Vt modò: si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed conuiuatoris, vt ducis, ingenium res
Aduersæ nudare solent: celare secundæ.
Nasidienus ad hæc: Tibi di, quæcunque preceris
Commoda dent: ita vir bonus es, conuiuáque comis.
Et soleas poscit, tum in lecto quoque videres
Stridere secreta diuisos aure susurros.
Nullos his mallem ludos spectasse: sed illa
Redde age, quæ deinceps risisti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagena?
Quod sibi poscenti non dentur pocula: dúmque

Ridetur fictis rerum Balatrone: secundo
Nasidiene redis mutatæ frontis, vt arte
Emendaturus fortunam. deinde secuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra grauis sparsi sale multo, non sine farre,
Pinguibus & ficis pastum iecur anseris albi,
Et leporum auulsos, vt multo suauius, armos,
Quàm si cum lumbis quis edat. tum pectore adusto
Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes.
Suauis res, si non caussas narraret earum, &
Naturas dominus: quem nos sic fugimus vlti,
Vt nihil omnino gustaremus: velut illis
Canidia afflasset peior serpentibus Afris.

FINIS.

M. ANTONII MVRETI IN HORATIVM ANNOTATIONES.

IN ODAS.

MOECENAS] *In omnibus antiquis libris non Horatij modò, sed Varronis, Cornelij Taciti, Plinij, & aliorum, Mœcenas, non, vt vulgò, Mecanas, legitur. itaque, quod apud Dionem* μαικήνας *scribitur, videndum, ne* μοικήνας *legi debeat. quanquam, si quis malit Mæcenatem scribere, non pugnabo: dum hoc teneatur, in prima, non in secunda huius nominis syllaba esse diphthongum. Quo autem nomine politissimus hic & Musarum studiis deditos adiuuandi studiosissimus homo fuerit, permirum est, è tanta turba eruditorum, quos ille tam prolixè, tamque municè fouerat, qui posteritati proderet, neminem extitisse. itaque nomen ipsius hodie obliuione sepultum, in hominum ignoratione versatur, quod valdè abhorret à magnificis illis pollicitationibus, quibus poëta ad fautores suos vti solent. Cornelius Tacitus lib. 8. Cillenium Mœcenatem nominat, corruptè, vt puto. Dion autem lib. 55. Acyli cuiusdam meminit, quem libertum Mœcenatis fuisse dicit: eius verba sunt:* καὶ πρῶτος *(de Mœcenate autem loquitur)* σημεῖά τινα γραμμάτων πρὸς τάχος ἐξεῦρε, καὶ αὐτὰ διὰ ἀκύλου ἀπελευθέρου συχνοὺς ἐξεδίδαξε. *ac vidi, qui eo loco vel* ἀκιλλίου, *vel* ἀκυλλίου *legendum suspicarentur. porrò cum liberti, vt notum est, patronorum sibi nomina assumerent, ex eo loco acutior fortasse aliquis poterit, qua ex gente Mœcenas fuerit, conijcere.*

Erucas virideis, inulas ego primus amaras
Monstraui incoquere, illutos Cortillus echinos,
Vt melius muria quàm testa marina remittat.
Interea suspensa graueis aulæa ruinas
In patinam fecêre trahentia pulueris atri,
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Non maius veriti, postquam nihil esse pericli
Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, vt si
Filius immaturus obisset: flere. quis esset
Finis? ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolleret. heu fortuna, quis est crudelior in nos
Te Deus? vt semper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
Hæc est conditio viuendi aiebat: eóque
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Tene, vt ego accipiar lautè, torquerier omni
Sollicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne malè conditum ius apponatur? vt omnes
Præcincti rectè pueri, comptiq; ministrent?
Adde hos præterea casus: aulæa ruent, si
Vt modò: si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed conuiuatoris, vt ducis, ingenium res
Aduersa nudare solent: celare secunda.
Nasidienus ad hæc: Tibi di, quæcunque preceris
Commoda dent: ita vir bonus es, conuiuáque comis.
Et soleas poscit, tum in lecto quoque videres
Stridere secreta diuisos aure susurros.
Nullos his mallem ludos spectasse: sed illa
Redde age, quæ deinceps risisti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagena?
Quod sibi poscenti non dentur pocula: dúmque

Ride

Ridetur fictis rerum Balatrone: ſecundo
Naſidiene redis mutatæ frontis, vt arte
Emendaturus fortunam. deinde ſecuti
Mazonomo pueri magno diſcerpta ferentes
Membra gruis ſparſi ſale multo, non ſine farre,
Pinguibus & ficis paſtum iecur anſeris albi,
Et leporum auulſos, vt multo ſuauius, armos,
Quàm ſi cum lumbis quis edat. tum pectore aduſto
Vidimus & merulas poni, & ſine clune palumbes.
Suauis res, ſi non cauſſas narraret earum, &
Naturas dominus: quem nos ſic fugimus vlti,
Vt nihil omnino guſtaremus: velut illis
Canidia afflaſſet peior ſerpentibus Afris.

FINIS.

M. ANTONII MVRETI IN HORATIVM ANNOTATIONES.

IN ODAS.

MOECENAS] *In omnibus antiquis libris non Horatij modò, sed Varronis, Cornelij Taciti, Plinij, & aliorum, Mæcenas, non, vt vulgò, Mecænas, legitur. itaque, quod apud Dionem μαικήνας scribitur, videndum, ne μοικήνας legi debeat. quanquam, si quis malit Mæcenatem scribere, non pugnabo: dum hoc teneatur, in prima, non in secunda huius nominis syllaba esse diphthongum. Quo autem nomine politißimus hic & Musarum studiis deditos adiuuandi studiosißimus homo fuerit, permirum est, è tanta turba eruditorum, quos ille tam prolixè, támque munificè fouerat, qui posteritati proderet, neminem extitisse. itaque nomen ipsius hodie obliuione sepultum, in hominum ignoratione versatur, quod valdè abhorret à magnificis illis pollicitationibus, quibus poëta ad fautores suos vti solent. Cornelius Tacitus lib. 8. Cillenium Mæcenatem nominat, corruptè, vt puto. Dion autem lib. 55. Acyli cuiusdam meminit, quem libertum Mæcenatis fuisse dicit: eius verba sunt:* καὶ πρῶτος *(de Mæcenate autem loquitur)* σημεῖά τινα γραμμάτων πρὸς τάχος ἐξεῦρε, καὶ αὐτὰ διὰ ἀκύλου ἀπελευθέρου συχνοὺς ἐξεδίδαξε. *ac vidi, qui eo loco vel* ἀκιλλίου, *vel* ἀκυλλίου *legendum suspicarentur. porrò cum liberti, vt notum est, patronorum sibi nomina assumerent, ex eo loco acutior fortasse aliquis poterit, qua ex gente Mæcenas fuerit, coniicere.*

Hunc si mobilium turba Quiritium.] *Cur mobilium, quàm, vt erat in aliis, nobilium, maluerim, causa est. primum, quòd in mandandis honoribus, non nobiles modò, sed plebeij quoque, vt notum est, suffragij ius habebant, deinde quòd ad indicandam comitiorum leuitatem & inconstantiam, epitheton hoc accommodatißimum visum est. de qua Cicero pro Murena, & pro Plancio copiosißimè disputat. Tergeminos autem honores accipio, quæsturam, tribunatum plebis, ædilitatem maiorem, præturam, consulatum, censuram.*

-Nec Polyhymnia

Lesboum refugit tendere barbiton] *Polyhymniam πολυμνάδος dixit & Ouidius,*

Dissensere deæ, quarum Polyhymnia cœpit
Prima. & alias,
Finierat voces Polyhymnia. dicta probarunt
Clióque, & curuæ scita Thalia lyræ.
quo fit, vt hoc loco nihil mutandum putem.

Sublimi feriam sidera vertice] *Achilles Statius Lusitanus, homo mihi, propter singularem doctrinam, eximiámque probitatem, longe carißimus, mihi retulit, in libro, quem penes se perbonum, pérque veterem habet, versiculum hunc ita legi:*
Sublimis feriam sidera vertice.
vt nomen, sublimis, ad ipsum referatur Horatium, quod quale sit, alij indicabunt. mihi quidem minime improbatur.

IN ODEN III.

Audax Iapeti genus] *Videtur expreßisse epitheton αἰπυμήτης, quod ei apud Aeschylum à Vulcano tribuitur:*
Τῆς ὀρθοβούλε Θέμιδος αἰπυμῆτα παῖ.
facit autem hoc Horatius libentißimè, vt qui Græcos poëtas (quod aliis præcipit) nocturna, diurnáque versasset manu, cum loquendi complures modos, tum præcipue deorum, heroúmque epitheta ab eis sumat. sic supra vocauit augurem Apollinem, id est, μάντιν, & ridentem Venerem, id est, φιλομειδῆ.

Expertus vacuum Dædalus aëra.] *Vacuum aëra sumpsit à Pindaro. ἐρήμας δι᾽ αἰθέρος.*

Nil mortalibus arduum est] *Similis est Oppiani sententia, principio libri quinti.*
Ὡς οὐδὲν μερόπεσσιν ἀμήχανον, οὔτ᾽ ἐνὶ γαίῃ
Μητρὶ λιμνῶν, οὐ κόλπον ἀν᾽ εὐρώεντα θαλάσσης.

IN ODEN IV.

Ad P. Sextium Consulem] *Omnino deprauata est hæc inscriptio. Optimus interpretum, Porphyrio, consularem, non, consulem, legit. ego legendum arbitror,* Ad L. Sextium Consularem. *fuit autem L. Sextius consul vnà cum Cn. Calpurnio Pisone, anno ab* V. C. DCCXXI.

Iam te premet nox, fabulæque manes.] *Qui pro, manes, hoc loco legunt, inanes: ipsi profectò sunt plane manes. ille autem nescio quis, qui se Iouem, vt aiunt, lapidem iurare paratum ait, ita scripsisse Horatium, eò minùs mihi fidem facit, quòd hominibus iurandi cupidis, & iusiurandum sibi vltrò deposcentibus, scio id temerè deferendum non esse. tale est hoc Horatij, quale illud Persij,* -*cinis & manes, & fabula fies.* *omnino enim apud veteres etiam qui immortales esse animos non inficiebantur, maiorem tamen partem, fabulosa putabant, quæ de inferis dicerentur. Cicero in Catilinam. Itaque, vt aliqua in vita formido improbis esset posita, apud inferos eiusmodi quædam illi antiqui supplicia impiis constituta esse voluerunt: quòd videlicet intelligebant, his remotis non esse mortem ipsam pertimescendam. ac ne quis eum, aut seruisse causæ, aut de aliena magis, quàm de sua sententia locutum putet, libro primo Tusculanarum disputationum, hoc est, eo libro, quo vel maxime immortalitatem animi stabilire, ac constituere conatur, supplicia tamen inferorum, tanquam poëtarum ac pictorum portenta, deridet.*

IN ODEN VI.

Nec cursus duplicis per mare Vlyssei.] *Cursus duplicis exponunt, itionem & reditionem. ego illam alteram veterum interpretum sententiam malo: vt nomen, duplicis, referatur ad Vlyssem: quem minime simplicem fuisse accepimus, sed versutum & fraudulentum. tales autem duplices eleganter dicuntur. Catullus: Nam mihi quam dederit duplex Amathuntia curam, Scitis. Euripides in Rhæso* -φιλῶ λέγειν
Τ' ἀληθὲς αἰεί. κ' οὐ διπλοῦς πέφυκ' ἀνήρ. *& paulò pòst.*
Τοιοῦτός εἰμι ἢ αὐτός εὐθεῖαν λόγων
Τέμνων κέλευθον, ἢ οὐ διπλοῦς πέφυκ' ἀνήρ.

IN ODEN VII.

Ad Numatium Plancum.] *Pertinaciter errarunt librarij, vt ex hoc, & aliis in hoc poëta locis Numatium pro Munatio*

Hunc si mobilium turba Quiritium.] *Cur mobilium, quam, vt erat in aliis, nobilium, maluerim, causa est. primum, quod in mandandis honoribus, non nobiles modo, sed plebeij quoque, vt notum est, suffragij ius habebant, deinde quod ad indicandam comitiorum leuitatem & inconstantiam, epitheton hoc accommodatißimum visum est. de qua Cicero pro Murena, & pro Plancio copiosißimè disputat. Tergeminos autem honores accipio, quaesturam, tribunatum plebis, aedilitatem maiorem, praeturam, consulatum, censuram.*

-Nec Polyhymnia

Lesboum refugit tendere barbiton] *Polyhymniam πεντασυλλάβως dixit & Ouidius,*

Dissensere deae, quarum Polyhymnia coepit
Prima. & alias,

Finierat voces Polyhymnia. dicta probarunt
Clióque, & curuae scita Thalia lyrae.

quo fit, vt hoc loco nihil mutandum putem.

Sublimi feriam sidera vertice] *Achilles Statius Lusitanus, homo mihi, propter singularem doctrinam, eximiámque probitatem, longe carißimus, mihi retulit, in libro, quem penes se perbonum, pérque veterem habet, versiculum hunc ita legi:*

Sublimis feriam sidera vertice.

vt nomen, sublimis, ad ipsum referatur Horatium, quod quale sit, alij indicabunt. mihi quidem minime improbatur.

IN ODEN III.

Audax Iapeti genus] *Videtur expreßisse epitheton αἰπυμήτης, quod ei apud Aeschylum à Vulcano tribuitur:*

Τῆς ὀρθοβούλου Θέμιδος αἰπυμῆτα παῖ.

facit autem hoc Horatius libentißimè, vt qui Graecos poëtas (quod aliis praecipit) nocturna, diurnáque versasset manu, cum loquendi complures modos, tum praecipue deorum, heroúmque epitheta ab eis sumat. sic supra vocauit augurem Apollinem, id est, μάντιν, & ridentem Venerem, id est, φιλομειδῆ.

Expertus vacuum Daedalus aëra.] *Vacuum aëra sumpsit à Pindaro. ἐρήμας δι' αἰθέρος.*

Nil mortalibus arduum est] *Similis est Oppiani sententia, principio libri quinti.*

Ὡς οὐδὲν μερόπεσσιν ἀμήχανον, ὅττ' ἐνὶ γαίῃ
Μητρὶ λαμβάνειν, οὐ κόλπον ἀν' ἀτρύγετοι θαλάσσης.

Ad P. Sextium Consulem] *Omnino deprauata est hac inscriptio. Optimus interpretum, Porphyrio, consularem, non, consulem, legit. ego legendum arbitror,* Ad L. Sextium Consularem. *fuit autem L. Sextius consul vnà cum Cn. Calpurnio Pisone, anno ab* V. C. DCCXXI.

Iam te premet nox, fabulæque manes.] *Qui pro, manes, hoc loco legunt, inanes: ipsi profecto sunt plane manes. ille autem nescio quis, qui se Iouem, vt aiunt, lapidem iurare paratum ait, ita scripsisse Horatium, eò minùs mihi fidem facit, quòd hominibus iurandi cupidis, & iusiurandum sibi vltrò deposcentibus, scio id temerè deferendum non esse. tale est hoc Horatij, quale illud Persij,* -*cinis & manes, & fabula fies.*
omnino enim apud veteres etiam qui immortales esse animos non inficiebantur, maiorem tamen partem, fabulosa putabant, quæ de inferis dicerentur. Cicero in Catilinam. Itaque, vt aliqua in vita formido improbis esset posita, apud inferos eiusmodi quædam illi antiqui supplicia impiis constituta esse voluerunt: quòd videlicet intelligebant, his remotis non esse mortem ipsam pertimescendam. ac ne quis eum, aut seruisse causæ, aut de aliena magis, quàm de sua sententia locutum putet, libro primo Tusculanarum disputationum, hoc est, eo libro, quo vel maxime immortalitatem animi stabilire, ac constituere conatur, supplicia tamen inferorum, tanquam poëtarum ac pictorum portenta, deridet.

IN ODEN VI.

Nec cursus duplicis per mare Vlyssei.] *Cursus duplicis exponunt, itionem & reditionem. ego illam alteram veterum interpretum sententiam malo: vt nomen, duplicis, referatur ad Vlyssem: quem minime simplicem fuisse accepimus, sed versutum & fraudulentum, tales autem duplices eleganter dicuntur. Catullus: Nam mihi quam dederit duplex Amathuntia curam, Scitis. Euripides in Rhæso* -φιλῶ λέγειν
Τ' ἀληθὲς αἰεὶ. κ' οὐ διπλοῦς πέφυκ' ἀνήρ. *& paulò pòst.*
Τοιοῦτός εἰμι ἡ αὐτὸς εὐθεῖαν λόγων
Τέμνων κέλευθον, ἡ οὐ διπλοῦς πέφυκ' ἀνήρ.

IN ODEN VII.

Ad Numatium Plancum.] *Pertinaciter errarunt librarij, vt ex hoc, & aliis in hoc poëta locis Numatium pro Munatio*

perpetuo scriberent. Est autem hic L. Munatius Plancu cum M. Aemilio Lepido consul fuit.

Plurimus in Iunonis honorem aptum dicet e Argos, ditésque Mycenas.] *Hac quoque epitheta de (poetis sumpta sunt: aptum enim equis Argos, est ἵππιον. E des in Iphigenia in Tauris,*

ὅπων δ' ἐς Ἑλλάδ' ἵππιόν τ' Ἄργος μόλης.

& ἱππόβοτον. Theocritus.

Αὐτὸς ἐκεῖ μάλα πολλὰ θοῶν ἐξήρατ' ἀγώνων

Ἄργει ἐν ἱπποβότῳ κειμήλια.

Dites autem Mycenas vocat, πολυχρύσους. Sophocles in Ele

Φάσκειν Μυκήνας τὰς πολυχρύσους ὁρᾶν.

nam, patientem Lacedamona cur dixerit, nemini ignotu arbitror. Larissam autem optimam accipio,

ἐριβώλακα. Homerus:

Οὐδέποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβώλακι βωτιανείρῃ

Καρπὸν ἐδηλήσαντο.

Et praeceps Anio, & Tiburni lucus.] *Iampridem monui, Tiburni, hoc loco, non, vt antea, Tiburti, legendum es emendandus est etiam locus Papinij è silua, qua Tiburt Manlij laudat. vbi enim vulgo legitur:*

-illa recubat Tiberinus in vmbra.

veteres etiam impressi libri habent:

-illa recubat Tiburnus in vmbra:

Teucer Salamina patrémque.] *Hac de re ita comm rat C. Velleius posteriore volumine. Teucer non receptus à Telamone, ob segnitiem non vindicata fratris iniuria, Cy appulsus, cognominem patria sua Salamina constituit. de or lo autem, quod sibi ab Apolline datum dicit, ita ipse apud ripidem in Helena loquitur.*

Ὅπη νεὼς στείλαιμ' ἂν οὔριον πτερόν,

Εἰς γῆν ἐναλίαν Κύπρον οὗ μ' ἐθέσπισεν

Οἰκεῖν Ἀπόλλων, ὄνομα νησιωτικὸν

Σαλαμῖνα θέμενον τῆς ἐκεῖ χάριν πάτρας.

IN ODEN IX.

Vides vt alta.] *Non dubium est, quin imitatus fuerit sus illos Alcai, qui apud Athenaeum libro 10. leguntur: q & alij quidam annotarunt: qui me hoc labore eos recitand uassent, si in eis rectè distinguendis plusculum vel diligen*

vel artis adhibuissent. Sunt autem hi:

Ὕει μὲν ὁ Ζεύς, ἐν δ' ὀρανῷ μέγας
Χειμὼν πεπάγασι δ' ὑδάτων ῥοαί.
Κάββαλλε τὸν χειμῶν'. ἐπὶ μὲν τιθεὶς
Πῦρ, ἐν δὲ κιρνὰς οἶνον ἀφειδέως
Μελιχρόν.

In eorum autem versuum primo scio me à cęterorum scriptura recedere. nam apud Athenæum quidem legitur, ἐν δ' δρανῷ, quæ vox quid significet, illi viderint, qui eam retinuerunt. in libris Henrici Stephani, præstanti adolescentis ingenio, atque doctrina, legitur, ἐν δ' ὠρανῷ, ad sensum aptissimè, ad versus rationem parum aptè. quamuis igitur ὀρανὸς pro οὐρανὸς alibi non legerim, ipsa me tamen metri ratio adducit, ita vt legendum putem. primum enim ὠρανὸς pro οὐρανὸς dici posse, omnes sciunt. cum autem Aeoles ο pro ω sæpe ponant, vt cum ὅραν vocant, quam cæteri Græci ὥραν, ὀτειλὴν, quam alij ὠτειλὴν: quid ni potuerit Alcæus, qui Aeolice scripsit, ex ὠρανὸς, facere ὀρανὸς? quam sententiam illud quoque adiuuat, quòd Etymologici auctor οὐρανὸν παρὰ τὸ ὁρᾶν dictum esse tradit: vt sit οὐρανὸς, quasi ὀρανὸς. Aperui opinionem meam, qua cedam, si aut qui δρανῷ legunt, sensum, aut qui ὠρανῷ, versum explicare potuerint.

IN ODEN XI.

Tu ne quæsieris, (scire nefas, &c.) *Nefas hoc loco valet ἀδύνατον, vt & infra,*

Durum, sed leuius fit patientia,
Quicquid corrigere est nefas.

Ponitur & eodem sensu à Cicerone in quodam loco ex Timæo.

IN ODEN XII.

Quem virum, aut heroa.] *Expreßit illud Pindari è secundo εἴδει Olympiorum.*

Ἀναξιφόρμιγγες ὕμνοι,
Τίνα θεὸν, τίν' ἥρωα,
Τίνα δ' ἄνδρα κελαδήσομεν:

Quid prius dicam solitis parentum laudibus?] *Hunc locum quo modo cæteri exponant, videre est. ego leuiter deprauatum esse. & ita corrigendum puto.*

Quid prius dicam? solitis parentem
Laudibus, qui res hominum, ac deorum,

Qui mare & terras, variísque mundum
Temperat horis.

vt Iouem ipsum, parentem nominet. ei autem loco, Qui mare & terras, &c. germanißimus est ille ex libro tertio:

Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & vrbeis, regnáque tristia,
Diuósque, mortalésque turmas,
Imperio regit vnus æquo.

Nec viget quidquam simile, aut secundum:
Proximos illi tamen occupauit,

Pallas honores.] *Negat, quicquam esse secundum Ioui. & Pallada tamen proximos illi honores occupasse. nimirum quia aliud secundum est, aliud proximum. secundum est, quod statim sequitur: proximum etiam, quod longè remotum est. Itaque Nonius, Proximum, inquit, dicebant veteres, non solum adhærens, & adiunctum, verumetiam longè remotum, si tamen inter duo discreta nihil medium extitisset. Virgilius Æneidos lib. 5. Proximus huic, longo sed proximus interuallo.*

Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem.] *Sic alibi:*

Castor gaudet equis: ouo prognatus eodem
Pugnis. *Vtrobique autem expreßit versum Homericum ex vndecimo Odyssea,*

Κάστορά θ' ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν πολυδεύκεα.

Illa autem,

Defluit saxis agitatus humor,
Concidunt venti, fugiúntque nubes,
Et minax (sic dî voluere) ponto
Vnda recumbit:

expressa videntur ex illis Theocriti, in Dioscuris:

Αἶψα δ' ἀπολήγοντ' ἄνεμοι λιπαρὰ δὲ γαλάνα
Αμπέλαγος, νεφέλαι δὲ διέδραμον ἄλλυδις ἄλλαι.

IN ODEN XIV.

O nauis.] *Aliud agebat Quintilianus, cum tradidit, in hac ode populum R. nauis nomine intelligi. multa enim hic sunt, quæ nullo modo ad populum R. referri queunt. Sed non est inusitatum, magnis interdum viris eiusmodi nonnulla excidere.*

-Tu, nisi ventis
Debes ludibrium, caue.] *Debere ludibrium, Græcum loquendi*

loquendi genus est. ita enim illa dicunt, ὀφλισκάνειν γέλωτα, ὀφλισκάνειν μωρίαν, *& similia. Lucianus in Ioue tragœdo:* ἐν πλήθει δὲ εἰπεῖν ἀτολμότατος ἐστι, καὶ τὴν φωνὴν ἰδιώτης, καὶ μιξοβάρβαρος, ὥστε γέλωτα ὀφλισκάνειν διὰ τοῦτο ἐν ταῖς συνουσίαις: *Euripides Alcestide:*

Αἰνῶ μὲν αὐτοῦ μωρίαν δ' ὀφλισκάνεις.

Idem Iphigenia in Thauris δυοῖν ἐξ ἑνὸς

Κακὰ συνάψεις, μωρίαν τ' ὀφλισκάνει.

IN ODEN XVII.

Nec Martialcis hœdilia lupos.] *Nihil mutandum est: Ionicum enim* ἀπὸ μείζονος *pro choriambo posuit, more veteribus non inusitato, pedes* ἰσοχρόνους, *alios pro aliis vsurpandi.*

IN ODEN XVIII.

Nullam Vare sacra.] *Hoc quoque Alcæi est.* μηδὲν ἄλλο φυτεύσῃς πρότερον δένδρον, ἀμπέλω. *in quo tamen* δένδριον, *non* δένδρον, *metri causa legendum puto.*

Quis post vina.] *Apud Nonium versus hic ita legitur:*

Quis post vina grauem militiam, aut pauperiem crepat?

neque dubium est, quin ita legi debeat. Sic & aliàs locutus est Horatius:

Sulcos, & vineta crepat mera.

At ne quis modici.] *Multa in hanc sententiam apud Theognidem leguntur: quorum hæc conclusio est denique:*

Οἶνος πινόμενος πουλὺς κακός· ἢν δέ τις αὐτὸν

Πίνῃ ἐπισταμένως, οὐ κακὸς, ἀλλ' ἀγαθός.

Vinum autem immoderatè sumptum nocere indicauit, & Lucillius, cuius hæc sunt è libro 30.

Scito etenim bene longinquum mortalibus morbum

In vino esse, vbi qui inuitauit dapsilius se.

IN ODEN XXII.

Non eget Mauri iaculis.] *Mauri iaculis, legendum esse, & Acro affirmat, & veteres libri comprobant.*

Siue facturus per inhospitalem

Caucasum.] ἀπάνθρωπον *vocat Aeschylus. interpretes autem ipsius admonent,* τέλος εἶναι τῆς οἰκουμένης.

Terminum curis vagor expeditus.] *Expeditis legendum est, ex Porphyrione, & antiquis libris.*

Qui mare & terras, variísque mundum
Temperat horis.

vt Iouem ipsum, parentem nominet. ei autem loco, Qui mare & terras, &c. germanissimus est ille ex libro tertio:

Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & vrbeis, regnáque tristia,
Diuósque, mortalésque turmas,
Imperio regit vnus æquo.

Nec viget quidquam simile, aut secundum:
Proximos illi tamen occupauit,

Pallas honores.] *Negat, quicquam esse secundum Ioui. & Pallada tamen proximos illi honores occupasse. nimirum quia aliud secundum est, aliud proximum. secundum est, quod statim sequitur: proximum etiam, quod longè remotum est. Itaque Nonius, Proximum, inquit, dicebant veteres, non solum adhærens, & adiunctum, verum etiam longè remotum, si tamen inter duo discreta nihil medium extitisset. Virgilius Aeneidos lib. 5. Proximus huic, longo sed proximus interuallo.*

Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem.] *Sic alibi:*

Castor gaudet equis: ouo prognatus eodem
Pugnis. *Vtrobique autem expreßit versum Homericum ex vndecimo Odyssea,*

Κάστορά θ᾽ ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν πολυδεύκεα.

Illa autem,

Defluit saxis agitatus humor,
Concidunt venti, fugiúntque nubes,
Et minax (sic dii voluere) ponto
Vnda recumbit:

expressa videntur ex illis Theocriti, in Dioscuris:

Αἶψα δ᾽ ἀπολήγοντ᾽ ἄνεμοι λιπαρὰ δὲ γαλάνα
Αμπέλαγος, νεφέλαι δὲ διέδραμον ἄλλυδις ἄλλαι.

IN ODEN XIV.

O nauis.] *Aliud agebat Quintilianus, cum tradidit, in hac ode populum R. nauis nomine intelligi. multa enim hic sunt, quæ nullo modo ad populum R. referri queunt. sed non est insitatum, magnis interdum viris eiusmodi nonnulla excidere.*

-Tu, nisi ventis
Debes ludibrium, caue.] *Debere ludibrium, Græcum loquendi*

loquendi genus est. ita enim illa dicunt, ὀφλισκάνειν γέλωτα, ὀφλισκάνειν μωρίαν, & similia. Lucianus in Ioue tragœdo: ἐν πλήθει ἤ εἰπεῖν ἀτολμότερος ἐστι, καὶ τὴν φωνὴν ἰδιώτης, καὶ μιξοβάρβαρος, ὥστε γέλωτα ὀφλισκάνειν διὰ τοῦτο ἐν ταῖς συνουσίαις. *Euripides Alceste:*

Α'ινῶ μὲν αἰνῶ, μωρίαν δ᾽ ὀφλισκάνεις.

Idem Iphigenia in Thauris δεῖ ἐξ ἑνὸς

Κακὸν συνάπτειν μωρίαν τ᾽ ὀφλισκάνειν.

IN ODEN XVII.

Nec Martialeis hœdilia lupos.] *Nihil mutandum est: Ionicum enim* ἀπὸ μείζονος *pro choriambo posuit, more veteribus non inusitato, pedes* ἰσοχρόνους, *alios pro aliis vsurpandi.*

IN ODEN XVIII.

Nullam Vare sacra.] *Hoc quoque Alcæi est.* μηδὲν ἄλλο φυτεύσῃς πρότερον δένδρον, ἀμπέλω. *in quo tamen* δένδριον, *non* δένδρον, *metri causa legendum puto.*

Quis post vina.] *Apud Nonium versus hic ita legitur:*

Quis post vina grauem militiam, aut pauperiem crepat?

neque dubium est, quin ita legi debeat. Sic & aliàs locutus est Horatius:

Sulcos, & vineta crepat mera.

At ne quis modici.] *Multa in hanc sententiam apud Theognidem leguntur: quorum hæc conclusio est denique:*

Οἶνος πινόμενος πουλὺς κακός· ἢν δέ τις αὐτὸν

Πίνῃ ἐπισταμένως, οὐ κακὸς, ἀλλ᾽ ἀγαθός.

Vinum autem immoderatè sumptum nocere indicauit, & Lucillius, cuius hæc sunt è libro 30.

Scito etenim bene longinquum mortalibus morbum

In vino esse, vbi qui inuitauit dapsilius se.

IN ODEN XXII.

Non eget Mauri iaculis.] *Mauri iaculis, legendum esse, & Acro affirmat, & veteres libri comprobant.*

Siue facturus per inhospitalem

Caucasum.] ἀπάνθρωπον *vocat Aeschylus. interpretes autem ipsum admonent,* πέλαγος εἶναι τῆς οἰκουμένης.

Terminum curis vagor expeditus.] *Expeditis legendum est, ex Porphyrione, & antiquis libris.*

M. ANTONII MVRETI IN HORATIVM ANNOTATIONES.

IN ODAS.

MOECENAS] *In omnibus antiquis libris non Horatij modò, sed Varronis, Cornelij Taciti, Plinij, & aliorum, Mæcenas, non, vt vulgò, Mecanas, legitur. itaque, quod apud Dionem μαικήνας scribitur, videndum, ne μαικῆνας legi debeat. quanquam, si quis malit Mæcenatem scribere, non pugnabo: dum hoc teneatur, in prima, non in secunda huius nominis syllaba esse diphthongum. Quo autem nomine politissimus hic & Musarum studiis deditos adiuuandi studiosissimus homo fuerit, permirum est, è tanta turba eruditorum, quos ille tam prolixè, tamque munificè fouerat, qui posteritati proderet, neminem extitisse. itaque nomen ipsius hodie obliuione sepultum, in hominum ignoratione versatur, quod valdè abhorret à magnificis illis pollicitationibus, quibus poëta ad fautores suos vti solent. Cornelius Tacitus lib. 8. Cilnium Mæcenatem nominat, corruptè, vt puto. Dion autem lib. 55. Acyli cuiusdam meminit, quem libertum Mæcenatis fuisse dicit: eius verba sunt: καὶ πρῶτος (de Mæcenate autem loquitur) σημεῖά τινα γραμμάτων πρὸς τάχος ἐξεῦρε, καὶ αὐτὰ διὰ Ἀκύλου ἀπελευθέρου συχνοὺς ἐξεδίδαξε. ac vidi, qui eo loco vel Ἀκιλλίου, vel Ἀκυλλίου legendum suspicarentur. porrò cum liberti, vt notum est, patronorum sibi nomina assumerent, ex eo loco acutior fortasse aliquis poterit, qua ex gente Mæcenas fuerit, conijcere.*

Hunc si mobilium turba Quiritium.] *Cur mobilium, quàm, vt erat in aliis, nobilium, maluerim, causa est. primum, quòd in mandandis honoribus, non nobiles modò, sed plebeij quoque, vt notum est, suffragij ius habebant, deinde quòd ad indicandam comitiorum leuitatem & inconstantiam, epitheton hoc accommodatißimum visum est. de qua Cicero pro Murena, & pro Plancio copiosißimè disputat. Tergeminos autem honores accipio, quaesturam, tribunatum plebis, aedilitatem maiorem, praeturam, consulatum, censuram.*

-Nec Polyhymnia

Lesboum refugit tendere barbiton] *Polyhymniam πολυμνάδυς dixit & Ouidius,*

Dissensere deae, quarum Polyhymnia cœpit
Prima. & alias,

Finierat voces Polyhymnia. dicta probàrunt
Clióque, & curuae scita Thalia lyrae.

quo fit, vt hoc loco nihil mutandum putem.

Sublimi feriam sidera vertice] *Achilles Statius Lusitanus, homo mihi, propter singularem doctrinam, eximiámque probitatem, longe carißimus, mihi retulit, in libro, quem penes se perbonum, pérque veterem habet, versiculum hunc ita legi:*

Sublimis feriam sidera vertice.

vt nomen, sublimis, ad ipsum referatur Horatium, quod quale sit, alij indicabunt. mihi quidem minime improbatur.

IN ODEN III.

Audax Iapeti genus] *Videtur expreßisse epitheton αἰπυμήτης, quod ei apud Aeschylum à Vulcano tribuitur:*

Τῆς ὀρθοβούλου Θέμιδος αἰπυμῆτα παῖ.

facit autem hoc Horatius libentißimè, vt qui Graecos poëtas (quod aliis praecipit) nocturna, diurnáque versasset manu, cum loquendi complures modos, tum praecipue deorum, heroúmque epitheta ab eis sumat. sic supra vocauit augurem Apollinem, id est, μάντιν, & ridentem Venerem, id est, φιλομειδῆ.

Expertus vacuum Daedalus aëra.] *Vacuum aëra sumpsit à Pindaro. ἐρήμας δι' αἰθέρος.*

Nil mortalibus arduum est] *Similis est Oppiani sententia, principio libri quinti.*

Ὡς οὐδὲν μερόπεσσιν ἀμήχανον, οὔτ' ἐνὶ γαίῃ
Μητρὶ λιμαῖον, οὐ κόλπον ἀν' εὐρύοντα θαλάσσης.

IN

vt & alibi:

Nec vixit male, qui natus moriénsque fefellit.

ibi enim, fefellit, est, ἔλαθε. & alibi. *-fallentis semitá vitæ.*

IN ODEN XVI.

Non enim Gazæ.] *In eandem sententiam extant versus Varronis,*

Non fit thesauris, non auro pectu' solutum,
Non animis demunt curas, ac religiones,
Persarum montes, non atria diuiti' Crassi.

Longa Tithonum minuit senectus.] *Ea de causa Clearchus apud Athenæum libro primo, ait, Melanthium quendam in optando sapientiorem Tithono fuisse. nam Tithonus cum immortalitatem optasset, neque illud addidisset, vt ne vnquam senesceret, senio confectus, & voluptatum omnium priuatus vsu, in thalamo languebat: Melanthius verò, quo voluptatibus iis, quæ gustatu percipiuntur, melius frui posset, collum sibi gruis optauit. Hæc autem posterius votum etiam Philoxeni Eryxij fuisse, idem Athenæus paulò suprà dixerat. sed in impreßis libris mendum est, non difficile illud quidem ad tollendum, eiusmodi tamen, vt imperitiorem fallere aliquem poßit. legitur enim φιλόξενον τὸ ἐρύξιδος, cum legi debeat, φιλόξενον τὸ ἐρύξιον. ita autem legendum esse, constat ex Aristotele, tertio Ethicorum, vbi hoc ipsum eiusdem votum exponitur.*

IN ODEN XVIII.

Trahunt honestæ purpuras clientæ.] *Ita legendum esse, non, vt antea, clientes, admonuit me Charisius libro primo, cuius hæc verba sunt, Cliens communis est. inuenimus tamen & clientam apud Afranium in Pompa. Interim tua clienta. & apud Horatium, Nec Laconicas mihi Trahũt honestæ purpuras clientæ.*

IN ODEN XX.

Superne, nascentúrque leues.] *Superna, non supernè, legendum esse, & metri ratio, & veteres libri probant. est autem figura loquendi Græca.*

IN

IN LIBRVM TERTIVM.

IN ODEN II.

Dulce & decorum eſt pro patria mori.] *Tyrtaus:*
Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πεσόντα
Ἄνδρ' ἀγαθόν, περὶ ᾗ πατρίδι μαρνάμενον.
& Caſſandra apud Euripidem in Troadibus:
Τρῶες δὲ πρῶτον μὲν τὸ κάλλιστον κλέος,
Ὑπὲρ πάτρας ἔθνησκον.
Mors & fugacem perſequitur virum.] *Simonides:*
Ὁ δ' αὖ θάνατος ἔφθη καὶ τὸν φυγόμαχον.

IN ODEN III.

Ter ſi reſurgat murus aheneus,
Auctore Phœbo] *In libro Achillis Statij eſt Ductore Phœbo, non male, vt videtur: nam ſic & Græci, τεῖχος ἐλαύνειν. & Virgilius,*
Inſtant ardentes Tyrij, pars ducere muros.
& ipſe Horatius alias -potiore ductos Alite muros.

IN ODEN IV.

Vos Cæſarem altum, militia ſimul
Feſſas cohortes abdidit oppidis] *In eodem optimo optimi & doctiſsimi hominis libro,*
Feſſas cohortes reddidit oppidis.
Cui ſimile illud videri poteſt,
Qui te redonauit Quiritem
Dis patris, Italóque cælo?
-Qui Lyciæ tenet
Dumeta] *Tenet, eſt, ἀμφιβέβηκε.*
Teſtis mearum centimanus Gigas
Sententiarum] *In quibuſdam veteribus, Gyas, de quo amplius quærendum puto.*

IN ODEN VI.

Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo, & fingitur artubus.] *In libro Achillis Statij, & frangitur artubus, & in eodem paulo poſt.*

Cui

vel artis adhibuissent. Sunt autem hi:
Ὕει μὲν ὁ Ζεὺς, ἐν δ' ὀρανῷ μέγας
Χειμὼν πεπάγασι δ' ὑδάτων ῥοαὶ.
Κάββαλλε τ̀ χειμῶν'. ἐπὶ μὲν τιθεὶς
Πῦρ, ἐν δ' κιρνὰς οἶνον ἀφειδέως
Μελιχρὸν.
In eorum autem versuum primo scio me à ceterorum scriptura recedere. nam apud Athenaeum quidem legitur, ἐν δ' ὀρανῷ, quae vox quid significet, illi viderint, qui eam retinuerunt. in libris Henrici Stephani, praestanti adolescentis ingenio, atque doctrina, legitur, ἐν δ' ὠρανῷ, ad sensum aptissimè, ad versus rationem parum aptè. quamuis igitur ὀρανὸς pro οὐρανὸς alibi non legerim, ipsa me tamen metri ratio adducit, ita vt legendum putem. primum enim ὠρανὸς pro οὐρανὸς dici posse, omnes sciunt. cum autem Aeoles ο pro ω saepe ponant, vt cum ὄραν vocant, quam ceteri Graeci ὥραν, ὀτειλὴν, quam alij ὠτειλὴν: quid ni potuerit Alcaeus, qui Aeolice scripsit, ex ὠρανὸς, facere ὀρανὸς? quam sententiam illud quoque adiuuat, quod Etymologici auctor οὐρανὸν παρὰ τὸ ὁρᾶν dictum esse tradit: vt sit οὐρανὸς, quasi ὁρανὸς. Aperui opinionem meam, qua cedam, si aut qui ὀρανῷ legunt, sensum, aut qui ὠρανῷ, versum explicare potuerint.

IN ODEN XI.

Tu ne quaesieris, (scire nefas, &c.) *Nefas hoc loco valet ἀδύνατον, vt & infra,*
Durum, sed leuius fit patientia,
Quicquid corrigere est nefas.
Ponitur & eodem sensu à Cicerone in quodam loco ex Timaeo.

IN ODEN XII.

Quem virum, aut heroa.] *Expressit illud Pindari è secundo εἰδῶν Olympiorum.*
Ἀναξιφόρμιγγες ὕμνοι,
Τίνα θεὸν, τίν' ἥρωα,
Τίνα δ' ἄνδρα κελαδήσομεν:
Quid prius dicam solitis parentum laudibus?] *Hunc locum quo modo ceteri exponant, videre est. ego leuiter deprauatum esse, & ita corrigendum puto.*
Quid prius dicam? solitis parentem
Laudibus, qui res hominum, ac deorum,

Qui mare & terras, variísque mundum
Temperat horis.

vt Iouem ipsum, parentem nominet. ei autem loco; Qui mare & terras, &c. germanißimus est ille ex libro tertio:

Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & vrbeis, regnáque tristia,
Diuósque, mortalésque turmas,
Imperio regit vnus aequo.

Nec viget quidquam simile, aut secundum:
Proximos illi tamen occupauit,
Pallas honores.] *Negat, quicquam esse secundum Ioui, & Pallada tamen proximos illi honores occupasse. nimirum quia aliud secundum est, aliud proximum. secundum est, quod statim sequitur: proximum etiam, quod longè remotum est. Itaque Nonius, Proximum, inquit, dicebant veteres, non solum adhaerens, & adiunctum, verumetiam longè remotum, si tamen inter duo discreta nihil medium extitisset. Virgilius Aeneidos lib. 5. Proximus huic, longo sed proximus interuallo.*

Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem.] *Sic alibi:*

Castor gaudet equis: ouo prognatus eodem
Pugnis. *Vtrobique autem expreßit versum Homericum ex vndecimo Odyssea,*

Κάστορά θ' ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν πολυδεύκεα.

Illa autem,

Destuit saxis agitatus humor,
Concidunt venti, fugiúntque nubes,
Et minax (sic dî voluere) ponto
Vnda recumbit:

expressa videntur ex illis Theocriti, in Dioscuris:

Αἶψα δ' ἀπολήγουσ' ἄνεμοι λιπαρὴ δὲ γαλάνα
Ἀμπέλαγος, νεφέλαι δὲ διέδραμον ἄλλυδις ἄλλαι.

IN ODEN XIV.

O nauis.] *Aliud agebat Quintilianus, cum tradidit, in hac ode populum R. nauis nomine intelligi. multa enim hic sunt, quae nullo modo ad populum R. referri queunt. Sed non est insitatum, magnis interdum viris eiusmodi nonnulla excidere.*

-Tu, nisi ventis
Debes ludibrium, caue.] *Debere ludibrium, Graecum loquendi*

loquendi genus est. ita enim illa dicunt, ὀφλισκάνειν γέλωτα, ὀφλισκάνειν μωρίαν, & similia. Lucianus in Ioue tragœdo: ἐν πλήθει δὲ εἰπεῖν ἀτολμότερος εἶ, καὶ τὴν φωνὴν ἰδιώτης, καὶ μιξοβάρβαρος, ὥστε γέλωτα ὀφλισκάνειν διὰ τοῦτο ἐν ταῖς συνουσίαις: Euripides Alceſtide:

Αἰνῶ μὲν αἰνῶ· μωρίαν δ' ὀφλισκάνεις.

Idem Iphigenia in Thauris δύ' ἐξ ἑνὸς

Κακὼ συνάψεις, μωρίαν τ' ὀφλισκάνειν.

IN ODEN XVII.

Nec Martialeis hœdilia lupos.] *Nihil mutandum eſt: Ionicum enim ἀπὸ μείζονος pro choriambo poſuit, more veteribus non inuſitato, pedes ἰσοχρόνους, alios pro aliis vſurpandi.*

IN ODEN XVIII.

Nullam Vare ſacra.] *Hoc quoque Alcæi eſt. μηδὲν ἄλλο φυτεύσῃς πρότερον δένδρον, ἀμπέλω. in quo tamen δένδρεον, non δένδρον, metri cauſa legendum puto.*

Quis poſt vina.] *Apud Nonium verſus hic ita legitur:*

Quis poſt vina grauem militiam, aut pauperiem crepat?

neque dubium eſt, quin ita legi debeat. Sic & aliàs locutus eſt Horatius:

Sulcos, & vineta crepat mera.

At ne quis modici.] *Multa in hanc ſententiam apud Theognidem leguntur: quorum hæc concluſio eſt denique:*

Οἶνος πινόμενος πουλὺς κακός· ἢν δέ τις αὐτὸν

Πίνῃ ἐπισταμένως, οὐ κακὸς, ἀλλ' ἀγαθός.

Vinum autem immoderate ſumptum nocere indicauit, & Lucillius, cuius hæc ſunt è libro 30.

Scito etenim bene longinquum mortalibus morbum

In vino eſſe, vbi qui inuitauit dapſilius ſe.

IN ODEN XXII.

Non eget Mauri iaculis.] *Mauri iaculis, legendum eſſe, & Acro affirmat, & veteres libri comprobant.*

Siue facturus per inhoſpitalem

Caucaſum.] *ἀπάνθρωπον vocat Aeſchylus. interpretes autem ipſius admonent, τέλος εἶναι τῆς οἰκουμένης.*

Terminum curis vagor expeditus.] *Expeditis legendum eſt, ex Porphyrione, & antiquis libris.*

Nam ſeu mobilibus veris inhorruit
Aduentus foliis] *Hanc ſcripturam agnoſcunt & veteres interpretes. neque tamen repudianda videtur hæc, quæ in antiquis quibuſdam reperitur libris:*
Nam ſeu mobilibus vitis inhorruit
Ad ventum foliis.

IN ODEN XXVII.

Vino & lucernis Medus Acinaces
Immane quantum diſcrepat?] Ἀκινάκης, *ait Iulius Pollux* περσικὸν ξιφίδιόν τι τῷ μηρῷ προσηρτημένον. *Heſychius autem,* ἀκινάκης, δόρυ περσικὸν, ξίφος. *Idem etiã Suidas, idem, incertus auctor libelli* περὶ σχημάτων ῥητορικῶν. *Si igitur omnium conſenſu, Perſarum geſtamen eſt, cur Horatius Medum, non Perſicum, Acinacen vocat? nimirum quia hoſce populos, propter ipſorum vicinitatem, antiqui ſcriptores plerunque confundere ſolebant. Sic Xerxem Iuuenalis Medum vocat:*
Aut perfoſſus Athos, epotáque flumina Medo,
quem tamen Perſam fuiſſe conſtat. & Catullus.
Cum Medi irrupere nouum mare.
cùm tamen de Perſis propriè intelligat. ac illud ipſum bellum, quo profligatus eſt Xerxes, Iſocrates in Panathenaico περσικὸν πόλεμον *vocat: at Ariſtoteles* τὰ μηδικὰ, *cuius verba à ſecundo libro* πολιτικῶν *libet recitare, vt, quoniam, niſi fallor, leuiter deprauata ſunt, quomodo emendanda videantur, admoneam. Sunt igitur hæc,* τῆς ναυαρχίας γὰρ ἐν τοῖς μηδικοῖς ὁ δῆμος αἴτιος γενόμενος, ἐφρονηματίσθη. *vbi homo doctiſſimus Sepulueda* ναυαγίας *legendum putat: quod mihi quidem minime probatur. legendum autem arbitror,* ναυμαχίας: *tum quia ſententia melior efficitur: tum quia Iſocratem eadem de re loquentem, hoc ipſo verbo vſum eſſe video in Panegyrico,* οὐδεὶς δὲ πρὸς ἡμᾶς οὕτως ἔχει δυσμενῶς, ὅς τις οὐκ ἂν ὁμολογήσειε διὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν ἡμᾶς τοῦ πολέμου κρατῆσαι. ταύτης δὲ τὴν ἡμετέραν πόλιν αἰτίαν γενέσθαι. *& in Panathenaico,* οἱ δὲ ἡμέτεροι θεμιστοκλέα, τὸν ὁμολογουμένως ἅπασιν αἴτιον εἶναι δόξαντα καὶ τὴν ναυμαχίαν γενέσθαι κατὰ τρόπον, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κατορθωθέντων.

Immane quantum diſcrepat.] *Simile exemplum citat Nonius in dictione Inſanum, è ſecundo libro hiſtoriarum Salluſtij.*

Immane

Immane quantum animi exarſere.

IN ODEN XXVIII.

Occidit & Pelopis genitor.] *Hoc argumentum, quo, æquò animo ferendam eſſe mortem, ex eo demonſtrat, quòd multi præſtantiores viri eam iam oppetierint, copioſiſſimè tractat Lucretius libro tertio.*

Hoc etiam tibi tute interdum dicere poſsis.
Lumina ſic etiam Solis bonus Ancu reliquit,
Qui melior, quàm tu, multis fuit improbe rebus.

Totum locum videat, qui volet: eſt enim & longiſsimus & ſuprà quàm dici poteſt, longè pulcherrimus. Sed princeps Homerus eo argumento vſus fuerat: cuius illa ſunt ex Iliados φ.

Α'λλὰ φίλος θάνε καὶ σύ. τίη ὀλοφύρεαι οὕτως:
Κάτθανε καὶ πάτροκλος. ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.
Οὐχ ὁράας, οἷός τε κ' ἀγὼ καλός τε μέγας τε:
Πατρὸς δ' εἰμ' ἀγαθοῖο, θεὰ δέ μ' ἐγείνατο μήτηρ:
Α'λλ' ἐπὶ τοι κἀμοὶ θάνατος, καὶ μοῖρα κραταιὴ
Ε'σσεται ἢ ἠὼς, ἢ δείλης, ἢ μέσον ἦμαρ.

IN ODEN XXXIIII.

-Inſignem attenuat Deus.

Obſcura promens.] *Hanc ſententiam ſumpſit, vt opinor, ab Heſiodo ſub principium* ἔργων.

ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει.
ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει.
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

idem etiam valet, quod Hecuba loquitur apud Euripidem in Troadibus.

Ορῶ τὰ τῶν θεῶν. ὡς τὰ μὲν πυργοῦσ' ἄνω
Τὰ μηδὲν ὄντα, τὰ δὲ δοκοῦντ' ἀπώλεσαν.

IN ODEN XXXVII.

Nunc eſt bibendu] *Alcæus apud Athenæum lib.* 10.

Νῦν χρὴ μεθύσκειν, καί τινα πρὸς βίαν
Πίνειν, ἐπειδὴ κάτθανε Μύρσιλος.

profectò enim, quamuis apud Athenæum legitur πονεῖν, *tamen conſtat legendum* πίνειν. *quod mirum eſt non animaduertiſſe eos, qui ante me hoc annotarunt. non quòd male diſtinxerunt verſus, quoquo modo ignoſci poterat, ſi ſaltem hanc inſignem mendam ſuſtuliſſent.*

IN LIBRVM SECVNDVM.

IN ODEN V.

Nondum subacta ferre iugum valet
Ceruice.] *Eadem metaphora vsus est & Plautus in Curculione:*

-Iam ne ea fert iugum?
Tam à me pudica est, quàm mea si soror siet.

IN ODEN VII.

-Non ego Sanius
Bacchabor Edonis.] *Quidam emendare hunc locum voluit, scribendúmque admonuit Hedonis, non Edònis, inepte. ἠδωνοὶ enim, non, vt ille putauit, ἡδωνοὶ populi illi Thracia vocantur. neque solet Horatius in tertia horum carminum sede iambum, sed spondeum ponere.*

IN ODEN IX.

-Desine mollium
Tandem querelarum.] *Graca constructio est, vt rectè admonet Porphyrio, non, vt alij vaticinantur, hypallage. Homerus:*

Ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μὴ δ' ξίφος ἕλκεο χειρί.

IN ODEN X.

Rectius viues.] *Quoniam hic Horatius ostendit, tutissimum esse eorum vitam, qui mediocritatem retinent: libet apponere, qua in hanc sententiam diuinè, vt omnia, Aristoteles IV. πολιτικῶν scripsit. καὶ σώζονται δ' ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι (loquitur autem περὶ τῶν μέσων) μάλιστα τῶν πολιτῶν· οὔτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἀλλοτρίων, ὥσπερ οἱ πένητες, ἐπιθυμοῦσιν· οὔτε τῆς τούτων ἕτεροι, καθάπερ τῆς τῶν πλουσίων οἱ πένητες, ἐπιθυμοῦσι· καὶ διὰ τὸ μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι, μήτ' ἐπιβουλεύειν, ἀκινδύνως διάγουσι. διὰ τοῦτο καλῶς ηὔξατο Φωκυλίδης,*

Πολλὰ μέσοισιν ἄριστα. μέσος θέλω ἐν πόλει εἶναι.

Dulci laborum decipitur sono.] *Non dubium est, quin hoc loco respexerit ad variam significationem verbi λανθάνειν; vt &*

vt & alibi:
Nec vixit male, qui natus moriénsque fefellit.
ibi enim, fefellit, est, ἔλαθε. & alibi. *-fallentis semita vitæ.*

IN ODEN XVI.

Non enim Gazæ.] *In eandem sententiam extant versus Varronis,*
Non fit thesauris, non auro pectu' solutum,
Non animis demunt curas, ac religiones,
Persarum montes, non atria diuiti' Craßi.

Longa Tithonum minuit senectus.] *Ea de causa Clearchus apud Athenæum libro primo, ait, Melanthium quendam in optando sapientiorem Tithono fuisse. nam Tithonus cum immortalitatem optasset, neque illud addidisset, vt ne vnquam senesceret, senio confectus, & voluptatum omnium priuatus vsu, in thalamo languebat: Melanthius verò, quo voluptatibus iis, quæ gustatu percipiuntur, melius frui posset, collum sibi gruis optauit. Hoc autem posterius votum etiam Philoxeni Eryxij fuisse, idem Athenæus paulò suprà dixerat, sed in impreßis libris mendum est, non difficile illud quidem ad tollendum, eiusmodi tamen, vt imperitiorem fallere aliquem poßit. legitur enim φιλόξενον τὸν ἐρύξιδος, cum legi debeat, φιλόξενον τὸν ἐρύξιον. ita autem legendum esse, constat ex Aristotele, tertio Ethicorum, vbi hoc ipsum eiusdem votum exponitur.*

IN ODEN XVIII.

Trahunt honestæ purpuras clientæ.] *Ita legendum esse, non, vt antea, clientes, admonuit me Charisius libro primo, cuius hæc verba sunt, Cliens communis est. inuenimus tamen & clientam apud Afranium in Pompa. Interim tua clienta. & apud Horatium, Nec Laconicas mihi Trahūt honestæ purpuras clientæ.*

IN ODEN XX.

Superne, nascuntúrque leues.] *Superna, non supernè, legendum esse, & metri ratio, & veteres libri probant. est autem figura loquendi Græca.*

IN ODEN II.

Dulce & decorum eſt pro patria mori.] *Tyrtaus:*
Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πεσόντα
Ἄνδρα ἀγαθὸν, περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον.
& Caſſandra apud Euripidem in Troadibus:
Τρῶες δὲ πρῶτον μὲν τὸ κάλλιστον κλέος,
Ὑπὲρ πάτρας ἔθνησκον.
Mors & fugacem perſequitur virum.] *Simonides:*
Ὁ δ' αὖ θάνατος ἔφηκε καὶ τὸν φυγόμαχον.

IN ODEN III.

Ter ſi reſurgat murus aheneus,
Auctore Phœbo] *In libro Achillis Statij eſt Ductore Phœbo,non male,vt videtur:nam ſic & Graci, τεῖχος ἐλαύνειν.*
& Virgilius,
Inſtant ardentes Tyrij,pars ducere muros.
& ipſe Horatius alias -potiore ductos Alite muros.

IN ODEN IV.

Vos Cæſarem altum,militia ſimul
Feſſas cohortes abdidit oppidis] *In eodem optimo optimi & doctiſsimi hominis libro,*
Feſſas cohortes reddidit oppidis.
Cui ſimile illud videri poteſt,
Qui te redonauit Quiritem
Dis patris,Italóque cœlo?
-Qui Lyciæ tenet
Dumeta] *Tenet, eſt, ἀμφιβέβηκε.*
Teſtis mearum centimanus Gigas
Sententiarum] *In quibuſdam veteribus, Gyas, de quo amplius quærendum puto.*

IN ODEN VI.

Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo ,& fingitur artubus.] *In libro Achillis Statij,& frangitur artubus,& in eodem paulo poſt.*

Cui

Cui donat improuisa raptim
Gaudia, non, vt in aliis, impermissa.

IN ODEN VII.

Voces audit adhuc integer] *In eodem libro, voces spernit adhuc integer.*

IN ODEN XI.

Quæ velut latis equa trima campis] *Henricus Stephanus, vtriusque linguæ peritißimus adolescens, cuius ego è singulari ingenio placidißimisque moribus, sextum iam mensem, incredibilem in hac vrbe haurio suauitatem, iampridem indicauit Anacreontis locum, è quo hic Herdtij expressus videretur.*

IN ODEN XVII.

Per memores genus omnes fastus.] *In aliis libris fastus, in aliis fastos, eodem tamen sensu legi, & affirmare ipsi possumus, & iampridem testatum reliquerat Priscianus.*

IN ODEN XVIII.

Festus in pratis vacat otioso
Cum boue pagus.] *Nihil video esse causa, cur quicquam hoc loco mutetur. in Achillis tamen Statij libro ita legitur:*

Festus in pratis vocat ociosa
cum boue pardus.

idq́; non alienam sententiam habet ab eo, quod statim sequitur:
Inter audaces lupus errat agnos.

IN ODEN XXIX.

Iam clarus occultum Andromedes pater
Ostendit ignem.] *Expressum ex illo Alcai,*

Τέγγε πνεύμονας οἴνῳ. τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται,
Ἁ δ' ὥρα χαλεπά, πάντα δὲ διψᾷ ὑπὸ καύματος.

Iam pastor vmbras.] *Hi quatuor versus in libro Achillis Statij aliquanto secus, forte etiam aliquanto melius, quàm in peruulgatis leguntur: nempe ad hunc modum,*

Iam pastor vmbras cum grege languido,
Riuumq́; fessus quærit, & horrida
Dumeta siluarum, caret qua
Ripa vagis taciturna ventis.

IN

IN LIBRVM QVARTVM.

IN ODEN II.

Monte decurrens velut amnis.] *Non absimilis est Homerica illa comparatio, qua Vlyxis orationem hibernis niuibus confert. Iliados γ.*

Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει,
Καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,
Οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆΐ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

Qua notam duxit niueus videri.] *Talia sunt illa; Et vultus nimium lubricus aspici: & illa Theocriti*

γλυκερὸς ἰδέσθαι, δεινὸς ἰδεῖν, & similia.

IN ODEN VI.

Rite crescentem face noctilucam.] *Expreßit epitheton πανσέληνη, quod apud Dionysium Halicarnasseum in quibusdam Simonidis versibus legitur, cuius me rei admonuit vir doctißimus Achilles Statius Lusitanus.*

IN ODEN VII.

Quis scit, an adiiciant.] *Euripides Alcestide:*

Βροτοῖς ἅπασι κατθανεῖν ὀφείλεται.
Κοὐκ ἔστι θνητῶν ὅστις ἐξεπίσταται,
Τὴν αὔριον μέλλουσαν εἰ βιώσεται.

IN ODEN XIII.

Quo fugit Venus, heu? quóve color decens?] *In libro Achillis Statij, Calor.*

IN ODEN XIV.

Diluuiem minitatur.] *In quibusdam veteribus, meditatur: quod mihi quidem nescio quomodo venustius videtur.*

Te non pauentis funera Galliæ.] *Libet hoc loco duo grauißimorum auctorum testimonia proferre, quibus singularem quandam imperterriti, & inuicti periculis animi magnitudinem in gente nostra ex omni antiquitatis memoria viguisse intelligatur. ac primum quidem Aristotelis est, qui tertio de moribus ad Nicomachum affirmat, τοὺς κελτοὺς μήτε σεισμὸν μήτε κύματα*

φοβεῖ

φοβεῖσθαι. *Alterum autem Aeliani, qui libro duodecimo de varia historia de Gallis ita commemorat:* Ἀνθρώπων δὲ ἐγὼ ἀκούω φιλοκινδυνοτάτους εἶναι τοὺς κελτοὺς, τῶν ᾀσμάτων οὖν ὑποθέσεις ποιοῦνται τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῷ πολέμῳ καλῶς. καὶ μάχονται δὲ ἐστεφανωμένοι. ἀλλὰ καὶ τρόπαια ἐγείρουσιν. ἅμα τε ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις σεμνυνόμενοι, καὶ ὑπομνήματα αὐτῶν τῆς ἀρετῆς ἀπολείποντες ἑλληνικῶς. οὕτως δὲ αἰσχρὸν νομίζουσι τὸ φεύγειν, ὡς μηδὲ ἐκ τῶν οἰκιῶν κατολιαζουσῶν, καὶ ἐμπιπτουσῶν πολλάκις ἀποδιδράσκειν. ἀλλὰ μὴ δὲ πιμπραμένων αὐτῶν περιλαμβανομένους ὑπὸ τοῦ πυρὸς, πολλοὶ δὲ ἐπικλύζουσαν τὴν θάλατταν ὑπομένουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ οἳ ὅπλα λαμβάνοντες ἐμπίπτουσι τοῖς κύμασι, καὶ τὴν φορὰν αὐτῶν εἰσδέχονται γυμνὰ τὰ ξίφη, καὶ τὰ δόρατα προσσείοντες, ὥσπερ οὖν ἢ φοβῆσαι δυνάμενοι, ἢ τρῶσαι.

IN EPODON.

Cur epodos liber hic vocetur, non equidem satis intelligo. nam vidi veterem librum: in quo hic quintus odarum liber inscribebatur. Quae ad hanc inscriptionem confirmandam afferuntur à grammaticis, leuia sane sunt, & huiusmodi, vt nullo negocio refelli queant.

IN ODEN II.

Vel hœdus ereptus lupo.] *Plutarchus libro secundo* συμποσιακῶν *tradit, earum pecudum, quas lupus momorderit, carnem quidem teneriorem, ac delicatiorem fieri: lanam autem corrumpi, ac contrahere id vitium, vt postea pediculos gignat. hinc intelligi potest, cur ereptum lupo hœdum Horatius dixerit: quod interpretes parum, vt videtur, animaduerterant.*

IN EPISTOLAS.

IN EPISTOLAM I.

Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.] *Respexisse videtur ad Theognidis versus, quibus per mare, per saxa fugiendam esse pauperiem monet.*

Ἣν δὴ χρὴ φεύγοντα καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον
Ῥίπτειν, καὶ πετρῶν κύρνε κατ' ἠλιβάτων.

Olim quod vulpes ægroto cauta leoni

Respon

Respondit, referam: quia me vestigia terrent
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.]

Locum hunc, vt opinor, è Lucilio acceperat Horatius, è cuius XXX. libro hi versus apud Nonium reperiuntur:

Quid sibi vult, quare fit, vt intro versus, vt ad te
Spectent, atque ferant vestigia se omnia prorsus?

IN EPISTOLAM II.

Semper auarus eget.] *Nulla est diuitiarum tanta vis, quæ explere animum hominis auari queat. quam in sententiam extant præclari versus Varronis ex Eumenidibus,*

-denique auarus
Quis sanus? cui si stet terra, & traditus orbis,
Furando tamen, ac morbo stimulatus eodem,
Ex sese ipse aliquid quærat, cogatq; peculi.

& apud Aristophanem est, ἁπάντων εἶναι πλησμονὴν, πλὴν πλούτου. τούτου δὲ μηδένα μεστὸν γένεσθαι πώποτε. & Theognis, seu quis alius: sunt enim qui Soloni tribuant:

Πλούτου δ᾽ οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται.
Οἳ γὰρ νῦν ἡμέων πλεῖστον ἔχουσι βίον,
Διπλάσιον σπεύδουσι

Præclare autem Aristoteles primo Politicorum, huius ἀπορίας causam aperuit. Hominum enim quidam diuitias, vt finem, appetunt, quidam, vt instrumenta viuendi. illi ne satiari possint, eo fit, quia finis ipsius infinita est appetitio: hi autem iccirco facile explentur, quia nulla est neque ars, neque facultas, quæ infinita vel multitudine, vel magnitudine instrumenta desideret.

Ira furor breuis est.] *Idem & totidem pene verbis dixit nobilissimus Philosophus Themistius in oratione quam scripsit de amicitia: ἐγὼ δὲ οἶμαι, inquit, τὴν ὀργὴν μανίαν ὀλιγοχρόνιον εἶναι. & antea Ennius, vt est apud M. Tullium, iram insaniæ initium dixerat. quin & Aristoteles secundo Topicorum: Si, inquit, odium iram sequitur, odium pars quædam furoris est: nam & iram in furoris genere ponimus.*

-animum rege.] *Animum ita dixit, vt Græci θυμόν: significat autem ea vox iræ principium. Diogenes Laërtius in Zenone:* ὁ δὲ θυμός ἐστιν ὀργὴ ἀρχομένη.

IN EPISTOLAM III.

Quantæ conueniat Numatius.] *Deprauatus locus. Ita autem restituendus est:*

Quàm

Quàm te conueniat Munatius. hoc enim significat, cupere se scire, serióne Munatius cum ipso in gratiam redierit, & ecquid eum, vt amicorum mos est, alloquatur.

IN EPISTOLAM V.

Quò mihi fortuna, si non conceditur vti?] *Lego, Quo mihi fortunas, si non conceditur vti? & vero, cur ita legi debeat, multæ sunt causæ: quas minimo negocio videre intelligentes possunt.*

IN EPISTOLAM VI.

Quicquid sub terra est, in apricum proferet ætas:
Defodiet, condétque nitentia.] *Sententiam hanc, videri potest, sumpsisse à Sophocle, apud quem ita loquitur Aiax:*

Ἅπανθ' ὁ μακρὸς, κἀναρίθμητος χρόνος
Φύει τ' ἄδηλα, καὶ φανέντα κρύπτεται.

Si virtus hæc vna potest dare.] *Antiquus Bernardini Lauredani, adolescentis clarissimi, liber, Si virtus hoc vna potest dare. neque dubium est quin ita legi debeat.*

Mercemur seruum, qui dictet nomina, sæuum
Qui fodiat latus.] *Legendum suspicor,*
—læuum Qui fodiat latus.

Si, Mimnermus vti censet, sine amore, jocísque
Nil est iucundum; viuas in amore, jocísque.
Magna huius poëtæ apud veteres fuit auctoritas: quod alibi ostendit Horatius:
Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis nisi Callimachus? si plus apposcere visus,
Fit Mimnermus.
sed & Propertius,
Plus in amore valet Mimnermi versus Homero.
versus autem, quibus ea sententia efficiebatur, qua de hic mentio est, eos apud Stobæum reperisse videor:
Τίς δὲ βίος, τί δὲ τερπνὸν ἄτερ χρυσῆς ἀφροδίτης,
Τεθναίην, ὅτε μοι μηκέτι ταῦτα μέλοι.

IN EPISTOLAM X.

H[illegible]ud male Telemachus.] *Locus est Odyss. δ. vbi cum Menelaus longum cum Telemacho sermonem ita clusisset:*
Καὶ τότε σ' εὖ πέμψω, δώσω δέ τοι ἀγλαὰ δῶρα
Τρεῖς ἵππους, καὶ δίφρον ἐΰξοον:

interiectis aliquot versibus respondet Telemachus:
Δῶρον δ' ὅττι κέ μοι δοίης, κειμήλιον ἔστω,
Ἵππους δ' εἰς Ἰθάκην οὐκ ἄξομαι, ἀλλὰ σοὶ αὐτῷ
Ἐνθάδε λείψω ἄγαλμα. σὺ γὰρ πεδίοιο ἀνάσσεις
Εὐρέος, ᾧ ἔνι μὲν λωτὸς πολὺς, ἐν δὲ κύπειρον,
Πυροί τε, ζειαί τ' ἠδ' εὐρυφυὲς κρῖ λευκόν.
Ἐν δ' Ἰθάκῃ οὔτ' ἂρ δρόμοι εὐρέες, οὔτε τι λειμών
Αἰγίβοτος, καὶ μᾶλλον ἐπήρατος ἱπποβότοιο.
Οὐ γάρ τις νήσων ἱππήλατος οὐδ' εὐλείμων,
Αἵθ' ἁλὶ κεκλίαται, Ἰθάκη δέ τε καὶ περὶ πασέων.

IN EPISTOLAM XI.

Si ventri bene, si lateri est.] *Dictum hoc videtur de Metrodori sententia, qui summum bonum definiebat firma corporis affectione, & explorata spe, semper ita fore, vt est apud Ciceronē quinto Tusculanarum disputationum. Id autem docuerat philosophus ille in libro, quem inscripserat,* περὶ τοῦ μείζονα εἶναι τὴν παρ' ἡμᾶς αἰτίαν πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων, *idque ita sua lingua expresserat, vt diceret* τέλος ἀγαθὸν εἶναι τὸ σαρκὸς εὐσταθὲς κατάστημα, καὶ τὸ περὶ ταύτης *(sed forte melius legeretur* περὶ τούτου*)* πιστὸν ἔλπισμα. *Auctor Clemens Alexandrinus libro secundo* στρωματ.

IN EPISTOLAM XV.

-Non hercule miror,
Aiebat, si qui comedunt bona.] *Ita est aperte in libro Bernardini Lauredani: & ita in impressis pene omnibus legebatur, multis annis antequam Petrus Victorius, homo doctissimus, variarum lectionum libros edidisset.*

IN EPISTOLAM XVI.

Vir bonus, & prudens audebit dicere, Pentheu,
Rector Thebarum, quid me perferre, patique
Indignum coges?] *Superiore anno elucubratus fueram annotationum in varios auctores libellos duos: quos cum edere cogitarem, accidit quiddam, vt eos ad tempus aliquot premere satius ducerem. quoniam igitur, quando eos editurus sim, aut potius, editurus necne sim, ne ipse quidem, si quis roget, satis exploratè scio, libet interim communicare cum studiosis caput primum prioris libri: quo hos ipsos Horatij versus aliqua ex parte interpretabar. in eo igitur ita scriptum est:*
Vir bonus, & prudens audebit dicere: Pentheu,
Rector Thebarum, quid me perferre, patique

Indignum coges? Adimam bona. Nempe pecus, rem,
Lectos, argentum. tollas licet. In manicis, &
Compedibus saeuo te sub custode tenebo.
Ipse deus, simulatque volam, me soluet. Opinor,
Hoc sentit, moriar: mors vltima linea rerum est.

His versibus Horatius exprimere, quasique ante oculos statuere voluit eam animi libertatem quam veteres philosophi, ac Stoici praeter caeteros, in omnibus sapientibus, neque praeterea in quibusdam aliis esse dicebant: qua fieret, ut illi tyrannorum minas, imperia, potentiam pro nihilo putarent, ac libere iccirco apud eos, intrepidéque loquerentur: quippe qui praeclare intelligerent, ea modo fortunae ludibria, in quibus ipsi nullam beatae vitae partem ponerent, à tyrannis eripi posse: bona animi, quae ipsi non summa tantùm, sed sola etiam vere bona ducerent, firmiora esse, quàm vt vllam eiusmodi vim reformidare deberent: vincire posse corpora, animo nullis vinculis coerceri: mortem denique, cuius metu caeteri homines fanda infanda omnia & paterentur, & facerent, ipsi sibi nunquam refugiendam, nonnunquam etiam vltro accersendam, semper quidem aequißimo animo subeundam putarent. Hoc igitur Horatius exprimere cum vellet, praestantißimi poetae Euripidis locum sibi ad imitandum proposuit, eúmque leuiter inflexum, & immutatum, apte admodum scientérque ad id, quod docere instituerat, accommodauit. Quibus enim verbis scenicus ille philosophus, vt eum veteres nominarunt, Liberum patrem, cum Pentheum alloqueretur, vtentem fecerat, iisdem noster hic quemlibet sapientem aduersus tyrannos vti posse docuit: ipsúmque in ea re explicanda, retinuit Penthei nomen, vt, quem ipse, cuius poëtae locum imitatus esset, posteris indicaret. Ipsa igitur Euripidis verba ponam: qua ex re duplicem vtilitatem studiosos percepturos esse confido: quod & Horatij locum intelligent, & eius exemplo discent quomodo in Graecorum poëtarum lectione versari, eósque in vsum suum conuertere debeant. Euripides Bacchis:

Διο. εἴφ', ὅ, τι παθεῖν δεῖ. τί με τὸ δεινὸν ἐργάσῃ;
Πεν. πρῶτον μὲν ἁβρὸν βόστρὸν βόστρυχον τεμῶ σέθεν.
Διο. ἱερὸς ὁ πλόκαμος. τῷ θεῷ δ' αὐτὸν τρέφω.
Πεν. ἔπειτα θύρσον τόνδε παράδος ἐκ χεροῖν.
Διο. αὐτός μ' ἀφαιροῦ. τόνδε Διονύσου φορῶ.
Πεν. εἱρκταῖσί τ' ἔνδον σῶμα σὸν φυλάξομεν.
Διο. λύσει μ' ὁ δαίμων αὐτὸς, ὅταν ἐγὼ θέλω.

" *Admirari autem licet, quãto & ingenio, & iudicio Latinus*
" *poëta quæ inflectere ad institutũ suum non poterat, ea præter-*
" *miserit, aliáque eorum loco accommodatè ad significandum*
" *id, quod volebat, interposuerit. quod eodem modo facere omnes*
" *debent, qui veterum scripta cum laude imitari volunt.*

IN EPISTOLAM XVI.

Si pranderet olus patienter.] *Diogenes Laërtius in Aristippo*: παριόντα ποτὲ αὐτὸν λάχανα πλύνων διογένης ἔσκωψε καί φησιν, εἰ ταῦτα ἔμαθες προσφέρεσθαι, οὐκ ἂν τυράννων αὐλὰς ἐθεράπευες. ὁ δὲ, καὶ σὺ, εἴπερ ᾔδεις ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, οὐκ ἂν λάχανα ἔπλυνες.

Omnis Aristippum decuit color & status, & res.] *Laërtius de eo*: ἦν δὲ ἱκανὸς ἁρμόσασθαι καὶ τόπῳ, καὶ χρόνῳ, καὶ προσώπῳ, καὶ πᾶσαν περίστασιν ἁρμονίως ὑποκρίνασθαι.

IN EPISTOLAM XVIII.

Exiguæque togæ simulet textore, Catonem.] *In quibusdam veteribus, pro textore, legitur tesquore. ignota quidem mihi vox: sed videant alij, credibile sit, an minus, tesquore pro squalore dixisse Horatium. id enim quosdam non ineruditos homines suspicari video.*

IN EPISTOLAM
DE ARTE POETICA.

POTERAM *facile supersedere hoc labore annotandi quicquam in epistolam de arte poetica: tot enim eruditi homines in eam scripserunt, scribúntque quotidie, vt ea breui pauciores aliquanto versus, quàm interpretes, habitura videatur. accedit huc alia causa, quòd is, quem sæpe iam nominaui, Achilles Statius, Lusitanus mihi homo coniunctissimus, omnique elegantis doctrinæ genere affatim excultus, suos in eandem commentarios propediem editurus est, tanta diligentia atque accuratione confectos, vt facile confidam, omnes homines iudicaturos, non frustra eum post tot alios in eandem incubuisse curam. Suspenso igitur, vt aiunt, brachio eam percurrere satis habebo, & veluti dicis causa, pauca quædam annotare: quæ an alij iam notauerint, nescio: non enim sane nisi peradmodum paucorum scripta legi: sed cum omnes qui tractamus literas, iisdem fere vtamur libris, fieri nullo modo potest, vt non eadem animaduertantur à pluribus. itaque mirari soleo, cum quidam ventosi homines conqueruntur, ea notare alios, quæ ipsi quoque antea viderint: in eóque ita disputant, grauem sibi, mini-*

méque

neque tolerandam iniuriam fieri: nullam esse rationem; quæ ipsis quoque in mentem venerint, ea dicere alios sine honorifica ipsorum appellatione; atque operaprecium est quorundam ea in re cognoscere amentiam. deprehensi enim sunt, qui cum legissent commentariolum, quem proximo superiore anno in Catullum edidi, missis ad amicos literis me accusarent, quòd quædam afferrem, vt meas, quæ ipsi plus triginta iam annos in libris suis notata haberent: quasi verò magnopere mihi laborandum fuerit, quid in suo libro notasset is, quem ego natum mehercule nesciebam. sed, vt ad rem: si quid ab aliis dictum, tacito ipsorum nomine, attulero; testificor id me eo facere, quia, quod bona ipsorum venia dictum sit, quicquid mihi datur ocij, soleo non paulo libentius in veterum quàm in recentiorum scriptorum lectione consumere: non quòd hos contemnam, sed quòd à quibus ipsi didicerunt, ab iisdem volo ego quoq;, si liceat, discere.

Telephus & Peleus.] *Quædam scitu digna attulit in hunc locum Victorius libro X I V. variarum lectionum, quibus hoc addo, fabulam illam, in qua mendicus Telephus ita magnifice loquens inducebatur, Euripidis fuisse, vt testatur interpres Aristophanis in locum illum è nubibus,*

Τήλεφος εἶναι μυσὸς φάσκων,
Ἐκ πηριδίου
Γνώμας τρώγων πανδελετείους.

mendicum etiam fuisse eum, affirmat Timocles in iambicis quibusdam, quibus ad omnes pene calamitates, propositis magnorum virorum exemplis, rationem quandam minuendi doloris tradidit. ita enim scribit,

-Ὢν μὲν γὰρ πένης,
Πτωχότερον αὐτοῦ καταμαθὼν τὸν τήλεφον
Γενόμενον, οὕτω τὴν πενίαν ῥᾷον φέρει.

de mendicitate autem Pelei commemorabo ea, quæ apud eundem interpretem legi: simul enim loco cuidam ex odis, vbi eiusdem mentio est, lucis aliquid afferetur. Peleus igitur continentissimus fuisse proditur. Cúmque aliquando contigisset, vt Hippolyte, Acasti vxor eum adamasset, neque potuisset blanditijs ad explendam cupiditatem suam adducere, calumniata est eum apud virum, quòd sibi vim afferre voluisset. Quod cum Acastus resciuisset, comprehensum eum, in solitudinemque perductum, ac spoliatum armis, dimisit; fore dicens, si iustus esset, vt è periculo euaderet. cum autem in eum irruere pararent feræ, miserunt ei dij per Mercu-

rium, ensem à Vulcano fabricatum. atque ita seruatus est. Narratur & alio quodam modo. Peleus cum insidiis exceptum Phocum fratrem vnà cum Telamone in patria interfecisset, exulatum iit in Phthiam, ad Eurytum Actoris filium : à quo expiatus est; illinc cum ad venationem apri Calydonij profectus esset; in Eurytum incidit, eúmque volens interuenit. Rursum igitur ex Phthia fugiens, Iocum ad Acastum venit: ab eóque expiatus est. Astydamia verò, Acasti vxor, eius amore capta, cum eum (qua praditus erat temperantia) ad faciendum adulterium pellicere nequisset, tentatam se ab eo, apud virum mentita est. at is quem expiarat, interficere quidem noluit : sed ducit eum ad venationem in montem Pelion, ibique sopitum relinquens, cum prius ensem ipsius sub stercore bubulo occultasset, domum reuertitur. ille verò somno solutus, neque reperto ense, parum abfuit, quin interficeretur à Centauris : sed Chironis ope seruatus est.

-vt sibi quiuis

Speret idem ; sudet multum, frustráque laboret,

Ausus idem.] *Eadem sententia vsus est Isocrates in Panathenaico, qui cum dixisset se illo compto orationis genere non vsurum, quo fuerat vsus adolescens :* ἀλλά, *inquit,* ὡς ἅπαντες μᾶλλον ἂν ἐλπίσειαν, ἢ βουληθεῖεν, οὐδεὶς δ' ἂν δυνηθείη ῥᾳδίως, πλὴν τῶν πονεῖν ἐθελόντων, καὶ σφόδρα προσεχόντων τὸν νοῦν.

Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.] *Quandoque, hic valet, quandocunque : vt & Petrus Victorius admonuit. sic & alias apud hunc ipsum scriptorem accipitur : vt,*

Et quandoque potentior
Largis muneribus riserit amuli,
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream sub trabe Cypria.

& libro IV.

Concines maiore poëta plectro
Casarem, quandoque trahet feroces
Per sacrum cliuum merita decorus
Fronde Sicambros.

Vt qui conducti plorant, in funere, dicunt,

Et faciunt prope plura dolentibus ex animo.] *Comparationem hanc sumpsit ex Lucillio, ex cuius libro XXII. à Nonio citantur hi versus:*

-mercede qua
Conducta flent alieno in funere prafica;

Multo

Multo & capillos scindunt, & clamant magis.

IN SATYRAS.

SATYRA IX. LIBRI I.

-sum paulo infirmior, vnus
Multorum. ignosces. alias loquar.] *Vnus multorum dixit, pro vnus è simplici plebe, more græco, εἷς τῶν πολλῶν.*

SATYRA X.

-vetuit tali me voce Quirinus
Post mediam noctem visus cum somnia vera.] *Vera esse somnia, quæ post mediam noctem fiunt, affirmat & Theocritus: qui cum dixisset:*
Νυκτὸς ὅτι τρίτατον λάχος ἵσταται, ἐγγύθι δ' ἀώς:
addit paulo post:
Εὖτε καὶ ἀτρεκέων ποιμαίνεται ἔθνος ὀνείρων.
Versiculos natura magis factos, & euntes
Mollius.] *Factos, valet, exquisitè ornatos: vt & Græci, πεποιημένους.*

IN SATYRAM III.

LIBRI II.

Mater te appello.] *Principium est versus è vetere quapiam tragœdia, quod ponitur & à Cicerone in oratione pro Sextio. primo autem libro Tusculanarum disputationum etiam reliquum versus ponitur:*
Mater te appello, quæ curam somno suspensam leuas,
Neque te mei miseret. surge, & sepeli natum.
Ne quis humasse velit Aiacen Atrida, vetas cur?
Rex sum.] *Ostendi supra in epistolis locum quendam expressum ex Euripidis Bacchis. possem hoc loco idem facere, & adscribere Sophoclis ex Aiace mastigophoro versus, è quibus hic Teucri & Menelai dialogus expressus est. sed quia multi versus huc transferendi forent: satis habeo locum indicasse, ex quo eos, qui volet, petat.*

Mutulus, & viles.] *In manuscripto Bernardini Lauredani, etiámque in impreßis, quæ ego quidem viderim, omnibus, aut mutilus, aut mitulus legebatur.*

Murice Baiano.] *Tales quidam versus Antiphanis, aliorúmque veterum poëtarum, apud Athenæum libro primo leguntur, quos cum iis conferre, neque inutile, neque iniucundum fuerit.*

IN SATYRAM VI.

-terrestria quando
Mortales animas viuunt sortita: neque vlla est
Aut magno, aut paruo leti fuga. quo bone circa
Dum licet, in rebus iucundis viue beatus:
Viue memor, quàm sis æui breuis.] *Quam orationem hic Horatius tribuit minimo animalculo muri, eandem tribuit Euripides fortißimo heroum Herculi, quem in Alcestide ita loquentem facit:*

Ταῦτ' οὖν ἀκούσας καὶ μαθὼν ἐμοῦ πάρα,
Εὔφραινε σαυτὸν, πῖνε, τὸν καθ' ἡμέραν
Βίον λογίζου σὸν, τὰ δ' ἄλλα τῆς τύχης.

Duceris, vt neruis alienis mobile lignum.] *In hoc versu explicando, piget dicere, quàm cacutiant interpretes, quámque nihil afferant dignum, in quo vel refellendo ponatur opera. Est autem intelligendum, vocari ab Horatio neruis alienis mobile lignum, id, quod Græci vocant* νευρόσπαστον. *Eo autem nomine vocabantur exigua quædam simulacra hominum ita compacta, vt insertis quibusdam, siue neruis, siue fidiculis, singula earum partes alligata essent. itaque vt quis neruos illos traxerat, modo caput motitare, modo brachium porrigere, aut contrahere, modo vibrare oculos statua videbatur. quicunque tamen auctor est* ψευδο-επιστολίου *illius libelli, qui de mundo ad Alexandrum inscribitur, vnico isthac omnia funiculo solita fieri tradit. eius verba sunt:* ὁμοίως δὲ καὶ οἱ νευροσπάσται, μίαν μήρινθον ἐπισπασάμενοι, ποιοῦσι καὶ αὐχένα κινεῖσθαι, καὶ χεῖρα τοῦ ζώου, καὶ ὦμον καὶ ὀφθαλμὸν, ἔστι δὲ ὅτε πάντα τὰ μέρη μετά τινος εὐρυθμίας. *vbi annotandum, ipsos quoque qui tales statuas vulgo circunferrent* νευροσπάστας *vocari.*

ALDI MANVTII DE METRIS HORATIANIS.

Genera metrorum, quibus in Odis vsus est Horatius, sunt vndeuiginti.

Primi generis Odæ tres.

Lib. I. *Ode* I. *Mæcenas atauis edite regibus.*
*lib.*3. 31. *Exegi monimentum ære perennius.*
*lib.*4. 8. *Donarem pateras, gratáque commodus.*

--- UU- -UU -UU

Secundi generis Odæ XXVI.

I. 2. *Iam satis terris niuis, atque diræ.*
I. 10. *Mercuri facunde nepos Atlantis.*
I. 12. *Quem virum, aut heroa lyra, vel acri.*
I. 20. *Vile potabis modicis Sabinum.*
I. 22. *Integer vitæ, scelerisque purus.*
I. 25. *Parcius iunctas quatiunt fenestras.*
I. 30. *O Venus regina Gnidi, Paphique.*
I. 32. *Poscimus si quid vacui sub vmbra.*
I. 38. *Persicos odi puer apparatus.*
2. 2. *Nullus argento color est auaris.*
2. 4. *Ne sit ancillæ tibi amor pudori.*
2. 6. *Septimi Gades aditure mecum.*
2. 8. *Illa si iuris tibi peierati.*
2. 10. *Rectius viues Lycini, neque altum.*
2. 16. *Otium Diuos rogat in patenti.*
3. 8. *Martiis cœlebs quid agam calendis.*
3. 11. *Mercuri nam te docilis magistro.*
3. 14. *Herculis ritu modo dictus ô plebs,*

Ode VII. *Dicolos distrophos. Primus quisque versus est Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenem, hoc modo,*

Diffu — gēre nĭ -uu nēs rēdĕ -uu ūnt iām — grāmĭnă -uu cām-pis --

Secundus quisque est Dactylicus Archilochius dimeter Hypercatalectus, constans duobus Dactylis & syllaba, hoc modo,

ārbŏrĭ -uu būsque cŏ -uu mā -

-- -uu -uu -- -uu --

-uu -uu -

Libro quinto.

Ode prima Dicolos distrophos. Primus quisque versus est Iambicus Hipponactius trimeter Acatalectus: constans è sex Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo, hoc modo,

Ibis — libur u- nis in -- tēr āl u- tă nā u- uiūm uu

Secundus quisque est Iambicus Archilochius Dimeter Acatalectus, constans è quatuor iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo, hoc modo,

ămī u- cē prŏ u- pūgnă -- cŭlă uu

-- u- -- u- u- uu

-u -u -- uu

Ode XI. *Dicolos distrophos. Primus quisque versus est Iambicus Hipponactius trimeter Acatalectus, Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, hoc modo,*

Pēcti -- nihil u- mē sī -- cūt ān u- tēā u- iŭuăt uu

Secundus verò quisque est Sapphicus constans penthemimere heroica & Dimetro iambico, id est è duobus dactylis, & syllaba, deinde è quatuor iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo hoc modo,

Scribĕrē -uu vērsĭcŭ uuu lŏs - ămō u- rē pēr u- cūlsūm -- grauī u-

-- u- -- u- u- uu

-uu -uu -u u- -- u-

Ode XII. *Dicolos distrophos. Primus quisque versus est Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis ille, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo,*

Hōrrĭdă -uu tēmpē -- stās cæ -- lūm cōn — trāxit ēt -uu imbrēis --

Secundus verò quisque est Archilochius constans dimetro Iambico & Penthemimere heroica, id est, è quatuor iambis, recepto

tamen

-- -uu- -uu- u-
-- -uu- -uu- uu
-- -uu- --
-- -uu- uu

Sexti generis Odæ IX.

1. 6. *Scriberis Vario fortis & hostium.*
1. 15. *Pastor cum traheret per freta nauibus.*
1. 24. *Quis desiderio sit pudor, aut modus*
1. 33. *Albi ne doleas plus nimio memor*
2. 12. *Nolis longa feræ bella Numantiæ*
3. 10. *Extremum Tanain si biberes Lycè*
3. 16. *Inclusam Danaen turris ahenea*
4. 5. *Diuis orte bonis optime Romule.*
4. 12. *Iam veris comites quæ mare temperant.*

-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- u-
-- -uu- uu

Septimi generis Odæ III.

1. 7. *Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen.*
1. 28. *Te maris & terræ, numeróque carentis arenæ.*
5. 12. *Quid tibi vis mulier nigris dignißima barris.*

-- -uu -- -uu -uu --
-uu -uu -uu --

Octaui generis Ode vnica.

1. 8. *Lydia dic per omnes.*

-uu- u--
-u- -- uu- -uu- u--

Noni generis Odæ XXXVII.

1. 9. *Vides vt alta stet niue candidum*
1. 16. *O matre pulchra filia pulchrior*
1. 17. *Velox amœnum sæpe Lucretilem*
1. 26. *Musis amicus tristitiam & metus.*
1. 27. *Natis in vsum lætitiæ scyphis.*
1. 29. *Acci beatis non Arabum inuides*
1. 31. *Quid dedicatum poscit Apollinem*
1. 34. *Parcus deorum cultor, & infrequens*
1. 35. *O diua gratum quæ regis Antium*

Nunc

1. 37. *Nunc est bibendum, nunc pede libero*
2. 1. *Motum ex Metello consule ciuicum*
2. 3. *Aequam memento rebus in arduis*
2. 5. *Nondum subacta ferre iugum valet*
2. 7. *O sæpe mecum tempus in vltimum*
2. 9. *Non semper imbres nubibus hispidos*
2. 11. *Quid bellicosus Cantaber, & Scythes*
2. 13. *Ille & nefasto te posuit die*
2. 14. *Eheu fugaces Posthume, Posthume*
2. 15. *Iam pauca aratro iugera regiæ*
2. 17. *Cur me querelis exanimas tuis*
2. 19. *Bacchum in remotis carmina rupibus*
2. 20. *Non vsitata, nec tenui ferar*
3. 1. *Odi profanum vulgus, & arceo*
3. 2. *Angustam amice pauperiem pati*
3. 3. *Iustum, & tenacem propositi virum*
3. 4. *Descende cœlo, & dic age tibia*
3. 5. *Cœlo tonantem credidimus Iouem*
3. 6. *Delicta maiorum immeritus lues*
3. 17. *Aeli vetusto nobilis ab Lamo*
3. 21. *O nata mecum consule Manlio*
3. 23. *Cœlo supinas si tuleris manus*
3. 26. *Vixi puellis nuper idoneus*
3. 29. *Tyrrhena regum progenies tibi*
4. 4. *Qualem ministrum fulminis alitem*
4. 9. *Ne forte credas interitura, quæ*
4. 14. *Quæ cura patrum, quæq; Quiritium*
4. 15. *Phœbus volentem prælia me loqui.*

u– u– –u u–uu
u– u– –uu –uu
–– u– –– u– u
–u u– uu –u ––

Decimi generis Odæ tres.

1. 11. *Tu ne quæsieris scire, nefas, quem mihi, quem tibi.*
1. 18. *Nullam Vare sacra vite prius seueris arborem*
4. 10. *O crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens*

–– –uu– –uu– –uu– uu

Vndecimi generis Ode vna.

2. 18. *Non ebur, neque aureum.*

–u–

–u– u– uu

u– u– u– u– u– u

Duodecimi generis Ode vna.

3. *12. Miserarum est neque amori dare ludum*

uu–– –uu–– uu–u

uu–– uu–– uu––

–u–– uu–– uu––

Tertij generis Ode vna.

4. *7. Diffugere niues, redeunt iam gramina campis.*

–– –uu –uu –– –uu ––

–uu –uu–

Quartidecimi generis Odæ decem.

5. *1. Ibis liburnis inter alta nauium*
5. *2. Beatus ille, qui procul negociis*
5. *3. Parentis olim si quis impia manu*
5. *4. Lupis & agnis quanta sortito obtigit*
5. *5. At ô deorum quisquis in cælo regis.*
5. *6. Quid immerenteis hospites vexas canis*
5. *7. Quo scelesti ruitis, aut cur dexteris*
5. *8. Rogare longo putidam te sæculo*
5. *9. Quando repostum Cæcubum ad festas dapes*
5. *10. Mala soluta nauis exit alite.*

–– u– –– u– u– uu

u– u– –– uu

Quintidecimi generis Ode vna.

5. *11. Pecti nil me sicut antea iuuat.*

–– u– –– u– u– u–

–uu –uu– u– u– –– u–

Sextidecimi generis Ode vna.

5. *13. Horrida tempestas cælum contraxit, & imbreis.*

–uu –– –– –– –u u––

u– u– –– u– –u u– uu–

Decimi septimi generis Ode vna.

5. *14. Mollis inertia cur tantam diffuderit imis,*
6. *15. Nox erat, & cælo fulgebat Luna sereno.*

–uu –uu –– –– –uu ––

–– u– –– uu

Decimioctaui generis Ode vna.

5. *16. Altera iam teritur bellis ciuilibus ætas.*

–uu –uu –– –– –uu ––

u– u– u– u– u– uu

Vnde

Vndeuigesimi generis Ode vna.

5. 17. *Iam tam efficaci do manus scientia.*

–– ∪– –– ∪– ∪– ∪–

GENERA METRORVM QVÆ IN PRIMO LIBRO.

Ode prima Monocolos. Sunt enim omnes versus choriambici Asclepiadei tetrametri acatalecti, qui constant è spondeo, & duobus choriambis, & pyrrhichio vel iambo, hoc modo,

Mæcē-- nās ătăuĭs -∪∪- ēdĭtĕ rē-∪∪- gĭbŭs --

ō ēt -- prăsĭdĭ u˘ ēt -∪∪- dūlcĕ dĕcŭs -∪∪- mĕŭm -∪

–– -∪∪- -∪∪- ∪∪

–– -∪∪- -∪∪- ∪∪

Ode II. Dicolos tetrastrophos. Primi quique tres versus sunt hendecasyllabi saphyci pentametri acatalecti, qui constant è trocheo, spondeo, dactylo, & duobus trocheis, vel spondeo vltimo, sic,

Iām să-∪ tĭs tēr -- rīs nĭuĭs -∪∪ ătquĕ -∪ dīră --

Grāndĭ -∪ nĭs mī -- sĭt pătĕr -∪∪ ēt rŭ -∪ bēntĕ -∪

Dēxtĕ -∪ ră să -- crās pŏpŭ -∪∪ lātŭs -∪ ărcēs --

Quartus autem quisque est Adonius dimeter catalecticus ex dactylo & spondeo vel trocheo, sic:

Tērrŭĭt -∪∪ ūrbēm -∪

-∪ -- -∪∪ -∪ --

-∪ -- -∪∪ -∪ -∪

-∪ -- -∪∪ -∪ --

-∪∪ -∪

Ode III. Dicolos distrophos. Primus quisque versus est choriambicus Gliconius trimeter acatalectus, constans è spondeo, choriambo, & pyrrichio, vel iambo, sic,

Sīc tē -- dĭuă pŏtēns -∪∪- Cyprĭ ∪-

Secundus verò quisque choriambicus, Asclepiadeus tetrameter Acatalectus, è spondeo, duobus choriambis, & pyrrhichio, vel iambo, sic,

Sīc frā -- trēs Hĕlĕnă --∪ lūcĭdă sȳ -∪∪- dĕră ∪∪

-- -∪∪- -∪-

-- -∪∪- -∪∪- ∪∪

Ode IIII. Dicolos distrophos. Primus quisque versus est

Dacty

Dactylicus Archilochius heptameter Acatalectus, constans è quatuor primis pedibus spondeis, vel dactylis indifferenter, vt in versu Heroico: deinde è tribus trochæis, vel spondeo vltimo sic,

Sŏlvĭtŭr -uu ācrĭs hyˇ -uu ēms gră --tā vĭcē -uu vērĭs -u fă -u vōnī --

Secundus verò quisque est Archilochius constans ex penthemimere iambica, id est ex iambo vel spondeo, iambo, & syllaba: Deinde è tribus trochæis, vel spondeo vltimo sic,

Trăhŭnt u- quē sĭc --cās - māchĭ -u nē că -u rĭnās --

-uu -uu -- -uu -u -u ---

u- u-- u- u- --

Ode V. Tricolos tetrastrophos. Primi quique duo versus sunt Asclepiadei. Qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. Scanduntur enim sic.

Quĭs mūl -- tā grăcĭlĭs -uu- tē pŭĕr ĭn -uu- rŏsā u-

Pērfū -- sūs lĭquĭdĭs -uu- ūrgĕt ŏdō -uu- rĭbŭs uu

Tertius autem quisque est Pherecratius Heroicus trimeter Acatalectus, constans è spondeo, dactylo & spondeo, sic,

Grātō -- Pyrrā sŭb -u- āntrō --

Quartus verò quisque est Gliconius, qualis ille, Sic te diua potens Cypri. Scanditur enim hoc modo,

Cuī flā -- uăm rĕlĭgās -uu- cŏmăm uu

-- -uu- -uu- u-

-- -uu- -uuu uu

-- -uu --

-- -uu- uu

Ode VI. Dicolos tetrastrophos. Primi quique tres versus sunt Asclepiadei. Qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. Scanditur enim hoc modo,

Scrībē -- rĭs Vărĭō -uu- fŏrtĭs ĕt hŏ -uu- stĭŭm uu

Vĭctŏr -- Mæŏnĭī -uu- cărmĭnĭs ā -uu- lĭtē uu

Quăm rēm -- cūnquĕ fĕrōx -uu- nāuĭbŭs aūt -uu- ĕquĭs u-

Quartus autem Gliconius, qualis, Sic te diua potens Cypri scanditur sic,

Mīlĕs -- tē dŭcĕ gĕs -uu- sĕrĭt uu

-- -uu- -u- uu

-- -uu- -uu- uu

-- -uu- -uu- uu

-- -uu- uu

Ode VII. Dicolos distrophos. Primus quisque versus est

Hero

Heroicus Hexameter Catalecticus in duas syllabas, constans è sex pedibus Dactylo, & Spondeo indifferenter in omnibus locis, quanquam in quinto aliquando Spondeus ponitur, & in sexto Dactylus, vbi etiam sæpe pro Spondeo Trochæus admittitur. Sed de versu Heroico multa diximus in institutionibus nostris grammaticis. scanditur autem sic,

Lāudā-- būnt ălĭ-υυ ī clā--rām Rhŏdŏn -υυ aūt Mĭtў-υυ lĕnĕn-υ

Secundus autem quisque est Dactylicus Alcmanius tetrameter Catalecticus, habens quatuor vltimos pedes Heroici versus, sic,

Aūt ĕphĕ-υυ sūm bĭmă-υυ rĭs vĕ Cŏ-υυ rinthī--

-- -υυ -- -υυ -υυ -υ

-υυ -υυ -υυ --

Ode VIII. Dicolos distrophos. Primus quisque versus est Aristophanius Dimeter Acatalectus, constans è Choriambo, & Bacchio, siue Amphimacro, hoc modo,

Lȳdĭă dīc-υυ-pĕr ōmnēs υ--

Secundus autem quisque est Choriambicus Alcaicus Tetrameter Acatalectus, constans ex Epitrito secundo, duobus Choriambis, & Bacchio, siue Amphibraco, hoc modo,

Tē dĕōs ō-υ -- rō sȳbărīm -υυ- cūr prŏpĕrēs-υυ-ămāndō υ--

-υυ- υ--

-υ-- -υυ- -υυ- υ--

Ode IX. Tricolos tetrastrophos. Primi quique duo versus sunt Dactylici Alcaici Acatalecti, qui constant ex Penthemimere Iambica, id est ex Iambo vel Spondeo, Iambo, & syllaba, quæ dicitur cæsura, deinde è duobus Dactylis, vel vltimo Amphimacro, hoc modo,

Vĭdēs υ-ŭt āl υ- tā - stĕt nĭuĕ-υυ cāndĭdūm-υυ

Sŏrā υ-ctĕ, nĕc υ-i.ām-sūstĭnĕ-υυ ānt ŏnŭs-υυ

Tertius autem quisque est Iambicus Archilochius Dimeter Hypercatalectus, constans quatuor pedibus primo & tertio Iambo, vel Spondeo: secundo & quarto Iambo duntaxat. deinde, superest syllaba, hoc modo,

Sȳluē -- lăbō υ- rāntēs -- gĕlū υ - quĕ υ

Quartus autem quisque est Dactylicus Alcaicus Acatalectus, constans ex Dimetro Heroico, & Dimetro Trochaico, id est è duobus Dactylis, & duobus Trochæis, vel vltimo Spondeo, hoc modo,

Flūmĭ

Flūmĭnă -ᴗᴗ cōnſtĭtĕ -ᴗᴗ rīnt ă -ᴗ cūtō --

ᴗ- ᴗ- - -ᴗᴗ -ᴗᴗ

ᴗ- ᴗ- - -ᴗᴗ -ᴗᴗ

-- ᴗ- -- ᴗ- ᴗ

-ᴗᴗ -ᴗᴗ -ᴗ --

Ode XI. *Monocolos. Sunt enim omnes verſus Choriambici Archaici Pentametri Acatalecti, qui conſtant è ſpondeo, tribus choriambis, & pyrrhichio, vel iambo hoc modo,*

Tū nē -- quǣsĭĕrīs -ᴗᴗ-ſcīrĕ nĕfās -ᴗᴗ- quēm mĭhĭ quēm -ᴗᴗ- tĭbĭ
ᴗᴗ

Fīnēm -- dī dĕdĕrīnt -ᴗᴗ- Leūcŏthŏē -ᴗᴗ- nēc băbўlō -ᴗᴗ- nĭōs
ᴗ-

-- -ᴗᴗ- -ᴗᴗ- -ᴗᴗ- ᴗᴗ

-- -ᴗᴗ- -ᴗᴗ- -ᴗᴗ- ᴗ-

Libro ſecundo.

Ode XVIII. *Dicolos diſtrophos. Primus quiſque verſus eſt Iambicus Archilochius Dimeter Acatalectus, conſtans Amphimacro, & duobus Iambis, vel vltimo Pyrrhichio, hoc modo,*

Nōn ĕbūr -ᴗ- nĕqu' aū ᴗ- rĕūm ᴗᴗ

Secundus quiſque verſus eſt Iambicus Archilochius dimeter Acatalectus, conſtans è quinque Iambis & ſyllaba, recepto tamen in locis imparibus etiam ſpondeo, hoc modo,

Mĕă ᴗ- *rĕnī* ᴗ- *dĕt ĭn* ᴗ- *dŏmō* ᴗ- *lăcū* ᴗ- *năr* ᴗ

-ᴗ- ᴗ- ᴗᴗ

ᴗ- ᴗ- ᴗ- ᴗ- ᴗ- ᴗ

Libro tertio.

Ode XII. *Dicolos triſtrophos. Primi quique duo verſus ſunt Ionici à minore Sapphici trimetri Acatalecti, qui conſtant è tribus Ionicis à minore vel vltimo Pæone tertio hoc modo,*

Mĭsĕrār' ēſt ᴗᴗ-- *nĕqu' ămōrī* ᴗᴗ-- *dărĕ lūdūm* ᴗᴗ--

Nĕquĕ dūcī ᴗᴗ-- *mălă vīnō* ᴗᴗ-- *lăvĕr' aūt ēx* ᴗᴗ--

Tertius item verſus eſt Ionicus à minore Sapphicus Acatalectus, ſed tetrameter, conſtans è quatuor Ionicis à minore hoc modo,

ănĭmārī ᴗᴗ-- *mĕtŭēntēs* ᴗᴗ-- *pătrŭæ vēr* ᴗᴗ-- *bĕră lingŭæ*
ᴗᴗ--

ᴗᴗ-- ᴗᴗ-- ᴗᴗ--

ᴗᴗ-- ᴗᴗ-- ᴗᴗ--

ᴗᴗ-- ᴗᴗ-- ᴗᴗ-- ᴗᴗ--

Ode VII. *Dicolos distrophos. Primus quisque versus est Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenem, hoc modo,*

Diffu — gere ni -uu nes rede -uu unt iam -- gramina -uu campis --

Secundus quisque est Dactylicus Archilochius dimeter Hypercatalectus, constans duobus Dactylis & syllaba, hoc modo,

arbori -uu busque co -uu ma -

-- -uu -uu -- -uu --

-uu -uu -

Libro quinto.

Ode prima Dicolos distrophos. Primus quisque versus est Iambicus Hipponactius trimeter Acatalectus: constans è sex Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo, hoc modo,

Ibis — libur u- nis in -- ter al u- ta na u- uium uu

Secundus quisque est Iambicus Archilochius Dimeter Acatalectus, constans è quatuor iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo, hoc modo,

ami u- ce pro u- pugna -- cula uu

-- u- -- u- u- uu

-u -u -- uu

Ode XI. *Dicolos distrophos. Primus quisque versus est Iambicus Hipponactius trimeter Acatalectus, Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, hoc modo,*

Pecti -- nihil u- me si -- cut an u- tea u- iuuat uu

Secundus verò quisque est Sapphicus constans penthemimere heroica & Dimetro iambico, id est è duobus dactylis, & syllaba, deinde è quatuor iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo hoc modo,

Scribere -uu versicu uuu los - amo u- re per u- culsum -- graui u-

-- u- -- u- u- uu

-uu -uu -u u- -- u-

Ode XII. *Dicolos distrophos. Primus quisque versus est Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis ille, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo,*

Horrida -uu tempe -- stas cæ -- lum con — traxit et -uu imbreis --

Secundus verò quisque est Archilochius constans dimetro Iambico & Penthemimere heroica, id est, è quatuor iambis, recepto

tamen in locis imparibus etiam spondeo. Deinde è duobus dactylis, & syllaba, hoc modo,
Niues ∪– que de ∪– ducunt –– Ionem ∪– nunc mare –∪∪ nunc sylu –∪– a ––
–∪∪ –– –– –– –∪∪ ––
∪– ∪– –– ∪– –∪∪ –∪∪ –

Ode XIIII. Dicolos distrophos. Primus quisque versus est, qualis, Laudabunt alij claram Rhodo, aut Mitylenem, hoc modo,
Mollis in –∪∪ ertia –∪∪ cur tan –– tam dif –– fuderit –∪∪ emis ––

Secundus autem quisque est Iambicus Archilochius Dimeter Acatalectus, qualis ille, Amice propugnacula, hoc modo,
obli –– uio ∪–nem sen sibus ∪∪
–∪∪ –∪∪ –– –– –∪∪ ––
–– ∪– –– ∪∪

Ode XVI. Dicolos distrophos. Primus quisque versus est Heroicus Hexameter, hoc modo,
altera –∪∪ iam teri –∪∪ tur bel –– lis ci –– uilibus –∪∪ etas ––

Secundus verò quisque est Iambicus Hipponacteus Trimeter. Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, quanquam in hac Ode secundus quisque versus constat è solis iābis, quod semel tantum legitur fecisse Horatius. Quam ob rem versus ille, Eamus omnes execrata ciuitas, sic est legendus, Eamus omnis execrata ciuitas. Quod & Porphyrioni placet, vt sit figurata locutio, Eamus omnis ciuitas execrata, hac & qua poterunt reditus abscindere dulceis. Sunt enim omnes iambi, hoc modo,
Suis ∪– et ip ∪– sa Ro ∪– ma ui ∪– ribus ∪– ruit ∪∪
–∪ ∪– ∪∪ –– –– –∪– ––
∪– ∪– ∪– ∪– ∪– ∪∪

Ode XVII. Monocolos. Sunt enim omnes versus Iambici Hipponactei Trimetri Acatalecti, Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, hoc modo.
Iam iˀ ef –– fica ∪– cido –– manus ∪– scien ∪– tia ∪–
Supplex –– et o ∪– ro re –– gna per ∪– Proser –– pina ∪–
–– ∪– –– ∪– ∪– ∪–
–– ∪– –– ∪– –– ∪–

EIVS

EIVSDEM ALDI MANVTII IN HORATIVM ANNOTATIONES.

Ode prima libri primi.

EVTERPE cohibet, neque Polymnia.] *Sic in omnibus legi exemplaribus, sed non stat versus, quia pro choriambo, pæon quartus est, nĕquĕ Pŏlȳ υυυ- Legēdum igitur vel, Euterpe cohibet, nec Polyymnia, vel, Euterpe cohibet, nec Polymneia. si Polyymnia, scandatur sic, Eūtĕr — pĕ cŏhĭbĕt -υυ- nĕc pŏlȳȳ -υυ- mnĭă υυ ut componatur à πολὺ & ὕμνος, quasi Multicinam latine dixeris. id videtur sensisse Phornutus in libro de natura Deorum, vbi dit πολύμνια δ' ἐστιν πολυύμνητός ἀρετή, καὶ μᾶλλον, ἡ πολλοὺς ὑμνοῦσα καὶ ὅσα ἀπὸ τῶν γραμμάτων ὑμνεῖται, παρειληφυῖα καὶ τὴν ἐκ τῶν ποιημάτων, καὶ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων ἱστορίας ἐπιμελουμένη. Sin autem Polymneia, sic, Eūtēr -- pē cŏhĭbēt -υυ- nēc pŏlȳmnē -υυ- ĭă υυ. nec obstat, ly υ corripi sequentibus m & n, cum faciant syllabam, quæ præcedit, indifferentem, sicuti muta cum liquida, vt apud Græcos, Cratinus ἀλλοτριογνώμοις ἐπιλήσμοσι μνημονικοῖσι, λήσμοσι dactylus -υυ. Callimachus, vt citat Ephestion, & Priscianus, τοὺς μὲν ὁ μνησάρχειος ἔφη ξένος. τοὺς μὲν ὁ dactylus -υυ: & tunc componitur ex πολὺ, & μνεία, quod sit multa memoria. nam Iouis & memoria filias esse Musas testatur Hesiodus in Theogonia, Μοῦσαι ὀλυμπιάδες κοῦραι διὸς αἰγιόχοιο· Τὰς ἐν πιερίῃ κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα Μνημοσύνη, & dissoluta diphthongo πολυμνεία πεντασυλλάβως, καὶ ἰωνικῶς πολυμνία, vnde Polymneia, sicut Elegia ἀπὸ τοῦ ἐλεγηΐας secundum Ionas. Ouidius, Flebilis indignos Elegēĭă solue capillos. Quanquam Græci, tam prosa oratione, quàm carmine, πολύμνια τετρασυλλάβως cum accentu in antepenultima dicunt, vel altero y ex Polyymnia, vel ε excluso ex ει diphthongo. Hesiodus in Theogonia τερψιχόρη τ' ἐρατώ τε, πολύμνιά τ' οὐρανίη τε. Sed abunde multa diximus in quarto institutionum nostratum,*

Sæpe Minaci.] *sic legit Porphyrio, sed legendũ potius Minati, vt sit participium, id quod & Acroni placet, vt sit ordo, Nec priores, amantes scilicet, relinquunt tectum impiæ dominæ, sæpe minati, scilicet relicturos se eam, quod valde miserum, vt quod à seruis fieri consueuit, id amatoribus non liceat, licet contempti deserturos se eam quam amant, sæpe minati fuerint. Expreßit enim vim amoris, vt ait Acron. Nam qui capti amore sunt, iniurias, contumelias, contemptus, exclusiones, & id genus cætera pertinaciter ferunt, peiore conditione, quàm serui. Adde, quod eas, quarum amore capti sunt appellant dominas, vti serui: nam dominus & seruus correlatiua sunt. Pulchrè, Propertius amantium hanc expreßit seruitutem, his versibus.*

Tum mihi constantis deiecit lumina fastus,
Et caput impositis preßit amor pedibus.

Ode XII. eiusdem.

Simul vnctos Tyberinus humeros la-
Vit in vndis, eques ipso melior Bel-
Lerophonte, neque pugno, neque segni pede victus.

Treis hos versus si quis sic scribat, primum necesse est diuidere dictiones quod durum videtur, licet supra Ode eadam sit,
Neque dulci mala vino leuare, aut ex-
Deinde lĕrŏphŏntĕ est Pæon tertius cum esse debeat Ionicus à minore, nam licet apud Græcos ὁ Βελλεροφόντης prima sit declinationis τῶν ἰσοσυλλάβων, Homerus ἰλιάδος Ζ.
Τιθραίνς ὦ ωςοῖτ. ὖ κέκλωνται βελλεροφόντην.
& paulo inferius,
ἡ δ' ἔτεκε τρία τέκνα δαΐφρονι βελλεροφόντῃ.
apud nos tamen est tertia, Bellerophontes Bellerophontis, vt Εὐριπίδης Εὐριπίδου, Euripides Euripidis. Horatius Ode VII. libri tertij,

vt Prœtum mulier perfida credulum
Falsis impulerit criminibus, nimis
Casto Bellerophonti.

Iuuenalis satyra X. Omnibus in Terris.

Sed casto quid forma nocet, quid profuit immo
Hyppolyto graue propositum? quid Bellerophonti?

Quapropter iußi ego restituendos in suum locum quemadmodum habentur Viēnæ in antiquo quodā Codice apud Stanislaum

Zaur, quos ad me amicus quidam meus misit, hoc ordine,

Eques ipso melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque segni pede victus,
Simul unctos Tyberinis humeros lauit in vndis.

Hoc modo & seruantur integra dictiones, & nō claudicat versus in dictione Bellerophonte. nam primi duo versus constant è tribus Ionicis à minore. Tertius verò è quatuor, vt suo loco licet videre.

Ode XVI, Epodon.

Eamus omnes execrata ciuitas. Sic habetur in omnibus, quæ quidem ipse viderim, exemplaribus: sed quoniam in hac Ode secundi quique versus constant è solis iambis, quod studiose fecisse videtur Horatius, omnis legendum est, vt sit omnis ciuitas eamus, quæ est, vt Porphyrio ait, figurata elocutio, vt Pars in frusta secant. hinc subiungit Porphyrio, aut omnis ciuitas eamus, inquit, aut pars maior remaneat, quæ mollis animis, & sine spe est, expérsque virtutis. Est autem ordo, omnis ciuitas execrata hac, & quà poterunt abscindere reditus dulceis, eamus execrata, hoc est execratione, & iureiurando interposito, sic supra. Forte communiter quæritis, quid expediat, aut melior pars carere malis laboribus, nulla sententia sit potior hac, ire quocunque ferent pedes, quocunque Notus, aut Africus proteruus vocabit per vndas, velut ciuitas Phoceorum execrata agros, atque patrios lares profugit, reliquítque fana habitanda apris & lupis rapacibus. execrata agros, & patrios lares sic dixit, vt Sallustius in Catilinario, Interea plebs coniuratione patefacta, quæ primo cupida nouarum rerum nimis bello fauebat, mutata mente, Catilinæ consilia execrari, Ciceronem ad cœlum tollere, veluti ex seruitute erepta, gaudium atque lætitiam agitabat.

Ode eadem.

Nos manet Oceanus circumuagus, arua beata
Petamus arua diuites & insulas. Sic est legendū, non arua beata petamus aura, tum vt secundus versus constet è solis iambis, vt cæteri, tum etiam quia bis dicendo, arua arua petamus beata, maiorem habet ad persuadendum vehementiam, vt relinquant patriam, & circumuagus est proprium Oceani epitheton, quia vagatur circum omnem terram. nec placet hic Porphyrionis expositio, Oceanus circum arua beata vagus, quia valde siccum est, & quasi imperfectum quod sequitur, petamus arua, nisi addatur epitheton.

Ode

Tuúsque venter pactum eius, Videtur legendum partum eius, vt sit à partu partumeius, quod fœcunda esset Canidia. id quod ex Acrone colligitur, cum dicit, Partumeium dicit filium Canidiæ, quem habere se fœcunditatis gratia lætatur. quanquam ipse sic construo, & tuus venter, Partumeius, id est fœcundus est tibi, quia subiungit, & obstetrix lauit pannos rubros tuo cruore.

Ode eadem.

Vtcunque fortis exilis puerpera. Porphyrio, & qui eum secuti sunt, exilis nomen esse dicunt, cum sit verbi exilio secunda persona, nec aliter stat versus, vt sit iambus in quarta sede, in qua spondeus esse non debet, quod & ipse Horatius in Poetica sic docet,

Spondeos stabiles in iura paterna recepit.
Commodus & patiens, non vt de sede secunda
Cederet, aut quarta socialiter. Quod si exilis hic nomen sit, foret spondeus in quarta sede contra legem Trimetri Iambici, quali vsus est Horatius. scanditur autem sic, ut cum -- que for o- tis ex υ- puer υ- pera υυ quod non aduertisse Porphyrionem miror.

IN ARTE POETICA.

Intererit multum Dauús ne loquatur, an heros.
miror non aduertisse quosdam non dici posse, an herus, vt in multis etiam est exemplaribus, idq; repugnante syllaba. Sunt qui legunt, diues ne loquatur, an Irus: sunt qui, Diuus ne loquatur, an Heros: sed melius legitur Dauus ne loquatur, an Heros. sic etiam est in meo antiquo exemplari.

In epistola V. primi libri.

Vt coeat par,
Iungatúrq; pari Brutum tibi, Septimiumq;,
Et, nisi cœna prior, potiórque puella, Sabinum
Detinet, Assumam, Locus est & pluribus vmbris.
Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.
Tu quotus esse velis rescribe.
in quibusdam exemplaribus legitur Brutum tibi, Septitiumq;, Sed quoniam præcedit, Vt coeat par, iungaturq; pari, & sequitur, Et nisi cœna prior, potiórque puella Sabinum detinet, Brutam imprimendum iussimus, quæ videtur fuisse Amica Se-

plitij, vel, si mauis Septimij, nam vtrumque legitur. Deinde, quod in vno tantum legi exemplari, Assumam, pro ad summam reponendum curaui, præsertim, quod si ad summam dixeris, aliquod desideratur verbum. Est autem ordo, vt par coeat, & iungatur pari, assumam tibi Brutum, & Septitium, & Sabinum, nisi prior cœna, & potior puella detinet ipsum, scilicet est locus & pluribus vmbris, id est, conuiuis, sed capræ olidæ, id est, graue olentes premunt, hoc est, offendunt conuiuia nimis arcta, & hoc propter malum odorem, qui solet emitti, cum concauitas illa, quæ sub alis est nimis incalescit. Vnde Catulus,

Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur
Valle sub alarum trux habitare caper.

vmbra verò pro conuiua nonnumquam accipitur, vt hic, & in sermonibus Satyra postrema.

Summus ego & prope me Viscus Turinus, & infra,
Si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone
Vibidius, quos Mæcenas adduxerat vmbras,
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra
Ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, vt, si quid forte lateret,
Indice monstraret digito. Quæ carmina ideo etiam adposui, vt construerem. Est enim ordo: summus ego (eram in mensa) & prope me Viscus Turinus, &, si memini, infra (erat) Varius, & Vibidius cum Seruilio Balatrone. Nomentanus erat super Mæcenatem, Porcius ridiculus absorbendo totas placentas (erat) infra, Nomentanus ad hoc, vt digito indice monstraret, si quid (cibi suauis) forte lateret, Quos ipse Mæcenas adduxerat vmbras, hoc est, secum duxerat ad conuiuium. Conuiua autem vmbræ dicuntur, quòd sequantur inuitatos in conuiuium non ipsi etiam inuitati, vt vmbra corpus. Quem morem Plutarchus conuiuiorum libro septimo, sic scribit, τὸ δὲ τῶν ἐπικλήτων ἔθος, οὓς νῦν σκιὰς καλοῦσιν, οὐ κεκλημένους αὐτοὺς, ἀλλ' ὑπὸ τῶν κεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἀγομένους. ἐζήτει πόθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν, ἐδόκει δὲ ἀπὸ σωκράτους ἀριστόδημον ἀναπείσαντος, οὐ κεκλημένον εἰς ἀγάθωνος ἰέναι σὺν αὐτῷ. καὶ παθόντα τι γελοῖον. (ἔλαθε γὰρ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπολειφθεὶς ὁ σωκράτης.) ὁ δὲ προεισῆλθεν ἀτεχνῶς σκιὰ προβαδίζουσα σώματος ἐξόπισθεν τὸ φῶς ἔχοντος. *Sed hæc Erasmus meus Roteredamus prouerbiorum Chiliade prima, quæ octo ab hinc menses curaui imprimenda, prouerbio nono, docte vt omnia, & copiose docet. Inde igitur petat, qui melius scire voluerit.*

Episto

Non es auarus, abi. Quid? cætera iam ſimul iſto
Cum vitio fuge, rite caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira? Sic in omnibus fere exemplaribus legitur, & poteſt ſic conſtrui, Non es auarus, abi, Quid? iam fuge cætera ſimul cum iſto vitio, quaſi dicat, non potes, per quod intelligimus te eſſe etiam auarum, ſi cæteris hæres vitiis, ac teneris. Ipſe tamen, quod in vno tantum legi exemplari, ſic iuſsi imprimendum, Non es auarus? abi. Quid cætera? num ſimul iſto.
Cum vitio fugêre? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira? hæc mihi vera lectio viſa eſt. eligat ſibi quiſque vtram velit ſuo arbitratu.

Satyra III. eiuſdem Libri.

Illuc præuertamur, amatorem, quod amicæ
Turpia decipiant cæcum vitia, aut etiam ipſa hæc
Delectant, velati Balbinum Polypus Agnæ. Multi legunt Pulypus metri cauſſa. ſed & Polypus legi poteſt, idque Dorice. Quod docet Athenæus his verbis, ἀρχέστρατος δέ φησι, πώλυπες ἔν τε Θάσῳ, καὶ Καρίᾳ εἰσὶν ἄριστοι. καὶ κέρκυρα τρέφει πολλὺς, μεγάλους τε τὸ πλῆθος. Δωριεῖς δὲ αὐτὸν διὰ τῶ μεγάλου καλοῦσι πώλυπον, ὡς ἐπίχαρμος. καὶ σπευσίδης δ' ἔφη πώλυπον διζήμενος, ἄτινες δὲ πολύπου. *Sic in epigrammatis.*

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ.

Πώλυπος εἰναλίῃ ποτ' ἐπὶ προβλῆτι τανυσθεὶς
Ἠελίῳ ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα.

ΙΣΙΔΟΡΟΥ.

Πώλυπον ἀγρεύσας ποτὲ γόννιχος, ἐξ ἁλὸς εἰς γῆν
Ἐρρίψεν δῄσας-θηρὸς ἱμανθοπέδην.

Quamobrem & hic, & in Epodis illud,
Polypus an grauis hirſutis cubet hircus in alis,
per, o, non per, u, excudendum, Po, iuſsimus.

Eadem Satyra.

Chryſippus dicat, ſapiens crepidas ſibi nunquam Nec ſoleas fecit. cum Crepida Græcum ſit vocabulum, & non per ε ψιλὸν, *ſed per* η μέγα, *vt ſic dixerim, ſcribatur, nam ſicut, o, duplex eſt apud Græcos* μικρὸν καὶ μέγα. *ſic duplex, ε, quorum alterum* ἐψιλὸν. ἦτα *alterum appellant, & declinetur,* ἡ κρηπὶς τῆς κρηπῖδος, τὴν κρηπῖδα, *vnde hæc crepida. miror Horatium*

&, cre, pi, corripuisse atque itidem Persium fecisse prima satyra.

Non hic qui in crepidas Graiorum ludere gestit.

Tum Gellium libro duodecimo, capite vigesimo, tantum de prima syllaba correpta meminisse, cum & secunda corripiatur, quæ similiter apud Græcos vt prima producitur: Theocritus ecloga ο, ὁ συρακούσιαι ἢ ἀδωνιάζουσαι,

Παχταὶ κρηπῖδες, πάντ' ἔγχλα μυσίφοροι ἄνδρες.

Vbi κρηπι -- spondeus, & libro tertio Epigrammaton εἰς ἀνδρείους,

Καὶ τύμβῳ κρηπῖδα περιέγραφε πρεσβυτέρα ἄρη.

βωκρη Spondeus -- πῖδα πε, dactylus -υυ. Verba autem Gellij hæc,

Omnia enim fermè id genus, quibus plantarum calces tantum in fine teguntur, cætera propè nuda, & teretibus habenis iuncta sunt, soleas dixerunt, nonnunquam græca voce crepidulas. Gallicas autem verbum esse opinor nouum, non diu ante ætatem M. Ciceronis vsurpari cœptum. Itaque ab eo ipso positum est in secunda Antonianarum. Cum Gallicis, inquit, & lacerna cucurristi. Neque in ea significatione id apud quenquam alium scriptum lego, grauioris duntaxat auctoritatis scriptorem. Sed, vt dixi, crepidas & crepidulas prima syllaba correpta id genus calciamentum appellauerunt, quod Græci κρηπῖδας. hæc Gellius. Sed forte Horatius imprudenter lapsus est, & Persius, & alij eum secuti sunt, tanquam id vel licuisse sibi Horatius voluerit, vel ab antiquioribus acceperit. nõ enim adduci possum, vt credam, latinam esse vocem arbitratos crepidam, atque à crepo vel crepitu, qui inter ambulationem à crepidatis redditur, deriuari, vt existimant nonnulli græcarum literarum rudes. Quemadmodum, qui post Vergilium fuerunt Ouidius, Lucanus, Statius & alij einarime dixerũt, illum imitati, cum apud Græcos duæ sunt dictiones εἰν præpositio Ionicῶς, & ἀρίμοις, datiuus. Vergilius Æneidos libro IX.

Tum sonitu Prochyta alta tremit, durúmque cubile Inarime Iouis imperiis imposta Typhoeo. Excusamus autem hic Vergilium, sicuti studiose dixerit einarime, licet apud Homerum legerit εἰν ἀρίμοις duas esse dictiones. Quid, si & ipse minus aduertens lapsus est? Homo enim fuit. De qua dictione hæc Stephanus. Ἄριμα, ὄρος, εἰν ἀρίμοις ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς. οἱ μὲν ἐν κιλικίᾳ, οἱ δὲ ἐν συρίᾳ, οἱ δὲ ἐν πιθηκούσαις περὶ

τυρ-

τυῤῥηνοῖς φασι γενέσθαι τὸν μῦθον. τὸ ἐθνικὸν ἀριμαῖος. ἐκαλοῦντο καὶ ἄριμοι. Eustathius postquam multa de Arimis dixit Iliad. β. hæc subiungit, συνακτέον ἐκ τῶν ῥηθέντων καὶ ὅτι οἱ ἄριμοι ἀρσενικῶς καὶ τὰ ἄριμα οὐδετέρως λέγονται, τοπικὸν δὲ τῶν ἀρίμων ἀριμαῖος. Strabo quoque XIII. lib. de Arimis hæc dicit. προστιθέασι δὲ καὶ διότι καὶ δρυμώδης ὁ τόπος καὶ κεραυνοβόλος, καὶ ὅτι ἐνταῦθα οἱ ἄριμοι, καὶ γὰρ οὕτως εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφώεος ἔμμεναι εὐνάς. ἐπιφέρουσι χώρῳ ἐνὶ δρυόεντι ὕδης ἐν πίονι δήμῳ. & paulo inferius citat hæc Pindari carmina ἀλλοῖος ἄπλατον κεράιζε θεὸς τυφῶνα πεντηκοντακέφαλον ἀνάγκᾳ Ζεῦ πάτερ ἐν ἀρίμοις ποτέ. ecce, quod Homerus εἰν ἀρίμοις, Pindarus ἐν ἀρίμοις dixit. Cur igitur Vergilius ex duabus dictionibus vnam fecerit, mutata etiam declinatione, einarines, si non lapsus est, non video. forte pro εἰν ἀρίμοις εἰναρίμοις videbatur sibi legisse apud Homerum. Quemadmodum & M. Tullio aliquando contigit, quod & Gellius in Noctibus, & Politianus in Miscellaneis attestatur, & ipse in epistolis ad Atticum μνημονικὸν ἁμάρτημα fuisse fatetur. quod autem hunc versum Homeri imitatus fuerit, εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνὰς, vel hinc colligitur, quod videtur fere ad verbum traduxisse. Ille enim dicit in Arimis, vbi aiunt Typhoeos esse cubilia, Vergilius,

Durúmque cubile Inarime Iouis imperiis imposta Typhoeo.

Satyra sexta libri primi.

Non quo fraudatis immundus Natta lucernis. scribendum immundus Naca. Appellantur enim nacæ, vt ait Festus, fullones, quod Nauci sint, id est, nullius pretij. Omnia fere opera ex luna νάκαι dicuntur à Græcis. significat autem νάκη pellem ouium. Suidas, νάκην προβάτων δορὰν. & subiungit, νάκη ἔντριχον δέρμα, ἤτοι δορὰ προβάτων. ἡ ἀναλογία δὲ, ὡς βλάβη βλάβος, καὶ νάπη νάπος, καὶ δίψα δίψος, οὕτω καὶ νάκη νάκος, ὥσπερ δέ φασιν ἡ ἀήτη, καὶ ἀρσενικῶς ἀήτης ἀέτου, καὶ ἀράχνη, καὶ ἀράχνης ἀράχνου, οὕτω καὶ ἡ νάκη, καὶ ὁ νάκος. τριχῶς οὖν ὁ νάκος ἡ νάκη καὶ τὸ νάκος. κῶος δὲ τὸ τῆς αἰγὸς δέρμα, καὶ κώδιον κῶας δὲ τὸ τοῦ προβάτου. Naca igitur vnico c, scribendum. ponitur autem hic pro Fullone & homine nullius pretij, qualis ouium villosa pellis,

Satyra x. eiusdem libri.

In omnibus exemplaribus, quæ ipse viderim vno excepto, desunt hi octo versus.

Lucil

Lucili quàm sis mendosus, teste Catone
Defensore tuo peruincam, qui malefactos
Emendare parat versus, hoc leuius, ille
Est quo vir melior, longe subtilior illo,
Qui multum puer & loris, es funibus vdis
Exhortatus, vt esset opem qui ferre poëtis
Antiquis posset, contra fastidia nostra
Grammaticorum equitum doctißimus, vt redeant illuc.

Horum versuum etsi stilus videtur Horatianus: tamen, quia & Acron, & Porphyrio incipiunt enarrare ab eo versu: Nempe incomposito dixi pede currere versus, puto eos esse adulterinos, quod ita sit, nec ne, iudicent doctiores.

FINIS.